

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ
- ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΙ ΑΛΠΕΙΣ ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΓΡΑΦΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ Τ.Κ. ΟΞΥΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΠΑΠΑΡΙΖΟΣ ΙΑΣΩΝ

ΒΟΛΟΣ, 2019

Περίληψη

Η διπλωματική αυτή εργασία θέτει ως στόχο την ανάδειξη των προβλημάτων του ελληνικού ορεινού χώρου, κυρίως μέσω του παραδείγματος της Τοπικής Κοινότητας Οξυάς του νομού Καρδίτσας. Εξετάζεται η υφιστάμενη κατάσταση στον ευρωπαϊκό ορεινό χώρο, και ειδικότερα η περίπτωση της ανάπτυξης των Άλπεων και γίνεται εκτενής αναφορά στην αντίστοιχη Σύμβαση. Ύστερα αναλύονται τα δεδομένα για τον ελληνικό ορεινό χώρο, τις πολιτικές και τις στρατηγικές που έχουν εφαρμοστεί έως σήμερα και τέλος καταλήγει στην περίπτωση μελέτης. Αναφέρεται η υφιστάμενη κατάσταση, τα λειτουργικά δεδομένα της Τ.Κ., το ισχύον και προτεινόμενο θεσμικό και χωρικό πλαίσιο ενώ στο τέλος παρατίθενται προτάσεις που αναδεικνύουν της αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής.

Λέξεις –Κλειδιά: ανάπτυξη ορεινού χώρου, Άλπεις, Άγραφα, ορεινοί οικισμοί, Οξυά Καρδίτσας

Abstract

This thesis aims to highlight the problems of greek mountainous area, mainly through the example of the Local Community of Oxyá in Kardhitsa. The current situation of the european mountainous area is examined and specifically the case of the Alps development, there is an extended report to the corresponding Convention. Then the data about the greek mountainous area is analyzed, the politics and strategic that have been applied until today and finally there is the case study. The current situation is reported, the functional data of the Local Community, the applicable and the propose dinstitutional and territorial framework while at the end suggestions that highlight the development prospects of the region are cited.

Key –words: development of the mountainous area, Alps, Agrafa, mountainous communitites, Oxyá, Kardhitsa

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
Αντικείμενο, στόχος, μεθοδολογία και δομή της εργασίας	15
ΜΕΡΟΣ Α –ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο –ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΜΩΝ.....	16
1.1 Ορισμός ορεινών οικισμών	16
1.2 Ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά ορεινών οικισμών	19
1.3 Οι ορεινοί οικισμοί των Άλπεων.....	26
1.3.1 Alpine Convention/ Η Σύμβαση των Άλπεων	41
1.3.2 Η περίπτωση του Gurntellen	55
1.4 Οι ορεινοί οικισμοί της Ελλάδας	65
1.5 Συμπεράσματα.....	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο –ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	71
2.1 Τοπικό –Περιφερειακό Επίπεδο	71
2.1.1 Προγράμματα Leader	71
2.1.2 Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.....	72
2.2 Εθνικό Επίπεδο	73
2.2.1 ΕΣΠΑ 2014-2020	73
2.2.2 Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007- 2013	74

2.2.3 Ο νόμος 2742/99 περί «Χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης» και ο νόμος 4447/16 περί «Χωρικού σχεδιασμού - Βιώσιμης ανάπτυξης και άλλων διατάξεων»	75
2.2.4 Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.....	77
2.2.5 Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000- 2006 για Ορεινές Περιοχές	77
2.3 Ευρωπαϊκό Επίπεδο.....	79
2.3.1 Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου/ Χωρική Ατζέντα 2020.....	79
2.3.2 Κοινή Αγροτική Πολιτική	81
2.4 Συμπεράσματα.....	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο –ΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΑΓΡΑΦΩΝ	85
3.1 Δήμος Αργιθέας.....	87
3.2 Δήμος Καρδίτσας	90
3.3 Δήμος Λίμνης Πλαστήρα.....	92
3.4 Δήμος Μουζακίου.....	94
3.5 Δήμος Σοφάδων.....	96
3.6 Συμπεράσματα.....	98
ΜΕΡΟΣ Β –ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	99
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο –ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΟΞΥΑΣ.....	99
4.1 Δημογραφική και κοινωνικοοικονομική εξέλιξη	100
4.1.1 Σύντομη ιστορική αναδρομή.....	100
4.1.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά	103

4.1.3 Κοινωνική και ηλικιακή διάρθρωση	108
4.1.4 Οικονομική διάρθρωση	109
4.2 Υποδομές και δίκτυα υποδομών	111
4.2.1 Υφιστάμενες υποδομές.....	111
4.2.2 Υφιστάμενα δίκτυα υποδομών	118
4.3 Ανεμογεννήτριες και Μικρά Υδροηλεκτρικά Εργοστάσια	120
4.3.1 Α/Γ και θέσεις αυτών	120
4.3.2 Μ.Υ/Η.Ε. και θέσεις αυτών.....	124
4.4 Οικιστική ανάπτυξη.....	126
4.4.1 Πολεοδομική εξέλιξη	126
4.4.2 Ισχύον θεσμικό πλαίσιο	142
4.4.3 Χρήσεις γης.....	143
4.5 Κτιριακό απόθεμα.....	146
4.6 Μορφολογικοί κανόνες δόμησης και αρχιτεκτονικής	146
4.7 Συμπεράσματα.....	147
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο –ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ	
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ Τ.Κ. ΟΞΥΑΣ.....	149
5.1 Φυσικό περιβάλλον και τοπίο	149
5.2 Μνημεία και μνημειακοί χώροι	154
5.3 Μουσειακοί χώροι.....	161
5.4 Δραστηριότητες (τουριστικές).....	162
5.5 Συμπεράσματα.....	164

ΜΕΡΟΣ Γ –ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΥΣΕΙΣ	165
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο –ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ/ ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT	165
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο –ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	171
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο –ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	189
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	192
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	207

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Κεφάλαιο 1^ο

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Ποσοστό ανέργων και εργαζομένων στις Άλπεις

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Πληθυσμιακή εξέλιξη του Gurntellen

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού του Gurntellen

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Εργασιακή διάρθρωση του πληθυσμού του Gurntellen

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Αγροτικές επιφάνειες του Gurntellen

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Δασικές εκτάσεις του Gurntellen

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Μη παραγωγική γη του Gurntellen

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Δομημένο περιβάλλον του Gurntellen

Κεφάλαιο 2^ο

Κεφάλαιο 3^ο

Κεφάλαιο 4^ο

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Πίνακας πληθυσμιακής διάρθρωσης ανά φύλο της Οξυάς

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Υπόμνημα χαρτών 29, 30, 31, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47

Κεφάλαιο 5^ο

Κεφάλαιο 6^ο

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Ανάλυση δυνατών και αδύνατων σημείων της Τ.Κ. Οξυάς

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Ανάλυση ευκαιριών και απειλών για την Τ.Κ. Οξυάς

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Υπόμνημα χαρτών 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 64, 65

Κεφάλαιο 7^ο

Κεφάλαιο 8^ο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Κεφάλαιο 1^ο

Κεφάλαιο 2^ο

Κεφάλαιο 3^ο

Κεφάλαιο 4^ο

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: Διάγραμμα με την συγκριτική εξέλιξη του πραγματικού πληθυσμού Καρδίτσας, Μουζακίου και Οξυάς

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: Διάγραμμα αναλογίας πληθυσμών οικισμών της Οξυάς

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: Οικονομική διάρθρωση της Τ.Κ. Οξυάς

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: Απασχολούμενοι ανά τομέα παραγωγής στην Τ.Κ. Οξυάς

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: Διάγραμμα με τις χρήσεις γης της Τ.Κ. Οξυάς

Κεφάλαιο 5^ο

Κεφάλαιο 6^ο

Κεφάλαιο 7^ο

Κεφάλαιο 8^ο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ**Κεφάλαιο 1^ο**

ΧΑΡΤΗΣ 1: Επικρατέστερες χρήσεις γης στους ορεινούς δήμους και κοινότητες της Ευρώπης

ΧΑΡΤΗΣ 2: Ποσοστό κάλυψης γης στους ορεινούς όγκους της Ευρώπης

ΧΑΡΤΗΣ 3: Τα όρια της Σύμβασης των Άλπεων

ΧΑΡΤΗΣ 4: Ποσοστά πρωτογενούς τομέα παραγωγής στις Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 5: Ποσοστό δευτερογενούς τομέα παραγωγής στις Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 6: Ποσοστό τριτογενούς τομέα παραγωγής στις Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 7: Τύποι της κάλυψης της γης στις Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 8: Φράγματα και αποταμιευτήρες στις Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 9: Πυκνότητα τουριστικής δραστηριότητας στις Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 10: Ποσοστό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 11: Ποσοστό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 12: Ποσοστό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις ελβετικές Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 13: Ποσοστό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ελβετικές Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 14: Ποσοστό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις γερμανικές Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 15: Ποσοστό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις γερμανικές Άλπεις

ΧΑΡΤΗΣ 16: Η θέση του οικισμού Gurnellen στην Ελβετία

ΧΑΡΤΗΣ 17: Όρια του δήμου του Gurnellen

ΧΑΡΤΗΣ 18: Γενικές χρήσεις γης του δήμου του Gurnellen

ΧΑΡΤΗΣ 19: Καταγεγραμμένες κατοικίες και κτίρια στο δήμο του Gutnellen

ΧΑΡΤΗΣ 20: Οι δημόσιες συγκοινωνίες και οι στάσεις στο δήμο του Gurnellen

Κεφάλαιο 2^ο**Κεφάλαιο 3^ο**

ΧΑΡΤΗΣ 21: Η ευρύτερη περιοχή των Αγράφων

ΧΑΡΤΗΣ 22: Ο δήμος Αργιθέας

ΧΑΡΤΗΣ 23: Ο δήμος Καρδίτσας

ΧΑΡΤΗΣ 24: Ο δήμος Λίμνης Πλαστήρα

ΧΑΡΤΗΣ 25: Ο δήμος Μουζακίου

ΧΑΡΤΗΣ 26: Ο δήμος Σοφάδων

Κεφάλαιο 4^ο

- ΧΑΡΤΗΣ 27: Η θέση της Οξυάς στο νομό Καρδίτσας
- ΧΑΡΤΗΣ 28: Οι οικισμοί της Τ.Κ. Οξυάς
- ΧΑΡΤΗΣ 29: Ο δρόμος Μουζακίου –Άρτας
- ΧΑΡΤΗΣ 30: Ο δρόμος Μουζακίου –Ανατολικής Αργιθέας
- ΧΑΡΤΗΣ 31: Ο δρόμος που ενώνει το Μουζάκι με την Ι.Μ. Αγίας Τριάδας
- ΧΑΡΤΗΣ 32: Το δίκτυο ηλεκτροδότησης της Κοινότητας
- ΧΑΡΤΗΣ 33: Χάρτης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Θεσσαλίας
- ΧΑΡΤΗΣ 34: Οι αιολικοί σταθμοί στην περιοχή μελέτης
- ΧΑΡΤΗΣ 35: Οι θέσεις των Μ.Υ/Η.Ε. στην περιοχή μελέτης
- ΧΑΡΤΗΣ 36: Ο οικισμός Οξυά
- ΧΑΡΤΗΣ 37: Οι οικισμοί Παλαιάμπελα και Ζαμανάτικο
- ΧΑΡΤΗΣ 38: Ο οικισμός Κούρα
- ΧΑΡΤΗΣ 39: Ο οικισμός Μεγάλη Βρύση
- ΧΑΡΤΗΣ 40: Ο οικισμός Σούλα
- ΧΑΡΤΗΣ 41: Ο οικισμός Μεσορράχη
- ΧΑΡΤΗΣ 42: Ο οικισμός Δάφνη
- ΧΑΡΤΗΣ 43: Ο οικισμός Πλατάνια
- ΧΑΡΤΗΣ 44: Ο οικισμός Παλαιοχώρι
- ΧΑΡΤΗΣ 45: Ο οικισμός Βαγένια
- ΧΑΡΤΗΣ 46: Ο οικισμός Συκιά
- ΧΑΡΤΗΣ 47: Όλοι οι οικισμοί της Τ.Κ.
- ΧΑΡΤΗΣ 48: Χρήσεις γης σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου
- ΧΑΡΤΗΣ 49: Χρήσεις γης και οριοθετήσεις οικισμών Οξυά, Παλαιάμπελα, Ζαμανάτικο, Κούρα, Μ. Βρύση, Σούλα, Μεσορράχη, Δάφνη της Τ.Κ. σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου
- ΧΑΡΤΗΣ 50: Χρήσεις γης και οριοθετήσεις οικισμών Πλατάνια και Παλαιοχώρι της Τ.Κ. σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου

Κεφάλαιο 5^ο

- ΧΑΡΤΗΣ 51: Ο ποταμός Πάμισος
- ΧΑΡΤΗΣ 52: Σηματοδοτημένο μονοπάτι από τον Ε.Ο.Σ.Κ.

Κεφάλαιο 6^ο

Κεφάλαιο 7^ο

ΧΑΡΤΗΣ 53: Προτεινόμενη ασφαλτόστρωση Βαγένια –Οξυά

ΧΑΡΤΗΣ 54: Προτεινόμενη ασφαλτόστρωση Οξυά –Μεσορράχη

ΧΑΡΤΗΣ 55: Προτεινόμενη ασφαλτόστρωση Μεσορράχη –Ι.Μ. –Σούλα –Μ. Βρύση

ΧΑΡΤΗΣ 56: Προτεινόμενη χάραξη δρόμου Οξυάς –Κούρας

ΧΑΡΤΗΣ 57: Προτεινόμενη θέση κεντρικής πλατείας και χώρου στάθμευσης στην Οξυά

ΧΑΡΤΗΣ 58: Προτεινόμενη θέση χώρου στάθμευσης στην Ι.Μ.

ΧΑΡΤΗΣ 59: Προτεινόμενη θέση ορειβατικού καταφυγίου

ΧΑΡΤΗΣ 60: Το μονοπάτι από Δάφνη προς την κορυφή Σκαφίδα

ΧΑΡΤΗΣ 61: Προτεινόμενο παραποτάμιο μονοπάτι

ΧΑΡΤΗΣ 62: Προτεινόμενη διαδρομή τελεφερίκ

ΧΑΡΤΗΣ 63: Το προς ανάδειξη γκαλντερίμι του Σιάμ

ΧΑΡΤΗΣ 64: Η περιοχή που προτείνεται για την ανέγερση μονάδας παραγωγής ξυλείας

ΧΑΡΤΗΣ 65: Προτεινόμενη θέση ανέγερσης ιχθυοτροφείου

Κεφάλαιο 8^ο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Κεφάλαιο 1^ο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 1: Ο αλπικός οικισμός του Gurtellen

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 2: Ο υδροηλεκτρικός σταθμός στο Willer του Gurtellen

Κεφάλαιο 2^ο

Κεφάλαιο 3^ο

Κεφάλαιο 4^ο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 3: Η γέφυρα Βαγενίων

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 4: Η γέφυρα που ενώνει τα Παλαιάμπελα με τη Μεσορράχη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 5: Το σχολείο στο κέντρο της Οξυάς

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 6: Το σχολείο στο Μοναστήρι

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 7: Η Καραάβα (κορυφή Κλουκουτσάρι)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 8: Ο Προφήτης Ηλίας Οξυάς

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 9: Οδοποιία μεταφοράς πτερυγίων Α/Γ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 10: Μερική άποψη του κέντρου της Οξυάς

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 11: Μερική άποψη των οικισμών Παλαιάμπελα και Ζαμανάτικο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 12: Ο οικισμός Κούρα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 13: Μερική άποψη του οικισμού Μεγάλη Βρύση

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 14: Ο οικισμός Σούλα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 15: Ο οικισμός Μεσορράχη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 16: Ο οικισμός Δάφνη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 17: Άποψη του οικισμού Πλατάνια

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 18: Ο οικισμός Παλαιοχώρι

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 19: Μερική άποψη του οικισμού Βαγένια

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 20: Ο οικισμός Συκιά

Κεφάλαιο 5^ο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 21: Η ανατολική πλευρά του χωριού

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 22: Η δυτική πλευρά του χωριού

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 23: Άποψη του δάσους

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 24: Μερική άποψη του δάσους

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 25: Χαρακτηριστικό τοπίο εντός της Τ.Κ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 26: Το «Κόκκινο Στεφάνι»

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 27: Η κορυφή Σκαφίδα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 28: Τα λείψανα των οχυρών

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 29: Η βρύση Ζέρφη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 30: Ο νερόμυλος στα Παλαιάμπελα σήμερα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 31: Το γεφύρι της Κορψιάς σήμερα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 32: Το γκαλντερίμι σήμερα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 33: Η Ι.Μ. Αγίας Τριάδας

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 34: Το μουσείο του Συλλόγου στο Μοναστήρι

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 35: Μονοπάτι στο χωριό

Κεφάλαιο 6^ο

Κεφάλαιο 7^ο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 36: Η θέση που προτείνεται για την κεντρική πλατεία

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 37: Η θέση που προτείνεται για το χώρο στάθμευσης της κεντρικής πλατείας

Κεφάλαιο 8^ο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΩΝ

ΤΚ: Τοπική Κοινότητα

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΟΚ: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

ΕΛΣΤΑΤ: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

ΜΜΜ: Μέσα Μαζικής Μεταφοράς

ΑΠΕ: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

ΚΠ: Κοινοτική Πρωτοβουλία

ΕΚ: Ευρωπαϊκός Κανονισμός

ΥΠΕΧΩΔΕ: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

ΚΑΠ: Κοινή Αγροτική Πολιτική

ΟΣΔΕ: Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου

ΠΟΠ: Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης

ΠΓΕ: Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ενδειξης

ΒΔ: Βασιλικό Διάταγμα

ΔΕ: Δημοτική Ενότητα

ΠΕ: Περιφερειακή Ενότητα

ΠΧΠΘ: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο Θεσσαλίας

Α/Γ: Ανεμογεννήτριες

ΜΠΕ: Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

ΜΥ/ΗΣ: Μικροί Υδροηλεκτρικοί Σταθμοί

ΜΥ/ΗΕ: Μικρά Υδροηλεκτρικά Εργοστάσια

ΥΧΟΠ: Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος

ΓΠΣ: Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο

ΣΔ: Συντελεστής Δόμησης

ΕΟΣΚ: Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Καρδίτσας

ΙΜ: Ιερά Μονή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας καταλυτική στάθηκε η συμβολή ορισμένων προσώπων και για το λόγο αυτό θεωρείται ορθό να γίνει ειδική αναφορά στο καθένα από αυτά.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους αυτούς που έδειξαν ενδιαφέρον για την έρευνα που έγινε και που βοήθησαν στην αποπεράτωσή της. Έτσι ευχαριστώ την κα Βούζα Αικατερίνη πολιτικό μηχανικό, τον κο Ζαρνακούπη Νικόλαο υπάλληλο του δήμου Μουζακίου, τον κο Καραβίδα Γεώργιο νομικό, υποστράτηγο (ε.α.) κοινού νομικού σώματος (ΝΟΜ) Ε.Δ.

Επιπλέον θα πρέπει να ευχαριστήσω τον Λαογραφικό Αρχαιολογικό Πολιτιστικό Σύλλογο Οξυάς «Το Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας», την κίνηση «Εξόρμηση για την προστασία του χωριού της Οξυάς» και την Τεχνική Υπηρεσία του δήμου Μουζακίου για τις χρήσιμες πληροφορίες.

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω τον κ. Κωνσταντίνο Λαλένη, αναπληρωτή καθηγητή του Τμήματος Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο, στόχος, μεθοδολογία και δομή της εργασίας

Αντικείμενο της διπλωματικής αυτής εργασίας είναι οι ορεινοί οικισμοί της Ελλάδας και πιο συγκεκριμένα η ανάπτυξη της Τ.Κ. Οξυάς του νομού Καρδίτσας που βρίσκεται στον ορεινό όγκο των Αγράφων. Στόχος είναι η ανάδειξη των προβλημάτων που αντιμετωπίζονται στον ορεινό χώρο και κατ'έκταση στους ορεινούς οικισμούς, κάτι που μαζί με την αστικοποίηση οδήγησε στη σημερινή σχεδόν ερήμωσή των και προτεινόμενες λύσεις ώστε η Τ.Κ. αυτή να αρχίσει σιγά σιγά να αναπτύσσεται ξανά σε διαφορετικές βάσεις.

Για να γίνει αυτό μελετήθηκαν και παρατέθηκαν στοιχεία που αφορούν τον ευρωπαϊκό ορεινό χώρο και για την ακρίβεια την οροσειρά των Άλπεων. Από αυτή την περίπτωση αντλήθηκαν τα αναγκαία στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για την ανάπτυξη των δικών μας ορεινών οικισμών. Ύστερα έγινε το ίδιο για τις πολιτικές και τις στρατηγικές που ακολουθήθηκαν στον ελλαδικό χώρο για τα ορεινά, με άσκηση κριτικής όπου κρίθηκε απαραίτητο. Αυτό έγινε κυρίως με τη βοήθεια της βιβλιογραφίας, είτε έντυπης είτε ηλεκτρονικής. Στη συνέχεια παρατέθηκαν οι ορεινοί οικισμοί της χώρας μας, για να ξεκινήσει να γίνεται αναφορά στην περιοχή μελέτης.

Ακουλούθησε εκτενής αναφορά στα λειτουργικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης, στο χωρικό πλαίσιο είτε θεσμοθετημένο είτε προς θεσμοθέτηση. Έγινε αναδρομή στην όποια βιβλιογραφία βρέθηκε για την περιοχή μελέτης, έγιναν οι κατάλληλες επισκέψεις τόσο στην περιοχή μελέτης όσο και στην ευρύτερη περιοχή και συνταντήσεις με ανθρώπους που διέμεναν στο παρελθόν ή και ακόμα και σήμερα εκεί. Τέλος έγινε ανάλυση SWOT από όπου προέκυψαν οι προτάσεις.

Η εργασία αυτή χωρίζεται σε 3 κυρίως μέρη. Το Α Μέρος που αποτελεί το θεωρητικό υπόβαθρό της, το Β Μέρος στο οποίο γίνεται η εκτενής αναφορά στο χωρικό πλαίσιο και τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης και τέλος το Γ Μέρος στο οποίο γίνεται η ανάλυση SWOT και παρατίθενται οι τελικές προτάσεις και τα γενικά συμπεράσματα.

ΜΕΡΟΣ Α –Θεωρητικό Υπόβαθρο**Κεφάλαιο 1^ο –Προσδιορισμός ορεινών περιοχών και οικισμών****1.1 Ορισμός ορεινών οικισμών**

Για τον ορεινό χώρο και κατ'έκταση για της ορεινούς οικισμούς δεν υπάρχει της ενιαίος ορισμός. Γενικά για να χαρακτηριστεί μια περιοχή ως ορεινή λαμβάνονται υπόψη κυρίως παράμετροι της το υψόμετρο και η κλίση του εδάφους.

Σύμφωνα με την Ε.Ε., στο πλαίσιο της εφαρμογής της πολιτικής για περιθωριοποιημένες περιοχές, μέσω της οδηγίας 75/268/Ε.Ο.Κ., οι βασικές κατηγορίες προβληματικών περιοχών είναι τρεις: α) οι μειονεκτικές , β) οι περιοχές με ειδικά προβλήματα και γ) οι καθαρά ορεινές περιοχές. Πιο συγκεκριμένα:

- Οι μειονεκτικές περιοχές (Άρθρο 3, Παρ.4) όπου εντάσσονται πολλοί Δήμοι, Κοινότητες ή Οικισμοί που αποτελούν ομοιογενείς ζώνες και χαρακτηρίζονται από χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, άγονο έδαφος και χαμηλό εισόδημα. Ειδικότερα θα πρέπει: (α) η πυκνότητα του πληθυσμού να είναι μέχρι 45 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, (β) το γεωργικό εισόδημα να είναι μικρότερο του 80% του μέσου όρου της χώρας, (γ) οι αποδόσεις των κυριότερων καλλιεργειών να είναι μέχρι 80% του μέσου όρου της χώρας.
- Οι περιοχές με ειδικά προβλήματα (Άρθρο 3, Παρ.5) όπου εντάσσονται σε ζώνες, Δήμοι και Κοινότητες νησιωτικών και παραμεθορίων περιοχών, που έχουν, λόγω της θέσης της, ειδικά προβλήματα, το γεωργικό εισόδημά της φθάνει μέχρι το 80% του μέσου όρου της χώρας και η γονιμότητα των εδαφών της είναι χαμηλή (αποδόσεις κυριοτέρων καλλιεργειών μικρότερες του 80% του μέσου όρου της χώρας).
- Οι καθαρά ορεινές περιοχές (Άρθρο 3, Παρ. 3) όπου εντάσσονται Δήμοι, Κοινότητες και Οικισμοί που έχουν της ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) η κτηματική της έκταση βρίσκεται σε υψόμετρο πάνω από 800 μέτρα, (β) η κτηματική της έκταση βρίσκεται μεταξύ 600-800 μέτρων και οι κλίσεις του εδάφους είναι τουλάχιστον 16%, (γ) η κτηματική της έκταση βρίσκεται σε υψόμετρο κάτω από 600 μέτρα με κλίσεις εδάφους τουλάχιστον 20%. Εάν ο Δήμος, η Κοινότητα ή ο Οικισμός έχει μία από της παραπάνω περιπτώσεις

- σε ποσοστό κτηματικής έκτασης τουλάχιστον 80% ή το άθροισμα των περιπτώσεων (α), (β), (γ) είναι τουλάχιστον 80% επί του συνόλου της κτηματικής της έκτασης, τότε είναι δυνατόν να προταθεί για ένταξη της ορεινής περιοχής (Καρανικόλας Π. και Μαρτίνος Ν., 1999 - Μιχαηλίδου Έ., 2008).

Ειδικότερα για την Ελλάδα προβλέπεται μέσω της οδηγίας 81/645/ Ε.Ο.Κ.:

- Ελάχιστο υψόμετρο 800 μέτρα.
- Οι απότομες κλίσεις ορίζονται ότι είναι τουλάχιστον 20%.
- Ελάχιστο υψόμετρο 600 μέτρα και, ταυτόχρονα, κλίση τουλάχιστον 16%.

Για να μπορεί να χαρακτηριστεί μία περιοχή ως τέτοια, θα πρέπει το 80% τουλάχιστον της έκτασής της να ανταποκρίνεται σε ένα ή περισσότερα από τα χαρακτηριστικά αυτά. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το ποσοστό αυτό μπορεί να μειωθεί κατ' ανώτατο όριο μέχρι 50%, όταν πρόκειται για τοπική διοικητική μονάδα που βρίσκεται στο ίδιο ορεινό σύμπλεγμα, όπου οι κλιματικές και τοπογραφικές συνθήκες είναι όμοιες και τα επίπεδα απόδοσης και τα εισοδήματα αρκετά χαμηλά (Γουργιώτης Α., 2007).

Σύμφωνα με την έρευνα του NORDREGIO (2004) οι τοπογραφικά ορεινές περιοχές ορίζονται ως εξής:

- Πάνω από 2.500 μέτρα οι περιοχές θεωρούνται ορεινές.
- Ανάμεσα στα 1.500 μέτρα και στα 2.500 μέτρα θεωρούνται ορεινές της οι περιοχές με κλίση μεγαλύτερη από 2°(μοίρες) σε ακτίνα 3km.
- Ανάμεσα 1.000 μέτρα και στα 1.500 μέτρα, πρέπει για να θεωρείται μια περιοχή ορεινή να ικανοποιεί ένα από τα εξής δύο κριτήρια: (α) η κλίση σε ακτίνα 3 χιλιόμετρα να είναι μεγαλύτερη από 5°(μοίρες), (β) η υψομετρική διαφορά σε ακτίνα 7 χιλιόμετρα να είναι τουλάχιστον 300 μέτρα.
- Ανάμεσα στα 300 μέτρα και στα 1.000 μέτρα, απαιτείται μόνο το κριτήριο (β) από τα προηγούμενα.

Κάτω από τα 300 μέτρα, υπολογίστηκε η τυπική απόκλιση για 8 κατευθύνσεις σε διάφορα σημεία του ψηφιακού υψομετρικού μοντέλου της Ε.Ε., και όπου το αποτέλεσμα ήταν μεγαλύτερο από 50 μέτρα, θεωρήθηκε ότι το τοπογραφικό

ανάγλυφο ήταν αρκετά απότομο για να θεωρηθεί ως ορεινή περιοχή, αν και σε χαμηλό υψόμετρο (Μιχαηλίδου Έ., 2008 – Nordregio, 2004).

Τέλος σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ., οι κοινότητες και οι οικισμοί διακρίνονται ανάλογα με το υψόμετρό της σε πεδινούς, ημιορεινούς και ορεινούς. Πιο συγκεκριμένα:

- Πεδινές: οι Κοινότητες εκείνες που η εδαφική περιοχή της βρίσκεται στο σύνολό της ή κατά το μεγαλύτερο μέρος, σε οριζόντιο ή ελαφρώς κεκλιμένο έδαφος και σε υψόμετρο μικρότερο των 800 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας. Κλίσεις του εδάφους που δημιουργούν υψομετρικές διαφορές από 100 μέχρι 150 μέτρα για μικρές Κοινότητες και από 200 μέχρι 300 μέτρα για της μεγάλες Κοινότητες της Θράκης και της Μακεδονίας είναι ανεκτές για την κατηγορία αυτή (πεδινές). Στην περίπτωση που ένα βουνό καλύπτει μικρό τμήμα της Κοινοτικής περιοχής (μέχρι το 1/3), θεωρήθηκε ότι δε μεταβάλλει το χαρακτήρα της Κοινότητας.
- Ημιορεινές: οι Κοινότητες εκείνες που η εδαφική περιοχή της βρίσκεται στις υπώρειες των βουνών (ορέων) ή η έκτασή της μοιράζεται η μισή περίπου στην πεδιάδα και η άλλη μισή στο βουνό, αλλά πάντα με υψόμετρο μέχρι 800 μέτρα, για το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής της Κοινότητας.
- Ορεινές: οι Κοινότητες εκείνες που η εδαφική της επιφάνεια είναι πολύ κεκλιμένη και κατ' εξοχήν ανώμαλη, χωρίζεται δε από χαράδρες ή καλύπτεται από ορεινούς όγκους που δημιουργούν πολλαπλές και βαθιές εδαφικές πτυχώσεις με υψομετρικές διαφορές μεγαλύτερες από 400 μέτρα. Επίσης εκείνες οι Κοινότητες που η εδαφική της επιφάνεια ή μεγάλο μέρος της βρίσκεται σε υψόμετρο ανώτερο από 800 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας (Μιχαηλίδου Έ., 2008).

Από τους παραπάνω ορισμούς για τις ορεινές περιοχές δημιουργούνται κάποια συμπεράσματα. Αρχικά, και κυριότερα, πως δεν υπάρχει ενιαίος ορισμός, κάτι που μπορεί να συνδέεται με το γεγονός, ότι δεν υπάρχουν και θεσμοθετημένες πολιτικές και στρατηγικές για αυτές της περιοχές. Στην παρούσα εργασία για λόγους απλούστευσης και ευκολίας θα υιοθετηθεί ο ορισμός της ΕΛ.ΣΤΑΤ., και επίσης επειδή από αυτή την υπηρεσία θα αντληθούν τα αναγκαία στοιχεία.

1.2 Ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά ορεινών οικισμών

Οι ορεινός χώρος, ήταν στο παρελθόν, ένας χώρος με αρκετή ζωή, έτσι που οικισμοί που βρίσκονταν εκεί, αναπτύσσονταν παράλληλα με τους υπόλοιπους οικισμούς, είτε πεδινόι είτε ημιορεινοί. Με την άνοδο του καπιταλιστικού οικονομικού συστήματος και του τρόπου παραγωγής, ξεκίνησε η συγκέντρωση πληθυσμού στα ανερχόμενα αστικά κέντρα, και η ανισότητα υπαίθρου –πόλης που από τότε αυξάνεται. Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του νεοφιλελευθερισμού, η κύρια παραγωγική διαδικασία μετατοπίστηκε από τον πρωτογενή και δευτερογενή στον τριτογενή τομέα, ένα ακόμα γεγονός που δυσκολεύει τον ήδη ιδιαίτερο ορεινό χώρο. Έτσι, σήμερα, ο ορεινός χώρος, άλλοτε κατοικημένος, ερημώνει, κι αυτό οφείλεται τόσο στα ίδια χαρακτηριστικά του, όπως τα τοπογραφικά, τα κλιματικά κ.α., αλλά και στην σχέση πόλης –υπαίθρου.

Το κύριο χαρακτηριστικό, μέσω του οποίου προκύπτουν και πολλές ιδιαιτερότητες του ορεινού χώρου και των οικισμών, είναι το φυσικό του περιβάλλον. Στο φυσικό περιβάλλον συγκαταλέγονται χαρακτηριστικά όπως το υψόμετρο, το κλίμα, το φυσικό ανάγλυφο κ.α.. Επίσης από τα παραπάνω χαρακτηριστικά εξαρτώνται και όλα τα δευτερογενή χαρακτηριστικά, όπως η απασχόληση, η οικονομία, η εκπαίδευση κ.α..

Φυσικά, μορφολογικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά

Οι ορεινοί οικισμοί, όπως αναφέρθηκε, χαρακτηρίζονται από το υψόμετρό τους, αλλά και από τη μορφολογία του εδάφους τους. Έτσι μπορεί να ειπωθεί πως το υψόμετρο, η μορφολογία και το κλίμα που επικρατεί στις ορεινές περιοχές είναι και τα πιο βασικά χαρακτηριστικά αλλά και οι ιδιαιτερότητές τους. Για την ακρίβεια, οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν είναι γενικότερα πιο ακραίες από τις παράκτιες ή τις πεδινές περιοχές, η βλαστητική περίοδος είναι μικρότερη, η εκτάσεις γης είναι κατακερματισμένες και πιο δύσκολο να καλλιεργηθούν, οι κλίσεις του εδάφους είναι απότομες κ.ο.κ.. (Μιχαλίδου Έ., 2008). Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η γεωργική δραστηριότητα προσανατολίζεται σε είδη και ποικιλίες οι οποίες είναι ανθεκτικές στις χειμερινές κλιματολογικές συνθήκες (πολυετής καλλιέργειες) ή σε καλλιέργειες με μικρό κύκλο βλάστησης και ωρίμανσης (ετήσιες καλλιέργειες) (Γούσιος Δ., 2007).

Παρά τις δυσκολίες που μπορούν να δημιουργηθούν όσον αφορά τις ανθρώπινες δραστηριότητες, τα φυσικά, μορφολογικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των ορεινών περιοχών, επιτρέπουν την ανάπτυξη κλιματικών ζωνών και οικοσυστημάτων, καθώς και ποικιλία στην αυτοφυή βλάστηση, ακόμα και ανάπτυξη ενδημικών ειδών.

Όσον αφορά τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, παρότι οι ορεινές περιοχές χαρακτηρίζονται από παρθένο τοπίο και περιβάλλον εν γένει, έχει παρατηρηθεί σε ορισμένες περιπτώσεις, να προκύπτει μια κάποια αλλοίωση ως αποτέλεσμα της αλόγιστης ανθρώπινης δραστηριότητας (Μιχαηλίδου Έ., 2008).

Τέλος, ως αποτελέσματα των παραπάνω χαρακτηριστικών μπορούν να θεωρηθούν και οι δυσκολίες που εμφανίζονται σε θέματα τεχνικών υποδομών, κοινωνικονομικά κ.α..

Δημογραφικά, Κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά

Τα δημογραφικά, οικονομικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών, είναι απόρροια των φυσικών. Λόγω της δύσκολης προσβασιμότητας οι περιοχές αυτές είναι πιο εύκολο να αποκοπούν από άλλες. Είναι πιο δύσκολη η κατασκευή τεχνικών υποδομών, ώστε να γίνει πιο εύκολη η προσβασιμότητα. Έτσι τα αποτελέσματα αυτά φαίνονται σε πολλούς τομείς.

Λόγω της αποκομμένης «φύσης» των ορεινών οικισμών, παρατηρείται αυξημένο ποσοστό γήρανσης, σε σχέση με πεδινούς και παράκτιους οικισμούς. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, στην χώρα μας, πάνω από 20% του πληθυσμού των περιοχών αυτών είναι άνω των 65 ετών, ενώ το ποσοστό των γεωργών που είναι πάνω από 55 έτη υπερβαίνει το 60% του συνόλου των γεωργών. Επίσης, σταθερή είναι η τάση μείωσης της συνολικής απασχόλησης στις περιοχές αυτές (Γούσιος Δ., 2000). Η πυκνότητα του πληθυσμού είναι γενικότερα χαμηλότερη, γεγονός που επαληθεύεται από το ότι στους ορεινούς οικισμούς της Ευρώπης των 27, ενώ η ολική έκτασή τους καταλαμβάνει το 40,6% της Ε.Ε., ο πληθυσμός τους καταλαμβάνει μόλις το 17,3% επί του συνόλου (Nordregio, 2004).

Αποτέλεσμα της δημογραφικής αυτής ιδιαιτερότητας είναι και η μειωμένη, αν όχι καθόλου, ύπαρξη υποδομών υγείας, παιδείας και γενικότερα υποδομών πρόνοιας. Έτσι, και το επίπεδο εκπαίδευσης των μόνιμων κατοίκων, είναι κι αυτό χαμηλότερο σε σχέση με άλλες περιοχές.

Στα βουνά στις χώρες της Μεσογείου η κατάσταση είναι ακόμα πιο άσχημη, όσον αφορά τη στέγαση, μιας και δεν υπάρχουν καλές στεγαστικές παροχές(έλλειψη νερού, ρεύματος, θέρμανσης και αποχέτευσης) με αποτέλεσμα τη φυγή (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009). Τα θετικά κοινωνικά χαρακτηριστικά είναι η καλή διάθεση και ηρεμία που προκαλεί το συγκεκριμένο περιβάλλον, η ψυχαγωγία, η ανάπαυση και το γεγονός ότι η διαβίωση σε έναν ορεινό τόπο είναι ένας διαφορετικός και πιο υγιής τρόπος ζωής (Εκθεση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την Κοινοτική Δράση για τις ορεινές περιοχές, 2003). Επιπρόσθετα, παρόλο που η εκπαίδευση αδυνατεί, σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι αρκετά μεγάλα τα ποσοστά πανεπιστημίων που είναι εγκατεστημένα σε ορεινό χώρο. Παρόμοια, το 26,5% των σταθμών ηλεκτρικής ενέργειας βρίσκεται σε βουνά, ενώ στην Αυστρία, στο Βέλγιο, στην Ελλάδα, στη Σουηδία και στην Ελβετία το ποσοστό αυτό ανεβαίνει στο 100% (Nordregio, 2004).

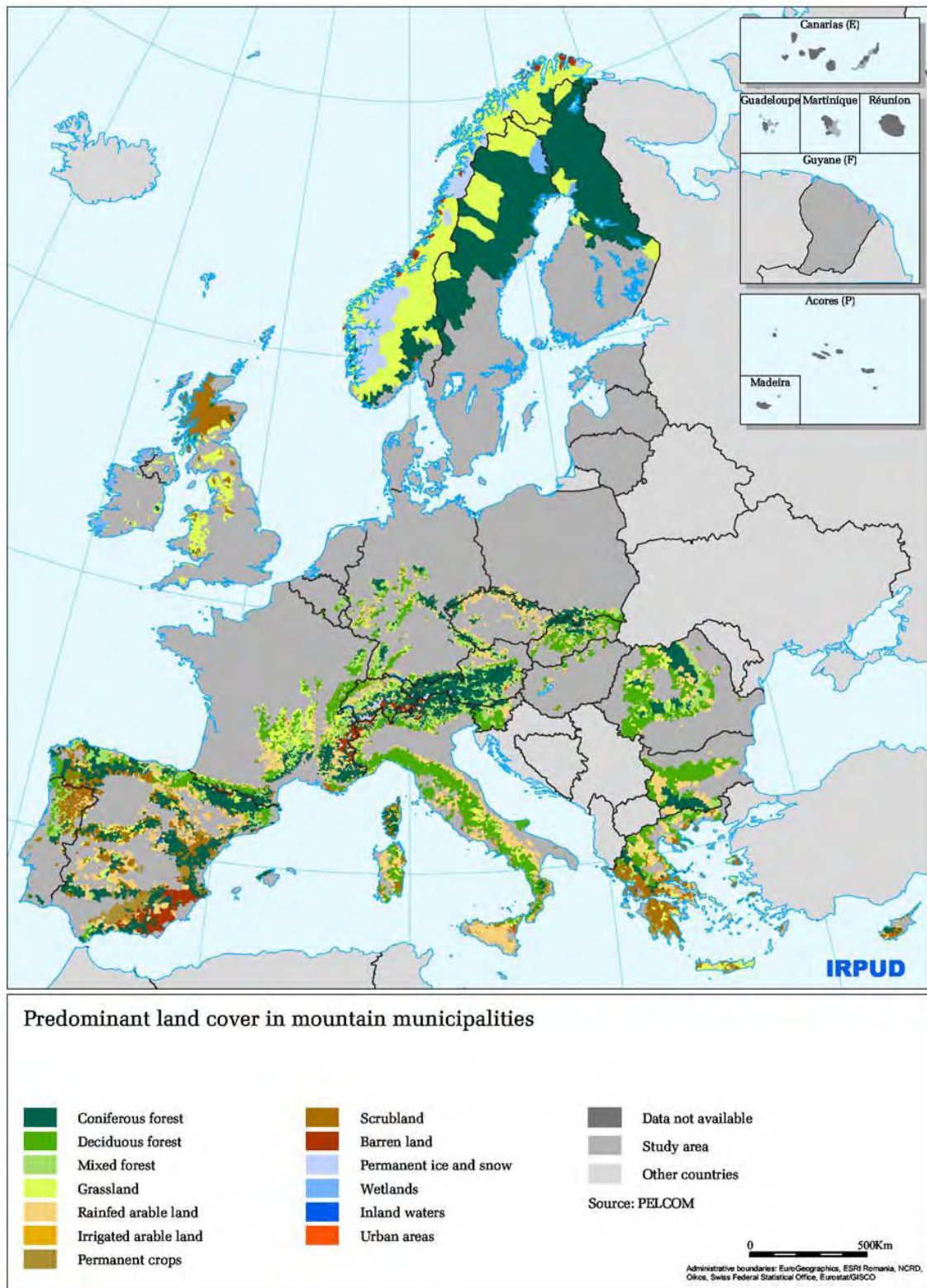
Όσον αφορά τα οικονομικά χαρακτηριστικά των ορεινών περιοχών, είναι και αυτά απόρροια των φυσικών τους. Οι κύριες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στις περιοχές αυτές είναι αυτές του πρωτογενούς, στη συνέχεια του τριτογενούς και τέλος του δευτερογενούς τομέα παραγωγής. Από την γενικότερη εικόνα της Ευρώπης, με φθίνουσα σειρά η απασχόληση στους τομείς παραγωγής είναι πρώτα ο τριτογενής, έπειτα ο δευτερογενής και τέλος, πια, ο πρωτογενής (Nordregio, 2004).

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζονται στις ορεινές περιοχές όσον αφορά τις οικονομικές δραστηριότητες η μικρή καλλιεργήσιμη γη, και η μη ανάπτυξη των τεχνολογιών όπως στα επίπεδα των πεδινών αστικών περιοχών, ώστε να αναπτυχθεί και με άλλο μοντέλο ο πρωτογενής τομέας παραγωγής. Παρόμοιες συνθήκες ισχύουν και για τον δευτερογενή τομέα. Ο τριτογενής, εμφανίζει μια άνοδο τα τελευταία χρόνια αλλά κυρίως υπό τη μορφή του τουρισμού (Γουργιώτης Ανέστης, 2007).

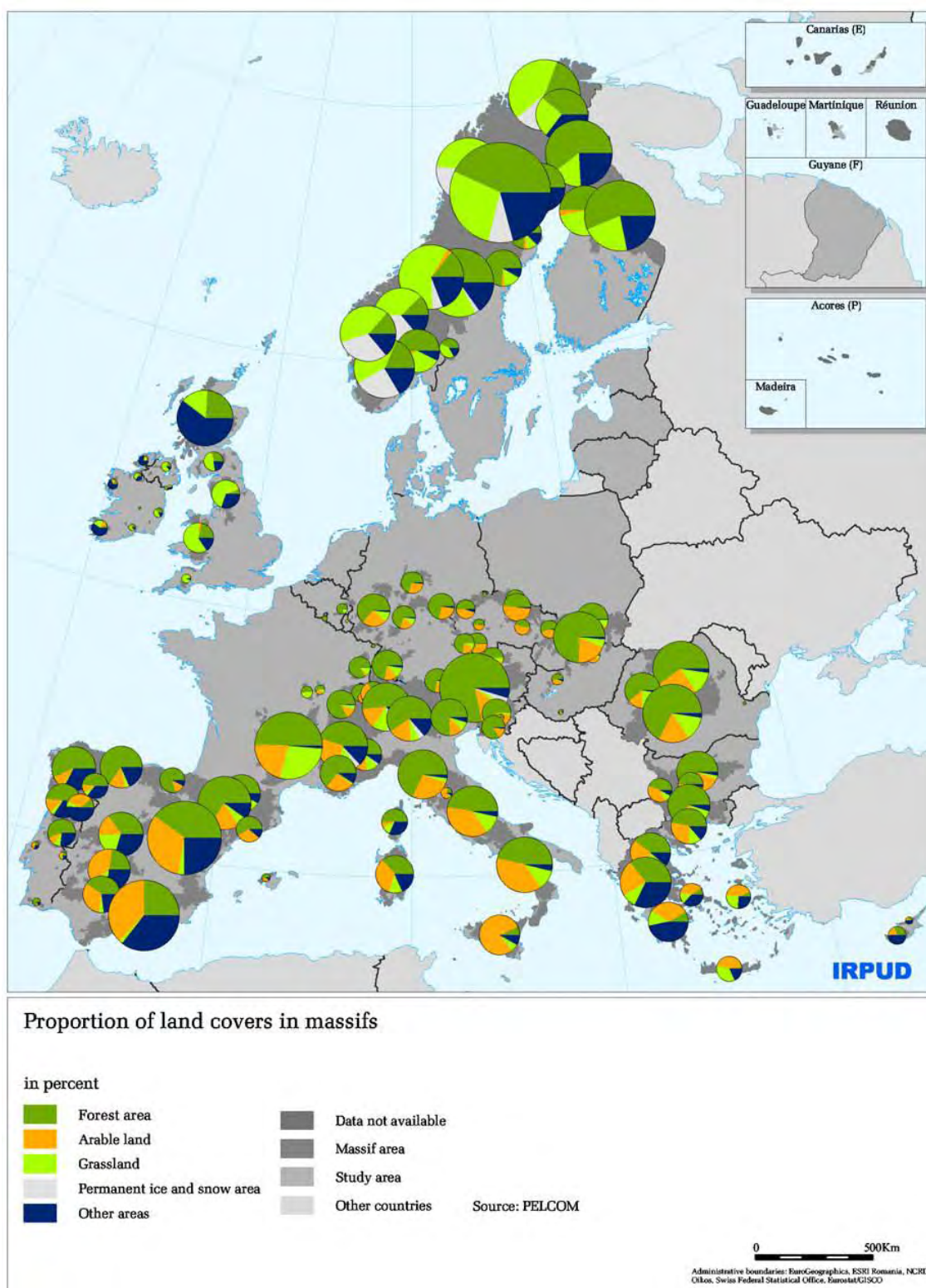
Χρήσεις γης

Οι χρήσεις γης, στις ορεινές περιοχές της Ευρώπης, εμφανίζουν και ομοιότητες αλλά και διαφορές. Κοινές είναι οι δασικές εκτάσεις που κυριαρχούν γενικότερα, εκτός από κάποιες ορεινές περιοχές του νότου. Στη συνέχεια είναι τα λιβάδια και οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, ενώ τέλος είναι οι άγονες εκτάσεις και οι δομημένες περιοχές. Στο νότο, η διαφορά είναι πως σε πολλές περιοχές κυριαρχούν οι άγονες

εκτάσεις έναντι των δασικών. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται όλες οι χρήσεις γης στις ορεινές περιοχές σε επίπεδο Ευρώπης. Ενώ παντού παρατηρείται μικρό έως μηδαμινό ποσοστό μόνιμων παγετώνων, και επίσης μικρό ποσοστό νερών, τόσο επιφανειακών όσο και υπογείων (Nordregio, 2004).

ΧΑΡΤΗΣ 1: Επικρατέστερες χρήσεις γης στους ορεινούς δήμους και κοινότητες της Ευρώπης (Πηγή: Nordregio)

ΧΑΡΤΗΣ 2: Ποσοστό κάλυψης γης στους ορεινούς όγκους της Ευρώπης (Πηγή: Nordregio)

Όπως παρατηρείται και στον Χάρτη 2, στις ορεινές περιοχές της χώρας μας οι βοσκότοποι και οι δασικές εκτάσεις σχεδόν ισομοιράζονται. Για την ακρίβεια σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 16,8% αποτελεί γεωργική γη, το 46,9% βοσκότοποι, το 30,2% δασικές εκτάσεις και το 6,2% λοιπές εκτάσεις (ΕΛΣΤΑΤ, 2001).

1.3 Οι ορεινοί οικισμοί των Άλπεων

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Οι Άλπεις είναι ορεινός όγκος, ο μεγαλύτερος που βρίσκεται ολοκληρωτικά εντός της Ευρώπης. Ξεκινάει δυτικά από τη Γαλλία και καταλήγει ανατολικά στην Αυστρία. Το πιο βόρειο μέρος της οροσειράς βρίσκεται στην Αυστρία, επίσης, και το πιο νότιο βρίσκεται κι αυτό σε γαλλικό έδαφος.

Η συνολική επιφάνεια που καλύπτουν ανέρχεται στα 190.717 τ.χλμ. , και ο πληθυσμός της οροσειράς αυτής είναι 14.232.088 κάτοικοι. Έτσι η πυκνότητα στον ορεινό όγκο είναι 74,6 κάτ./τ.χλμ. (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015). Οι κάτοικοι των Άλπεων απαρτίζονται από κατοίκους οκτώ διαφορετικών χωρών. Αυτές είναι η Γαλλία, το Μονακό, η Ελβετία, η Ιταλία, το Λίχτενσταϊν, η Γερμανία, η Σλοβενία και η Αυστρία.

ΧΑΡΤΗΣ 3: Τα όρια της Σύμβασης των Άλπεων (Πηγή: Alpine Convention)

Παρακάτω αναλύονται οι χώρες των Άλπεων, οι πληθυσμοί και οι δήμοι –κοινότητες που υπάγονται εκεί.

Αυστρία

Από τα 83.879 τ.χλμ. που είναι η ολική έκταση της Αυστρίας, τα 54.592 τ.χλμ. , είναι σε αλπικό έδαφος, δηλαδή 65,1% της χώρας είναι ορεινή. Ο πληθυσμός όμως, δεν είναι ανάλογος. Σε ορεινούς δήμους κατοικούν τα 3.318.045 από τα 8.451.860 της χώρας. Οι δήμοι (municipalities) που βρίσκονται σε ορεινές περιοχές ανέρχονται στους 1.108 από τους 2.346 που έχει ολόκληρη η χώρα (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Γαλλία

Από τα εδάφη της Γαλλίας, δεν είναι τόσο μεγάλο το ποσοστό που βρίσκεται στις Άλπεις. Για την ακρίβεια στις Άλπεις βρίσκονται 1.749 δήμοι ή κοινότητες (communes), των οποίων ο πληθυσμός ανέρχεται στα 2.683.801 κατοίκους και η έκτασή τους είναι 40.801 τ.χλμ.. (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Γερμανία

Στις γερμανικές αλπικές περιοχές, ανήκουν 282 δήμοι (municipalities) των οποίων ο πληθυσμός ανέρχεται στο 1.476.519 κατοίκους και η έκτασή τους φτάνει τα 11.160 τ.χλμ. (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Ελβετία

Στην Ελβετία, όπως και στην Αυστρία, το μεγαλύτερο ποσοστό γης βρίσκεται στις ορεινές περιοχές των Άλπεων. Επίσης όπως και στην Αυστρία, δεν ισχύει το ίδιο και για τον πληθυσμό. Συγκεκριμένα, 755 δήμοι (municipalities, η πιο μικρή βαθμίδα διοικητικής διαίρεσης στην Ελβετία) βρίσκονται στις Άλπεις, με συνολική έκταση 25.211 τ.χλμ. και πληθυσμό 1.929.424 κατοίκους (62% και 24% επί του αντίστοιχου συνόλου) (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Ιταλία

Η οροσειρά των Άλπεων, καταλαμβάνει μέρος της βόρειας Ιταλίας. Εκεί βρίσκονται 1.749 δήμοι (municipalities) με συνολικό πληθυσμό 4.364.538 κατοίκους και έκταση

51.995 τ.χλμ. που αντιστοιχεί στο 17,2% της εκτάσεως της χώρας, ενώ ο πληθυσμός τους αποτελεί το 7,3% (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Λίχτενσταϊν

Το κρατίδιο του Λίχτενσταϊν, είναι ολόκληρο εντός της οροσειράς των Άλπεων. Το κρατίδιο αυτό χωρίζεται σε 11 δήμους (municipalities) και έχει έκταση 160 τ.χλμ. και πληθυσμό 36.838 κατοίκους (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Μονακό

Και το πριγκιπάτο του Μονακό, βρίσκεται κι αυτό εντός του ορεινού όγκου των Άλπεων. Η έκτασή του είναι μόλις 2 τ.χλμ. ενώ κατοικείται από 36.950 κατοίκους, γεγονός που το κάνει το πιο πυκνοκατοικημένο κράτος της περιοχής των Άλπεων (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Σλοβενία

Η Σλοβενία αποτελεί το μόνο βαλκανικό κράτος που μέρος του βρίσκεται εντός της οροσειράς των Άλπεων. Στα αλπικά εδάφη της Σλοβενίας βρίσκονται 62 δήμοι (municipalities) εκ' των οποίων οι 45 βρίσκονται ολοκληρωτικά σε ορεινές περιοχές, ενώ οι 17 μερικώς. Ο πληθυσμός που διαμένει στα αλπικά εδάφη ανέρχεται σε 385.973 κάτοικοι, ενώ η έκταση σε 6.796 τ.χλμ. (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

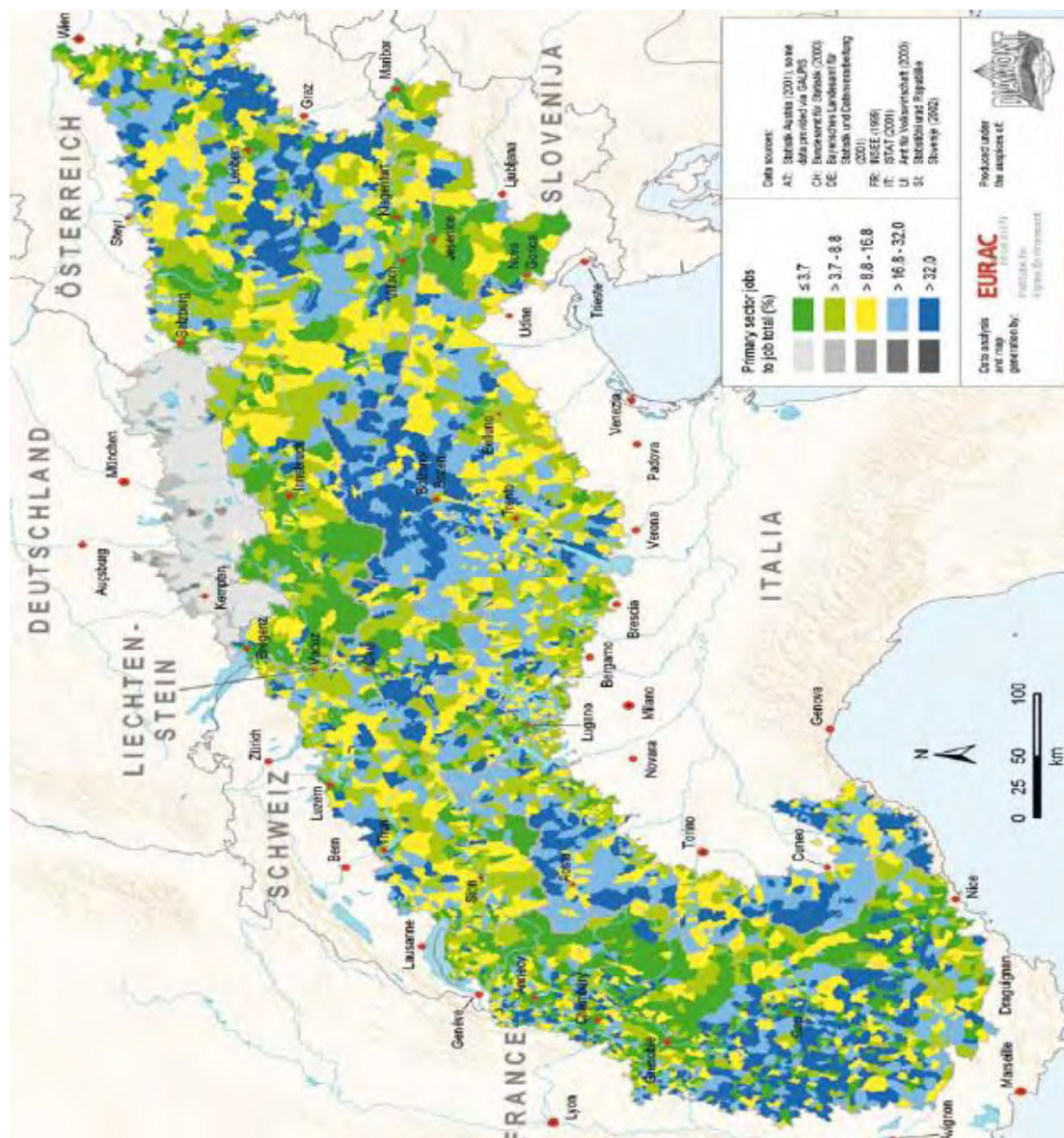
Όσον αφορά την ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού των Άλπεων, ο δείκτης ηλικίας βρίσκεται στο 129,8 και για επίσης από τους 14.232.088 κατοίκους, οι 2.775.257 είναι άνω των 65 ετών δηλαδή το 19,5%. Επίσης το 51% του ολικού πληθυσμού της οροσειράς είναι γένους θηλυκού (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Οικονομικά χαρακτηριστικά

Στις Αλπικές περιοχές, η εκβιομηχάνιση άργησε να φτάσει σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές των χωρών αυτών. Προς τα τέλη της δεκαετίας του 1970, όμως, η βιομηχανία ήταν ο κύριος παράγοντας οικονομικής δραστηριότητας. Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής, είχε πάντα καλή θέση στην οικονομική δραστηριότητα, και ακόμα και σήμερα, για λόγους πολιτιστικούς και κουλτούρας κυρίως. Ο τριτογενής

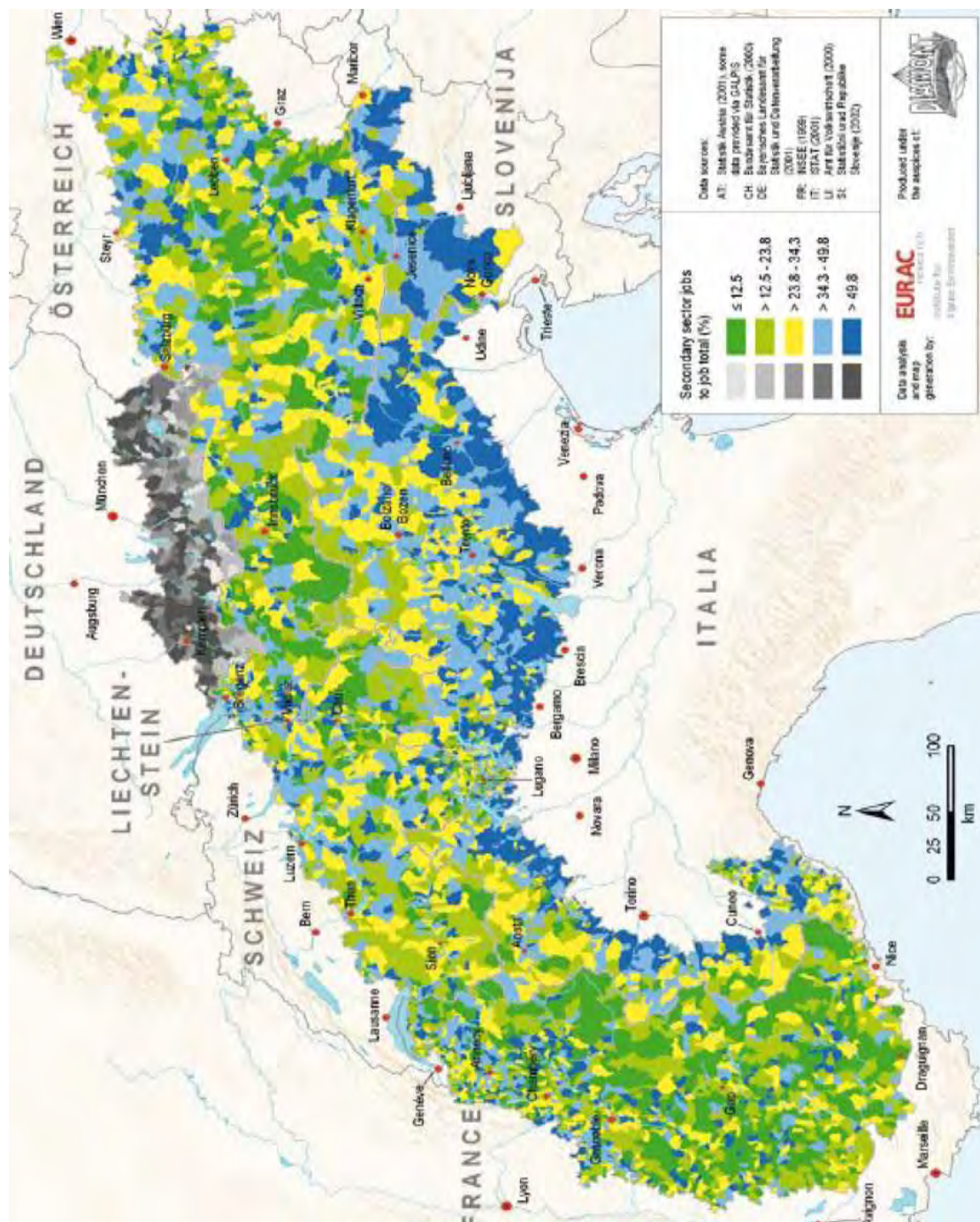
τομέας παραγωγής είναι που είναι σήμερα ο κύριος παράγοντας της οικονομικής δραστηριότητας, κυρίως μέσω του τουρισμού (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

Για την ακρίβεια, όπως φαίνεται στους παρακάτω χάρτες, ο πρωτογενής τομέας παραγωγής, βρίσκεται στα μεγαλύτερα επίπεδα στο εσωτερικό της οροσειράς, και φτάνει πάνω κι από 32% σε ορισμένους δήμους. Ενώ προς τους πρόποδες της οροσειράς μειώνεται, σε σημείο που φτάνει ακόμα και κάτω από 3,7% (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2010).

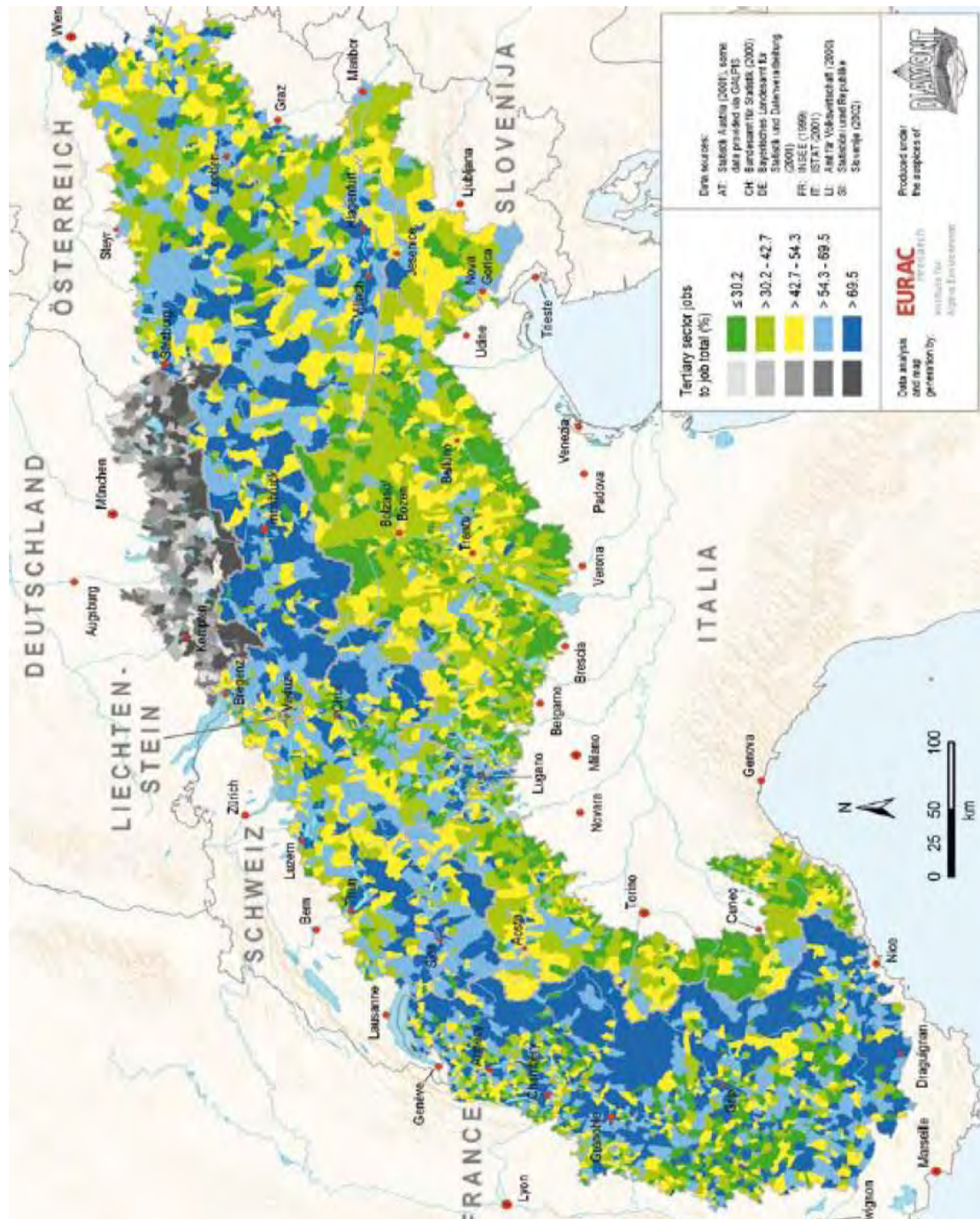
ΧΑΡΤΗΣ 4: Ποσοστά πρωτογενούς τομέα παραγωγής στις Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής, φαίνεται να κυριαρχεί στη νότια πλευρά της οροσειράς, κυρίως στα ιταλικά εδάφη, ύστερα στα γαλλικά αλλά και στη Σλοβενία. Σε αυτές τις περιοχές το ποσοστό φτάνει ακόμα και πάνω από 49,8%. Σε αντίθεση με αυτές τις περιοχές, στις κεντρικές και βόρειες αλλά και ανατολικά το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 35% ως και κάτω από 12,5% (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2010).

ΧΑΡΤΗΣ 5: Ποσοστό δευτερογενούς τομέα παραγωγής στις Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

Ο τριτογενής τομέας παραγωγής, κυριαρχεί στις περιοχές που είναι γνωστές ως τουριστικά θέρετρα. Οι περιοχές αυτές είναι κυρίως στην Αυστρία, στη Γαλλία και σε μικρότερα ποσοστά στην Ελβετία και στις άλλες. Στην Αυστρία και στη Γαλλία, το ποσοστό απασχόλησης στον τομέα αυτό φτάνει και πάνω από 69,5%, ενώ στις υπόλοιπες κυμαίνεται από 55% ως και κάτω από 30,2% (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2010).

ΧΑΡΤΗΣ 6: Ποσοστό τριτογενούς τομέα παραγωγής στις Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

Όσον αφορά την αγορά εργασίας, οι δείκτες κυμαίνονται σε διαφορετικά επίπεδα ανάλογα τη χώρα. Το υψηλότερο ποσοστό εργασίας εμφανίζεται στην Αυστρία, ενώ το χαμηλότερο στη Σλοβενία. Ενώ το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας, εμφανίζεται στη Σλοβενία, και το χαμηλότερο στο Λίχτενσταϊν (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

	Ποσοστό εργασίας (%)	Ποσοστό ανεργίας (%)
Αυστρία	70,4	5,4
Γαλλία –Μονακό	67,2	9,3
Γερμανία	75,5	2,9
Ιταλία	66,2	5,9
Σλοβενία	58,9	11,2
Ελβετία	79,4	4,2
Λίχτενσταϊν	61,8	2,5

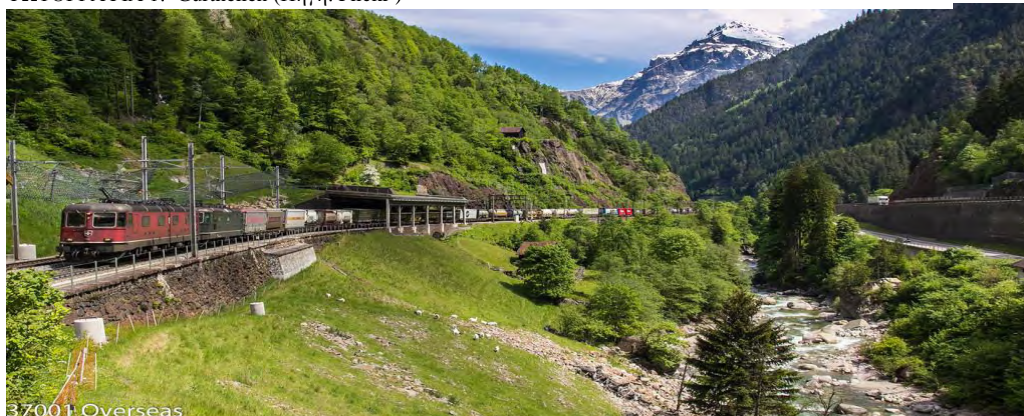
ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Ποσοστό ανέργων και εργαζομένων στις Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

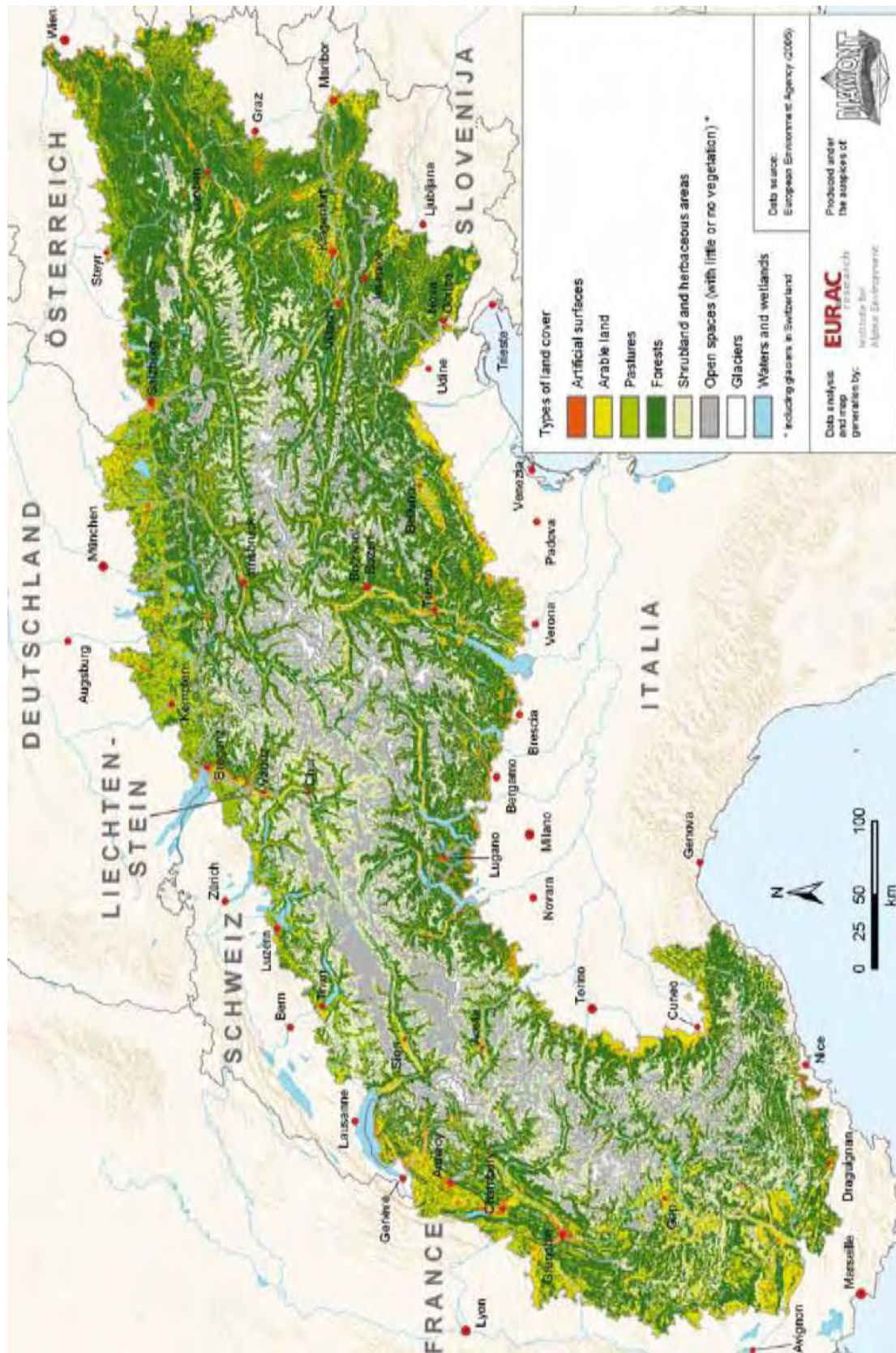
Φυσικά , Περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά και Χρήσεις γης

Οι Άλπεις, χαρακτηρίζονται από βουνοπλαγιές και υψηλές χιονισμένες κορυφές. Επίσης χαρακτηρίζεται από πολλές δασώδεις εκτάσεις, και σε μικρότερο ποσοστό αρόσιμη γη και κτισμένες εκτάσεις, δηλαδή αστικές. Επίσης σε υψηλά υψόμετρα, υπάρχουν και αρκετοί παγετώνες.

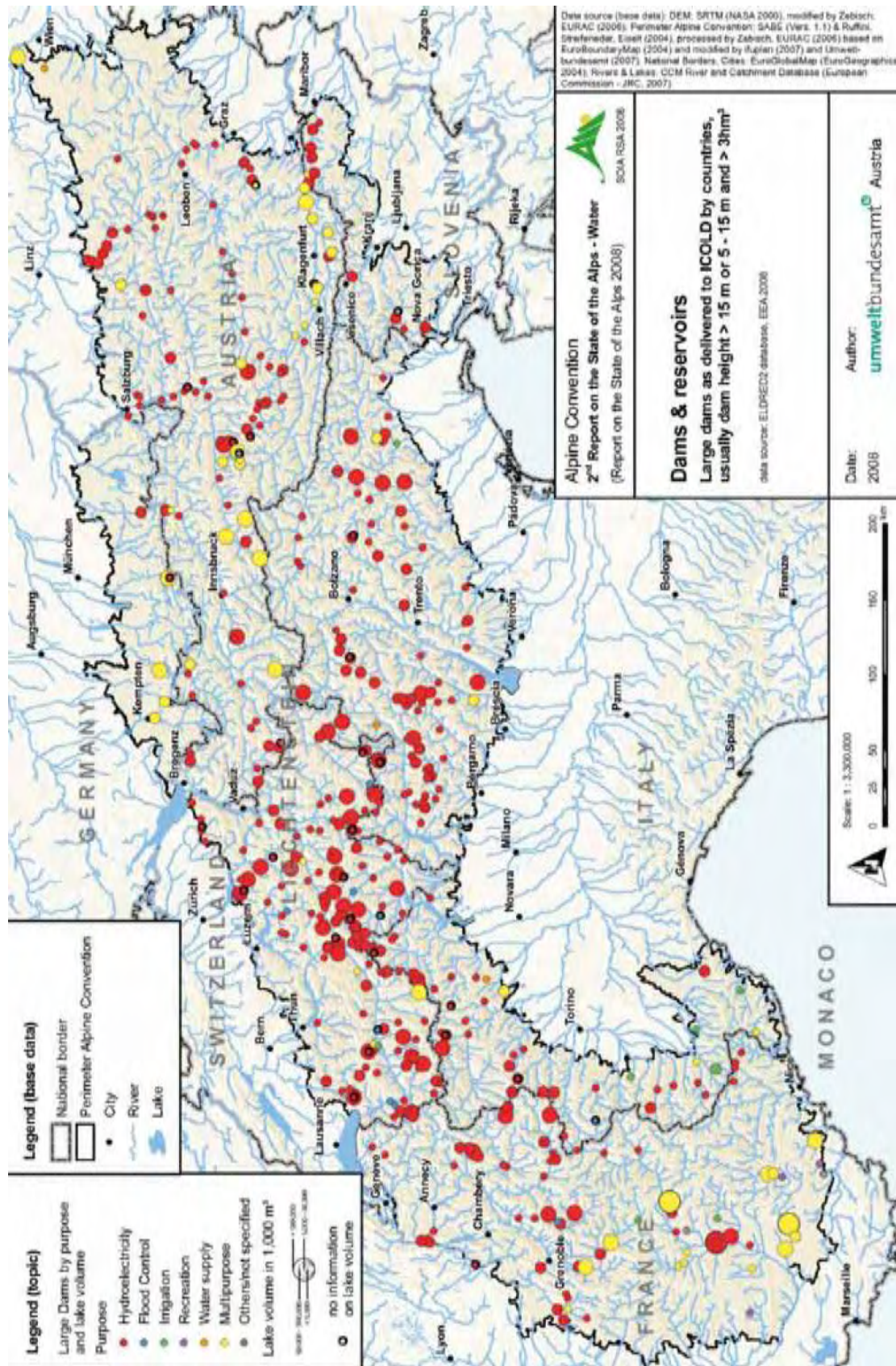
Ακόμα, αν και σε μικρότερο ποσοστό σε σχέση με το φυσικό, το ανθρωπογενές περιβάλλον είναι αρκετό, πέραν των αστικών εκτάσεων, υφίστανται και εκτάσεις με υποδομές βιομηχανίας και μεταφορών, μικρά υδροηλεκτρικά εργοστάσια, θέρετρα για χειμερινά σπορ κ.α..

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 1: Gurntellen (Πηγή: Flickr)

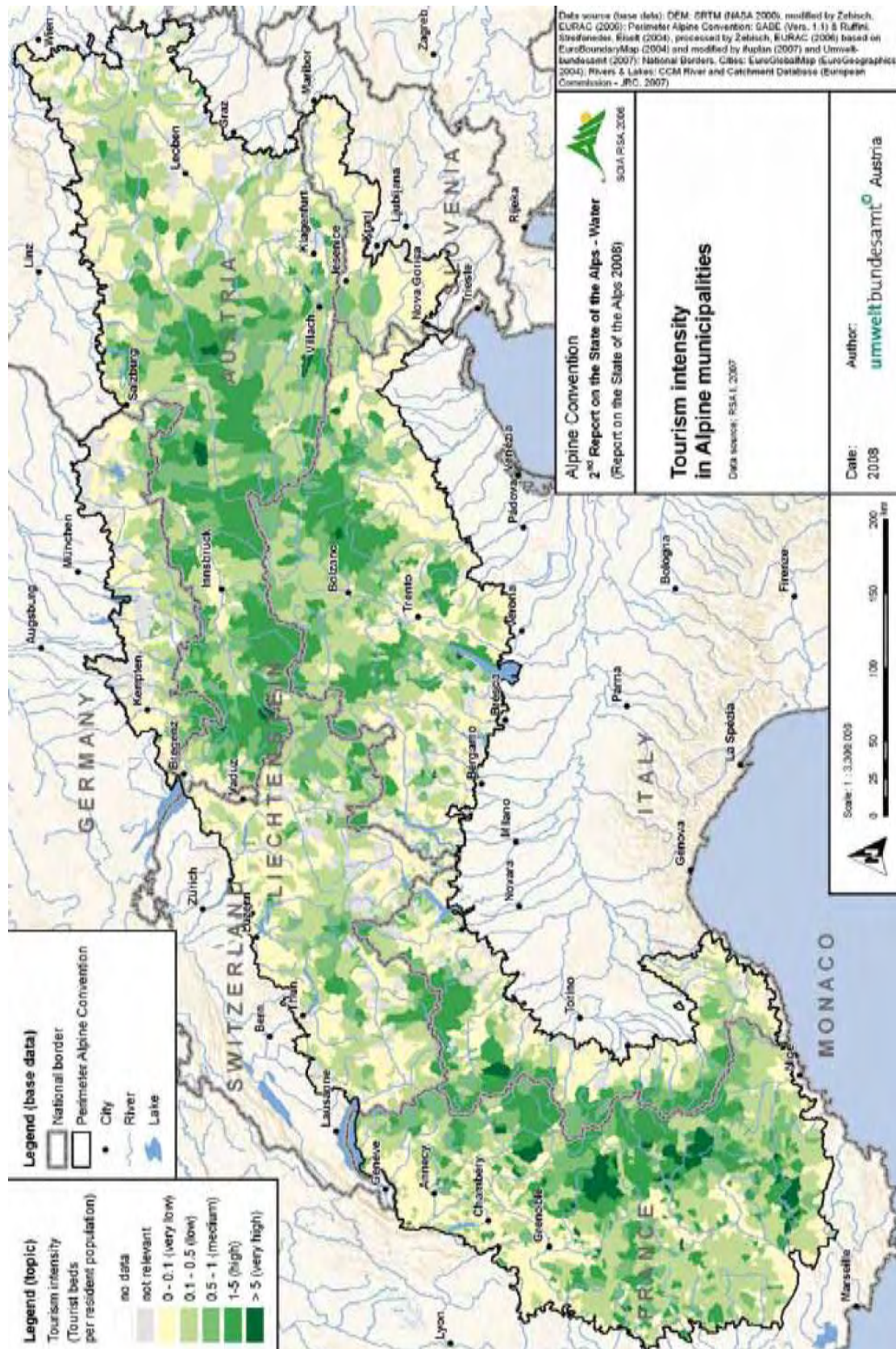

ΧΑΡΤΗΣ 7: Τύποι της κάλυψης της γης στις Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

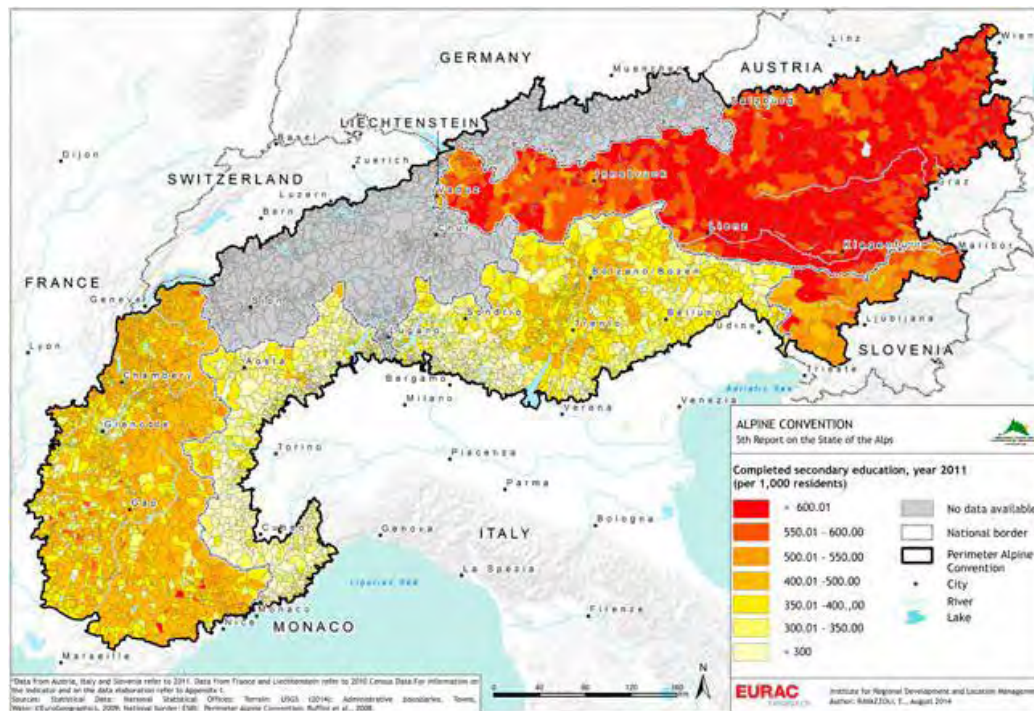
ΧΑΡΤΗΣ 8: Φράγματα και αποταμιευτήρες στις Άλπεις (Πηγή:Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

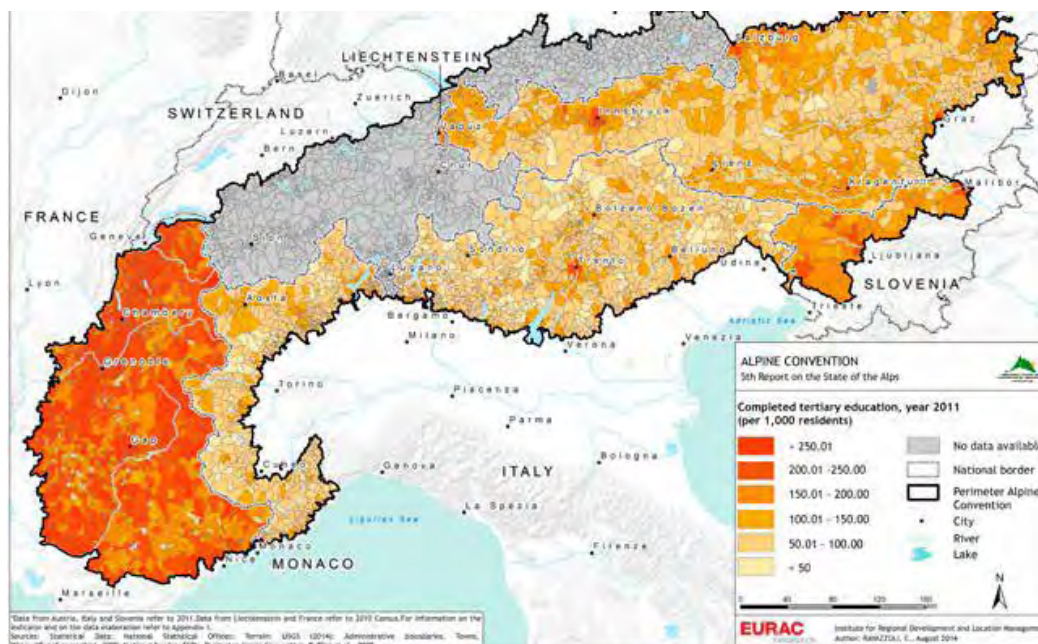
ΧΑΡΤΗΣ 9: Πυκνότητα τουριστικής δραστηριότητας στις Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

Εκπαίδευση

Το επίπεδο της εκπαίδευσης των κατοίκων των αλπικών περιοχών δεν είναι το ίδιο σε όλες τις χώρες, και κυμαίνεται κι αυτό σε διαφορετικές τιμές. Αναλυτικά φαίνονται στους παρακάτω χάρτες (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

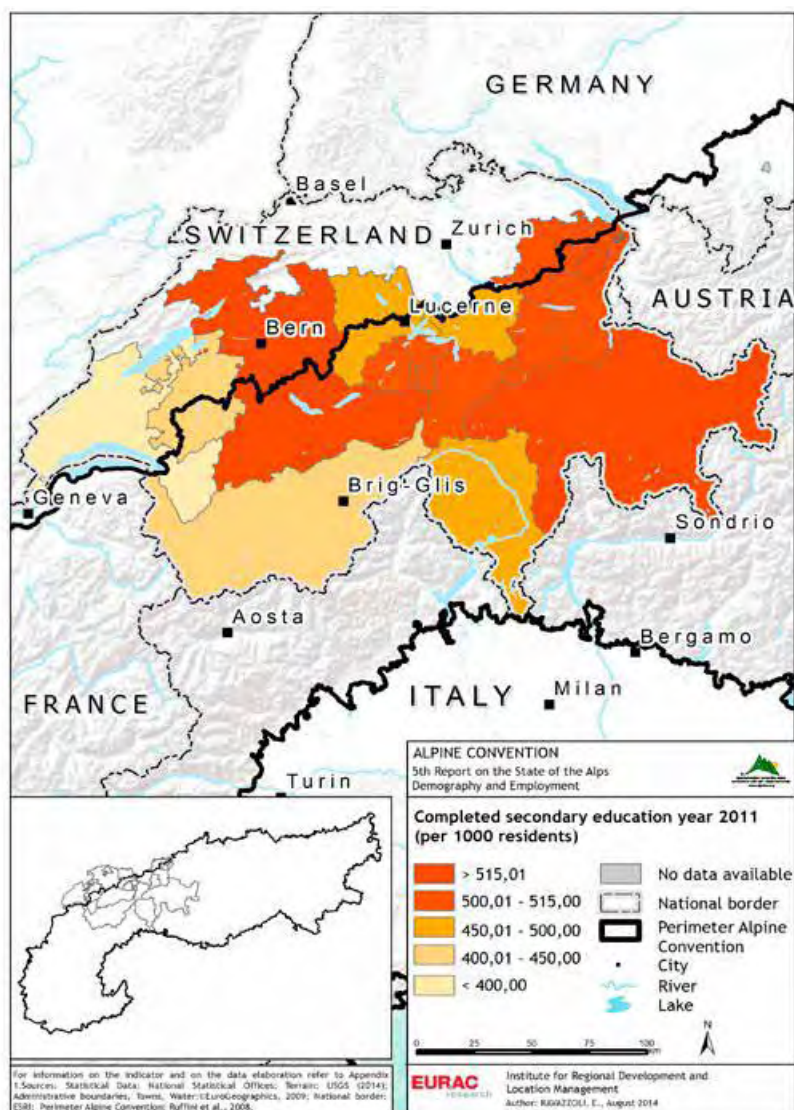
ΧΑΡΤΕΣ 10, 11: Ποσοστό δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

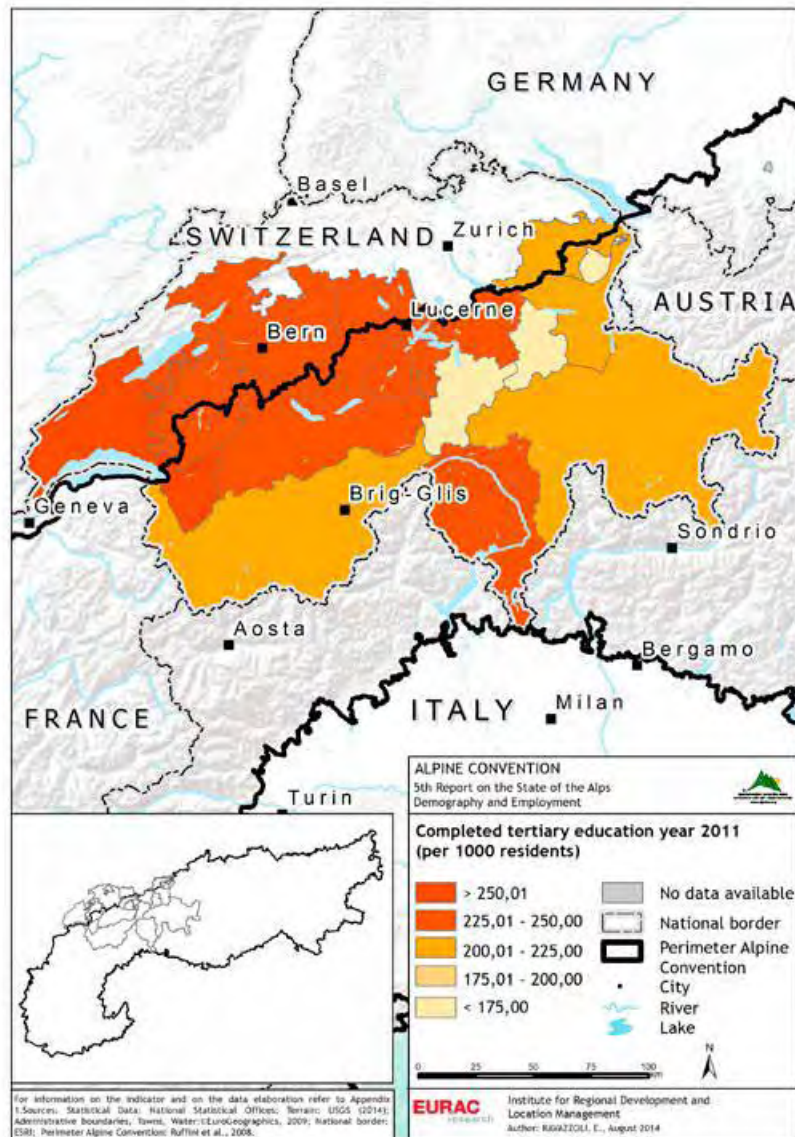

Από τους χάρτες φαίνεται πως τα μεγαλύτερα ποσοστά κατοίκων που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση βρίσκεται στις ανατολικές Άλπεις, ενώ το μικρότερο στις ιταλικές. Αντίστοιχα το μεγαλύτερο ποσοστό με ολοκληρωμένη μέχρι και την τριτοβάθμια εκπαίδευση βρίσκεται στις γαλλικές Άλπεις, ενώ το μικρότερο και αυτό στις ιταλικές (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

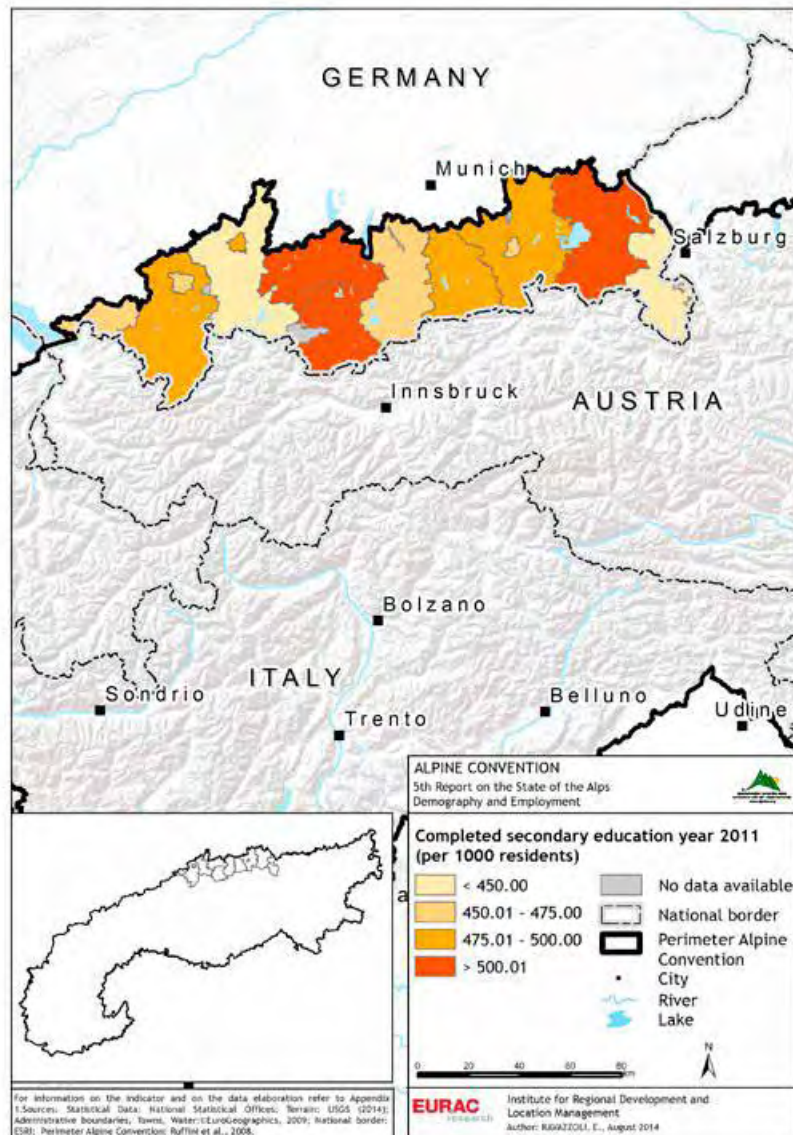
Στην Ελβετία τα επίπεδα της δευτεροβάθμιας βρίσκονται και αυτά υψηλά, κοντά στα επίπεδα της Αυστρίας, ενώ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανάμεσα στα επίπεδα των γαλλικών και τον αυστριακών Άλπεων. Στη Γερμανία τα αντίστοιχα επίπεδα βρίσκονται σε χαμηλότερο επίπεδο από τις παραπάνω, αλλά όχι στο χαμηλότερο εντός των αλπικών εδαφών (Permanent Secretariat of the Alpine Convention, 2015).

ΧΑΡΤΗΣ 12: Ποσοστό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις ελβετικές Άλπεις (Πηγή:Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

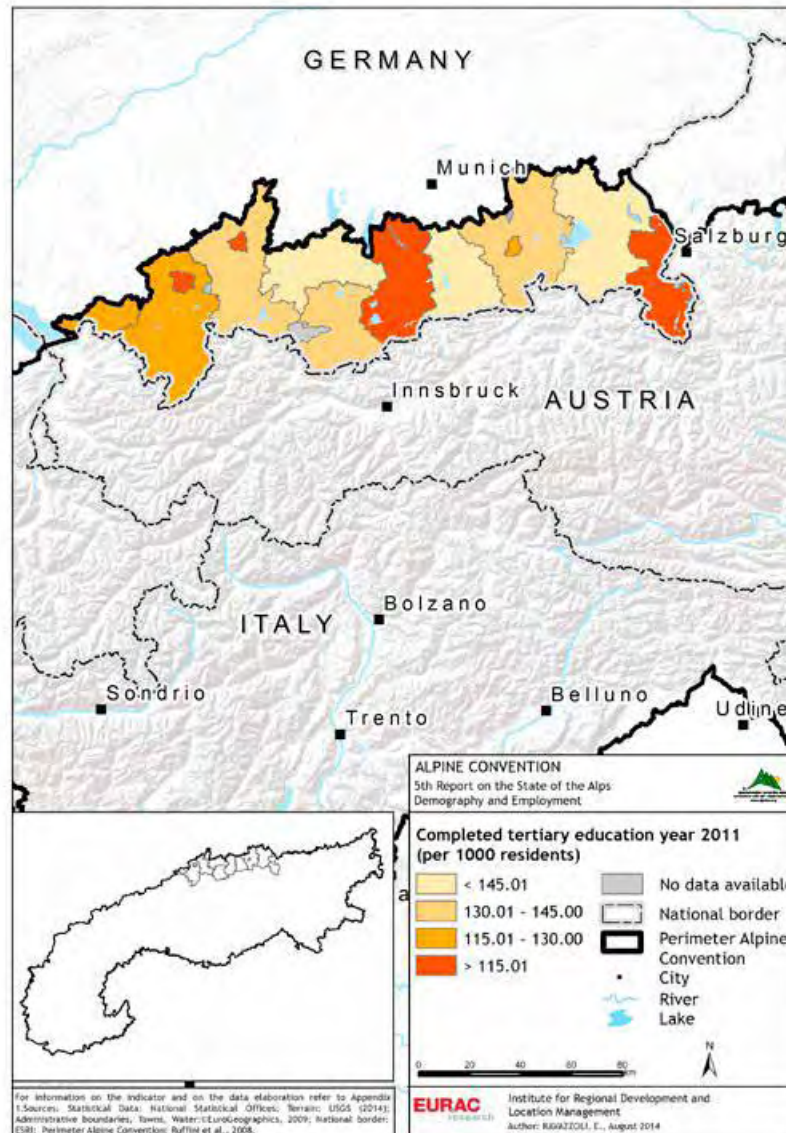

ΧΑΡΤΗΣ 13: Ποσοστό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ελβετικές Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

ΧΑΡΤΗ Σ 14: Ποσοστό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις γερμανικές Άλπεις (Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

ΧΑΡΤΗ Σ 15: Ποσοστό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις γερμανικές Άλπεις
(Πηγή: Permanent Secretariat of the Alpine Convention)

1.3.1 Alpine Convention/ Η Σύμβαση των Άλπεων

Η Σύμβαση των Άλπεων (Alpine Convention) είναι μια διεθνής συμφωνία μεταξύ των Αλπικών χωρών (Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία, Γαλλία, Ιταλία, Λιχτενστάιν, Μονακό και Σλοβενία) αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη βιώσιμη ανάπτυξη και προστασία των Άλπεων.

Ό, τι έχει οριστεί από τα Συνέδρια, περιλαμβάνονται σε πρωτόκολλα σύμφωνα με τα οποία γίνονται συγκεκριμένα βήματα για τον στόχο της Σύμβασης. Τα υφιστάμενα πρωτόκολλα καλύπτουν πολλά διαφορετικά θέματα:

- Χωροταξικός σχεδιασμός και βιώσιμη ανάπτυξη
- Προστασία της φύσης και διατήρηση του τοπίου
- Ορεινή γεωργία
- Ορεινά δάση
- Τουρισμός
- Ενέργεια
- Προστασία του εδάφους
- Μεταφορές

Επίσης, το Νοέμβριο του 2006, υιοθετήθηκαν δύο Υπουργικά Διατάγματα:

- Διάταγμα για τον πληθυσμό και τον πολιτισμό
- Διάταγμα για την κλιματική αλλαγή

Παράλληλα με το νομικό πλαίσιο της Σύμβασης των Άλπεων, ορισμένες σημαντικές τρέχουσες δραστηριότητες επιδιώκουν να υλοποιήσουν σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο τις δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση και τα πρωτόκολλα (Πηγή: alpconv.org).

Πρωτόκολλο για τον χωροταξικό σχεδιασμό και την βιώσιμη ανάπτυξη

Το πρωτόκολλο χωρίζεται σε 21 Άρθρα, στα οποία περιγράφονται οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής των. Οι βασικοί στόχοι του πρωτοκόλλου, περιγράφονται στο Άρθρο 1 και είναι οι εξής:

- Η αναγνώριση των ιδιαίτερων αναγκών των αλπικών περιοχών, εντός των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών

- Ο εναρμονισμός των χρήσεων γης με τις οικολογικές ανάγκες και στόχους
- Η χρήση των πόρων και της γης, συμβατή με το περιβάλλον
- Η αναγνώριση των συμφερόντων του αλπικού πληθυσμού με τη δέσμευση ότι θα διασφαλιστούν τα συμφέροντα αυτά και στο μέλλον
- Η υποστήριξη της οικονομικής και πληθυσμιακής ανάπτυξης ισόποσα εντός των Άλπεων
- Η ένδειξη σεβασμού στα τοπικά χαρακτηριστικά
- Η διευκόλυνση εμφάνισης ίσων ευκαιριών για όλους τους κατοίκους, και σύμφωνα με τις εδαφικά χαρακτηριστικά
- Να ληφθούν υπόψη, τα φυσικά μειονεκτήματα, το κοινό συμφέρον, τα όρια χρήσης των πόρων καθώς και η αξία τους.

Στο Άρθρο 9, περιγράφονται τα περιεχόμενα των σχεδίων ή προγραμμάτων για τον χωροταξικό σχεδιασμό και την βιώσιμη ανάπτυξη. Τα προγράμματα αυτά λαμβάνουν υπόψη και τις τοπικές συνθήκες:

- Περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη
 - Μέτρα, ώστε να σιγουρευτεί η εργασία για τον τοπικό πληθυσμό και το ότι υπάρχουν τα μέσα για την απαραίτητη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη και να εξασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες
 - Μέτρα για την ενθάρρυνση της οικονομικής ποικιλίας, ώστε να εξαλειφθεί ο κίνδυνος διαρθρωτικών ελλείψεων και μονομερούς οικονομίας
 - Μέτρα για να δυναμώσει η συνεργασία των τριών τομέων παραγωγής, ιδίως μέσω συνδυασμών που θα δημιουργούν θέσεις εργασίας
- Αγροτικές περιοχές
 - Διατήρηση γης για αγροτικές και δασικές δραστηριότητες καθώς και για βοσκοτόπια
 - Διατήρηση των απαραίτητων εδαφών, για οικονομικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, για παροχές υπηρεσιών, και για δραστηριότητες αναψυχής
 - Καθορισμός των περιοχών που υπόκεινται σε φυσικούς κινδύνους, ώστε να αποφευχθεί κατασκευή υποδομών και κτηρίων εκεί
 - Διατήρηση και δημιουργία πράσινων χώρων στα κέντρα και στα προάστια των πόλεων για δραστηριότητες αναψυχής
 - Περιορισμός εξοχικών κατοικιών
 - Καθοδήγηση της αστικοποίησης παράλληλα στους άξονες με υποδομές

- μεταφορών και κοντά σε ήδη υπάρχουσες αστικές δομές
- Διατήρηση των χαρακτηριστικών των αστικών περιοχών
 - Διατήρηση και αποκατάσταση των χαρακτηριστικών αρχιτεκτονικής κληρονομιάς
- Προστασία της φύσης και του τοπίου
- Οριοθέτηση περιοχών για την προστασία της φύσης και του τοπίου, αλλά και για την ασφαλή φύλαξη των νερών και άλλων ζωτικών φυσικών πόρων
 - Οριοθέτηση και διατήρηση περιοχών που απαγορεύεται ή περιορίζεται η κατασκευή υποδομών και άλλων δραστηριοτήτων όχλησης
- Μεταφορές
- Μέτρα για τη βελτίωση των περιφερειακών συνδέσεων
 - Μέτρα για την ενθάρρυνση χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς που είναι φιλικά προς το περιβάλλον
 - Μέτρα για την ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ των μέσων μαζικής μεταφοράς
 - Μέτρα για τον περιορισμό της κυκλοφορίας, και ίσως περιορισμό στα μηχανοκίνητα μέσα
 - Μέτρα για τη βελτίωση την προσφορών των δημόσιων μέσων μεταφοράς για τον τοπικό πληθυσμό αλλά και για τους επισκέπτες

Στα υπόλοιπα άρθρα προτείνονται τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν τα παραπάνω μέτρα, από τα κράτη και τις περιφέρειες της Σύμβασης των Άλπεων, καθώς και τρόποι ενημέρωσης του κοινού για τα μέτρα και τέλος η παρακολούθηση και η εκτίμηση της εφαρμογής των (Alpine Convention, 1994).

Πρωτόκολλο για την προστασία της φύσης και διατήρηση του τοπίου

Το πρωτόκολλο χωρίζεται σε 27 Άρθρα, στα οποία περιγράφονται οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής των. Ο βασικός στόχος του πρωτοκόλλου, περιγράφεται στο Άρθρο 1 και είναι ο εξής:

- Στόχος είναι ο συνδυασμός εφαρμογής διεθνών νόμων, της Σύμβασης των Άλπεων αλλά και να λάβει υπόψη τα συμφέροντα των ντόπιων, για την προστασία, ακόμα και να επαναφέρει όπου είναι δυνατόν και χρειάζεται, τη

φύση και το τοπίο, με τέτοιο τρόπο που να διασφαλίζονται: η διαρκής αποδοτικότητα των οικοσυστημάτων, η διατήρηση του τοπίου, της άγριας πανίδας και χλωρίδας και των οικοτόπων τους, η παραγωγικότητα των φυσικών πόρων και τέλος να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των απαιτούμενων φορέων και μελών της Σύμβασης ώστε να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι.

Στα Άρθρα 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 και 18 δίνονται οδηγίες για τα μέλη της Σύμβασης, ώστε να μπορέσουν να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι.

Τέτοιο είναι ο Σχεδιασμός Τοπίου, για τον οποίον τα μέλη, θα πρέπει εντός πέντε χρόνων να έχουν ετοιμάσει μοντέλα ή προγράμματα, μέσω των οποίων θα καθορίζονται οι απαιτήσεις και τα μέτρα για να επιτευχθούν οι στόχοι για το περιβάλλον και το τοπίο. Εντός των προγραμμάτων/ μοντέλων αυτών θα παρουσιάζονται:

- Η υφιστάμενη κατάσταση του τοπίου και του περιβάλλοντος, κι αξιολόγησή των
- Η ιδανική κατάσταση, που μπορεί να επιτευχθεί μέσω των μέτρων, και για την ακρίβεια
 - Τα γενικά μέτρα για προστασία, διαχείριση και ανάπτυξη
 - Τα ειδικά μέτρα για συγκεκριμένα τμήματα του περιβάλλοντος και του τοπίου
 - Τα μέτρα για προστασία και διαχείριση της άγρια χλωρίδας και πανίδας

Στα υπόλοιπα άρθρα προτείνονται τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν τα παραπάνω μέτρα, από τα κράτη και τις περιφέρειες της Σύμβασης των Άλπεων, καθώς και τρόποι ενημέρωσης του κοινού για τα μέτρα και τέλος η παρακολούθηση και η εκτίμηση της εφαρμογής των (Alpine Convention, 1994).

Πρωτόκολλο για την ορεινή γεωργία

Το πρωτόκολλο χωρίζεται σε 24 Άρθρα, στα οποία περιγράφονται οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής των. Οι βασικοί στόχοι του πρωτοκόλλου, περιγράφονται στο Άρθρο 1 και είναι οι εξής:

- Θέσπιση μέτρων για τη διατήρηση και την προαγωγή της ορεινής γεωργίας και κτηνοτροφίας, όπου είναι συμβατές με το εκάστοτε τοπικό περιβάλλον. Σκοπός είναι η αναγνώριση της συμβολής των δραστηριοτήτων αυτών στο τοπικό πληθυσμό καθώς και η διασφάλιση βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων ώστε να συνεχιστούν οι διαδικασίες παραγωγής, και με μεγαλύτερη ποιότητα, αλλά και με ιδιαίτερη προσοχή στη φύση, το περιβάλλον και την κουλτούρα των Άλπεων.
- Για την εφαρμογή αυτού του πρωτοκόλλου, τα μέλη της Σύμβασης, να προσπαθήσουν να βελτιστοποιήσουν όλες τους τομείς της ορεινής γεωργίας.

Στα Άρθρα 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 και 16 περιγράφονται μέτρα προς εφαρμογή ώστε να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι. Όπως είναι η ενθάρρυνση της ορεινής γεωργίας, όπου τα μέλη της Σύμβασης είναι υπεύθυνα για τη θέσπιση μέτρων που θα διαφοροποιούνται ανάλογα την περιοχή και τις συνθήκες, και την υποστήριξη όπου αυτή είναι αναγκαία.

Στο Άρθρο 8 αναφέρονται μέτρα για τις χρήσεις γης και για τη διατήρηση της υπαίθρου:

- Τα μέλη της Σύμβασης, θα πρέπει να αναλάβουν, με σεβασμό προς τη φύση και την υπαίθρο αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε τοπικές συνθήκες, το σχεδιασμό, το zoning, την αναδιοργάνωση και τη βελτίωση των χρήσεων γης.
- Για να μπορούν να πραγματοποιηθούν οι στόχοι, αρχικά θα πρέπει στη γεωργία να δοθεί η απαραίτητη γη, ώστε η δραστηριότητα να είναι συμβατή με τις τοπικές συνθήκες αλλά και με το περιβάλλον.
- Κρίνεται απαραίτητη η διατήρηση, αποκατάσταση και χρήση των παραδοσιακών εξαρτημάτων της υπαίθρου (ξύλινοι φράχτες κ.α.)
- Ειδικά μέτρα για τη διατήρηση της παραδοσιακότητας και της αρχιτεκτονικής των κτιρίων που χρησιμεύουν για τη γεωργία και τη κτηνοτροφία, και περαιτέρω χρήση των παραδοσιακών μεθόδων και των υλικών.

Στο Άρθρο 10, γίνεται αναφορά συγκεκριμένα για την κτηνοτροφία, όπου κρίνεται κι αυτή απαραίτητη στο ίδιο επίπεδο με την γεωργία.

Στα υπόλοιπα άρθρα προτείνονται τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν τα παραπάνω μέτρα, από τα κράτη και τις περιφέρειες της Σύμβασης των Άλπεων, καθώς και τρόποι ενημέρωσης του κοινού για τα μέτρα και τέλος η παρακολούθηση και η εκτίμηση της εφαρμογής των (Alpine Convention, 1994).

Πρωτόκολλο για τα ορεινά δάση

Το πρωτόκολλο χωρίζεται σε 20 Άρθρα, στα οποία περιγράφονται οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής των. Οι βασικοί στόχοι του πρωτοκόλλου, περιγράφονται στο Άρθρο 1 και είναι οι εξής:

- Η διατήρηση των δασών, και εάν είναι δυνατόν η ανάπτυξη ή αύξηση της έκτασής τους. Το απαραίτητο προαπαιτούμενο για την αποτελεσματικότητα του στόχου είναι η σωστή, βιώσιμη διαχείριση.
- Συγκεκριμένα τα μέλη της Σύμβασης, είναι υποχρεωμένα να εξασφαλίσουν:
 - Μεθόδους φυσικής αναδάσωσης
 - Σωστή χρήση δένδρων, τα οποία θα είναι συμβατά με το εκάστοτε περιβάλλον
 - Το υλικό αναπαραγωγής (χώμα κ.α.) να είναι επίσης τοπικό
 - Η αποφυγή διάβρωσης ή συμπύκνωσης του εδάφους.

Στα Άρθρα 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 και 12 περιγράφονται τα συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν ώστε να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι. Αρχικά πρέπει να γίνει ανασκόπηση των χώρων των δασών, ώστε να ερευνηθούν οι γενικές λειτουργίες των.

- Δάση με προστατευτικές λειτουργίες
 - Σχεδίαση κι εφαρμογή μέτρων, για τη διατήρηση των δασών αυτών
- Δάση με οικονομικές λειτουργίες
 - Διατήρηση της λειτουργίας των δασών αυτών, ως πηγές θέσεων εργασίας για την τοπική οικονομία
- Δάση με κοινωνικές και οικολογικές λειτουργίες
 - Διατήρηση της αποτελεσματικότητάς τους, όσον αφορά τα νερά, την κλιματική ισορροπία, την προστασία από ηχορύπανση και την ανανέωση του αέρα

- Διατήρηση της βιοποικιλότητάς τους
- Διατήρηση της χρήσης ως μέσο αναψυχής του ανθρώπου

Στα υπόλοιπα άρθρα προτείνονται τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν τα παραπάνω μέτρα, από τα κράτη και τις περιφέρειες της Σύμβασης των Άλπεων (Alpine Convention, 1994).

Πρωτόκολλο για τον τουρισμό

Το πρωτόκολλο χωρίζεται σε 29 Άρθρα, στα οποία περιγράφονται οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής των. Ο βασικός στόχος του πρωτοκόλλου, περιγράφεται στο Άρθρο 1 και είναι ο εξής:

- Στόχος είναι η συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη των Άλπεων στα πλαίσια του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, μέσω της ενθάρρυνσης του τουρισμού, φιλικού προς το περιβάλλον και λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον τοπικό πληθυσμό όσο και τους τουρίστες.

Στα Άρθρα 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 8, 19, 20, 21 περιγράφονται τα μέτρα που προτείνονται ώστε να αναπτυχθεί ο τουρισμός στα πλαίσια που περιγράφονται παραπάνω.

Στο Άρθρο 6 αναφέρονται οι κατευθύνσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού. Τα μέλη της Σύμβασης(στην προσπάθεια ανάπτυξης του τουρισμού) θα πρέπει να:

- Λαμβάνουν υπόψη τομείς όπως η διατήρηση του περιβάλλοντος και του τοπίου. Θα πρέπει, όσο είναι δυνατό, να προωθούν προγράμματα φιλικά προς το περιβάλλον και την εξοχή.
- Υιοθετήσουν βιώσιμες πολιτικές ώστε να κάνουν τον (φιλικό προς το περιβάλλον) τουρισμό στις Άλπεις, ανταγωνιστικό, και μέσω αυτού να βοηθηθεί και η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Προτεραιότητα θα δοθεί στην καινοτομία και την ποικιλομορφία του τουρισμού.
- Σιγουρέψουν ότι στις περιοχές που έχουν μεγάλη τουριστική κίνηση, ότι θα υπάρχει ισορροπία μεταξύ της έντονης και της πιο ήπιας μορφής τουρισμού.

- Όταν δημιουργούνται κίνητρα, θα πρέπει να πληρούνται οι παρακάτω απαιτήσεις:
 - Για τον έντονης μορφής τουρισμό, θα πρέπει οι υπάρχουσες υποδομές να γίνουν όσο το δυνατόν πιο οικολογικές, ενώ το ίδιο ισχύει και για αυτές που είναι να κατασκευαστούν
 - Για τον ήπιας (εναλλακτικής) μορφής τουρισμό η συνέχιση της ήδη υπάρχουσας ανάπτυξης.

Στο Άρθρο 8, αναγράφονται μέτρα για τον έλεγχο των τουριστικών εισροών. Τα μέλη της Σύμβασης, θα πρέπει να ενθαρρύνουν τον έλεγχο των εισροών, ειδικά σε περιοχές υπό προστασία, και να διανέμουν τις εισροές, για την περαιτέρω προστασία των περιοχών αυτών. Στο Άρθρο 9, θέτονται οριοθετήσεις όσον αφορά την τουριστική ανάπτυξη. Σημαντική είναι η αναφορά στο Άρθρο 13, στο οποίο αναφέρεται ότι τα μέλη, θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη χρήση Μ.Μ.Μ., και πως θα πρέπει οι μετακινήσεις από και προς τα τουριστικά θέρετρα να γίνουν λιγότερο εξαρτημένες από τα μηχανοκίνητα μέσα.

Στα υπόλοιπα άρθρα προτείνονται τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν τα παραπάνω μέτρα, από τα κράτη και τις περιφέρειες της Σύμβασης των Άλπεων (Alpine Convention, 1994).

Πρωτόκολλο για την Ενέργεια

Το πρωτόκολλο χωρίζεται σε 22 Άρθρα, στα οποία περιγράφονται οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής των. Ο βασικός στόχος του πρωτοκόλλου, περιγράφεται στο Άρθρο 1 και είναι ο εξής:

- Τα μέλη της Σύμβασης, υποχρεώνονται να δημιουργήσουν, να θεσμοθετήσουν και να υιοθετήσουν μέτρα για την εξοικονόμηση, παραγωγή, μεταφορά, διανομή και τη χρήση ενέργειας, για τη βιώσιμη ανάπτυξη σε αυτό τον τομέα, η οποία να είναι συμβατή με την περιοχή.

Στο Άρθρο 5, αναφέρονται προτεινόμενα μέτρα, για την ορθολογική χρήση και την εξοικονόμηση ενέργειας:

- Στην περιοχή των Άλπεων, απαιτούνται μέτρα, για την εξοικονόμηση και τη χρήση ενέργειας, τα οποία όμως θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη:

- Τις ανάγκες σε ενέργεια μεγάλων εκτάσεων, που μπορεί να ποικίλουν ανάλογα το υψόμετρο, την εποχή και τις απαιτήσεις λόγω τουριστικών ροών
- Τη διαθεσιμότητα σε μορφές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε κάθε περιοχή
- Το αντίκτυπο των εκπομπών, σε λεκάνες απορροής και κοιλάδες λόγω της γεωμορφολογικής διαμόρφωσής τους.
- Τα μέλη της Σύμβασης, θα πρέπει να κάνουν τη χρήση της ενέργειας πιο οικολογική, και ως προτεραιότητα, θα πρέπει να ενθαρρύνουν την ορθολογική χρήση στους τομείς της παραγωγής, στα μεγάλα τουριστικά θέρετρα, στις δημόσιες υπηρεσίες, αλλά και στις υποδομές μεταφορών και αναψυχής.
- Θα πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα και διατάξεις, ιδιαίτερα στα ακόλουθα πεδία:
 - Βελτίωση της μόνωσης των κτιρίων, και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων θέρμανσης
 - Βελτιστοποίηση την απόδοση της θέρμανσης, του εξαερισμού και συστημάτων κλιματισμού
 - Περιοδική παρακολούθηση κι αν χρειάζεται μείωση των ρυπογόνων εκπομπών από τις θερμοηλεκτρικές εγκαταστάσεις
 - Εξοικονόμηση ενέργειας μέσω σύγχρονων τεχνολογικών διαδικασιών, για τη χρήση και την μετατροπή ενέργειας
 - Ατομικός υπολογισμός για τα κόστη της θέρμανσης και του ζεστού νερού
 - Σχεδίαση και προώθηση νέων κτιρίων που χρησιμοποιούν τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας
 - Προώθηση και υλοποίηση κλιματικών έργων σε επίπεδο τοπικό ή δημοτικό
 - Βελτίωση των ενεργειακών επιδόσεων στα υφιστάμενα κτίρια και προώθηση χρήσης οικολογικών συστημάτων θέρμανσης

Στο Άρθρο 7, γίνεται λόγος για τις Α.Π.Ε., όπου αναφέρεται ότι τα μέλη της Σύμβασης θα πρέπει να:

- Αναλάβουν, όσο είναι δυνατό οικονομικά, την προώθηση και τη χρήση των Α.Π.Ε. οι οποίες είναι φιλικές προς το περιβάλλον αλλά και προς το τοπίο της υπαίθρου
- Ενθαρρυνθεί η χρήση μικρών (αποκεντρωμένων) συστημάτων παραγωγής ενέργειας, για πόρους όπως το νερό, τη θερμότητα του ηλίου και τη βιομάζα
- Ενθαρρυνθεί η χρήση των Α.Π.Ε. ακόμα και σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες προμήθειες από τις συμβατικές μεθόδους
- Ενθαρρυνθεί η παραγωγή ενέργειας, συγκεκριμένα, από την ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων αλλά και του ξύλου, από τα βιώσιμα διατηρήσιμα ορεινά δάση (αντίστοιχο πρωτόκολλο).

Στο Άρθρο 7, αναφέρονται τα μέτρα που προτείνονται για τη χρήση των υδάτινων πόρων για την παραγωγή ενέργειας. Μεταξύ άλλων, προτείνεται η συνέχιση της χρήσης των ήδη υπαρχόντων, ακόμα και επανάχρηση παρατημένων, εργοστασίων, καθώς και η ορθολογική χρήση ώστε να μην υπάρχουν διακυμάνσεις στη στάθμη του νερού, και κατά συνέπεια με την ιχθυοπανίδα. Στο Άρθρο 8, αναφέρονται μέτρα που ουσιαστικά αποσκοπούν στη μείωση της παραγωγής ενέργειας μέσω ορυκτών καυσίμων.

Όσον αφορά την πυρηνική ενέργεια, στο Άρθρο 9, αναφέρεται ότι τα μέλη της Σύμβασης είναι υποχρεωμένα, αν τη χρησιμοποιούν, να εξασφαλίσουν την προστασία της υγείας, των ανθρώπων, της χλωρίδας και της πανίδας και τους βιότοπους αυτών. Επίσης για τις υποδομές μεταφοράς και διανομής της ενέργειας, αναφέρεται η σημασία του σεβασμού προς το φυσικό περιβάλλον και το τοπίο, όταν είναι να κατασκευαστούν οι αγωγοί.

Στα υπόλοιπα άρθρα προτείνονται τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν τα παραπάνω μέτρα, από τα κράτη και τις περιφέρειες της Σύμβασης των Άλπεων (Alpine Convention, 1994).

Πρωτόκολλο για την προστασία του εδάφους

Το πρωτόκολλο χωρίζεται σε 28 Άρθρα, στα οποία περιγράφονται οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής των. Οι βασικοί στόχοι του πρωτοκόλλου, περιγράφονται στο Άρθρο 1 και είναι οι εξής:

- Το έδαφος θα πρέπει να διατηρηθεί, με βιώσιμο τρόπο, ώστε να μπορεί να εκτελεί:
 - Τις φυσικές του λειτουργίες ως:
 - i) πόρος διαβίωσης για την πανίδα, τη χλωρίδα, τους άνθρωπος και τους μικροοργανισμούς
 - ii) χαρακτηριστικό στοιχείο της φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου
 - iii) αναπόσπαστο μέρος της οικολογικής ισορροπίας
 - iv) μόνιμο φίλτρο, ειδικά όσον αφορά τα υπόγεια ύδατα
 - v) γενετική δεξαμενή
 - Τη λειτουργία του ως αρχείο φυσικής και πολιτιστικής ιστορίας
 - Τις λειτουργίες του ως:
 - i) τόπος για γεωργική, κτηνοτροφική και δασική δραστηριότητα
 - ii) τόπος για δημιουργία οικισμών, και τουριστικών δραστηριοτήτων
 - iii) χώρος για άλλες εμπορικές χρήσεις, μεταφορές, αλλά και προμήθεια και διανομή υδάτων και αποβλήτων
 - iv) πηγή πρώτων υλών.
- Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα, που να αφορούν κυρίως στη χρήση που ταιριάζει στο έδαφος. Δηλαδή την οικονομική του χρήση, ως πόρος, την αποφυγή της διάβρωσής του, τυχόν αλλαγές στη δομή του, και τον έλεγχο στις επιβλαβείς εισροές.
- Την εδαφική ποικιλία που είναι χαρακτηριστικό των Άλπεων, καθώς και την διατήρηση και προώθηση των θέσεων.
- Σε αυτή την προσπάθεια, έχει ιδιαίτερη σημασία η πρόληψη, η οποία περιλαμβάνει τη διασφάλιση της λειτουργικότητας των εδαφών, τη χρήση για διάφορους σκοπούς, καθώς και τη διαθεσιμότητά του για τις μελλοντικές γενιές.

Στα Άρθρα 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 και 18 προτείνονται μέτρα για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι. Τέτοια είναι η αρχειοθέτηση και ονομασία των εδαφικών και πετρωδών σχηματισμών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Επίσης μέτρα για την ορθολογική και οικονομική χρήση των εδαφών και των ορυκτών πόρων καθώς και διατήρηση εδαφών που βρίσκονται σε περιοχές με ύδατα.

Στα υπόλοιπα άρθρα προτείνονται τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν τα παραπάνω μέτρα, από τα κράτη και τις περιφέρειες της Σύμβασης των Άλπεων (Alpine Convention, 1994).

Πρωτόκολλο για τις μεταφορές

Το πρωτόκολλο χωρίζεται σε 28 Άρθρα, στα οποία περιγράφονται οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής των. Οι βασικοί στόχοι του πρωτοκόλλου, περιγράφονται στο Άρθρο 1 και είναι οι εξής:

- Τα μέλη της Σύμβασης, αναλαμβάνουν την επιδίωξη βιώσιμης πολιτικής μεταφορών, μέσω της οποίας θα:
 - Μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις, και οι κίνδυνοι στις μεταφορές εντός και εκτός των Άλπεων, σε επίπεδο που να μην είναι επιβλαβείς προς τον άνθρωπο, την πανίδα και τη χλωρίδα. Αυτό θα γίνει με τη μεταβίβαση πολλών ειδών μεταφορών, ειδικά των βαρέων φορτίων, στις μεταφορές σταθερής τροχιάς
 - Συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη των κατοικημένων και οικονομικών περιοχών των Άλπεων
 - Συμβάλλουν στη μείωση, κι αν είναι δυνατόν, στην αποφυγή τυχόν επιπτώσεων που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο το ρόλο και τους φυσικούς πόρους της περιοχής των Άλπεων
 - Εξασφαλίσουν την μετακίνηση εντός και εκτός Άλπεων, σε ανεκτό κόστος, αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα των συστημάτων και προωθώντας οικολογικούς τρόπους μεταφορών
 - Εξασφαλίσουν θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των μέσων μεταφοράς.
- Τα μέλη της Σύμβασης, αναλαμβάνουν να αναπτύξουν τον τομέα των μεταφορών, και συγχρόνως να τηρήσουν τις αρχές της προφύλαξης, της πρόληψης και της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Στα Άρθρα 7 και 8, αναφέρονται στρατηγικές και προγράμματα για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι. Στο Άρθρο 7, αναλύεται η γενική πολιτική για τις μεταφορές:

- Για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα, τα μέλη της Σύμβασης, θα πρέπει να προωθούν την ορθολογική και ασφαλή διαχείριση των μεταφορών σε ένα εναρμονισμένο διασυνοριακό δίκτυο, το οποίο:

- Να εξασφαλίζει τη συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών τρόπων μεταφορών
- Να βελτιστοποιεί τη χρήση των υφιστάμενων συστημάτων και υποδομών
- Να ενθαρρύνει την μεταφορά των επιβατών και των προϊόντων με φιλικότερα προς το περιβάλλον μέσα
- Να αναγνωρίζει και να αξιοποιεί τις ευκαιρίες για μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου.
- Επίσης, τα μέλη, αναλαμβάνουν να θεσμοθετήσουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να εξασφαλιστεί:
 - Η προστασία των δρόμων, έναντι τυχόντων φυσικών καταστροφών
 - Η προστασία ανθρώπων και περιβάλλοντος σε περιοχές με μεγάλους άξονες και φόρτο
 - Τη σταδιακή μείωση επιβλαβών εκπομπών και θορύβου
 - Μεγαλύτερη ασφάλεια στις μεταφορές.

Στα Άρθρα 9, 10, 11, 12, 13 και 14 παρατίθενται μέτρα τεχνικής φύσεως. Ειδικότερα στο Άρθρο 9, τα μέλη, αναλαμβάνουν την ενθάρρυνση για δημιουργία και ανάπτυξη, οικολογικών Μ.Μ.Μ..

Στο Άρθρο 10, αναλύονται τα μέτρα που προτείνονται για την περαιτέρω ανάπτυξη των σιδηροδρόμων και των ναυτιλιακών μεταφορών:

- Τα μέλη της Σύμβασης, είναι υπεύθυνα, να προωθήσουν:
 - Τη βελτίωση των ήδη υπαρχόντων υποδομών, με την κατασκευή και τη συντήρηση των διαδρόμων, αλλά και των τελικών σταθμών
 - Τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων, ειδικά για τις διασυνοριακές μεταφορές
 - Την υιοθέτηση μέτρων για τη μεταφορά αγαθών σε μακρινές αποστάσεις, και την περαιτέρω εναρμόνιση των τελών χρήσης των υποδομών
 - Των συνδυαστικών συστημάτων μεταφορών (π.χ. piggyback)
 - Την περαιτέρω χρήση των σιδηροδρομικών μέσων, και τη δημιουργία μεταφορών φιλικών προς το χρήστη, μέσω της συνεργασίας όλων των ειδών μετακινήσεων (διεθνείς, περιφερειακές, τοπικές).
- Τα μέλη της Σύμβασης, προτείνεται να προωθήσουν τις ναυτιλιακές μεταφορές, ώστε να μειωθεί και η μετακίνηση εμπορευμάτων στην ξηρά

Στο Άρθρο 11, γίνεται αναφορά για τα μέτρα που αφορούν τις οδικές υποδομές:

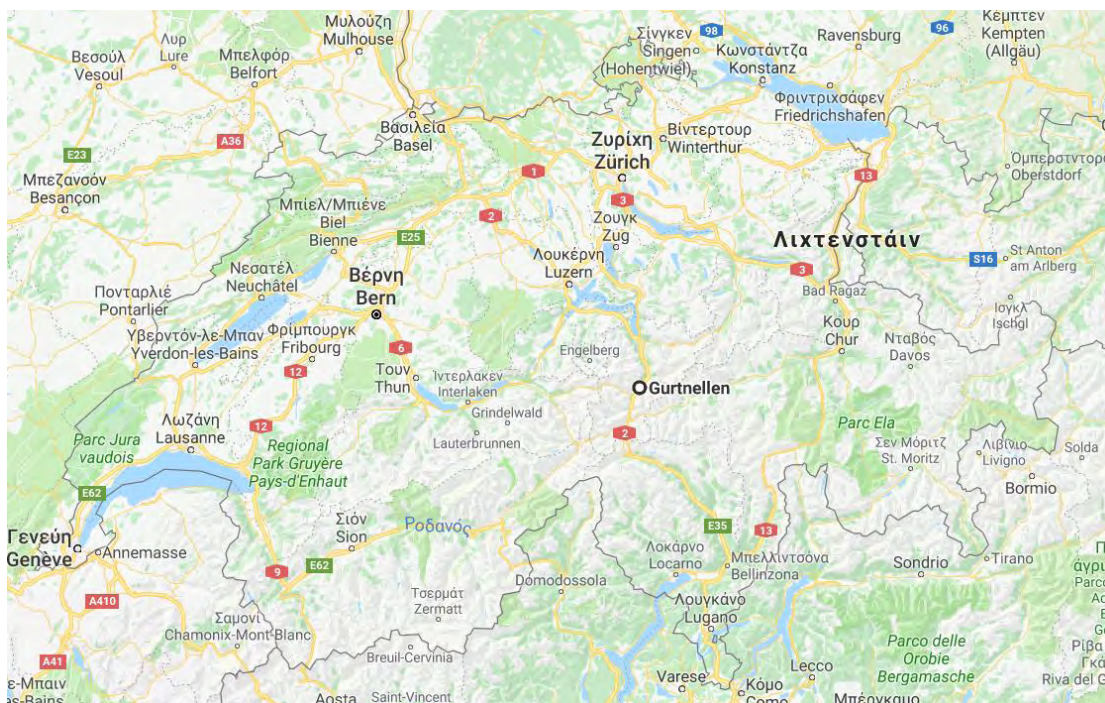
- Τα μέλη, θα πρέπει να απέχουν, από κατασκευές νέων, μεγάλης χωρητικότητας δρόμων για τις διαλπικές μεταφορές
- Δρόμοι μεγάλης χωρητικότητας, για ενδοαλπικές μεταφορές, θα μπορούν να κατασκευαστούν εάν:
 - Μπορούν να γίνουν, εάν δεν οι περιβαλλοντικές μελέτες το επιτρέπουν, σύμφωνα με τα μέτρα που προτείνονται για την προστασία του περιβάλλοντος
 - Οι ανάγκες σε μεταφορές δεν μπορούν να ικανοποιηθούν από τις ήδη υπάρχουσες υποδομές, και τον συνδυασμό αυτών
 - Η μελέτη σκοπιμότητας, έδειξε πως το έργο είναι οικονομικά βιώσιμο, δεν ενέχει κινδύνους, και οι μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι θετική
 - Λαμβάνεται υπόψη το εκάστοτε πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης
- Όμως, για περιοχές εντός των Άλπεων που δεν οι υποδομές μεταφορών δεν είναι αποτελεσματικές, τα μέλη πρέπει να αναγνωρίσουν την ανάγκη που υπάρχει και να κατασκευάσουν ή να τις διατηρήσουν.

Όσον αφορά τις μεταφορές από αέρος, τα μέλη πρέπει να μειώσουν τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν αυτές στο περιβάλλον (π.χ. ηχητική όχληση), και επίσης προτείνεται να γίνει προσπάθεια να μην κατασκευαστούν καινούρια αεροδρόμια.

Στα υπόλοιπα άρθρα προτείνονται τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν τα παραπάνω μέτρα, από τα κράτη και τις περιφέρειες της Σύμβασης των Άλπεων (Alpine Convention, 1994).

1.3.2 Η περίπτωση του Gurntellen

Το Gurntellen, είναι οικισμός και δήμος, στο καντόνι του Uri, στις ελβετικές Άλπεις. Βρίσκεται 173 χλμ. νοτιοανατολικά της Βέρνης και 100 χλμ. νότια της Ζυρίχης. Ο δήμος του Gurntellen συνορεύει, βορειοανατολικά με το δήμου του Silenen, βορειοδυτικά με το δήμο Erstfeld, νοτιοδυτικά με το δήμο του Wassen και το δήμο του Göschenen και νοτιοανατολικά με το δήμο του Andermatt αλλά και το καντόνι Grison. Ο οικισμός αυτός επιλέχτηκε, διότι βρίσκεται εντός των ορίων της Σύμβασης των Άλπεων, οπότε όλα τα παραπάνω έχουν εφαρμοστεί και διότι έχει παρόμοια χαρακτηριστικά, με την περιοχή μελέτης. Τα χαρακτηριστικά αυτά αναλύονται παρακάτω. Λόγω των αυτών, καθίσταται δυνατή η σύγκριση της ανάπτυξης των δύο αυτών οικισμών. Αλλιώς, θα υπήρχε σύγκριση ανόμοιων συνόλων, άρα και διαφορετικών δυνατοτήτων, κάτι που θα κατέληγε σε άτοπο.

ΧΑΡΤΗΣ 16: Η θέση του οικισμού Gurntellen στην Ελβετία (Πηγή: Google Maps)

Φυσικά, μορφολογικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά

Ο κύριος οικισμός του δήμου, δηλαδή το Gurntellen, είναι κτισμένο στις πλαγιές του όρους Geissberg, με κορυφή την Witenstock που φτάνει σε υψόμετρο 2.391 μέτρα. Το υψόμετρο του κύριου οικισμού (Gurntellen –dorf) είναι 935 μέτρα. Άλλοι σημαντικοί οικισμοί του δήμου είναι το Wiler σε υψόμετρο 741 (νότια), το Intschi σε υψόμετρο 657 (βορειοδυτικά) και το Arni σε υψόμετρο 1.370 μέτρα (βορειοδυτικά) (Πηγή: gurntellen.ch).

Τα φυσικά όρια του δήμου είναι ο ποταμός Reuss, και οι κορυφές Jakobiger, Krönten, Schafschijen, Schijenstock, Rienzestock, Piz Giuv και Bristen (Πηγή: map.geo.admin.ch). Η συνολική έκταση του δήμου είναι 83,31 τ.χλμ. εκ των οποίων τα 1,1 τ.χλμ. (1,3%) είναι οικιστικές περιοχές, τα 9,65 τ.χλμ. (11,5%) είναι αγροτικές επιφάνειες, τα 24,04 τ.χλμ. (28,9%) είναι δασικές εκτάσεις και τα 48,62 τ.χλμ. (58,3%) είναι μη παραγωγική γη (Statistique de la superficie 2004/09).

Η δασώδεις εκτάσεις, χωρίζονται σε αυτές με μεγάλα δένδρα, σε μεγαλύτερο ποσοστό, ενώ σε μικρότερα ποσοστά υπάρχουν μικρότερα δένδρα και θάμνοι. Στην περιοχή υπάρχουν πολλά νερά, κάτι που φαίνεται και από τον ποταμό Reuss, αλλά και τα υπόλοιπα μικρά ποτάμια, αλλά και από τις 6 μικρές λίμνες, με κυριότερη την Arnisee. Επίσης χαρακτηριστικά είναι και τα βουνά που περικλείουν την κοινότητα με υψηλότερη την κορυφή Kronten που φτάνει τα 3.108 μέτρα. Σημαντικοί είναι και οι μόνιμοι παγετώνες που υπάρχουν στην επικράτεια του δήμου. Τέλος να αναφερθεί πως η περιοχή διαθέτει και υπέδαφος πλούσιο σε μόλυβδο, χαλκό και άργυρο (Πηγές: gurntellen.ch, en.wikipedia.org).

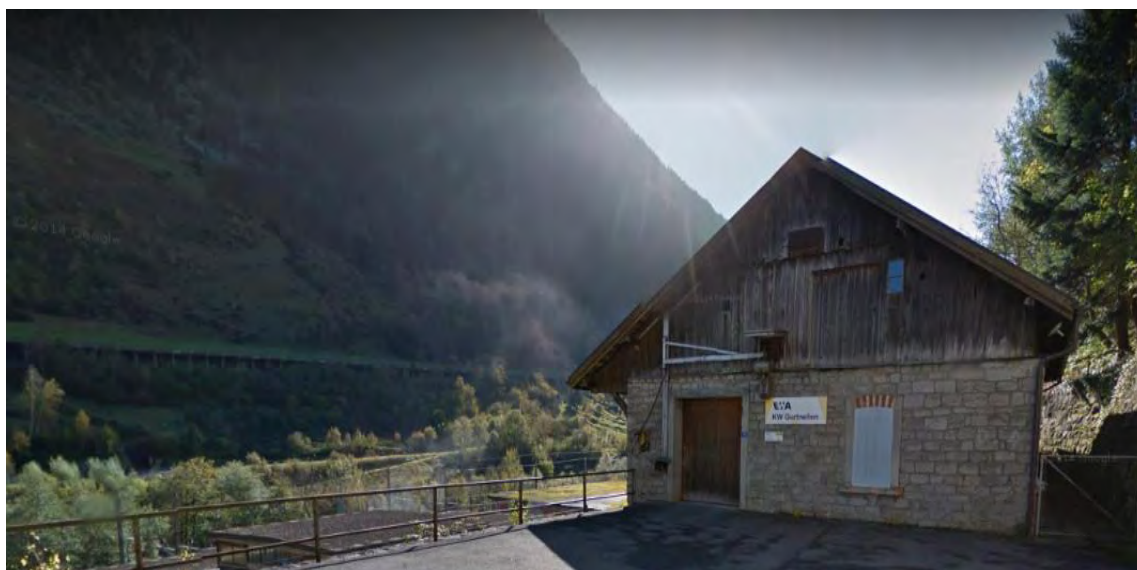

ΧΑΡΤΗΣ 17: Όρια του δήμου του Gurtellen (Πηγή: map.geo.admin.ch , Ίδια επεξεργασία)

Ιστορικά στοιχεία

Η ιστορία του οικισμού αυτού ξεκινάει πιθανόν από τον 8^ο ή 9^ο αιώνα μ.Χ.. Η ονομασία του προέρχεται από το ρωμαϊκό Cort-in-ella, που σημαίνει μικρή φάρμα. Οι πρώτες αναφορές για την ύπαρξή του γίνονται τον 13^ο και 14^ο αιώνα μ.Χ.. Η ανάπτυξή του βασίστηκε στο γεγονός πως αποτελούσε από τότε, πέρασμα λόγω του ότι ο δρόμος που ένωνε (και ενώνει) την Ελβετία με την Ιταλία (πέρασμα Gotthard), περνάει ακριβώς από εκεί. Έτσι ήδη από τον 14^ο αιώνα μ.Χ. κατασκευάστηκαν οι πρώτες γέφυρες στον ποταμό Reuss αλλά και στους γύρω παραποτάμους (Πηγή: gurtellen.ch).

Το 1819 ξεκίνησε η κατασκευή της οδού Gotthard (Gotthardstrasse) ή οποία ολοκληρώθηκε το 1826, και είχε ως άμεσο αποτέλεσμα την αύξηση της κίνησης στην περιοχή. Το 1872 ξεκίνησε και η κατασκευή του σιδηροδρόμου Gotthard, που ολοκληρώθηκε το 1882. Συγχρόνως πολλές επιχειρήσεις εγκαταστάθηκαν στον οικισμό, και στα λατομεία της περιοχής λειτουργούσαν με ταχείς ρυθμούς και προσελκύστηκε έτσι εργατικό δυναμικό. Ως αποτέλεσμα όλων των παραπάνω, το 1920 το Gurtellen, έφτασε τους 1.648 κατοίκους, τους περισσότερους που είχε ποτέ (Πηγή: gurtellen.ch).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 2: Ο υδροηλεκτρικός σταθμός στο Willer του Gurntellen (Πηγή: Google Maps)

Η ανάπτυξη όμως που ακολούθησε θεωρήθηκε ασταθής, και επίσης λέγεται πως επέφερε και κάποιες δυσκολίες. Η σύνδεση του Gurntellen με τον οικισμό Wiler (νότια), ενώ την αναζητούσαν οι ντόπιοι, έγινε εν τέλει το 1926. Την ίδια περίοδο έγιναν και οι υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις στον οικισμό Wiler (νότια), ενώ είχε προηγηθεί η δημιουργία της τεχνητής λίμνης Arnisse με υδροηλεκτρική εγκατάσταση Platti (βόρεια). Έτσι ηλεκτροδοτήθηκε ο σιδηρόδρομός Gotthard (Πηγή: gurntellen.ch).

Λόγω της θέσης της η περιοχή, έχει πληχθεί από χιονοστιβάδες:

- 22 Απριλίου 1917: 3 νεκροί
- 31 Ιανουαρίου 1942: 9 νεκροί
- 27 Ιανουαρίου 1968: 7 νεκροί

Επίσης πέραν των νεκρών, πλήχθηκαν και οικονομικά λόγω του ότι οι φάρμες, οι οικίες και οι στάβλοι υπέστησαν συνεχόμενες ζημιές και ανακατασκευές. Έτσι στην συνάντηση της κοινότητας στις 29 Απριλίου 1956, εγκρίθηκε και κατασκευάστηκε τεχνικό έργο για έλεγχο των χιονοστιβάδων στις πλαγιές του Geissberg (ανατολικά). Από τότε οι επιπτώσεις των χιονοστιβάδων έχουν μειωθεί αρκετά (Πηγή: gurntellen.ch).

Οι πρώτοι κάτοικοι του Gurntellen ήταν αγρότες. Αργότερα η εξαγωγή μόλυβδου, χαλκού και αργύρου από τα κοντινά ορυχεία, αποδείχθηκε σημαντική. Ο δήμος

βρίσκεται σε ζώνη με πολλά ορυκτά, κι αυτό χρησιμοποιήθηκε από τους ντόπιους. Κατά την ακμή των λατομείων, εργάζονταν σε αυτά περί τους 100 εργάτες. Οι περισσότεροι εργάτες που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή ήταν Ιταλοί. Σήμερα οι τομείς της παραγωγικής διαδικασίας, βρίσκονται σε αρμονία (Πηγή: gurtzellen.ch).

Η αγροτική και η κτηνοτροφική δραστηριότητα συνεχίζουν να υπάρχουν. Η δασοκομία, κατέχει κι αυτή σημαντική θέση, καθώς φροντίζει για την διατήρηση των προστατευμένων δασών της περιοχής. Επίσης στην περιοχή λειτουργούν εστιατόρια αλλά και εμπορικά καταστήματα. Σημαντική είναι η ύπαρξη του σχολείου που λειτουργεί, σε συνεργασία με τους παρακείμενους δήμους του Wasse και του Göschenen. Αλλά και λέσχες για την ψυχαγωγία των κατοίκων. Για παράδειγμα στο Gurtzellen λειτουργεί η μοναδική λέσχη τοξοβολίας σε ολόκληρο το καντόνι του Uri (Πηγή: gurtzellen.ch).

Στις 24 και 25 Αυγούστου 1987, το καντόνι του Uri υπέστησε καταστροφές λόγω έντονων καιρικών συνθηκών. Η κοινότητα του Gurtzellen επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό, αλλά με βοήθεια από πολλές πλευρές κατάφερε να προσπεράσει τις καταστροφές. Σήμερα παρ'όλες τις αλλαγές λόγω της εποχής το χωριό έχει κρατήσει τον παραδοσιακό χαρακτήρα του (Πηγή: gurtzellen.ch).

Δημογραφικά στοιχεία

Όπως αναφέρθηκε, ο δήμος του Gurtzellen, γνώρισε πληθυσμιακή ανάπτυξη, στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Τα τελευταία χρόνια υφίσταται μια πληθυσμιακή ύφεση και για την ακρίβεια από το 2012 και μετά ο πληθυσμός του παραμένει κάτω των 600 κατοίκων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Πληθυσμιακή εξέλιξη του Gurtzellen (Πηγές: gurtzellen.ch, en.wikipedia.org)

Έτος	Πληθυσμός
1837	615
1850	675
1880	1.541
1900	1.112
1920	1.631

1950	1.132
1970	1.048
1980	813
1992	790
1995	740
2000	670
2005	644
2010	627
2012	590
2015	581
2016	563

Η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού του δήμου αναλύεται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού του Gurtellen (Πηγή: bfs.admin.ch)

Ηλικία	Ποσοστό %
0 -19	18,7
20 -64	57,4
65 και άνω	24,0

Τέλος να αναφερθεί πως τα νοικοκυριά σε όλη την επικράτεια του δήμου είναι 235, και ο μέσος αριθμός ατόμων ανά νοικοκυριό είναι 2,40 (Πηγή: bfs.admin.ch).

Οικονομικά στοιχεία

Η ονομασία του Gurtellen, προέρχεται από το ρωμαϊκό Cort-in-ella, που σημαίνει μικρή φάρμα. Που σημαίνει πως στην αρχή της κατοίκησης του οι περισσότεροι κάτοικοι εργάζονταν στον πρωτογενή τομέα παραγωγής και για την ακρίβεια στις αγροτικές δραστηριότητες. Σήμερα όμως, η κατάσταση έχει αλλάξει και οι εργαζόμενοι στους παραγωγικούς τομείς είναι ισοκαταμερισμένοι.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Εργασιακή διάρθρωση του πληθυσμού του Gurtellen (Πηγή: bfs.admin.ch)

Σύνολο εργαζομένων	240
Πρωτογενής	69
Δευτερογενής	94
Τριτογενής	77

Όσον αφορά τα ποσοστά εργαζομένων και ανέργων, επί του συνόλου του ενεργού πληθυσμού, δεν μπορούν να υπολογιστούν καθώς δεν υπάρχουν τα αναγκαία στοιχεία.

Χρήσεις γης και κτιριακό απόθεμα

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Αγροτικές επιφάνειες του Gurtellen (Πηγή: bfs.admin.ch)

Αγροτικές επιφάνειες	9,65 τ.χλμ.
Οπωροκαλλιέργεια, αμπελοκαλλιέργεια, κηπουρική	0,02 τ.χλμ.
Αγροτεμάχια	0,00 τ.χλμ.
Φυσικά λιβάδια, βοσκότοποι	2,19 τ.χλμ.
Βοσκότοποι	7,44 τ.χλμ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Δασικές εκτάσεις του Gurtellen (Πηγή: bfs.admin.ch)

Δασικές εκτάσεις	24,04 τ.χλμ.
Δάση	15,78 τ.χλμ.
Θάμνοι	6,47 τ.χλμ.
Λοιπές δασικές εκτάσεις	1,79 τ.χλμ.

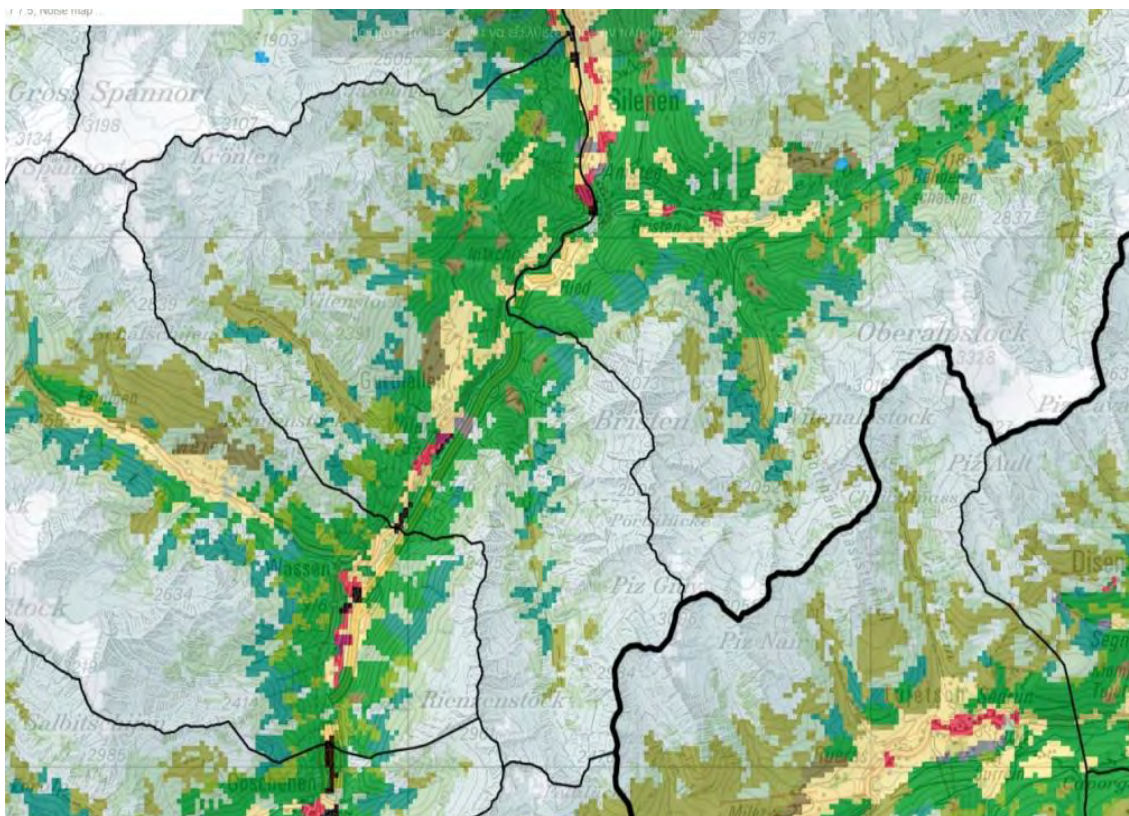
ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Μη παραγωγική γη του Gurtellen (Πηγή: bfs.admin.ch)

Μη παραγωγική γη	48,62 τ.χλμ.
Λίμνες	0,10 τ.χλμ.

Υδατορεύματα	0,73 τ.χλμ.
Μη παραγωγική βλάστηση	18,16 τ.χλμ.
Επιφάνειες χωρίς βλάστηση	27,96 τ.χλμ.
Παγετώνες, χιονοπλαγιές	1,67 τ. χλμ.

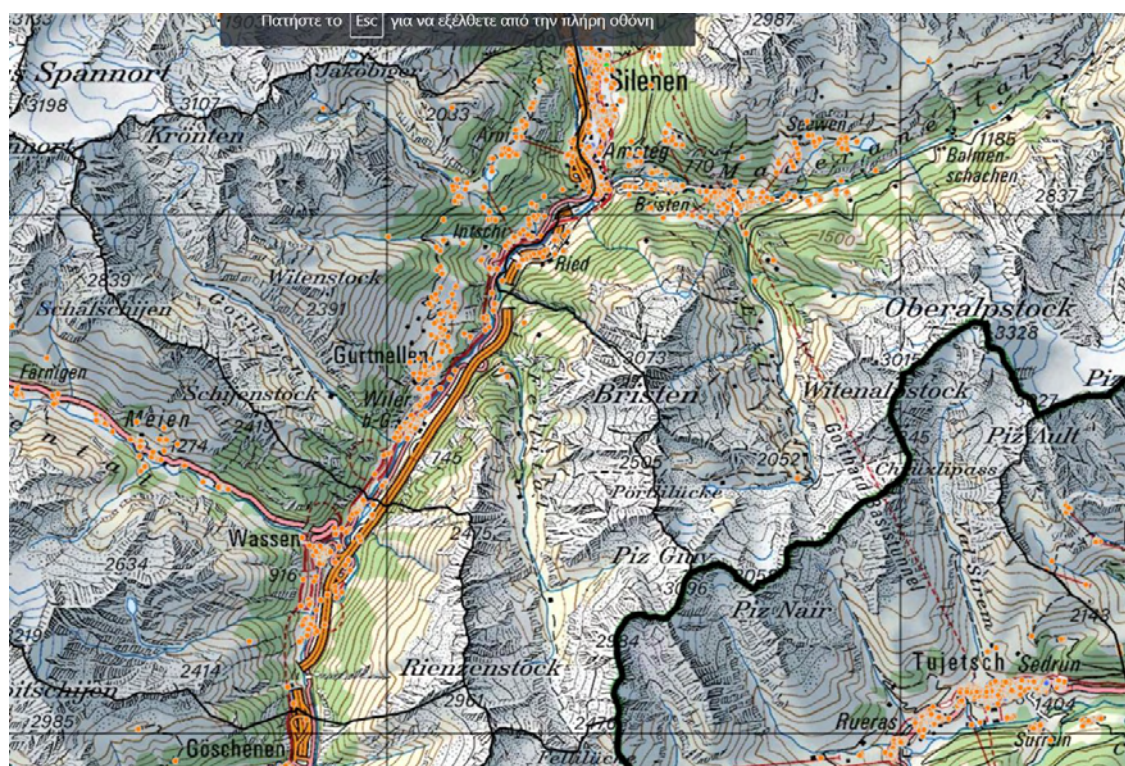
ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Δομημένο περιβάλλον του Gurntellen (Πηγή: bfs.admin.ch)

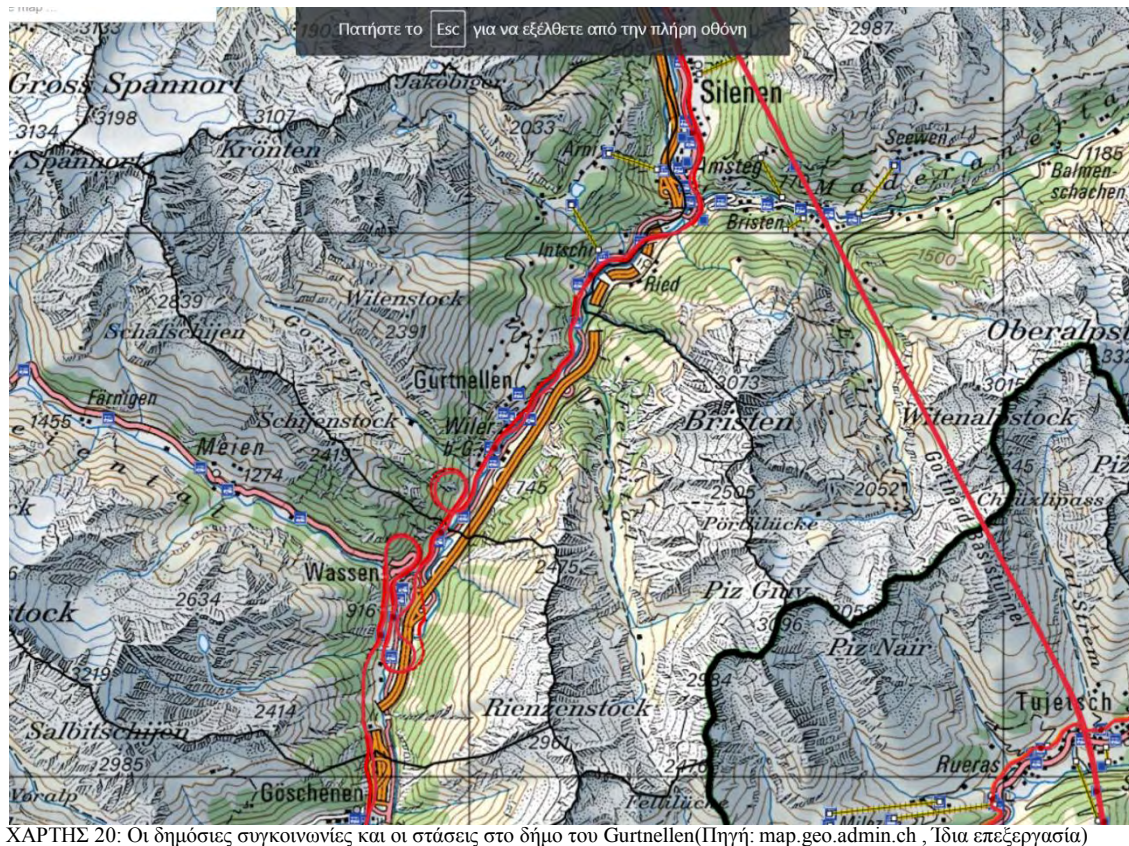
Υποδομές	1,10 τ.χλμ.
Βιομηχανίες και βιοτεχνίες	0,11 τ.χλμ.
Οικιστικές περιοχές	0,23 τ.χλμ.
Μεταφορές	0,64 τ.χλμ.
Ειδικοί οικιστικοί χώροι	0,12 τ.χλμ.
Χώροι πρασίνου και δημόσιοι χώροι	0,00 τ.χλμ.

ΧΑΡΤΗΣ 18: ΧΑΡΤΗΣ 18: Γενικές χρήσεις γης του δήμου του Gurtellen (Πηγή: map.geo.admin.ch , Ίδια επεξεργασία)

ΧΑΡΤΗΣ 19: Καταγεγραμμένες κατοικίες και κτίρια στο δήμο του Gutnellen (Πηγή: map.geo.admin.ch , Ίδια επεξεργασία)

Να σημειωθεί πως για τις ανάγκες των παραγωγικών διαδικασιών υφίστανται 67 χώροι εργασίας (υποδομές). Οι 33 για τον πρωτογενή, 9 για τον δευτερογενή και 25 για τον τριτογενή τομέα παραγωγής (Πηγή: bfs.admin.ch). Τέλος, το 0,48% του κτιριακού αποθέματος είναι κενό, ενώ ανά 1.000 κατοίκους, το 2017, κατασκευάστηκαν 1,7 νέα οικήματα (Πηγή: bfs.admin.ch).

1.4 Οι ορεινοί οικισμοί της Ελλάδας

Η Ελλάδα είναι από τις πιο ορεινές χώρες της Ευρώπης, καθώς το 77,9% της επιφάνειάς της καλύπτεται από ορεινούς όγκους. Για την ακρίβεια, βρίσκεται στην 4^η θέση, πίσω από την Νορβηγία (91,3%), την Ελβετία (90,7%) και την Σλοβενία (78,0%) (Nordregio, 2004).

Καθαρά ορεινοί δήμοι, με το πρόγραμμα Καλλικράτης, σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου 4071/2012, χαρακτηρίστηκαν μόλις 33 από του 325 του συνόλου της χώρας (Πηγή: kallikratis.org).

- Αγίου Βασιλείου νομού Ρεθύμνου
- Αγράφων νομού Ευρυτανίας
- Αμαρίου νομού Ρεθύμνου
- Ανωγείων νομού Ρεθύμνου
- Αργιθέας νομού Καρδίτσας
- Βιαννού νομού Ηρακλείου
- Βόρειας Κυνουρίας νομού Αρκαδίας
- Βόρειων Τζουμέρκων νομού Ιωαννίνων
- Γεώργιου Καραϊσκάκη νομού Άρτας
- Δεσκάτης νομού Γρεβενών
- Διστόμου- Αράχωβας- Αντικύρας νομού Βοιωτίας
- Δυτικής Μάνης νομού Μεσσηνίας
- Επιδαύρου νομού Αργολίδας
- Ζαγοράς- Μουρεσίου νομού Μαγνησίας
- Ζαγορίου νομού Ιωαννίνων
- Θέρμου νομού Αιτωλοακαρνανίας
- Καντάνου- Σελίνου νομού Χανίων
- Κάτω Νευροκοπίου νομού Δράμας
- Κεντρικών Τζουμέρκων νομού Άρτας
- Κόνιτσας νομού Ιωαννίνων
- Λίμνης Πλαστήρα νομού Καρδίτσας
- Μετσόβου νομού Ιωαννίνων
- Νεμέας νομού Κορινθίας

- Νεστορίου νομού Καστοριάς
- Νέστου νομού Καβάλας
- Νότιας Κυνουρίας νομού Αρκαδίας
- Οροπεδίου Λασιθίου νομού Λασιθίου
- Παρανεστίου νομού Δράμας
- Πρεσπών νομού Φλώρινας
- Πωγωνίου νομού Ιωαννίνων
- Σερρών νομού Σερρών
- Σφακίων νομού Χανίων
- Φιλιατών νομού Θεσπρωτίας (Πηγή: kallikratis.org).

Οι δήμοι αυτοί όμως δεν αντικατοπτρίζουν τον πληθυσμό και την έκταση των ορεινών οικισμών της χώρας μας, καθώς υπάρχουν πολλοί οικισμοί που είναι ορεινοί χωρίς να ανήκουν στους παραπάνω δήμους. Στις Άλπεις, επειδή πολλά κράτη βρίσκονται εντός των ορίων τους, οι μορφές της κατώτατης διοικητικής διαίρεσης ποικίλουν. Στην Ελλάδα η κατώτατη μορφή είναι αυτή της Δημοτικής και της Τοπικής Κοινότητας.

Συνεπώς θεωρήθηκε σωστό, για να καταμετρηθεί ο ακριβής πληθυσμός αλλά και έκταση που καταλαμβάνουν οι ορεινοί οικισμοί, να σημειωθούν οι Κοινότητες, που σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ. χαρακτηρίζονται ως ορεινές.

Ανατολική Μακεδονία και Θράκη

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης εντοπίζονται 70 Κοινότητες, που χαρακτηρίζονται ως ορεινές. Ο συνολικός πληθυσμός αυτών ανέρχεται στους 45.990 κατοίκους και η έκταση στα 4.954,492 τ.χλμ..

Κεντρική Μακεδονία

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας εντοπίζονται 77 Κοινότητες που χαρακτηρίζονται ως ορεινές. Ο συνολικός πληθυσμός αυτών ανέρχεται στους 76.050 κατοίκους και η έκταση στα 4.258,048 τ.χλμ..

Δυτική Μακεδονία

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, είναι 3^η στη σειρά ορεινότητας σύμφωνα με τον αριθμό των Κοινοτήτων. Σε αυτή την περιοχή εντοπίζονται 304 ορεινές Τοπικές Κοινότητες με πληθυσμό 176.391 κατοίκους και έκταση 8.022,282 τ.χλμ..

Ήπειρος

Η Περιφέρεια Ηπείρου βρίσκεται στην 2^η θέση, καθώς στην επικράτειά της εντοπίζονται 338 ορεινές Κοινότητες. Ο πληθυσμός τους ανέρχεται στους 73.276 κατοίκους και η έκτασή τους 6.148,198 τ.χλμ..

Θεσσαλία

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, εντοπίζονται 184 ορεινές Κοινότητες, με πληθυσμό 60.377 κατοίκους και ολική έκταση 5.686,35 τ.χλμ.. Σε αυτή την Περιφέρεια και για την ακρίβεια στη δυτική Θεσσαλία που είναι κυρίως ορεινή, βρίσκεται και η περιοχή μελέτης.

Στερεά Ελλάδα

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αριθμεί 259 ορεινές Κοινότητες, με συνολικό πληθυσμό 83.288 κατοίκους και έκταση 7.081,833 τ.χλμ..

Ιόνιοι Νήσοι

Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων εντοπίζονται 34 Τοπικές Κοινότητες που χαρακτηρίζονται ορεινές. Ο πληθυσμός αυτών ανέρχεται στους 7.284 κατοίκους και η έκτασή τους στα 457,752 τ.χλμ..

Δυτική Ελλάδα

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εντοπίζονται 269 ορεινές Κοινότητες, με συνολικό πληθυσμό 59.220 κατοίκους και έκταση 4.726,068 τ.χλμ..

Πελοπόννησος

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι η πιο ορεινή, με κριτήριο τις Κοινότητες της. Στην Περιφέρεια αυτή εντοπίζονται 383 ορεινές Κοινότητες, με πληθυσμό 81.609 κατοίκους και έκταση 8.221,629 τ.χλμ..

Αττική

Στην Περιφέρεια της πρωτεύουσας, εντοπίζονται 6 ορεινές Κοινότητες με πληθυσμό 17.481 κατοίκους και έκταση 334,041 τ.χλμ..

Βόρειο Αιγαίο

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αριθμεί 35 ορεινές Κοινότητες με συνολικό πληθυσμό 14.272 κατοίκους και έκταση 643,701 τ.χλμ..

Νότιο Αιγαίο

Στην Περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου εντοπίζονται 17 ορεινές Κοινότητες με πληθυσμό 5.179 κατοίκους και έκταση 316,075 τ.χλμ..

Κρήτη

Τέλος, η Περιφέρεια Κρήτης αριθμεί 180 ορεινές Κοινότητες με πληθυσμό 57.532 κατοίκους και συνολική έκταση 3.415,572 τ.χλμ..

Το σύνολο των Κοινοτήτων, Δημοτικών και Τοπικών, σε ολόκληρη τη χώρα που χαρακτηρίζονται ορεινές, ανέρχεται στις 2.156. Ο πληθυσμός αυτών είναι 757.880 κάτοικοι, δηλαδή το 7,007% επί του συνόλου της χώρας. Ενώ η έκτασή τους είναι 54.266,04 τ.χλμ., δηλαδή το 41,102% της επικράτειας (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011, Ίδια επεξεργασία).

1.5 Συμπεράσματα

Οι ορισμοί για τα ορεινά οικιστικά σύνολα, δεν είναι ενιαίοι, και διαφέρουν τόσο από χώρα σε χώρα, όσο και ανάμεσα στους φορείς. Άλλο ορισμό προτείνει η Ε.Ε. γενικότερα, άλλο για την Ελλάδα ειδικότερα, άλλο πρότεινε η έρευνα NORDREGIO, και άλλο η ΕΛ.ΣΤΑΤ.. Επειδή η έρευνα γίνεται κυρίως για τον ελληνικό ορεινό χώρο, θα υιοθετηθεί ο ορισμός της ΕΛ.ΣΤΑΤ..

Το απότομο ανάγλυφο, το έδαφος, τα μεγάλα υψόμετρα, το κλίμα που επικρατεί στις περιοχές αυτές, δημιουργούσε πάντα δυσκολία στις παραγωγικές διαδικασίες. Απόρροια των παραπάνω και σε συνδυασμό με την αλλαγή σχέσης πόλεως και υπαίθρου που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια, είναι τα δημογραφικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, τα οποία συνήθως είναι χειρότερα σε σχέση με το υπόλοιπο των εκάστοτε χωρών. Οι χρήσεις γης όμως, για τον ίδιο λόγο, είναι «καθαρότερες» και φιλικότερες προς το φυσικό περιβάλλον, κι αυτό φαίνεται με το ότι το δομημένο περιβάλλον είναι σε πολύ μικρό ποσοστό σε σχέση με το αδόμητο.

Όσον αφορά τις Άλπεις, είναι η μεγαλύτερη οροσειρά εντός ευρωπαϊκού εδάφους, και οι κάτοικοί της ξεπερνούν τα 14 εκατομμύρια. Οι χρήσεις γης, διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, αλλά και εκεί όπως σε όλες τις ορεινές περιοχές της Ευρώπης κυριαρχεί το αδόμητο περιβάλλον. Η εκβιομηχάνιση της περιοχής αυτής, άργησε σε σχέση με το υπόλοιπο των χωρών των οποίων είναι μέρος. Σήμερα, υφίστανται όλοι οι τομείς παραγωγής, με κυρίαρχο τον τριτογενή, ύστερα τον πρωτογενή και τελευταίο τον δευτερογενή τομέα. Ο δευτερογενής τομέας εμφανίζεται να είναι πιο ανεπτυγμένος στις παρυφές της οροσειράς, όπου υπάρχουν και μεγαλύτερα οικιστικά σύνολα. Τέλος, τόσο το επίπεδο εκπαίδευσης όσο και το επίπεδο εργασίας παρουσιάζουν ποικιλομορφία στην επικράτεια της οροσειράς.

Το 1991, για να μπορέσει να υπάρξει ανάπτυξη με ισοκατανομή στον χώρο των Άλπεων, τα κράτη που έχουν εδάφη στην επικράτεια της οροσειράς σύναψαν τη Σύμβαση των Άλπεων. Κύριοι άξονες της Σύμβασης είναι τα πρωτόκολλα που έχει θεσπίσει, και αναφέρονται σε όλους τους τομείς ανάπτυξης της περιοχής. Τα πρωτόκολλα αυτά προτείνουν μέτρα προς υιοθέτηση από τα μέλη της Σύμβασης, τα οποία όμως μπορούν να εφαρμοστούν όπως κρίνει η κάθε περιφέρεια κατάλληλα.

Τα μέτρα αυτά κινούνται γύρω από τη βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη του ορεινού χώρου, με απόλυτο σεβασμό προς το φυσικό περιβάλλον και τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής. Στόχος τους είναι η διατήρηση του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, η ίση και ήπια μορφή ανάπτυξης του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα παραγωγής, η μείωση των ρύπων, η χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η μείωση χρήσης ι.χ. αυτοκινήτων και αύξηση των Μ.Μ.Μ., ιδιαίτερα στις περιοχές με αυξημένο τουρισμό. Σημαντική είναι η στάση των μελών της Σύμβασης απέναντι στην αιολική ενέργεια. Ενώ προωθείται η χρήση των Α.Π.Ε. η τοποθέτηση ανεμογεννητριών και η κατασκευή αιολικών πάρκων στην επικράτεια των Άλπεων δεν αναφέρεται πουθενά, και φυσικά σήμερα δεν υφίσταται ούτε μία ανεμογεννήτρια σε αυτές τις περιοχές.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της ανάπτυξης αυτής είναι ο δήμος του Gurntellen, στις ελβετικές Άλπεις. Είναι δήμος μικρού πληθυσμού, κτισμένος σε πλαγιές, αλλά με τις κινήσεις που έχουν γίνει και τα μέτρα που έχει υιοθετήσει ο δήμος, σήμερα έχει ικανοποιητικό οικονομικό επίπεδο, χωρίς να έχουν αλλοιωθεί τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Η σύνδεση των τριών οικισμών του, είναι εύκολη τόσο μεταξύ τους μέσω του εσωτερικού οδικού δικτύου, αλλά και με τους υπόλοιπους δήμους, μέσω του εθνικού δικτύου αλλά και του σιδηροδρόμου. Στα όρια του δήμου λειτουργούν δύο υδροηλεκτρικά εργοστάσια, μέσω των οποίων ηλεκτροδοτείται ο σιδηρόδρομος. Σημαντικά είναι τα στατιστικά στοιχεία του δήμου, που όντως αποδεικνύουν την ανάπτυξη της περιοχής, που είναι σε εναρμόνιση με τις προτάσεις των πρωτοκόλλων της Σύμβασης.

Όσον αφορά την περίπτωση του ελληνικού ορεινού χώρου και των οικισμών, παρατηρείται πως ενώ οι ορεινοί οικισμοί είναι ένα μεγάλο ποσοστό της επικράτειας της χώρας σε έκταση, είναι πολύ μικρός ο πληθυσμός τους. Επίσης σημαντικό είναι το γεγονός πως οι χαρακτηρισμένοι ορεινοί δήμοι, σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης, δεν αντικατοπτρίζουν τον πραγματικό όγκο των ορεινών οικισμών. Τέλος να αναφερθεί πως ο ορεινός χώρος της Ελλάδας, εμφανίζει αρκετά κοινά αλλά και σημαντικές διαφορές με τον ορεινό χώρο της υπόλοιπης Ευρώπης. Τα κοινά αφορούν κυρίως τη σχέση δομημένου και αδόμητου περιβάλλοντος, ενώ οι διαφορές που κρίνονται σημαντικές, εμφανίζονται στα δημογραφικά στοιχεία και ό,τι άλλο προκύπτει

από

αυτά.

Κεφάλαιο 2^ο – Πολιτικές για την ανάπτυξη του ορεινού χώρου και των οικισμών**2.1 Τοπικό – Περιφερειακό Επίπεδο****2.1.1 Προγράμματα Leader**

Κατά το παρελθόν εφαρμόστηκαν οι λεγόμενες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader που είχαν σκοπό την προώθηση της τοπικής αγροτικής ανάπτυξης κατά προτεραιότητα σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και οι βασικοί στόχοι ήταν η συγκράτηση του πληθυσμού, η ενίσχυση της απασχόλησης, η δημιουργία συμπληρωματικών εισοδημάτων, η προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος και η δημιουργία καινοτόμων ενεργειών στον αγροτικό χώρο (Λουλάκης Α., 2011).

Η Κ.Π. Leader I, αφορούσε την προγραμματική περίοδο 1989 -1993, και τα έργα και οι δράσεις που υλοποιήθηκαν κινούνταν στα παρακάτω πλαίσια:

- Τεχνική υποστήριξη στην αγροτική ανάπτυξη
- Επαγγελματική κατάρτιση
- Αγροτουρισμός
- Μικρές επιχειρήσεις, βιοτεχνίες και μικρής κλίμακας υπηρεσίες
- Επιτόπου αξιοποίηση της γεωργικής, δασοκομικής και αλιευτικής παραγωγής
- Άλλα μέτρα
- Δημιουργία υποδομής στους φορείς υλοποίησης (Λουλάκης Α., 2011 – anka.gr).

Η Κ.Π. Leader II, αποτελεί τη συνέχεια του Leader I, και αφορούσε την προγραμματική περίοδο 1994 -1999. Οι δράσεις της διακρίνονταν σε τρία σκέλη:

- **Σκέλος Α’:** Απόκτηση ικανοτήτων, που ήταν ουσιαστικά η αναγνώριση της περιοχής και των αναγκών της και η δημιουργία του κατάλληλου φορέα
- **Σκέλος Β’:** Καινοτόμα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης, που αφορούσαν μέτρα όπως αυτά της Κ.Π. Leader I.
- **Σκέλος Γ’:** Διακρατική συνεργασία (Λουλάκης Α., 2011 – anka.gr).

Τέλος εφαρμόστηκε η Κ.Π. Leader +, την προγραμματική περίοδο 2000 -2006, η οποία είχε ως στόχους:

- Τη βελτίωση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- Την ενίσχυση του οικονομικού περιβάλλοντος με απώτερο σκοπό τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- Τη βελτίωση των οργανωτικών δυνατοτήτων της τοπικής κοινωνίας

Το πρόγραμμα ήταν οργανωμένο σε τρεις δράσεις:

- Δράση 1: Ενίσχυση για τη συνολική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου μέσω οριζόντιας συνεργασίας
- Δράση 2: Ενίσχυση της ενδοτοπικής και διασυνοριακής συνεργασίας
- Δράση 3: Δικτύωση όλων των αγροτικών περιοχών στην Ε.Ε. (Λουλάκης Α., 2011 –anka.gr).

2.1.2 Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Κάθε περιφέρεια στη χώρα μας έχει το δικό της χωροταξικό σχεδιασμό και επιχειρησιακό πρόγραμμα. Σε κάθε ένα από αυτά, οι ορεινές περιοχές αναφέρονται, και συνήθως προτείνονται τρόποι και μέσα για ίση ανάπτυξη των ορεινών περιοχών με τις υπόλοιπες.

Τα μέτρα όμως που προτείνονται σε κάθε ένα από τα περιφερειακά προγράμματα, μέχρι σήμερα τουλάχιστον δεν έχουν αποφέρει κάποιο αποτέλεσμα, λογικά επειδή δεν είναι συγκεκριμένα για τον ορεινό χώρο της περιφέρειας αλλά γενικότητες. Επίσης ένα ακόμα λάθος των περιφερειών είναι πως τα μέτρα και τα μέσα που προτείνονται είναι ουσιαστικά τα ίδια, κάτι που δεν μπορεί να βοηθήσει τις ορεινές περιοχές, καθώς από περιφέρεια σε περιφέρεια τα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες αλλάζουν.

2.2 Εθνικό Επίπεδο

2.2.1 ΕΣΠΑ 2014-2020

Στις ορεινές περιοχές παρατηρείται ένας δυϊσμός τάσεων όσον αφορά την ανάπτυξή τους. Η μια συνίσταται στην εγκατάλειψη μεγάλων περιοχών ακόμα και ως περιοχών βιώσιμης κατοίκησης και οικονομικής δραστηριότητας. Η δεύτερη τάση συνδέεται με την ήπια τουριστική ανάπτυξη, την αναδυόμενη βιολογική γεωργία, την ανταπόκριση ορισμένων παραδοσιακών προτύπων, κ.λπ.. Ωστόσο διαπιστώνονται κοινά προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, προσβασιμότητας, δημογραφικής αποδυνάμωσης και κατακερματισμού των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η ενδυνάμωση της δραστηριότητας στον αγρο-διατροφικό τομέα (και των συμπληρωματικών μεταποιητικών δραστηριοτήτων σχετικής κλίμακας), η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (χειμερινός, φυσιολατρικός, θρησκευτικός) και η εν γένει διαφοροποίηση της τοπικής οικονομικής βάσης μπορούν να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη των περιοχών αυτών, στη διατήρηση της οικολογικής αξίας (όσον αφορά στα συστήματα παραγωγής, στη βιοποικιλότητα, στην παραγωγή τοπικών ποιοτικών προϊόντων), καθώς και στη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού. Επίσης, επιτακτικής ανάγκης είναι οι χωρικές παρεμβάσεις ολοκληρωμένου χαρακτήρα που μπορούν να συντελέσουν στην μείωση των ανισοτήτων και να ενδυναμώσουν αποτελεσματικά την τοπική κοινωνική συνοχή, τη συνεργασία και τους κοινωνικούς δεσμούς τόσο εντός της κοινότητας, όσο και σε σχέση με τις γειτονικές περιοχές.

Οι ορεινές περιοχές συγκεντρώνουν πληθυσμό με συνήθως αρνητικούς (ως προς τον εθνικό μ.ο.) δείκτες εισοδήματος, εξέλιξης εισοδήματος, έκθεσης σε κίνδυνο φτώχειας, γήρανσης και αντικατάστασης. Οι κύριοι παράγοντες που πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι η επιρροή του γεωγραφικού ανάγλυφου και των δημογραφικών τάσεων που θέτουν φραγμούς στη διάχυση ανάπτυξης από τους πόλους, και η επιμονή της οικονομικής κρίσης. Οι στρατηγικοί στόχοι που ιδιαίτερα τις αφορούν είναι η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλεονεκτήματος, η ενίσχυση της τάσης επιστροφής στον αγροτικό τομέα και η αναδιάρθρωση του, η επικέντρωση του τουρισμού σε εμπλουτισμό και διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος.

Η γενικότερη αναπτυξιακή στρατηγική όσον αφορά στην αγροτική ανάπτυξη είναι κοινή για όλη την χώρα αφού τα προβλήματα του ορεινού χώρου είναι κοινά σε όλες τις περιφέρειες και αποσκοπεί στην ανασυγκρότηση των δραστηριοτήτων παραγωγής και κατοίκησης, οι οποίες παρουσιάζουν σημαντική εποχικότητα και υποχώρηση, κατά βιώσιμο οικονομικά και περιβαλλοντικά πρότυπο. Η αγροτική ανάπτυξη θα πρέπει να συνεχίσει να στοχεύει σε ένα πολυλειτουργικό μοντέλο με έμφαση στην παραγωγή ιδιότυπων προϊόντων (προϊόντα τοπικά, ειδικού τύπου και τεχνολογίας, υψηλής ποιότητας, κ.λπ.) στις ορεινές και λιγότερο ευνοημένες περιοχές ως μια δυνατότητα διαφοροποίησης με βάση τη «συμβολική αξία τους» και απόκτησης προστιθέμενης αξίας για τους κατοίκους των περιοχών αυτών (ΕΣΠΑ 2014 -2020, 2014).

2.2.2 Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007- 2013

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης αναφέρεται στους γεωργούς των ορεινών περιοχών και προβλέπει ενισχύσεις λόγω των φυσικών μειονεκτημάτων. Στηρίζεται στα άρθρα 36 (α) (i) και 37 του Κανονισμού (Ε.Κ.) 1698/2005, καθώς και στο άρθρο 64 και σημείο 5.3.2.1.1 Παράρτημα II, του Κανονισμού (Ε.Κ.) 1974/2006, (όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν).

Επειδή τα φυσικά χαρακτηριστικά των ορεινών περιοχών αποτελούν μειονεκτήματα στην προσπάθεια καλλιέργειας της γης, με αποτέλεσμα οι εκτάσεις αυτές να αμελούνται, είναι αναγκαία η στήριξη και ενίσχυση των γεωργών αυτών, ώστε να μην υπάρξει εγκατάλειψη με τις αρνητικές συνέπειες που έχει στη διατήρηση της υπαίθρου, την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη των φυσικών καταστροφών.

Το παραπάνω μέτρο έχει ως στόχο τη συνέχιση αγροτικών δραστηριοτήτων στις ορεινές περιοχές με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος μέσω:

- της διατήρησης του αγροτικού τοπίου και των χαρακτηριστικών του
- της διατήρησης και παραγωγής αειφορικών συστημάτων

- τη διατήρηση, σε συνδυασμό και με άλλα μέτρα, ενός ελάχιστου ορίου πληθυσμού στις περιοχές αυτές (Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007 -2013, 2015).

2.2.3 Ο νόμος 2742/99 περί «Χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης» και ο νόμος 4447/16 περί «Χωρικού σχεδιασμού - Βιώσιμης ανάπτυξης και άλλων διατάξεων»

Στο νόμο 2742/99 που ίσχυε μέχρι πρόσφατα, αναφέρονται και οι ορεινές μαζί με τις υπόλοιπες γενικότερα προβληματικές περιοχές του ελλαδικού χώρου.

Ειδικότερα στο άρθρο 2 αναφέρεται ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός έχει ως στόχο να συμβάλει:

- Στην προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, στη διατήρηση των οικολογικών και πολιτισμικών αποθεμάτων και στην προβολή και ανάδειξη των συγκριτικών γεωγραφικών, φυσικών, παραγωγικών και πολιτιστικών πλεονεκτημάτων της χώρας.
- Στην ενίσχυση της διαρκούς και ισόρροπης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας και της ανταγωνιστικής παρουσίας της στον ευρύτερο ευρωπαϊκό, μεσογειακό και βαλκανικό της περίγυρο.
- Στη στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στο σύνολο του εθνικού χώρου και ιδίως στις περιοχές που παρουσιάζουν προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, έντονων κοινωνικών διαφοροποιήσεων και περιβαλλοντικής υποβάθμισης, καθώς και στις περιφερειακές και απομονωμένες περιοχές ή σε άλλες περιοχές που παρουσιάζουν μειονεκτικά χαρακτηριστικά λόγω της γεωγραφικής τους θέσης.

Και για την εκπλήρωση των παραπάνω στόχων λαμβάνονται οι εξής δράσεις:

- Η εξασφάλιση ισάξιων όρων διαβίωσης και ευκαιριών παραγωγικής απασχόλησης των πολιτών σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας, σε συνάρτηση με την ισόρροπη πληθυσμιακή διάταξη και τη δημογραφική ανανέωσή τους.
- Η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και η βελτίωση των υποδομών στο σύνολο του εθνικού χώρου και ιδιαίτερα στις περιοχές που

παρουσιάζουν προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης και περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

- Η διατήρηση, ενίσχυση και ανάδειξη της οικιστικής και παραγωγικής πολυμορφίας, καθώς και της φυσικής ποικιλότητας στις αστικές και περιαστικές περιοχές αλλά και στην ύπαιθρο και ιδιαίτερα στις παράκτιες, νησιωτικές και ορεινές περιοχές, καθώς και στις περιοχές που παρουσιάζουν αυξημένη βιομηχανική και τουριστική ανάπτυξη (Νόμος 2742/99 περί «Χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 1999).

Στο νέο νόμο, τον 4447/16 επίσης γίνονται αναφορές στις ορεινές περιοχές μαζί με τις γενικότερα απομονωμένες και προβληματικές. Στο άρθρο 5 για τα ειδικά χωροταξικά πλαίσια αναφέρεται ότι:

- Τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια αποτελούν σύνολα κειμένων και διαγραμμάτων, με τα οποία προσδιορίζονται στρατηγικές κατευθύνσεις σε εθνικό επίπεδο, ιδίως, για:
 - Τη χωρική διάρθρωση και δομή του οικιστικού δικτύου της Χώρας
 - Τη χωρική διάρθρωση τομέων ή κλάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων και γενικότερα τομέων ανάπτυξης εθνικής σημασίας σε εξειδίκευση της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής εφόσον αυτή εμπεριέχει σχετικές κατευθύνσεις
 - Τη διαμόρφωση πολιτικής γης
 - Την προστασία του πολιτιστικού και φυσικού τοπίου
 - Τη χωρική ανάπτυξη και οργάνωση περιοχών του εθνικού χώρου που έχουν ιδιαίτερη σημασία από χωροταξική, περιβαλλοντική, αναπτυξιακή ή κοινωνική άποψη, όπως είναι ιδίως οι παράκτιες, οι θαλάσσιες και νησιωτικές περιοχές, οι ορεινές και προβληματικές περιοχές
 - Την προώθηση σχεδίων, προγραμμάτων ή έργων χωρικής ανάπτυξης μείζονος σημασίας ή /και διακρατικής, διαπεριφερειακής εμβέλειας.
- Τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια συνοδεύονται από πρόγραμμα ενεργειών και προτεραιοτήτων, στο οποίο εξειδικεύονται οι απαιτούμενες για την εφαρμογή τους ενέργειες και δράσεις, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους, καθώς και οι φορείς εφαρμογής τους (Νόμος 4447/16 περί «Χωρικού σχεδιασμού - Βιώσιμης ανάπτυξης και άλλων διατάξεων», 2016).

2.2.4 Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Στο Πλαίσιο αυτό, που έχει εκπονηθεί από το ΥΠ.Ε.ΧΩ.Δ.Ε., αλλά δεν έχει θεσμοθετηθεί, γίνεται λεπτομερής αναφορά στον «αγροτικό χώρο και τις κρίσιμες περιοχές». Τις ορεινές περιοχές, που ταξινομούνται στις κρίσιμες, τις διαχωρίζει σε τρεις τύπους:

- Περιοχές με αρκετό μόνιμο πληθυσμό και αειφόρο οικονομική βάση που στηρίζεται και σε όλους τους τομείς της παραγωγής
- Περιοχές με φθίνοντα πληθυσμό και υποβαθμισμένη οικονομική βάση
- Περιοχές σχεδόν εγκαταλειμμένες, και με περιβαλλοντικά, γεωργικά προβλήματα.

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού, προτείνει για την ανάπτυξη των προβληματικών ορεινών περιοχών:

- Αναβάθμιση, ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού
- Προστασία των ορεινών περιοχών, που πλήττονται από την προσαρμογή της οικονομίας στα διεθνή πρότυπα
- Ανάπτυξη υποδομών, καθώς και αναγνώριση του τοπίου φυσικού και πολιτιστικού (Γουργιώτης Α., 2007).

2.2.5 Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000- 2006 για Ορεινές Περιοχές

Στο Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης τα κριτήρια ταξινόμησης των ορεινών περιοχών είναι τα εξής:

- Η παρουσία δυναμικών οικιστικών κέντρων και μεγάλων οικισμών
- Η παρουσία και ο βαθμός αξιοποίησης τουριστικών πόρων
- Η παρουσία και η αξιοποίηση τοπικών πλεονεκτημάτων στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα
- Η πρόσβαση σε μεγάλα αστικά κέντρα
- Η γειτνίαση με παραγωγικές συγκεντρώσεις
- Τα δημογραφικά στοιχεία
- Ο ειδικός χαρακτήρας τους.

Μετά από ανάλυση οι ορεινές περιοχές ομαδοποιήθηκαν όπως φαίνεται παρακάτω:

- Αναπτυγμένες ορεινές περιοχές
- Δυναμικές ορεινές περιοχές με αναξιοποίητους πόρους
- Εσωτερικές ορεινές περιοχές
- Λοιπές ορεινές περιοχές
- Ορεινές περιοχές μικρών νησιών.

Για όλες τις παραπάνω περιοχές, για τη συγκράτηση του πληθυσμού τους αλλά και για την γενικότερη ανάπτυξή τους προτείνεται:

- Μετασχηματισμός αγροτικής δραστηριότητας.
- Έκτακτη ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού.
- Στήριξη της οικοτεχνίας και της βιοτεχνίας.
- Συγκρότηση ορεινών κέντρων ανάπτυξης.
- Βελτίωση δυνατοτήτων πρόσβασης στα ορεινά κέντρα (Γουργιώτης Α., 2007).

2.3 Ευρωπαϊκό Επίπεδο

2.3.1 Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου/ Χωρική Ατζέντα 2020

Το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου αποτελεί ένα πλαίσιο χάραξης πολιτικής με σκοπό τη βελτίωση της συνεργασίας σε θέματα τομεακών κοινοτικών πολιτικών που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στον χώρο. Στο Σ.Α.Κ.Χ. επισημαίνονται τέσσερα σημαντικά πεδία τα οποία αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και ασκούν σημαντικές πιέσεις στη χωροταξική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από αυτά, τα δύο αφορούν στην ανάπτυξη του ορεινού χώρου, και είναι τα εξής:

- **Η εξέλιξη των αγροτικών ζωνών:** Οι αγροτικές ζώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συχνά αντιμετωπίζουν προβλήματα περιθωριοποίησης οφειλόμενα ιδίως στην ενδεχόμενη συσσώρευση δεσμευτικών συνθηκών, όπως η απόσταση από τις μεγάλες μητροπόλεις, οι κακές κλιματολογικές συνθήκες, η μικρή πληθυσμιακή συγκέντρωση και οι αδυναμίες εξοπλισμού και υποδομών, ή η έλλειψη οικονομικής διαφοροποίησης εξαιτίας της υπερβολικής σημασίας που προσλαμβάνει η γεωργία. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα αλλά και ο πλούτος συγκρούονται μεταξύ τους και αποδεικνύουν την αναγκαιότητα για προστασία των φυσικών πόρων και των οικοσυστημάτων καθώς και τις δυνατότητες για διαφορετική αξιοποίηση των οικονομικών δυνατοτήτων (περιβαλλοντικός και πολιτιστικός τουρισμός, διαφοροποιήσεις των δραστηριοτήτων των αγροτών).
- **Η φυσική και η πολιτιστική κληρονομιά:** Η ποικιλομορφία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί μια μεγάλη πηγή πλούτου για την Ευρώπη. Όμως, ορισμένες διαδικασίες κοινωνικού και οικονομικού εκσυγχρονισμού απειλούν μια τέτοια κληρονομιά. Η πανίδα, η χλωρίδα, τα νερά, τα εδάφη, τα παραδοσιακά τοπία αντιμετωπίζουν τους αποσταθεροποιητικούς παράγοντες που προέκυψαν από την υπερεκμετάλλευση του περιβάλλοντος από τον άνθρωπο. Στο πλαίσιο μιας αειφόρου ανάπτυξης, η πολιτική χωροταξίας στην Ευρώπη αποσκοπεί στην επιβράδυνση των πρακτικών αυτών και στην προώθηση μιας λογικής χρήσης των πόρων.

Οι πολιτικοί στόχοι του Σ.Α.Κ.Χ. είναι οι ακόλουθοι:

- Πολυκεντρική χωροταξική ανάπτυξη και νέα σχέση πόλης / υπαίθρου
- Ισότιμη πρόσβαση στις υποδομές και στη γνώση
- Συνετή διαχείριση της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς (Πηγή: urlex.europa.eu).

Όσον αφορά την εφαρμογή του Σ.Α.Κ.Χ., αυτή δεν είναι δεσμευτική για τα κράτη μέλη της Ε.Ε. αλλά εάν εφαρμοστεί, θα βοηθήσει συνεργασία μεταξύ των εμπλεκομένων σε διάφορα επίπεδα παραγόντων, αρμόδιων για τη χωροταξία, θα επιτρέψει την αποφυγή των αντιφάσεων και αποφυγή της αμοιβαίας εξουδετέρωσης των δράσεων.

Σαν «συνέχεια» του Σ.Α.Κ.Χ., θεωρούνται η Χωρική Ατζέντα 2007 και η Χωρική Ατζέντα 2020 (2011). Θεωρήθηκε θεμιτό να αναλυθεί μόνον η Χωρική Ατζέντα 2020, καθώς είναι η πιο πρόσφατη και ενημερωμένη.

Η Χωρική Ατζέντα 2020, συνδέεται με τη στρατηγική για την Ευρώπη 2020 (ευφυής, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη) και θέλει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που θέτουν:

- Οι παγκόσμιες διαρθρωτικές αλλαγές της οικονομικής κρίσης
- Οι αυξημένες αλληλεξαρτήσεις των ευρωπαϊκών περιφερειών
- οι δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές
- οι διάφορες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και του περιβάλλοντος
- οι ανησυχίες για την ενέργεια
- η απώλεια βιοποικιλότητας και η ευαισθησία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και των τοπίων.

Αυτό το επιτυγχάνει μέσω των έξι χωρικών προτεραιοτήτων που θέτει:

- Προώθηση της πολυκεντρικής και ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης
- Ενθάρρυνση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης στις πόλεις, τις αγροτικές περιοχές και τις ειδικές κατηγορίες περιοχών
- Χωρική ολοκλήρωση στις διασυνοριακές και διεθνικές λειτουργικές περιοχές

- Εξασφάλιση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας των περιφερειών στηριγμένης σε ισχυρές τοπικές οικονομίες
- Βελτίωση της χωρικής διασύνδεσης για άτομα, κοινότητες και επιχειρήσεις
- Διαχείριση και διασύνδεση των οικολογικών και πολιτιστικών αξιών των περιφερειών

Πιο συγκεκριμένα, για τον ορεινό χώρο, η Χωρική Ατζέντα 2020, τον αναφέρει ως περιοχή που έχει ειδικά χαρακτηριστικά και μειονεκτεί λόγω του φυσικού περιβάλλοντος ή του χαμηλού πληθυσμού, γεγονότα που έχουν επιπτώσεις στην ανάπτυξή του. Οπότε κάποιοι από τους παραπάνω γενικούς στόχους και προτεραιότητες εφαρμόζονται ειδικά (Ανδρικοπούλου Ε., 2014 -ur-lex.europa.eu).

2.3.2 Κοινή Αγροτική Πολιτική

Η σύνδεση των αγροτικών ενισχύσεων με την πραγματική παραγωγή είναι η μεγάλη τομή που φέρνει η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, η οποία θα αρχίσει να εφαρμόζεται από την 1/1/2015. Πέρα από τα κονδύλια, τα οποία για τη χώρα μας υπολογίζονται σε 19,5 εκατ. ευρώ για την επόμενη επταετία, η νέα Κ.Α.Π. θα ενισχύει πλέον μόνο την παραγωγική διαδικασία.

Τα «ιστορικά δικαιώματα» που είχαν ενεργοποιηθεί το 2006, ανάλογα με το τι καλλιεργούσε και τι επιδοτήσεις έπαιρνε ο παραγωγός το διάστημα 2000 - 2002 ως ενίσχυση του εισοδήματος, δεν θα ισχύουν πια. Το ετήσιο ποσό των άμεσων ενισχύσεων για τον «ενεργό αγρότη», αυτόν δηλαδή που αποδεικνύει ότι παράγει, θα πρέπει να αποτελεί κατ' ελάχιστο το 5% του εξωγεωργικού εισοδήματος.

Συνολικά για τη χώρα μας έχουν εξασφαλιστεί 15,4 δισ. ευρώ για άμεσες ενισχύσεις (Πυλώνας Ι) και 4,2 δισ. ευρώ για διαρθρωτικές και αναπτυξιακές δράσεις (Πυλώνας ΙΙ).

Ωστόσο, το 30% των ενισχύσεων θα δίνεται σε όσους τηρούν πρακτικές επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον. Ένα από τα βασικά εργαλεία της νέας Κ.Α.Π. αποτελεί το λεγόμενο «πρασίνισμα» των καλλιεργειών, το οποίο θα επιτυγχάνεται με αγρανάπαυση ή με αμειψισπορά (εναλλαγή καλλιεργειών). Το πρασίνισμα θα αποτελεί προϋπόθεση για την είσπραξη του συνόλου της άμεσης ενίσχυσης.

Με άλλα λόγια, θα πρέπει σε ένα ποσοστό 5% των καλλιεργήσιμων εκτάσεων (σε εκμεταλλεύσεις μεγαλύτερες των 150 στρεμμάτων) να παραμένει ακαλλιέργητο. Μια άλλη πρόταση πρασινίσματος είναι η αμειψισπορά στο 30% της έκτασης των εκμεταλλεύσεων. Του «πρασινίσματος» εξαιρούνται ορισμένες καλλιέργειες όπως οι ελαιώνες, οι οπωρώνες, τα ψυχανθή κ.ά. Στα κράτη μέλη επιτρέπεται η χορήγηση άμεσων ενισχύσεων και σε μικροκαλλιεργητές διότι αυτοί συμβάλλουν άμεσα στη ζωτικότητα των αγροτικών περιοχών.

Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική προτείνει επίσης το 2% των ετήσιων άμεσων ενισχύσεων να δίδεται σε νέους αγρότες (κάτω των 40 ετών). Για τη χώρα μας το ποσοστό αυτό μεταφράζεται σε περισσότερα από 300 εκατ. ευρώ σε βάθος 7ετίας. Οι ενισχύσεις αυτές θα δοθούν σε νέους που δημιουργούν για πρώτη φορά γεωργική εκμετάλλευση ή σε γεωργούς οι οποίοι έχουν ήδη εγκατασταθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών που προηγούνται της πρώτης υποβολής αίτησης της Ενιαίας Αίτησης Ενίσχυσης (δήλωση Ο.Σ.Δ.Ε.).

Η νέα Κ.Α.Π. προβλέπει και ενισχύσεις από τον Πυλώνα II για τους νεοεισερχομένους στον αγροτικό τομέα. Οι χρηματοδοτήσεις που θα αφορούν τη συνδεδεμένη με την παραγωγή ενίσχυση θα συνδέονται με περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά καθώς και συγκεκριμένους τομείς που παρουσιάζουν ιδιαίτερη βαρύτητα για οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς λόγους.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις συνδεδεμένες ενισχύσεις, το ποσοστό με τη νέα Κ.Α.Π. αυξάνεται από 2% σε 8% (10% μαζί με τις συνδεδεμένες για τα ψυχανθή). Οφέλη από την αύξηση αυτή θα έχουν όσοι σήμερα δεν είχαν δικαιώματα όπως είναι παραγωγοί φρούτων, πατατοπαραγωγοί, αγελαδοτρόφοι κ.ά. Παράλληλα η καλλιέργεια ψυχανθών μπορεί να επιφέρει πολλαπλά οφέλη στην Ελλάδα τόσο για τη φυτική όσο και την κτηνοτροφική παραγωγή. Το σύνολο των κονδυλίων για τις συνδεδεμένες ενισχύσεις φτάνουν τα 190 εκατ. ευρώ για την Ελλάδα, ποσό σημαντικό το οποίο η κεντρική διοίκηση μπορεί να το χρησιμοποιήσει για να ενισχύσει προϊόντα και πρακτικές που θεωρεί ότι προάγουν την ελληνική γεωργία όπως τα προϊόντα Π.Ο.Π. και Π.Γ.Ε. ή το ελαιόλαδο.

Όσον αφορά τον ορεινό χώρο και τις δραστηριότητές του, η νέα Κ.Α.Π. ενισχύει τον παραγωγό με 7 ευρώ ανά ζώο, σε αυτούς που έχουν αιγοπρόβατα (Πηγές: minagric.gr -excelixi.org).

2.4 Συμπεράσματα

Παρά την ύπαρξη πληθώρας στρατηγικών και προγραμμάτων για την χωρική ανάπτυξη τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ύπαρξη ενιαίου σχεδιασμού για τις ορεινές περιοχές της Ελλάδας είναι κάτι που πάντα θα δημιουργεί πρόβλημα.

Πολλά είναι τα προγράμματα που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν, και πολλά από αυτά βοήθησαν τον ορεινό μας χώρο να αναπτυχθεί σε εποχές που αποτελούσαν σημείο καμπής για αυτόν. Το πρόβλημα εντοπίζεται πως σε όλα αυτά η αναφορά στον ορεινό χώρο ήταν μεμονωμένη, ή απλά γενική, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα, το αν θα γίνει κάτι τις περιοχές αυτές περνούσε μόνον από το χέρι της εκάστοτε τοπικής κοινότητας ή δημάρχου.

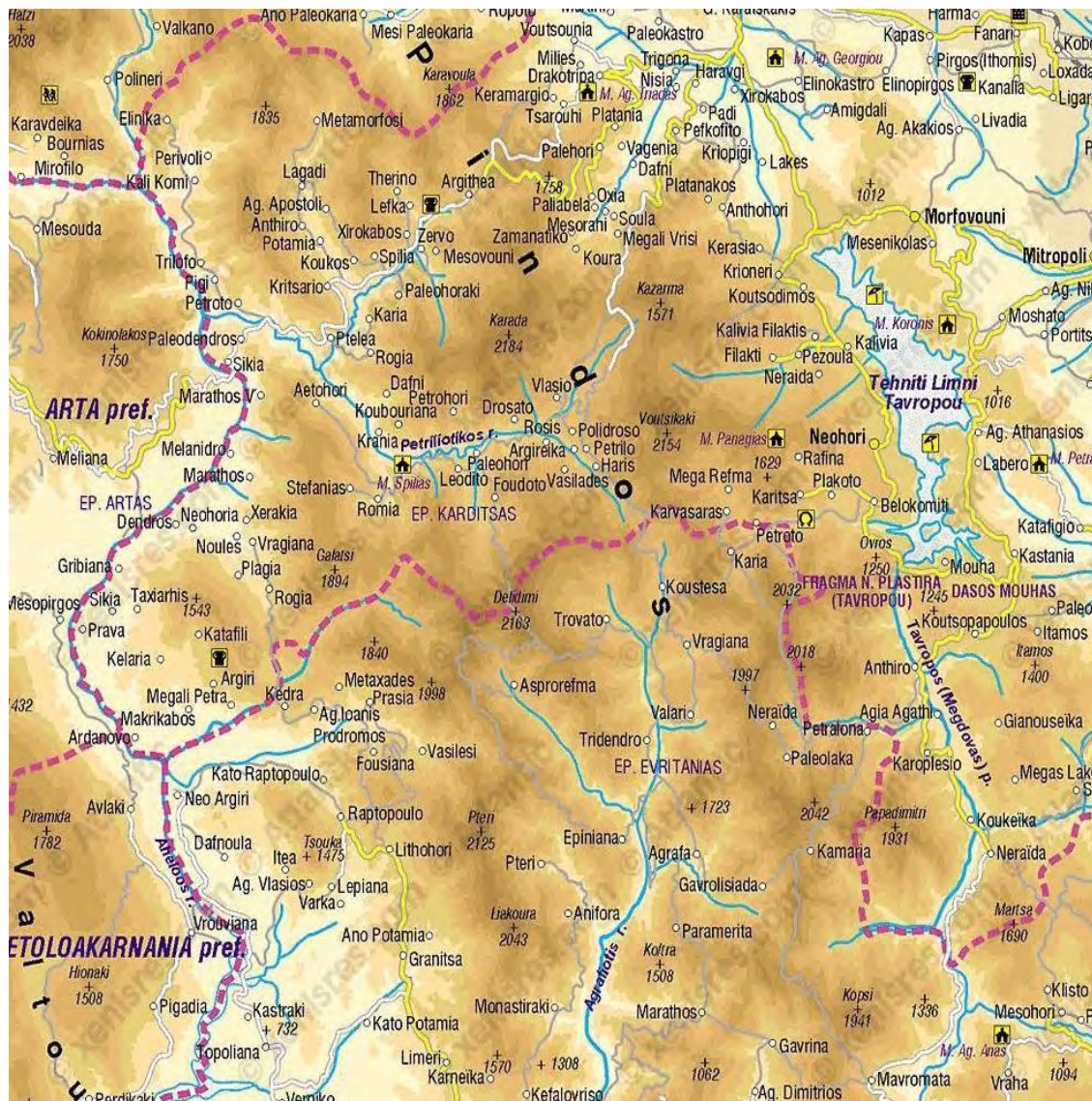
Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, μια μη συνεχή ανάπτυξη στα μέρη αυτά, εάν όχι και καθόλου. Οπότε κρίνεται επιτακτική η θεσμοθέτηση ενιαίου σχεδιασμού για τις ορεινές περιοχές της χώρας μας, με τρόπο αντίστοιχο της Σύμβασης των Άλπεων.

Κεφάλαιο 3^ο –Οι οικισμοί και οι κοινότητες των θεσσαλικών Αγράφων

Τα Άγραφα είναι οροσειρά που βρίσκεται στην κεντρική Ελλάδα, και χωρίζονται σε δύο μέρη. Νότια είναι τα ευρυτανικά Άγραφα, στην Περιφερειακή Ενότητα (νομό) Ευρυτανίας και βόρεια τα θεσσαλικά Άγραφα που ανήκουν στην Περιφερειακή Ενότητα (νομό) Καρδίτσας, επίσης στα Άγραφα ανήκει και μικρό τμήμα της ορεινής Φθιώτιδας (Πηγή: hxwsarakatsanwn.gr). Βόρεια των Αγράφων βρίσκονται τα Αθαμανικά Όρη (Τζουμέρκα) και το όρος Κόζιακας και νότια το όρος Τυμφρηστός. Δυτικό όριο είναι ο Αχελώος ποταμός ενώ ανατολικό ο κάμπος της Καρδίτσας.

Η υψηλότερη κορυφή του ορεινού αυτού όγκου είναι η Καράβα ή Σχιζοκάραβο (2.184 μέτρα) και βρίσκεται στα θεσσαλικά Άγραφα. Επίσης στην οροσειρά, υπάρχουν 18 κορυφές άνω των 1.800 μέτρων. Τα Άγραφα καταλαμβάνουν έκταση 2.608 τ.χλμ. και στο σύνολό τους θεωρούνται μια από τις πιο παρθένες περιοχές της χώρας (Πηγή: naturagraeca.com). Τα δάση είναι 1.119,070 τ.χλμ., οι δασικές βοσκές 565,050 τ.χλμ., οι αγροί 316,000 τ.χλμ. και οι άλλες εκτάσεις (αλπικά κ.λπ.) 607,780 τ.χλμ.. Οι κάτοικοι της περιοχής είναι διασκορπισμένοι σε 126 χωριά και οικισμούς (Πηγή: hxwsarakatsanwn.gr).

Έχουν βρεθεί δείγματα κατοίκησης της περιοχής, από τα αρχαία χρόνια, ενώ είναι γνωστή η ανάπτυξή τους κατά τα χρόνια της οθωμανικής Αυτοκρατορίας (Συνθήκη Ταμασίου). Η κατοίκηση αυτή συνεχίζεται μέχρι και σήμερα με πολλές Κοινότητες και οικισμούς να βρίσκονται κτισμένες μέσα στον ορεινό αυτό όγκο. Παρακάτω αναλύονται οι Κοινότητες των θεσσαλικών Αγράφων.

ΧΑΡΤΗΣ 21: Η περιοχή των Αγράφων (Πηγή: lxwsarakatsanwn.gr)

3.1 Δήμος Αργιθέας

Ο δήμος Αργιθέας είναι ορεινός δήμος της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του νομού, και είναι εξ'ολοκλήρου στην περιοχή των θεσσαλικών Αγράφων. Βόρεια του δήμου είναι ο νομός Τρικάλων, δυτικά ο νομός Άρτας, και νότια ο νομός Αιτωλοακαρνανίας και ο νομός Ευρυτανίας. Ανατολικά συνορεύει με τους δήμους (του νομού Καρδίτσας) Λίμνης Πλαστήρα και Μουζακίου. Εντός του δήμου βρίσκεται η μοναδική φυσική λίμνη του νομού, η λίμνη Στεφανιάδας, η οποία είναι και η πιο καινούρια φυσική της χώρας μας.

Αποτελείται από τις Δημοτικές Ενότητες (πρώην Καποδιστριακοί δήμοι και κοινότητες) Αργιθέας, Ανατολικής Αργιθέας (Αθαμανών) και Αχελώου. Σήμερα ο πληθυσμός του δήμου ανέρχεται στους 3.450 κατοίκους και η έκτασή του είναι 373,485 τ.χλμ. (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011).

ΧΑΡΤΗΣ 22: Ο δήμος Αργιθέας (Πηγή: dimosargitheas.gr)

Δημοτική Ενότητα Αργιθέας

Η Δημοτική Ενότητα Αργιθέας βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του δήμου και χωρίζεται σε 8 Τοπικές Κοινότητες. Έχει συνολικό πληθυσμό 1.374 κατοίκους και έκταση 150,477 τ.χλμ.. Σε αυτή την Ενότητα βρίσκεται και η έδρα του Δήμου, το Ανθηρό.

- Τοπική Κοινότητα Ανθηρού: 462 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Αργιθέας: 209 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Ελληνικών: 142 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Θερινού: 79 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Καλής Κώμης: 135 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Καρυάς: 137 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Μεσοβουνίου: 82 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Πετρωτού: 128 κατ.

Δημοτική Ενότητα Ανατολικής Αργιθέας (Αθαμανών)

Η Δημοτική Ενότητα Ανατολικής Αργιθέας βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα του Δήμου και χωρίζεται σε 8 Τοπικές Κοινότητες. Έχει συνολικό πληθυσμό 908 κατοίκους και έκταση 134,840 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Πετρίλου: 315 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Βλασίου: 98 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Δροσάτου: 42 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Κουμπουριανών: 93 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Λεοντίτου: 98 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Πετροχωρίου: 113 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Στεφανιάδας: 93 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Φουντωτού: 56 κατ.

Δημοτική Ενότητα Αχελώου

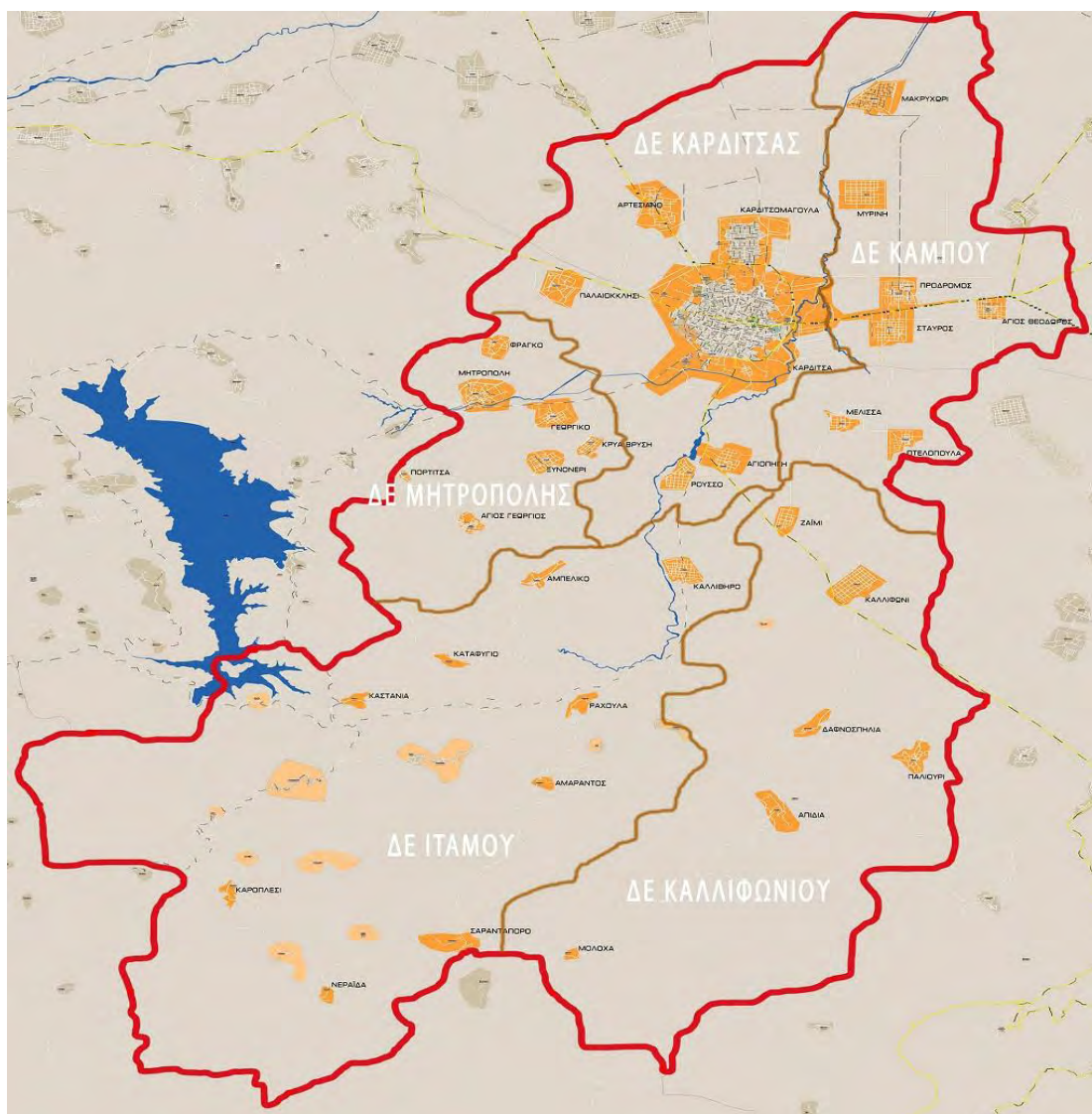
Η Δημοτική Ενότητα Αχελώου βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του Δήμου και χωρίζεται σε 4 Τοπικές Κοινότητες. Έχει συνολικό πληθυσμό 1.168 κατοίκους και έκταση 88,168 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Βραγκιανών: 502 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Αργυρίου: 227 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Καταφυλλίου: 231 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Μαράθου: 208 κατ.

3.2 Δήμος Καρδίτσας

Ο δήμος Καρδίτσας είναι ο μεγαλύτερος της Περιφερειακής Ενότητας. Σε αυτόν βρίσκεται και η πρωτεύουσα του νομού. Δεν είναι ορεινός δήμος, αλλά στο δυτικό τμήμα του βρίσκονται αρκετές ορεινές Τοπικές Κοινότητες. Ανατολικά συνορεύει με το δήμο Σοφάδων, δυτικά με τους δήμους Λίμνης Πλαστήρα και Μουζακίου, βόρεια με το δήμο Παλαμά και νότια με το νομό Ευρυτανίας.

Αποτελείται από της Δημοτικές Ενότητες (πρώην Καποδιστριακοί δήμοι) Καρδίτσα, Ιτάμου, Καλλιφωνίου, Κάμπου και Μητρόπολης. Έχει συνολικό πληθυσμό 56.747 κατοίκους και έκταση 650.658 τ.γλμ..

ΧΑΡΤΗΣ 23: Ο δήμος Καρδίτσας (Πηγή: karditsalive.net)

Δημοτική Ενότητα Ιτάμου

Η Δημοτική Ενότητα Ιτάμου βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του Δήμου και οι ορεινές Κοινότητες της είναι 6 κι έχουν συνολικό πληθυσμό 1.371 κατοίκους και έκταση 209,84 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Αμάραντου: 111 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Καροπλεσίου: 259 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Καστανέας: 294 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Καταφυγίου: 154 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Νεράϊδας: 267 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Ραχούλας: 286 κατ.

Δημοτική Ενότητα Καλλιφωνίου

Η Δημοτική Ενότητα Καλλιφωνίου βρίσκεται στο νότιο τμήμα του Δήμου και οι Κοινότητες που βρίσκονται σε ορεινό έδαφος είναι 2 κι έχουν πληθυσμό 549 κατοίκους και έκταση 75,553 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Απιδέας: 346 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Μολόχας: 203 κατ.

Δημοτική Ενότητα Μητρόπολης

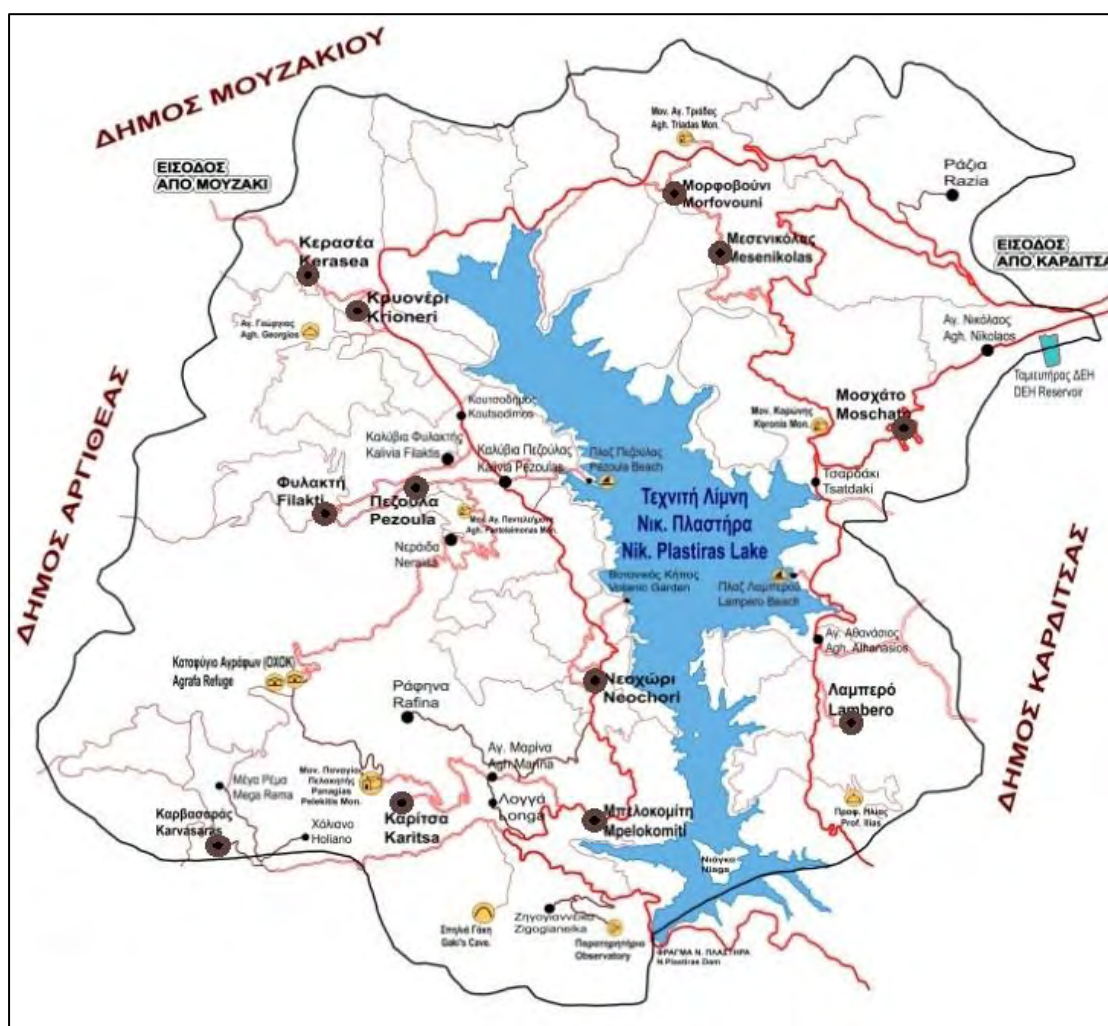
Η Δημοτική Ενότητα Μητρόπολης βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Δήμου και έχει 1 ορεινή Κοινότητα με πληθυσμό 342 κατοίκους και έκταση 18,930 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου: 342 κατ.

3.3 Δήμος Λίμνης Πλαστήρα

Ο δήμος Λίμνης Πλαστήρα είναι κι αυτός ορεινός, και για την ακρίβεια είναι ο δεύτερος ορεινός δήμος ολόκληρης της Περιφερειακής Ενότητας. Όλες οι Κοινότητες εκτός από μία (Μοσχάτο, ημιορεινή) είναι ορεινές. Στον δήμο αυτό βρίσκεται η ομώνυμη λίμνη (λίμνη Μέγδοβα/Ταυρωπού). Ανατολικά συνορεύει με το δήμο Καρδίτσας, δυτικά με το δήμο Αργιθέας, βόρεια με το δήμο Μουζακίου και νότια με το νομό Ευρυτανίας.

Αποτελείται από τις Δημοτικές Ενότητες (πρώην Καποδιστριακοί δήμοι) Νεβρόπολης Αγράφων, και Πλαστήρα. Έχει συνολικό πληθυσμό 4.635 κατοίκους και έκταση 197,216 τ.χλμ..

ΧΑΡΤΗΣ 24: Ο δήμος Λίμνης Πλαστήρα (Πηγή: karditsalive.net)

Δημοτική Ενότητα Πλαστήρα

Η Δημοτική Ενότητα Πλαστήρα, είναι το βορειοανατολικό τμήμα του Δήμου. Όλες οι Κοινότητες είναι ορεινές εκτός από μία (Μοσχάτο). Έχουν συνολικό πληθυσμό 1.984 κατοίκους και έκταση 83,168 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Μορφοβουνίου: 576 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Κερασέας: 390 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Λαμπερού: 559 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Μεσενικόλα: 459 κατ.

Δημοτική Ενότητα Νεβρόπολης Αγράφων

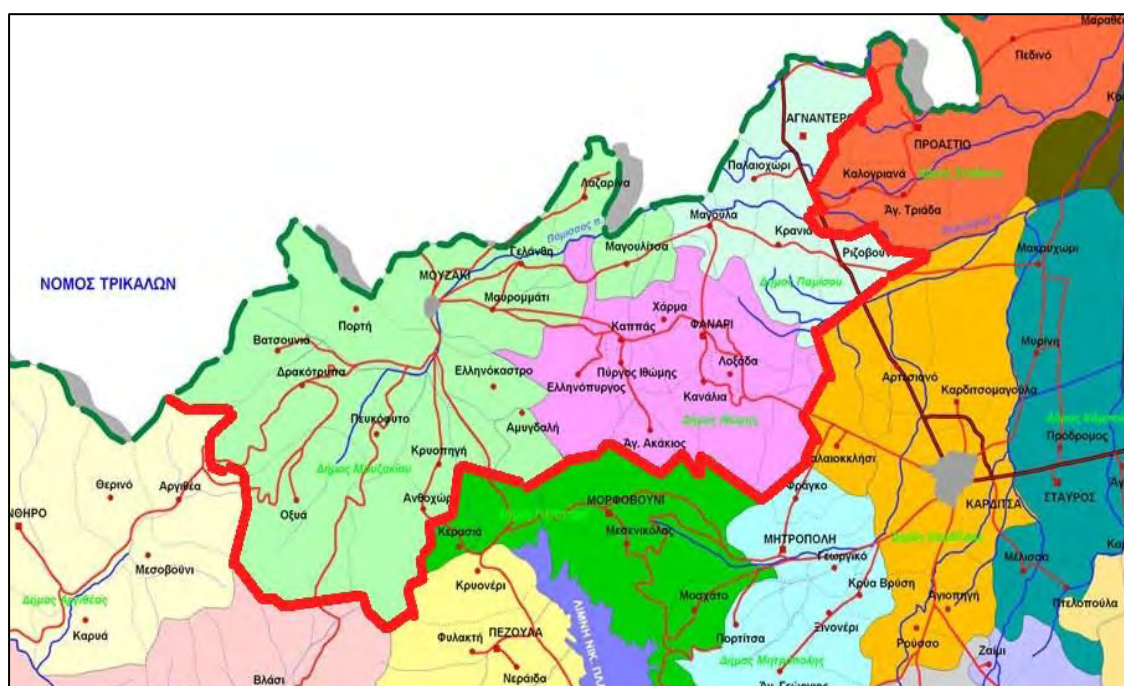
Η Δημοτική Ενότητα Νεβρόπολης Αγράφων, αποτελεί το νοτιοδυτικό τμήμα του Δήμου. Το δημαρχείο αναμένεται να μεταφερθεί από το Μορφοβούνι, στα Καλύβια Πεζούλας, οικισμού αυτής της Δημοτικής Ενότητας. Έχει συνολικό πληθυσμό 2.223 κατοίκους και έκταση 103,304 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Πεζούλας: 367 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Καρβασαρά: 28 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Καρίτσης Δολόπων: 134 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Κρυονερίου: 595 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Μπελοκομίτη: 178 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Νεοχωρίου: 589 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Φυλακτής: 332 κατ.

3.4 Δήμος Μουζακίου

Ο δήμος Μουζακίου, βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Δεν είναι ορεινός δήμος, αλλά στο δυτικό τμήμα του υπάρχουν πολλές Κοινότητες που είναι. Στα βόρεια συνορεύει με το νομό Τρικάλων, στα δυτικά με το δήμο Αργιθέας, νότια με το δήμο Λίμνης Πλαστήρα, ανατολικά με το δήμο Παλαμά και νοτιοανατολικά με το δήμο Καρδίτσας. Εντός της επικράτειας αυτού του δήμου βρίσκεται και η περιοχή μελέτης.

Αποτελείται από τις Δημοτικές Ενότητες (πρώην Καποδιστριακοί δήμοι) Μουζακίου, Ιθώμης και Παμίσου. Έχει συνολικό πληθυσμό 13.122 κατοίκους και έκταση 313,282 τ.χλμ..

ΧΑΡΤΗΣ 25: Ο δήμος Μουζακίου (Θεοδοσίου Ν. και Ντότα Α., 2016, -Ίδια επεξεργασία)

Δημοτική Ενότητα Μουζακίου

Η Δημοτική Ενότητα Μουζακίου, βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Δήμου, καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του, και εντός αυτής είναι και το διοικητικό κέντρο, το Μουζάκι. Στα ορεινά της Ενότητας αυτής βρίσκεται και η περιοχή

μελέτης. Οι ορεινές Κοινότητες είναι 9 με συνολικό πληθυσμό 2.385 κατοίκους και έκταση 129,982 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Αμυγδαλής: 61 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Ανθοχωρίου: 211 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Βατσουνιάς: 387 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Δρακότρυπας: 562 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Ελληνοκάστρου: 104 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Κρυοπηγής: 247 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Οξυάς: 368 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Πευκοφύτου: 169 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Πορτής: 279 κατ.

Δημοτική Ενότητα Ιθώμης

Η Δημοτική Ενότητα Ιθώμης βρίσκεται στο κέντρο του Δήμου. Στην επικράτειά της εντοπίζεται μόνο μια ορεινή Κοινότητα. Είναι ο Ελληνόπυργος (ένας από τους δύο παραδοσιακούς οικισμούς του νομού). Ο πληθυσμός του ανέρχεται στους 290 κατοίκους και η έκτασή του στα 18,905 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Ελληνοπύργου: 290 κατ.

3.5 Δήμος Σοφάδων

Ο δήμος Σοφάδων βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Θεωρείται πεδινός δήμος, αλλά στο δυτικό τμήμα του εντοπίζονται κάποιες ορεινές Κοινότητες. Νότια του δήμου βρίσκονται οι νομοί Ευρυτανίας και Φθιώτιδος, ανατολικά ο νομός Λαρίσης, βόρεια ο δήμος Παλαμά και δυτικά ο δήμος Καρδίτσας. Εντός του δήμου βρίσκεται η δεύτερη τεχνητή λίμνη του νομού, η λίμνη Σμοκόβου.

Αποτελείται από τις Δημοτικές Ενότητες (πρώην Καποδιστριακοί δήμοι) Σοφάδων, Άρνης, Μενελαΐδας, Ρεντίνης και Ταμασίου. Ο πληθυσμός του ανέρχεται στους 18.864 κατοίκους και έχει έκταση 720,501 τ.γλμ..

ΧΑΡΤΗΣ 26: Ο δήμος Σοφάδων (Πηγή: sofades.gr)

Δημοτική Ενότητα Μενελαΐδας

Η Δημοτική Ενότητα Μενελαΐδας, βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του Δήμου. Στην επικράτειά της εντοπίζονται 4 ορεινές Κοινότητες. Ο πληθυσμός τους ανέρχεται στους 865 κατοίκους και η έκτασή τους είναι 133,944 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Αηδονοχωρίου: 230 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Βαθυλάκκου: 126 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Θραψιμίου: 196 κατ.
- Τοπική Κοινότητα Λουτροπηγής: 313 κατ.

Δημοτική Ενότητα Ρεντίνης

Η Δημοτική Ενότητα Ρεντίνης, βρίσκεται στο νότιο τμήμα του Δήμου. Αποτελείται από μόνο μία Κοινότητα, η οποία είναι ορεινή. Η Ρεντίνα θεωρείται η ιστορική έδρα του δήμου Σοφάδων και είναι ένας από τους δύο παραδοσιακούς οικισμούς του νομού. Ο πληθυσμός της είναι 295 κάτοικοι και η έκτασή της είναι 56,281 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Ρεντίνης: 295 κατ.

Δημοτική Ενότητα Ταμασίου

Η Δημοτική Ενότητα Ταμασίου βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα του Δήμου. Σε αυτήν εντοπίζεται μία ορεινή Κοινότητα. Ο πληθυσμός της είναι 302 κάτοικοι και η έκτασή της 39,012 τ.χλμ..

- Τοπική Κοινότητα Κτιμένης: 302 κατ.

3.6 Συμπεράσματα

Οι οικισμοί των θεσσαλικών Αγράφων, έπαιζαν πάντα σημαντικό ρόλο για την ευρύτερη περιοχή. Ο ορεινός όγκος αυτός κατοικούταν από τα αρχαία χρόνια από τις φυλές των Δολόπων και των Αθαμανών, και γνώρισε ανά τα χρόνια τόσο περιόδους ακμής όσο και παρακμής.

Σήμερα, λόγω των δυσκολιών που υπάρχουν στην περιοχή, λόγω των φυσικών της χαρακτηριστικών αλλά και λόγω της αστικοποίησης της χώρας μας, ο πληθυσμός αυτός έχει μειωθεί πολύ. Δεν παύουν όμως ποτέ να κατοικούνται και να είναι ουσιαστικά πηγή ζωής για την ευρύτερη περιοχή της Καρδίτσας.

Η σημαντικότητα των θεσσαλικών Αγράφων επαληθεύεται από το γεγονός ότι οι ορεινές κοινότητες του νομού Καρδίτσας καταλαμβάνουν το 47,1% του συνόλου του. Δυστυχώς όμως ο πληθυσμός τους καταλαμβάνει μόλις το 12,4%. Αυτό είναι και το σημείο που θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία, το γεγονός δηλαδή πως η ανάπτυξη του νομού έχει συνδεθεί με τον κάμπο του, αλλά ουσιαστικά το περισσότερο μέρος του είναι ορεινό και ημιορεινό, περιοχές οι οποίες όσο περνάνε τα χρόνια παρακμάζουν όλο και περισσότερο.

ΜΕΡΟΣ Β –Ανάλυση Χαρακτηριστικών Περιοχής Μελέτης**Κεφάλαιο 4ο –Έκθεση για την Τοπική Κοινότητα Οξυάς**

Στο βορειοδυτικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας, και για την ακρίβεια εντός του Δήμου Μουζακίου, βρίσκεται η περιοχή μελέτης, δηλαδή η Τοπική Κοινότητα Οξυάς. Χωροθετείται δυτικά της πόλης της Καρδίτσας σε απόσταση 48 χιλιομέτρων από αυτή, και νοτιοδυτικά του Μουζακίου σε απόσταση 21 χλμ.. Είναι ένα ορεινό χωριό (το πιο ορεινό του Δήμου Μουζακίου), που αποτελείται από 12 οικισμούς, και από τους ντόπιους λέγεται πως αποτελεί το σύνορο των χωριών της Αργιθέας με την υπόλοιπη Περιφερειακή Ενότητα.

Στα νότια και στα δυτικά η Τ.Κ. Οξυάς συνορεύει με το Δήμο Αργιθέας, βόρεια με την Τ.Κ. Δρακότρυπας, βορειοανατολικά με την Τ.Κ. Πευκοφύτου και ανατολικά με την Τ.Κ. Ανθοχωρίου, που ανήκουν και τα τρία στο Δήμο Μουζακίου.

Το χωριό είναι κτισμένο στις πλαγιές των Αγράφων, μέσα στη χαράδρα που δημιουργείται από τον ποταμό Πάμισο, και τις γύρω βουνοκορφές.

ΧΑΡΤΗΣ 27: Η θέση της Οξυάς στο νομό Καρδίτσας (Πηγή: karditsanews.gr -Ίδια επεξεργασία)

4.1 Δημογραφική και κοινωνικοοικονομική εξέλιξη

4.1.1 Σύντομη ιστορική αναδρομή

Η ίδρυση του χωριού δεν είναι εξακριβωμένη, αλλά πιθανολογείται από το 1393 έως το 1422, περίοδο που πραγματοποιήθηκε η εισβολή των Οθωμανών στη Δυτική Θεσσαλία (Πάτας Ηλ. Γ., 1995). Φαίνεται, όμως ότι το χωριό προϋπήρχε της εισβολής, λόγω του μη οθωμανικού ονόματός του. Η δεύτερη αυτή άποψη στηρίζεται στο γεγονός, ότι στην περιοχή έχουν βρεθεί τάφοι πιθανόν ρωμαϊκής περιόδου, αλλά κι ερείπια οχυρά ή παρατηρητήρια σε διάφορες τοποθεσίες. Το σίγουρο είναι πως η περιοχή κατοικείται από τα αρχαία χρόνια, καθώς τα Άγραφα κατοικούνταν από τους Δόλοπες (νότια) και από τους Αθαμάνες (βόρεια). Οι πρώτες αναφορές που έχουν σωθεί, και που καθιερώνουν την ύπαρξη του χωριού είναι από τις απογραφές του 15^{ου} αιώνα μ.Χ. που γίνανε από τους Οθωμανούς, και αναφέρουν τους οικισμούς Κανάζοβι (Kanazovi), Αγιολίτς/ Αϊ-Λίτσι (Ayolic/ Ayoleniz/ Ayoleniça) και Ζαπάντι/ Σιάμ (Zapandi/ Şam) (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Με τα χρόνια, οι παραπάνω οικισμοί θα περάσουν αρκετές δυσκολίες και δοκιμασίες. Οι οικισμοί Κανάζοβι και Αγιολίτς, θα ερημωθούν από ανίατη για την εποχή ασθένεια, αλλά δεν θα πάψουν ποτέ να κατοικούνται. Ο δε οικισμός Ζαπάντι/ Σιάμ θα κατοικείται συνεχόμενα από την πρώτη του αναφορά, μέχρι και σήμερα που ουσιαστικά αποτελεί το κέντρο του χωριού (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Πριν την Οθωμανική εισβολή το χωριό εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή των Αγράφων, η οποία τελούσε από τα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας υπό καθεστώς αυτονομίας. Κάτι που συνεχίστηκε και τα χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, λόγω της Συνθήκης του Ταμασίου το Μάιο του 1525, που παραχωρούσε αυτονομία σε όλα τα χωριά των Αγράφων με υποχρέωση να πληρώνουν 50.000 γρόσια στην Υψηλή Πύλη. Τα χρόνια αυτά υπαγόταν στο αρματολίκι των Αγράφων και λόγω της θέσης του θα αποτελέσει σημαντικό κεφαλοχώρι καθώς είναι κόμβος για τα χωριά της Αργιθέας, το Μουζάκι και την Καρδίτσα (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Τα χρόνια του Αλή πασά και για την ακρίβεια το 1787 η αυτονομία των Αγράφων θα πάψει να υφίσταται. Τότε, τα Άγραφα διαιρέθηκαν σε μικρότερα τμήματα, τα «Κόλια». Σύμφωνα με τις πηγές υπήρξαν 4 ή 5 Κόλια τα οποία ήταν:

- Ρεντίνα Κόλι
- Κούτσουρο Κόλι
- Νεβρόπολη Κόλι
- Ορτά Κόλι (Πετρίλο)
- Σιάμ Κόλι
- Κιουχιστάν Κόλι (Φουρνάς)

Η περιοχή μελέτης ανήκε στο Σιάμ Κόλι, και ήταν και έδρα του κατά τους μη χειμερινούς μήνες. Με το Β.Δ. της 31 Μαρτίου 1883 (ΦΕΚ 126/2-4-1883) και 2 χρόνια μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο νεοελληνικό κράτος που έγινε το 1881, το χωριό Σιάμ ανήκει στο Δήμο Γόμφων β' τάξεως του νομού Τρικάλων. Από το 1914, σύμφωνα με το νόμο ΔΝΖ/1912 (ΦΕΚ 261/31-8-1912) καταργούνται οι τότε Δήμοι και επαναφέρεται το σύστημα των Κοινοτήτων που θα ισχύσει μέχρι το 1998. Την ίδια χρονιά θα οριοθετηθεί και η Κοινότητα, με όρια τα οποία είναι τα ίδια μέχρι και σήμερα (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

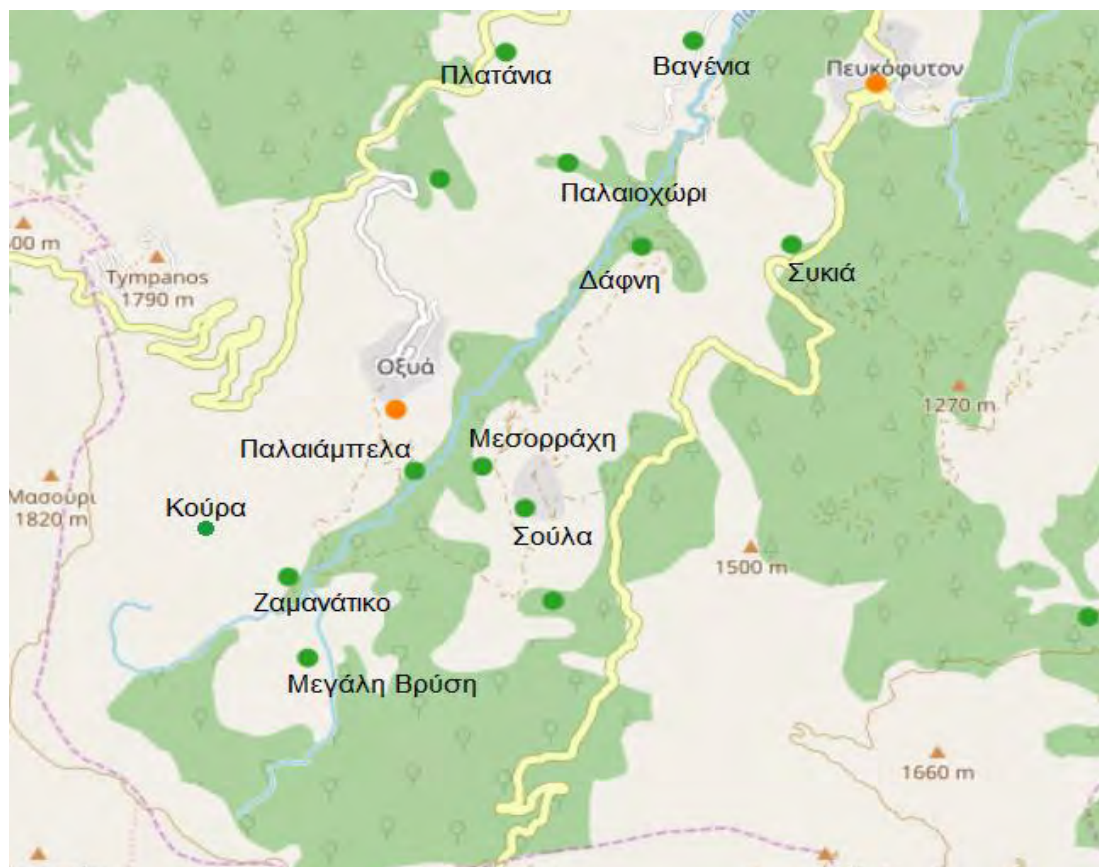
Με το Β.Δ. της 17^{ης} Ιουλίου (ΦΕΚ 251/24-7-1930) η ονομασία του χωριού Σιάμ, μαζί με πολλά χωριά της Ελλάδας θα αλλάξει επειδή θεωρούνταν κακόηχη και ξενόφωνη (Γκέκας Απ. Ι., 2013). Από τότε το Σιάμ θα ονομαστεί Οξυά λόγω του ιστορικού δάσους με οξυές που βρίσκεται νοτιοανατολικά του κέντρου του χωριού.

Από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα μ.Χ. και μετά πολλοί κάτοικοι από τους τότε κυρίως οικισμούς θα μεταφερθούν σε άλλες τοποθεσίες και από αυτές τις μετακινήσεις θα προκύψουν οι σημερινοί 12 οικισμοί του χωριού, που οι ντόπιοι ονομάζουν σαρκαστικά «Ηνωμένες Πολιτείες της Οξυάς». Οι οικισμοί χωρίζονται σε δυο ομάδες, όπως και ολόκληρο το χωριό, στους ανατολικούς και τους δυτικούς. Φυσικό όριο για το διαχωρισμό αυτό αποτελεί ο ποταμός Πάμισος. Ανατολικά του ποταμού βρίσκονται πέντε οικισμοί και δυτικά που υπόλοιποι, μεταξύ των οποίων είναι και το κέντρο του χωριού. Αυτοί οι οικισμοί είναι οι ακόλουθοι:

- Οξυά (Ζαπάντι/ Σιάμ) σε υψόμετρο 850 μ.
- Ζαμανάτικο σε υψόμετρο 840 μ.
- Γκούρα ή Κούρα σε υψόμετρο 1000 μ.
- Μεγάλη Βρύση σε υψόμετρο 1000 μ.
- Μεσορράχη σε υψόμετρο 650 μ.
- Παλαιάμπελα σε υψόμετρο 700μ.

- Σούλα σε υψόμετρο 845 μ.
- Δάφνη (Γούτρας) σε υψόμετρο 650 μ.
- Βαγένια σε υψόμετρο 410 μ.
- Συκιά σε υψόμετρο 750 μ.
- Παλαιοχώρι (Κανάζοβι και Αγιολίτς) σε υψόμετρο 640 μ.
- Πλατάνια σε υψόμετρο 1000 μ.

ΧΑΡΤΗΣ 28: Οι οικισμοί της Τ.Κ. Οξυάς (Πηγή: igme.gr - Ίδια επεξεργασία)

4.1.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Το χωριό της Οξυάς, κατοικείται πολλούς αιώνες, αν και λόγω της τοποθεσίας του, και των φυσικών του χαρακτηριστικών η κατοίκηση αυτή διαφοροποιούνταν ανάλογα τα χρόνια. Ποτέ όμως δεν έπαψε το μέρος να κατοικείται. Πριν τον 19^ο αιώνα μ.Χ. λίγα στοιχεία υπάρχουν για του κατοίκους του χωριού. Τα μόνα γραπτά που έχουν σωθεί και αναφέρουν ονόματα οικογενειών είναι από οθωμανική καταγραφή που έγινε το 1454 -55, από ονόματα που αναφέρονται στον ιεροσολυμίτικο κατάλογο του 1659 κι από τους ιεροδικαστικούς κώδικες της Λάρισας των ετών 1622 έως 1678 (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία που μπορούν να παρατεθούν για να φανεί και η δημογραφική εξέλιξη του χωριού είναι από τη χρονιά προσάρτησης στο νεοελληνικό κράτος κι έπειτα, όπου ακολούθησαν απογραφές. Οπότε, το μόνο που μπορεί να ειπωθεί με σιγουριά, για τους κατοίκους πριν το 1881, είναι πως στον οικισμό Ζαπάντι/ Σιάμι κατοικούσαν 56 εστίες, στο Κανάζοβι 18 εστίες και στο Αγιολίτς 24 (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Παρακάτω παραθέτονται τα δημογραφικά στοιχεία από το 1881 μέχρι και την απογραφή του 2011 (στα αρχεία το όνομα του χωριού μέχρι την απογραφή του 1940 είναι ακόμα Σιάμι ή Σιάμου). Τα στοιχεία αυτά είναι για τον λεγόμενο πραγματικό πληθυσμό, που είναι όσοι βρίσκονται στον τόπο, όταν γίνεται η απογραφή:

- 1881: 427 κάτοικοι
- 1889: 508 κάτ.
- 1896: 603 κάτ.
- 1907: 735 κάτ.
- 1920: 859 κάτ.
- 1928: 960 κάτ.
- 1940: 1.113 κάτ.
- 1951: 1.229 κάτ.
- 1961: 1.203 κάτ.
- 1971: 1.026 κάτ.
- 1981: 847 κάτ.. Από αυτή την απογραφή κι έπειτα ξεχωρίζουν οι κάτοικοι ανά οικισμό:
 - Οξυά: 205 κάτ.

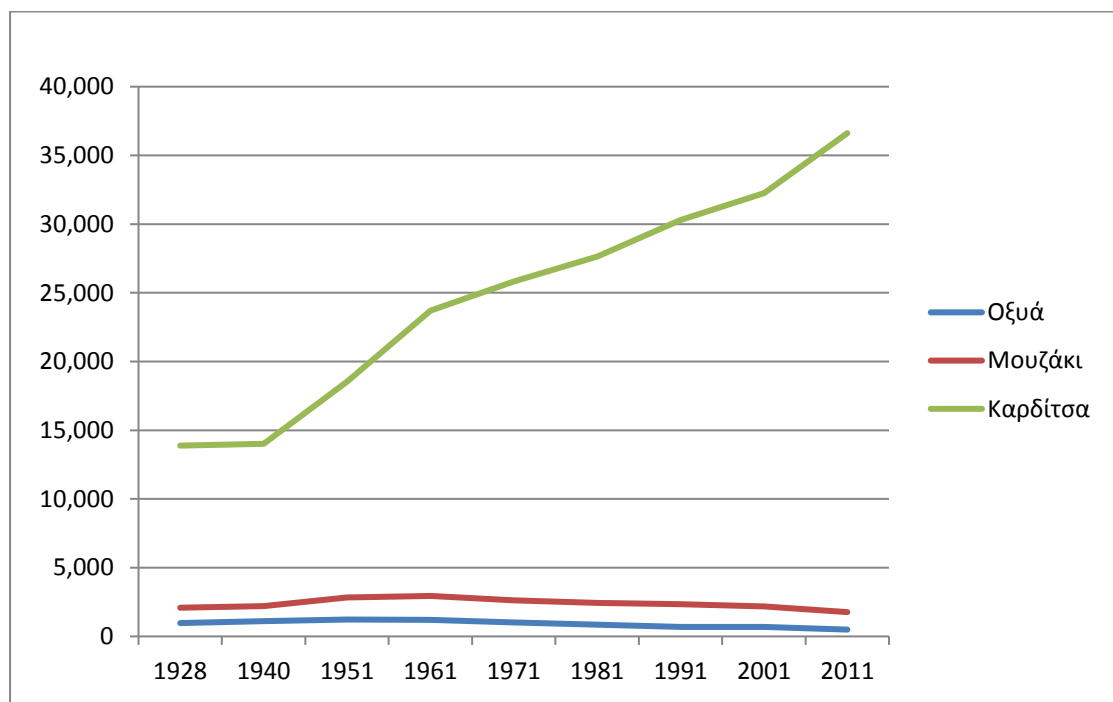
- Βαγένια: 46 κάτ.
- Δάφνη: 95 κάτ.
- Ζαμανάτικο: 21 κάτ.
- Κούρα: 19 κάτ.
- Μεγάλη Βρύση: 51 κάτ.
- Μεσορράχη: 67 κάτ.
- Παλαιάμπελα: 42 κάτ.
- Παλαιοχώρι: 44 κάτ.
- Πλατάνια: 132 κάτ.
- Σούλα: 125 κάτ.
- 1991: 703 κάτ.
 - Οξυά: 212 κάτ.
 - Βαγένια: 34 κάτ.
 - Δάφνη: 58 κάτ.
 - Ζαμανάτικο: 34 κάτ.
 - Κούρα: 8 κάτ.
 - Μεγάλη Βρύση: 44 κάτ.
 - Μεσορράχη: 52 κάτ.
 - Παλαιάμπελα: 36 κάτ.
 - Παλαιοχώρι: 40 κάτ.
 - Πλατάνια: 76 κάτ.
 - Σούλα: 93 κάτ.
 - Συκιά: 16 κάτ.
- 2001: 689 κάτ.
 - Οξυά: 189 κάτ.
 - Βαγένια: 31 κάτ.
 - Δάφνη: 78 κάτ.
 - Ζαμανάτικο: 27 κάτ.
 - Κούρα: 6 κάτ.
 - Μεγάλη Βρύση: 47 κάτ.
 - Μεσορράχη: 45 κάτ.
 - Παλαιάμπελα: 24 κάτ.
 - Παλαιοχώρι: 32 κάτ.
 - Πλατάνια: 87 κάτ.

- Σούλα: 97 κάτ.
- Συκιά: 21 κάτ.
- 2011: 497 κάτ.
- Οξύα: 185 κάτ.
- Βαγένια: 23 κάτ.
- Δάφνη: 47 κάτ.
- Ζαμανάτικο: 13 κάτ.
- Κούρα: 6 κάτ.
- Μεγάλη Βρύση: 31 κάτ.
- Μεσορράχη: 29 κάτ.
- Παλαιάμπελα: 27 κάτ.
- Παλαιοχώρι: 22 κάτ.
- Πλατάνια: 56 κάτ.
- Σούλα: 52 κάτ.
- Συκιά: 6 κάτ.

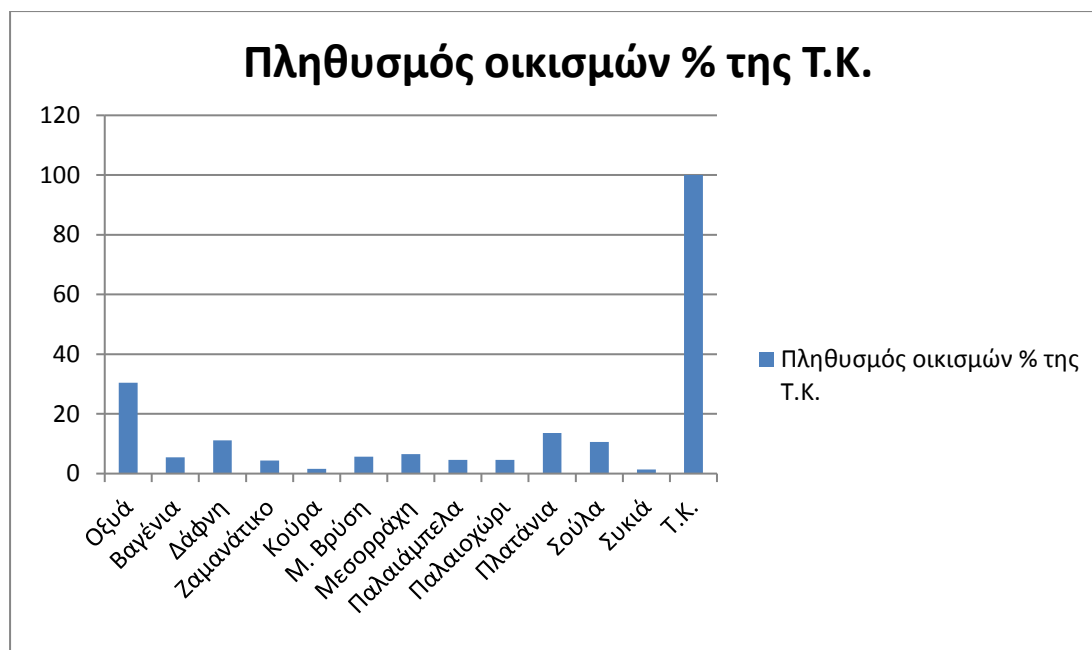
Ο μόνιμος πληθυσμός, που είναι όσοι δήλωσαν τόπο κατοικίας τον τόπο απογραφής, την Τ.Κ. Οξύας, παρατίθεται παρακάτω:

- 1940: 1.213 κάτ.
- 1991: 523 κάτ.
- 2001: 332 κάτ.
- Οξύα: 98 κάτ.
- Βαγένια: 17 κάτ.
- Δάφνη: 50 κάτ.
- Ζαμανάτικο: 3 κάτ.
- Κούρα: 6 κάτ.
- Μεγάλη Βρύση: 22 κάτ.
- Μεσορράχη: 14 κάτ.
- Παλαιάμπελα: 6 κάτ.
- Παλαιοχώρι: 23 κάτ.
- Πλατάνια: 43 κάτ.
- Σούλα: 38 κάτ.
- Συκιά: 12 κάτ.

- 2011: 368 κάτ.
- Οξύα: 112 κάτ.
 - Βαγένια: 20 κάτ.
 - Δάφνη: 41 κάτ.
 - Ζαμανάτικο: 16 κάτ.
 - Κούρα: 6 κάτ.
 - Μεγάλη Βρύση: 21 κάτ.
 - Μεσορράχη: 24 κάτ.
 - Παλαιάμπελα: 17 κάτ.
 - Παλαιοχώρι: 17 κάτ.
 - Πλατάνια: 50 κάτ.
 - Σούλα: 39 κάτ.
 - Συκιά: 5 κάτ. (ΕΛ.ΣΤΑΤ).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: Συγκριτική εξέλιξη του πραγματικού πληθυσμού Καρδίτσας, Μουζακίου και Οξυάς (ΕΛ.ΣΤΑΤ. -Ίδια επεξεργασία)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: Αναλογία πληθυσμών οικισμών της Οξύας (ΕΛ.ΣΤΑΤ. -Ίδια επεξεργασία)

Η μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση στην Τ.Κ. Οξύας παρατηρείται στην απογραφή του 1951, τόσο στον πραγματικό όσο και στον μόνιμο πληθυσμό. Μέχρι τότε φαίνεται αυξητική τάση στους κατοίκους, κάτι που μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός πως το χωριό λόγω της θέσης του ήταν τοπικός κόμβος, αλλά και από το γεγονός πως ακόμα τα ορεινά κατοικούνταν κανονικά και οι γεννήσεις αυξάνονταν, κανονικά κι αυτές όπως στο υπόλοιπο της χώρας. Η μείωση που παρατηρείται από το 1961 και μετά οφείλεται στην αστικοποίηση και εκβιομηχάνιση μεγάλου μέρους της Ελλάδας που μέχρι τότε ήταν ακόμα αγροτικό. Η ίδια μείωση παρατηρείται σε όλους τους ορεινούς οικισμούς της χώρας μας εκείνα τα χρόνια.

Από το 2001, μέχρι το 2011 παρατηρείται μείωση 192 κατοίκων δηλαδή 27,87%, στον πραγματικό πληθυσμό. Στο μόνιμο, όμως, πληθυσμό παρατηρείται αύξηση 10,84%.

Σε σχέση με τη Δ.Ε. Μουζακίου, ο πληθυσμός της Τ.Κ. Οξύας, είναι το 5,05%, σε σχέση με το Δήμο Μουζακίου το 2,80% και τέλος σε σχέση με την Π.Ε. Καρδίτσας μόλις το 0,32%.

4.1.3 Κοινωνική και ηλικιακή διάρθρωση

Η κοινωνική και η ηλικιακή διάρθρωση της Οξυάς, όπως και στους περισσότερους ορεινούς οικισμούς της χώρας, παρουσιάζει ομοιότητες. Αυτές συνήθως αφορούν στον υψηλό δείκτη γήρανσης, στο χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, στη διάρθρωση των φύλων κ.α..

Όσον αφορά την ηλικιακή διάρθρωση, όπως αναφέρθηκε έχει κοινά χαρακτηριστικά με τους υπόλοιπους ορεινούς οικισμούς της χώρας, και αναλύεται παρακάτω:

Ηλικία	Άρρεν	Θήλυ
0-4	3	6
5-9	5	6
10-14	6	2
15-19	17	6
20-24	6	4
24-29	12	10
30-34	7	4
35-39	10	9
40-44	14	9
45-49	18	7
50-54	7	14
55-59	9	11
60-64	21	17
65-69	22	14
70-74	12	13
75-79	11	16
80+	17	23

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Πληθυσμιακή διάρθρωση ανά φύλο της Οξυάς (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Έτσι ο δείκτης αναλογίας φύλων ((Άρρενες/Θήλειες)*100) προκύπτει 115,20. Επίσης, ο δείκτης γήρανσης ((Άτομα>65/Άτομα<14)*100) προκύπτει 457,14. Το μέγεθος του αριθμού αυτού, φαίνεται όταν γίνει η σύγκριση με την αντίστοιχο δείκτη γήρανσης της χώρας μας, γύρω στο 2000 που ήταν 85,5 (Πηγή: e-demography.gr).

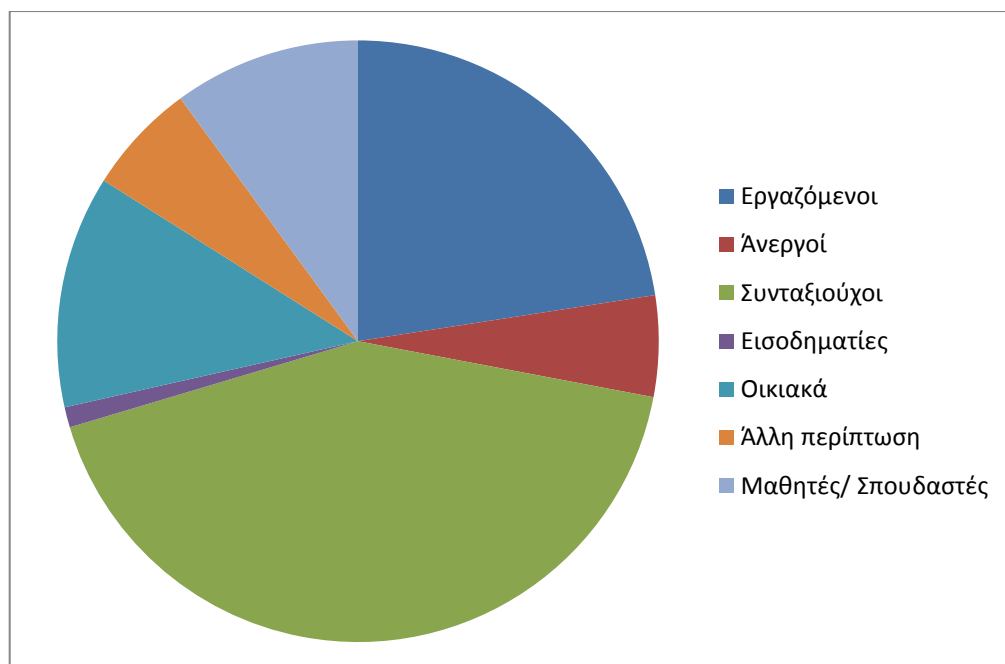
Ακόμα, στην Τ.Κ. καταγράφηκαν στο σύνολο 132 νοικοκυριά. Τα 24 από αυτά έχουν μόνον ένα άτομο. Τα 60 από αυτά έχουν δύο άτομα. Δηλαδή το 18,2 % του πληθυσμού μένει μόνο του. Ενώ το 45,5 % ζει είτε με ένα ακόμα άτομο (κατά πάσα πιθανότητα συζυγικό). Στα 43 νοικοκυριά μένουν από τρία έως και έξι άτομα. Ενώ υπάρχουν 3 νοικοκυριά με επτά, οκτώ και εννιά άτομα το καθένα. Τέλος, σε 2 από τα 132 της Τ.Κ. κατοικούν πάνω από δέκα άτομα (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011).

4.1.4 Οικονομική διάρθρωση

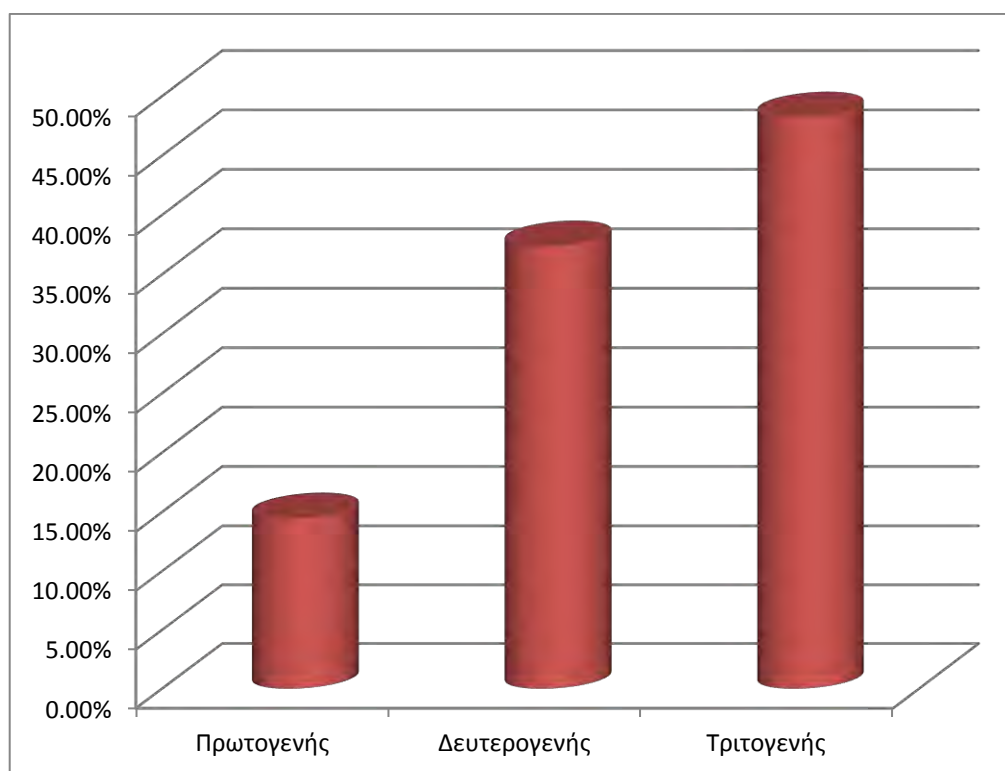
Τα οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού της Οξυάς, κι αυτά παρουσιάζουν ομοιότητες με τους υπόλοιπους ορεινούς οικισμούς της χώρας μας. Για την ακρίβεια εργαζόμενοι δηλώνουν 83, όπου οι 65 είναι άνδρες και μόλις οι 15 γυναίκες. Επίσης σύμφωνα με την απογραφή του 2011 ζητούσαν εργασία 2 άτομα και ακόμα ζητούσαν εργασία για πρώτη φορά 18 (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011).

Μαθητές ή σπουδαστές κατά τη διάρκεια της απογραφής ήταν 23 άρρενες και 14 θήλειες. Οι συνταξιούχοι ήταν οι περισσότεροι σε σχέση με τον πληθυσμό του χωριού και για την ακρίβεια ήταν 80 άνδρες και 76 γυναίκες. Ακόμα, 4 κάτοικοι δήλωσαν εισοδηματίες ενώ 46 άτομα δήλωσαν ότι απασχολούνται στα οικιακά και ήταν όλες γυναίκες. Τέλος 12 άνδρες και 10 γυναίκες δήλωσαν άλλη περίπτωση απασχόλησης (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011).

Από τους 83 που είναι εργαζόμενοι οι 12 απασχολούνται στον πρωτογενή, οι 31 στο δευτερογενή και οι 40 στον τριτογενή τομέα παραγωγής (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: Οικονομική διάρθρωση της Τ.Κ. (ΕΛ.ΣΤΑΤ. -Ιδια επεξεργασία)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: Απασχολούμενοι ανά τομέα παραγωγής στην Τ.Κ. Οξυάς (ΕΛ.ΣΤΑΤ. -Ιδια επεξεργασία)

4.2 Υποδομές και δίκτυα υποδομών

Η Οξυά, όπως και πολλά από τα ορεινά χωριά της χώρας μας υστερεί τόσο στις υφιστάμενες υποδομές, όσο και στα δίκτυα υποδομών. Η πρόσβαση στους οικισμούς του χωριού τους μη χειμερινούς μήνες είναι σχετικά εύκολη, μέχρι ένα σημείο και σε μέρος αυτών. Τους χειμερινούς δυσκολεύει ακόμα περισσότερο και υπάρχει και η πιθανότητα αποκλεισμού κάποιων εκ των οικισμών. Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι στην περιοχή λόγω της μορφολογίας της υπάρχει πιθανότητα και δημιουργίας χιονοστιβάδων, κάτι που πρέπει να ληφθεί υπόψη όσον αφορά τις υποδομές της.

Παρόμοια είναι η κατάσταση και στα δίκτυα υποδομών, όπως αυτά της κοινής ωφέλειες, με αρκετές ελλείψεις να παρατηρούνται. Όλα αυτά αναλύονται παρακάτω όπου αναφέρονται οι υφιστάμενες υποδομές και τα δίκτυα.

4.2.1 Υφιστάμενες υποδομές

Οι ήδη υπάρχουσες υποδομές στο χωριό είναι οι τρεις δρόμοι που ενώνουν τους οικισμούς του με το Μουζάκι που αποτελεί το κέντρο της περιοχής. Ο κύριος δρόμος είναι αυτός που ενώνει το Μουζάκι με την Αργιθέα και από εκεί με την Άρτα. Η κατασκευή του χρονολογείται στη δεκαετία του 1960. Περνάει από την ανατολική πλευρά του χωριού και εξυπηρετεί τους κυρίως τους οικισμούς Πλατάνια και Οξυά. Μέσω αυτών υφίσταται χωματόδρομος που ενώνεται και με τους υπόλοιπους οικισμούς.

Ένας ακόμα δρόμος, ο οποίος ενώνει το Μουζάκι με την Ανατολική Αργιθέα, περνάει από τη δυτική πλευρά του χωριού και εξυπηρετεί τους κατοίκους κυρίως του οικισμού Συκιά, αλλά και με χωματόδρομους μπορεί να εξυπηρετήσει και τους οικισμούς Δάφνη, Σούλα, Μεσοράχη και επίσης με δίκτυο χωματόδρομων υφίσταται και περαιτέρω σύνδεση με τους λοιπούς οικισμούς.

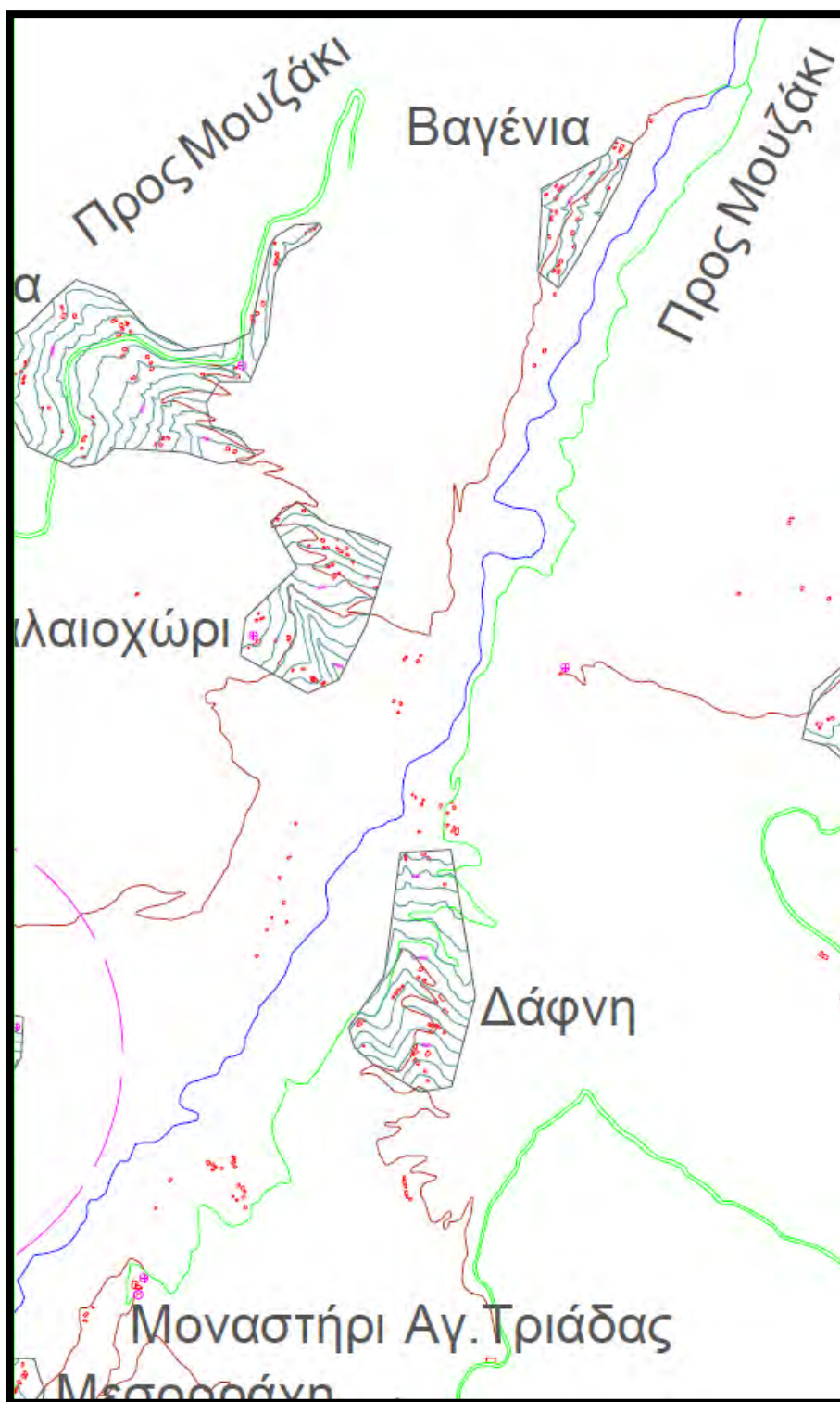
Τέλος υφίσταται και ένας ακόμα δρόμος που συνδέει το Μουζάκι με το Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας, και διέρχεται από τον οικισμό Δάφνη και καταλήγει στο Μοναστήρι. Από εκεί και πέρα πάλι το δίκτυο είναι με χωματόδρομους. Αυτός ο δρόμος είναι παραποτάμιος και εξυπηρετεί, μέσω χωματόδρομων και δύο γεφυρών τους οικισμούς Σούλα, Μεσορράχη, Βαγένια, Παλαιοχώρι και Μεγάλη Βρύση.

ΧΑΡΤΗΣ 29: Ο δρόμος Μουζακίου –Άρτας

ΧΑΡΤΗΣ 30: Ο δρόμος Μουζακίου –Ανατολικής Αργιθέας

ΧΑΡΤΗΣ 31: Ο δρόμος που ενώνει το Μουζάκι με την Ι.Μ. Αγίας Τριάδας

Το υπόλοιπο δίκτυο όπως αναφέρθηκε αποτελείται από χωματόδρομους οι οποίοι τους χειμερινούς μήνες μπορεί να είναι και απροσπέλαστοι. Οι δε, ήδη υπάρχουσες υποδομές, τους παραπάνω μήνες, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα λόγω των καιρικών συνθηκών.

Στον ίδιο τομέα, έλλειψη υπάρχει και στον τρόπο σύνδεσης των ανατολικών και των δυτικών οικισμών, που όπως αναφέρθηκε χωρίζονται από τον ποταμό Πάμισο. Για την οδική σύνδεση υπάρχουν δύο γέφυρες η μία στην είσοδο του χωριού από το Μουζάκι, η γέφυρα Βαγενίων, και μία ακόμα που ενώνει τους οικισμούς Παλαιάμπελα και Μεσορράχη.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 3: Η γέφυρα Βαγενίων (Προσωπικό αρχείο)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 4: Η γέφυρα που ενώνει τα Παλαιάμπελα με τη Μεσορράχη (Προσωπικό αρχείο)

Όσον αφορά τις λοιπές απαραίτητες υποδομές για μια κοινότητα, η Οξυά διαθέτει κοινοτικό γραφείο και επίσης διαθέτει τέσσερα κτίρια που είχαν αναγερθεί στο παρελθόν για τις ανάγκες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ένα σχολείο είχε το κέντρο του χωριού, ο οικισμός Οξυά το οποίο σήμερα χρησιμοποιείται ως κοινοτική βιβλιοθήκη, ένα λειτουργούσε στην περιοχή στο Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας, ένα στον οικισμό Πλατάνια και τέλος ένα στον οικισμό Παλαιοχώρι. Τα σχολεία έχουν πάψει τη λειτουργία τους ως τέτοια, τα τελευταία 25 περίπου χρόνια. Για μια δεκαετία επίσης λειτούργησε και στον οικισμό Οξυά νηπιαγωγείο (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Επίσης, λόγω του πληθυσμιακού μαρασμού που υφίστανται τα τελευταία χρόνια οι ορεινοί οικισμοί, και του γεγονότος πως οι κοινότητες πια δεν έχουν τη διοικητική σημασία που είχαν παλαιότερα, στο χωριό δεν λειτουργεί αγροτικό ιατρείο. Έχει κριθεί πως δεν χρειάζεται.

Τέλος, να αναφερθεί πως η Τ.Κ. Οξυάς, χωριό που κατοικείται συνεχόμενα πολλά χρόνια, και χωριό που είχε και αρκετή ζωή παλαιότερα, δεν διαθέτει καμία πλατεία σε κανέναν από τους οικισμούς του. Αυτό μαζί με τη μη ύπαρξη κανονικών ασφαλτοστρωμένων δρόμων εντός της Τ.Κ. είναι από τα ζητήματα που απασχολούν την τοπική κοινωνία, εδώ και αρκετά χρόνια.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 5: Το σχολείο στο κέντρο της Οξυάς (Προσωπικό αρχείο)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 6: Το σχολείο στο Μοναστήρι (Προσωπικό αρχείο)

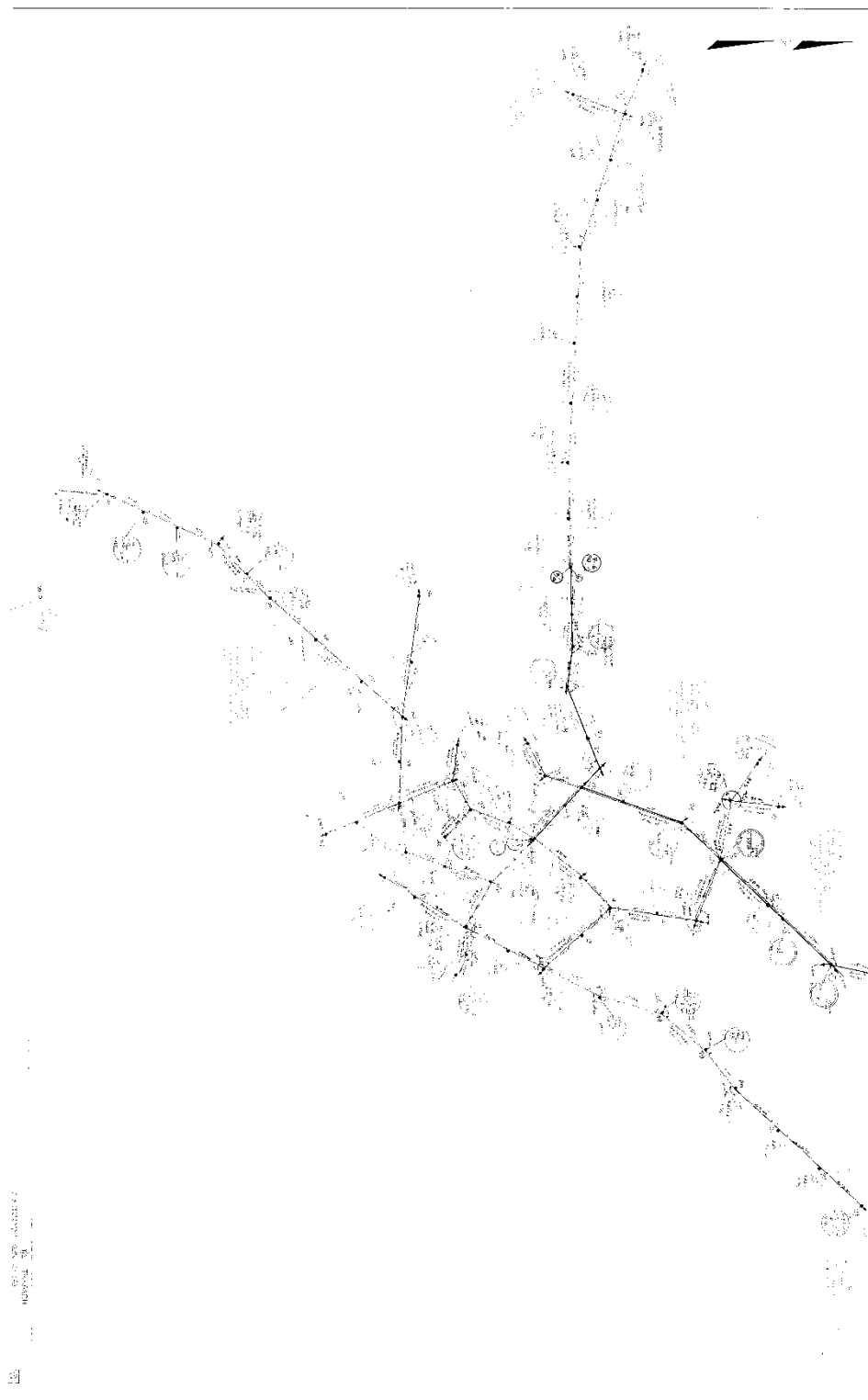

4.2.2 Υφιστάμενα δίκτυα υποδομών

Τα δίκτυα υποδομών κοινής ωφέλειας στο χωριό υφίστανται κανονικά. Τα σπίτια και οι υπάρχουσες υποδομές είναι ηλεκτροδοτημένες κανονικά, τα κτίρια έχουν ύδρευση και όσα κτήματα υπάρχουν και καλλιεργούνται έχουν συστήματα άρδευσης. Επίσης τα σπίτια διαθέτουν και βόθρους.

Δεν υπάρχει όμως πουθενά καταγεγραμμένο κανένα από τα δίκτυα ύδρευσης και άρδευσης. Αυτό συνέβη διότι, οι εργασίες που έγιναν παλαιότερα για τα δίκτυα αυτά δεν έχουν σωθεί ούτε σε ηλεκτρονική αλλά ούτε και σε έντυπη μορφή. Επίσης ένας άλλος παράγοντας μπορεί να είναι και ότι η άρδευση αλλά και η ύδρευση σε αρκετές περιπτώσεις ήταν προϊόν δουλειάς των κατοίκων χωρίς να έχει λόγο η αντίστοιχη δημόσια υπηρεσία. Το μόνο που έχει καταγραφεί είναι η μεταφορά νερού από πηγή στην περιοχή Δέση, με αγωγό προς ύδρευση του κέντρου αλλά και εμπλουτισμό της δεξαμενής που υδροδοτεί τους οικισμούς Πλατάνια και Βαγένια (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

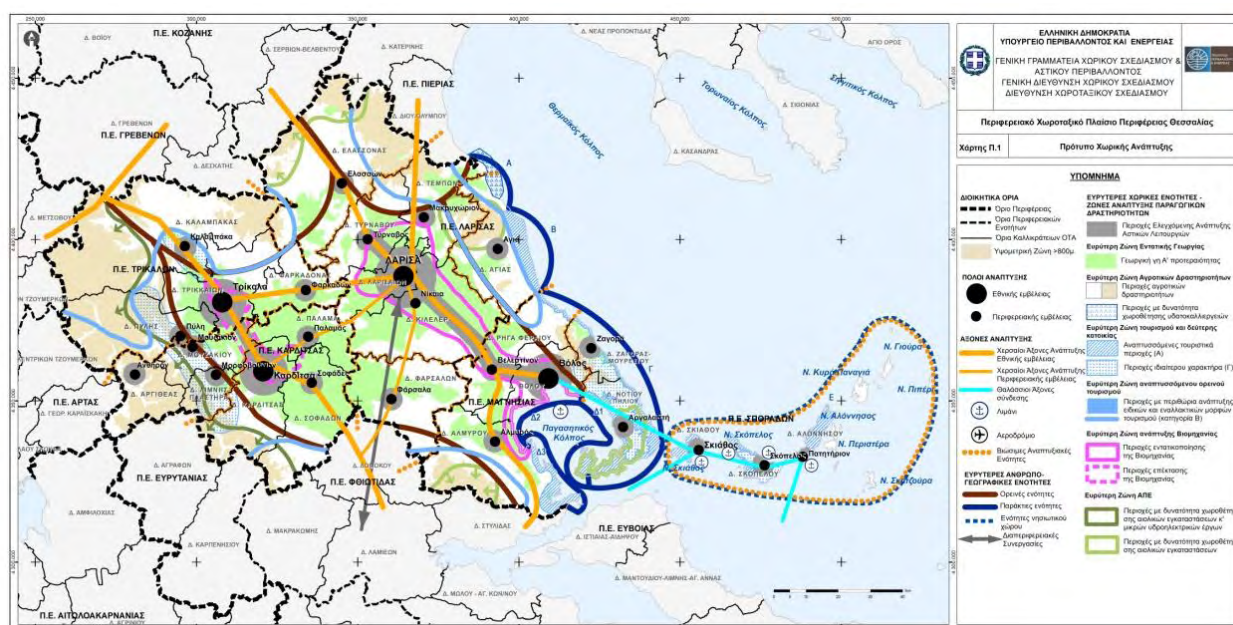
Το δίκτυο ηλεκτροδότησης των οικισμών υφίσταται κανονικά, και για την ακρίβεια λειτουργούν 262 μετρητές σήμερα στην Οξυά (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

ΧΑΡΤΗΣ 32: Το δίκτυο ηλεκτροδότησης της Κοινότητας (Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ Καρδίτσας)

4.3 Ανεμογεννήτριες και Μικρά Υδροηλεκτρικά Εργοστάσια

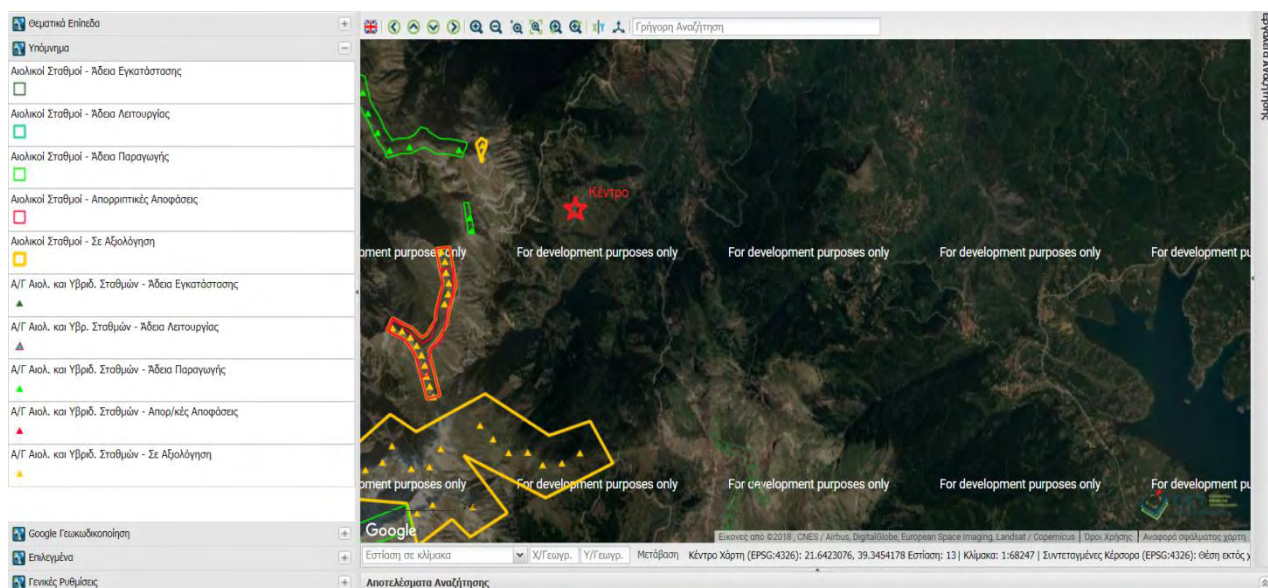
Λόγω της λεγόμενης ενεργειακής κρίσης που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, αλλά και λόγω της τάσης και οδηγίας της Ε.Ε. που υπάρχει για μείωση της χρήσης του λιγνίτη και άλλων καυσίμων ορυκτών προς παραγωγή ενέργειας, έχει προγραμματιστεί η κατασκευή έργων Α.Π.Ε. σε διάφορες περιοχές της χώρας μας, εντός των οποίων βρίσκεται και η Τ.Κ. Οξυάς. Επίσης σύμφωνα με το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας της Θεσσαλίας, όλες οι ορεινές, δηλαδή όλη η δυτική Θεσσαλία, έχει χαρακτηριστεί «περιοχή με δυνατότητα χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων και μικρών υδροηλεκτρικών έργων».

ΧΑΡΤΗΣ 33: Χάρτης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Θεσσαλίας (Προσωπικό αρχείο)

4.3.1 Α/Γ και θέσεις αυτών

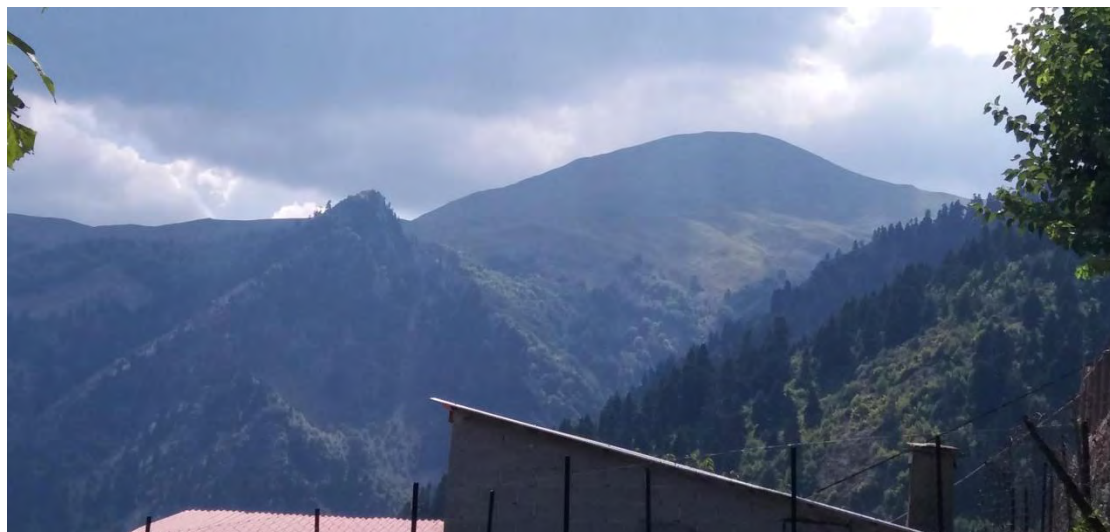
Η Τ.Κ. Οξυάς, όντας χωριό της ορεινής δυτικής Θεσσαλίας, επηρεάζεται άμεσα από τα παραπάνω. Για την ακρίβεια, εντός των ορίων της βρίσκεται ένας αιολικός σταθμός υπό αξιολόγηση, ενώ στα όριά της με γειτονικές Τ.Κ. ένας στο στάδιο άδειας παραγωγής, ένας απορριπτέος προς το παρόν, κι ένας ακόμα υπό αξιολόγηση (Πηγή: rae.gr).

ΧΑΡΤΗΣ 34: Οι αιολικοί σταθμοί στην περιοχή μελέτης (Πηγή: rae.gr -Ίδια επεξεργασία)

Είναι προφανές πως ακόμα και να μην είναι τα αιολικά πάρκα εντός της Τ.Κ. την επηρεάζουν άμεσα. Και λόγω της αλλοίωσης που θα επέλθει στο φυσικό τοπίο και λόγω τυχόντων δρόμων που μπορεί να χρειαστεί να διανοιχτούν εντός της Τ.Κ. και να έχουν επιπτώσεις στο φυσικό της περιβάλλον. Επίσης η τοποθέτηση σταθμού που είναι εντός της Τ.Κ., είναι στην περιοχή Προφήτης Ηλίας Οξυάς, περιοχή ιδιαίτερης σημασίας για τους ντόπιους, οι οποίοι και αντιδρούν. Όπως επίσης και η τοποθέτηση στην ευρύτερη περιοχή της κορυφής Καραβάς ανάμεσα από την Οξυά και το Βλάσι, υψηλότερης κορυφής των Αγράφων.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 7: Η Καραβά (κορυφή Κλουκουτσάρι) (Προσωπικό αρχείο)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 8: Ο Προφήτης Ηλίας Οξυάς (Προσωπικό αρχείο)

Η εναντίωση στην κατασκευή των αιολικών σταθμών προκύπτει πέρα από το γεγονός της καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος, της δέσμευσης της γης γύρω από τις Α/Γ, καθώς και τις άμεσες ή έμμεσες συνέπειες στην τοπική χλωρίδα και πανίδα.

Για την ακρίβεια η κάθε Α/Γ από αυτές που θα τοποθετηθούν είναι ισχύος 2 mw, που σημαίνει πως έχουν ρότορα διαμέτρου 80 μέτρων (περύγια 40 μέτρα) και ύψος πύργου 80 μέτρων. Επίσης οι πλατείες που πρέπει να διαμορφωθούν για να κατασκευαστούν οι Α/Γ είναι περίπου ενός στρέμματος, όπου για να γίνει αυτό θα πρέπει να αποψιλωθεί η περιοχή και να διαμορφωθεί. Η δέσμευση όμως είναι ακόμα μεγαλύτερη, και να σημειωθεί πως οι περιοχές που είναι να τοποθετηθούν αποτελούν μέρη βοσκής των ζώων της περιοχής. Θα πρέπει να διανοιχτούν δρόμοι για τη μεταφορά των πτερυγίων και των δομικών μηχανών, και σε περιοχές που υπάρχουν μόνον οι δασικοί. Οι δρόμοι αυτοί προβλέπεται να έχουν πλάτος 5 μέτρα, για την εσωτερική οδοποιία, ενώ για την εξωτερική είναι σίγουρο πως θα χρειαστούν διάφοροι ελιγμοί. Οι ελιγμοί αυτοί που στην ορεινή οδοποιία μπορεί να φτάσουν και πλάτος 40 μέτρων (Λευθεριώτης Γ., α.η.).

Στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που έχουν κατατεθεί, οι περιοχές που γίνει τοποθέτηση περιγράφονται ως θαμνώδεις εκτάσεις χωρίς ιδιαίτερης αισθητικής ή γεωλογικής αξίας, κάτι που προφανώς δεν ισχύει καθώς η περιοχή της Καραβάς αλλά και γενικότερα των Αγράφων είναι περιοχές με δάση ελάτης και άλλων ειδών,

με αλπικά λιβάδια αλλά και με άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Ακόμα, αναφέρεται η σαθρότητα των εδαφών, όπου για την ακρίβεια αναφέρει πως πετρώματα της περιοχής είναι Φλύσχης με μεγάλη επιφανειακή αποσάρθρωση και τα ρέματα της περιοχής την εποχή των βροχών έχουν έντονη στερεοπαροχή. Συνεπώς δεν είναι σίγουρο πως μπορεί να αντέξει μια τέτοια κατασκευή. Τέλος να αναφερθεί πως και οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν στις κορυφογραμμές που χωροθετούνται οι Α/Γ δεν είναι οι ιδανικές για τη λειτουργία τους. Για την ακρίβεια τα μετεωρολογικά στοιχεία που χρησιμοποιεί η Μ.Π.Ε. προέρχονται από το σταθμό της Λαμίας και δείχνουν μέση τιμή θερμοκρασίας για το μήνα Ιανουάριο 5,4 βαθμούς κελσίου. Στις περιοχές των Αγράφων που ζητείται η τοποθέτηση των Α/Γ τους χειμερινούς μήνες επικρατούν πολικές θερμοκρασίες (Πηγή: efsyn.gr).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 9: Οδοποιία μεταφοράς πτερυγίων Α/Γ (Προσωπικό αρχείο)

4.3.2 Μ.Υ/Η.Ε. και θέσεις αυτών

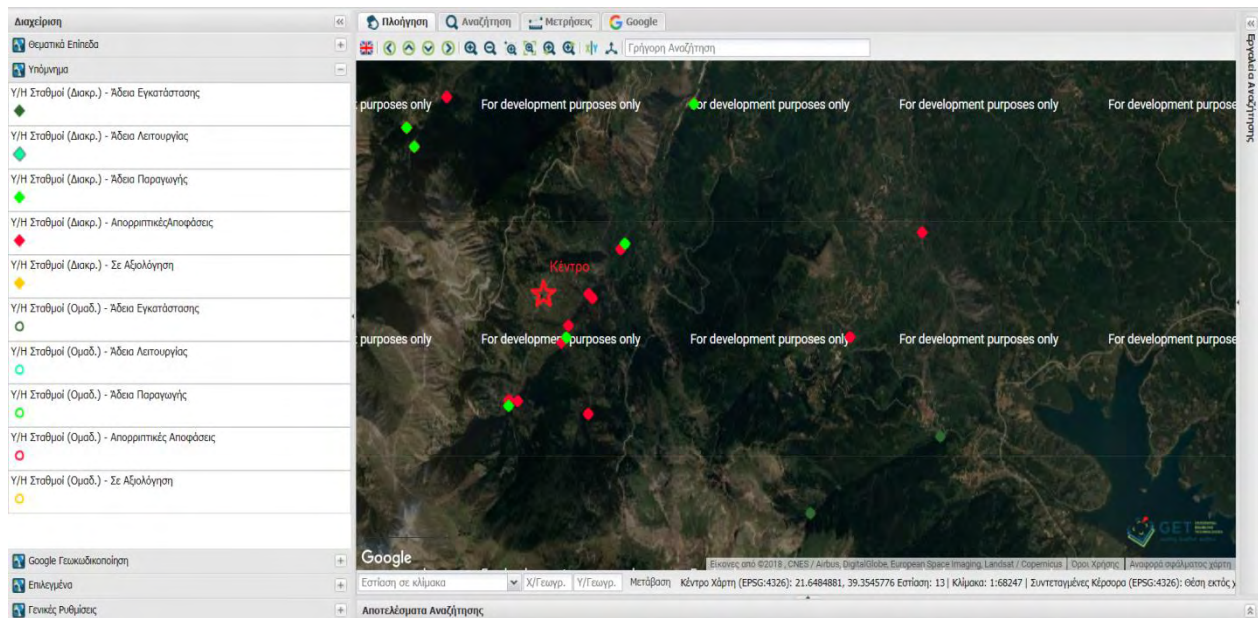
Το ίδιο ισχύει και για τα μικρά υδροηλεκτρικά. Εντός της Τ.Κ. υπήρξαν οκτώ απορριπτέες αποφάσεις για Υ/Η σταθμούς, και υπάρχουν τρεις σταθμοί στη φάση άδειας παραγωγής. Επίσης έργα στα οποία οι κάτοικοι αντιδρούν.

Τα έργα αυτά είναι ένα Μ.Υ/Η.Ε. μεταξύ των οικισμών Κούρα και Ζαμανάτικο, ισχύος 1,075 MW, που θα βρίσκεται εντός δημόσιας δασικής έκτασης. Η δε θέση του υδροηλεκτρικού σταθμού τοποθετείται περί τα 0,7 χλμ. νοτιοανατολικά του οικισμού Οξυάς και 0,3 χλμ. ανατολικά του οικισμού Παλιάμπελων. Σε απόσταση 4.520 μ. από το σταθμό παραγωγής του Μ.Υ/Η.Σ. πρόκειται να κατασκευαστεί ένας δεύτερος υδροηλεκτρικός σταθμός ισχύος 2,45 MW στην τοποθεσία Μελίσσι, με πηγή υδροληψίας στα 2.230 μ. νοτιοδυτικά του πρώτου (Πηγή: thessalianews.gr). Ενώ έχει εκδοθεί και τρίτη άδεια, χωρίς όμως να έχει προχωρήσει η αδειοδοτική διαδικασία.

Τα μικρά υδροηλεκτρικά είναι κι αυτά έργα που γίνονται στα πλαίσια της χρήσης των Α.Π.Ε., όπως και οι ανεμογεννήτριες, αλλά είναι έργα πολύ μικρότερης όχλησης και με μικρότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα καθώς είναι γενικότερα πολύ μικρότερα έργα.

Οι περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις μπορούν να περιοριστούν σχετικά εύκολα και σε σχετικά μεγάλο βαθμό. Για την οπτική όχληση η χρήση υλικών και πρακτικών της περιοχής για τις κατασκευές, ώστε να «δένει με το περιβάλλον». Για τη θνησιμότητα της ιχθυοπανίδας προτείνονται λύσεις όπως η ρήση παγίδων ιχθυοπανίδας στην υδροληψία ή η χρήση ιχθυόδρομων όπου απαιτείται. Για τις επιπτώσεις στη χλωρίδα και στους υδατικούς πόρους προτείνεται η μείωση της επέμβασης σε οικοσυστήματα και εκχέρσωση βλάστησης καθώς και η εξασφάλιση οικολογικής παροχής και χρήσεων νερού κατάντη. Τέλος και για την κατασκευή νέου οδικού δικτύου προτείνεται η χρήση του υφιστάμενου εάν και όπου είναι εφικτό και η αποκατάσταση των πρηνών και της φυσική βλάστησης (Μέγα Μ., α.η.).

Παρόλα αυτά οι επιπτώσεις που δεν μπορούν να περιοριστούν είναι το γεγονός ότι η κατασκευή και λειτουργία των παραπάνω γίνεται από εταιρεία ιδιωτικών συμφερόντων, και το γεγονός ότι στα ρέματα και στον ποταμό Πάμισο, περιοχές που θα γίνει η εγκατάσταση είναι τόπος διαβίωσης πέστροφας, και οποιαδήποτε αλλαγή θα έχει αρνητικές συνέπειες στο είδος.

4.4 Οικιστική ανάπτυξη

Η Οξυά Καρδίτσας, παρότι υπήρξε χωριό μεγάλο, με ιστορία και σημαντική θέση ως τοπικός κόμβος, φαίνεται πως τα τελευταία χρόνια, όπως και πολλά άλλα ορεινά χωριά της χώρας μας, έχει μια καθοδική πορεία. Ο πληθυσμός του έχει μειωθεί αισθητά, και αυτό φαίνεται σε πολλούς τομείς. Καλό μπορεί να θεωρηθεί πως επειδή δεν αναπτύχθηκε τον καιρό που η ανάπτυξη ήταν συνώνυμο της καταστροφής της φυσικής ομορφιάς, έχει διατηρήσει τον χαρακτήρα του.

4.4.1 Πολεοδομική εξέλιξη

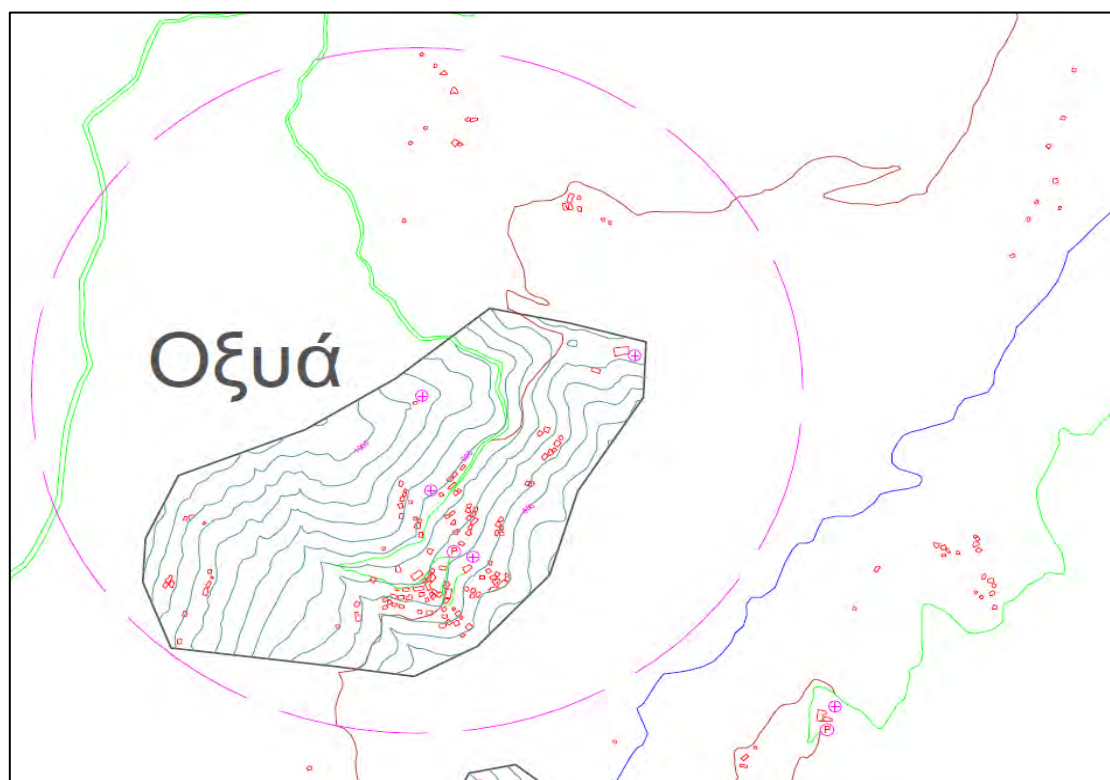
Για την ίδρυση του χωριού, υπάρχουν δύο θεωρίες. Η μία την τοποθετεί μεταξύ του 1393 και 1422 περίοδος εισβολής των Οθωμανών στη Δυτική Θεσσαλία. Η άλλη την τοποθετεί πιο νωρίς και λόγω του ονόματός του, αλλά και λόγω διαφόρων αρχαιολογικών ευρημάτων. Οι πρώτες αναφορές που έχουν σωθεί, και που καθιερώνουν την ύπαρξη του χωριού είναι από τις απογραφές του 15^{ου} αιώνα μ.Χ. που γίνανε από τους Οθωμανούς, και αναφέρουν τους οικισμούς Κανάζοβι (Kanazovi), Αγιολίτς/ Αϊ-Λίτσι (Ayolic/ Ayolenic/ Ayoleniça) και Ζαπάντι/ Σιάμ (Zapandi/ Şam).

Οι οικισμοί αυτοί δεν φαίνεται να είχαν κάποια συγκεκριμένη οργάνωση, καθώς τα σπίτια των κατοίκων ήταν απλά σε συνοικίες, χωρίς να αναπτύσσονται γύρω από κάποιο σημείο. Από τους οικισμούς που καταγράφηκαν τον 15^ο αιώνα μ.Χ., σήμερα συνεχίζει να κατοικείται τόσο στο Σιάμ, με την ονομασία Οξυά, που είναι το κέντρο του χωριού, όσο και οι άλλοι δύο (με διάφορα τραγικά γεγονότα), με την ονομασία Παλαιοχώρι.

Από τον 19^ο αιώνα μ.Χ. και μετά αρκετοί κάτοικοι θα μετακινηθούν και θα προκύψουν και οι υπόλοιποι οικισμοί. Έτσι σήμερα η Οξυά αποτελείται από 12 κυρίως οικισμούς (και αρκετές παραπάνω γειτονιές), σε αρκετή απόσταση ο ένας από τον άλλον.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 10 (Προσωπικό αρχείο) και ΧΑΡΤΗΣ 36 : Το κέντρο της Οξύας

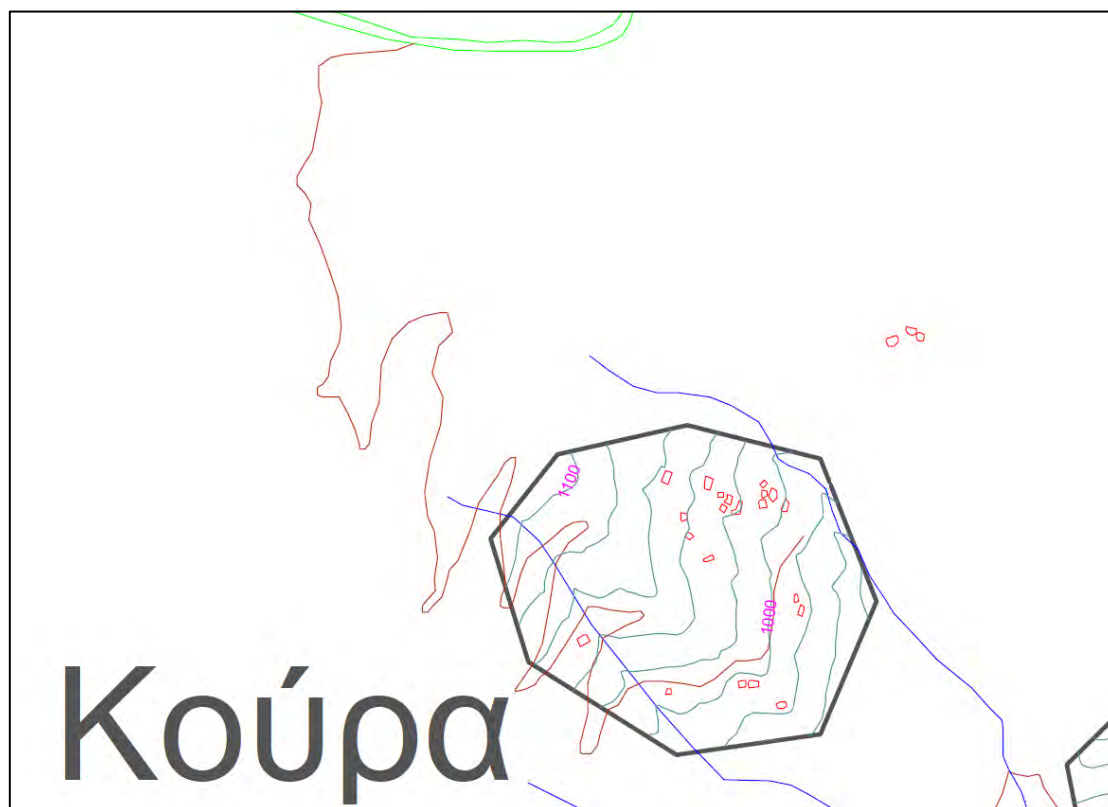

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 11 (Προσωπικό άρχειο) και ΧΑΡΤΗΣ 37: Οι οικισμοί Ζαμανάτικο και Παλαιάμπελα

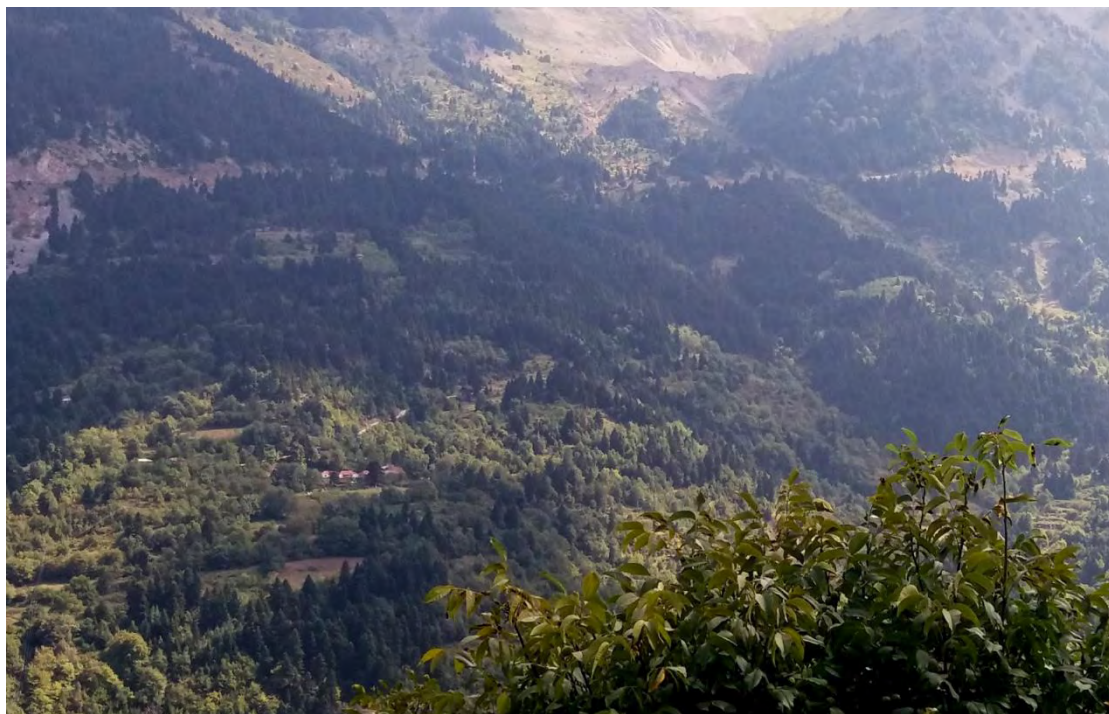
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 12 (Γκέκας Απ. Ι., 2013) και ΧΑΡΤΗΣ 38: Ο οικισμός Κούρα

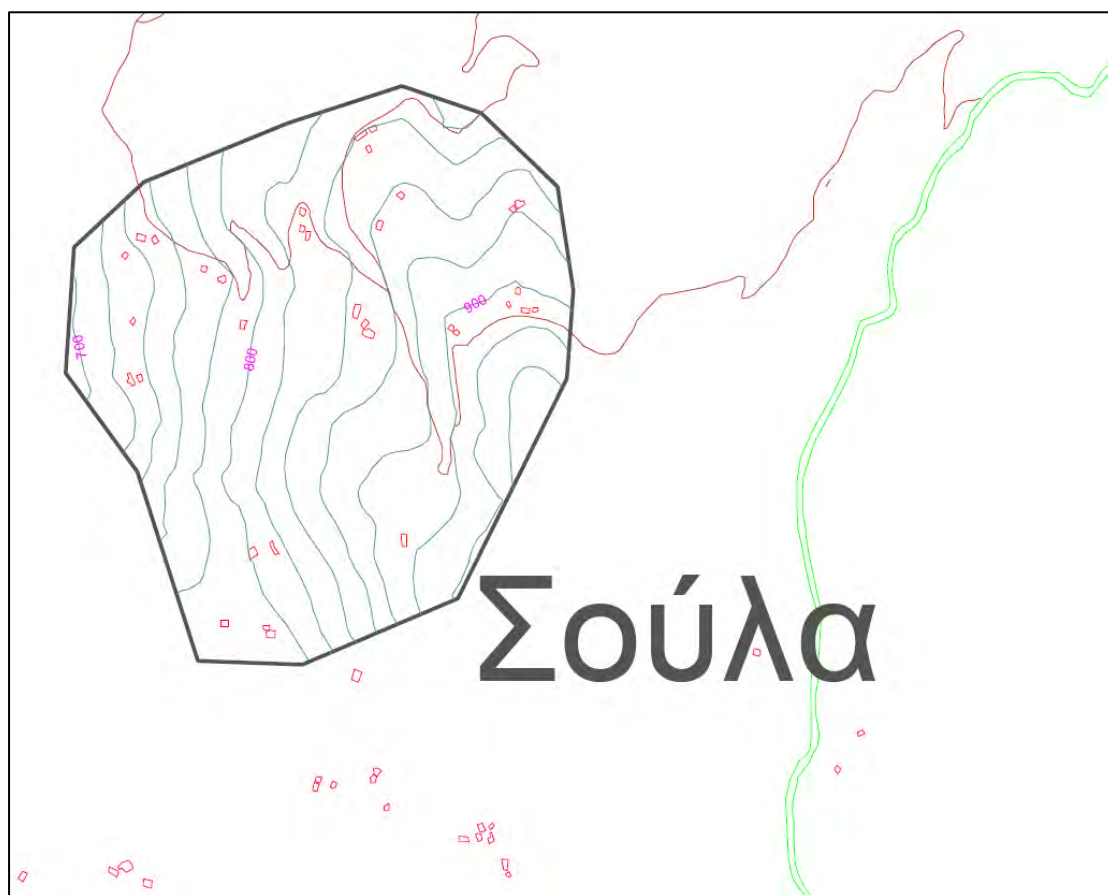

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 13 (Προσωπικό αρχείο) και ΧΑΡΤΗΣ 39: Ο οικισμός Μεγάλη Βρύση

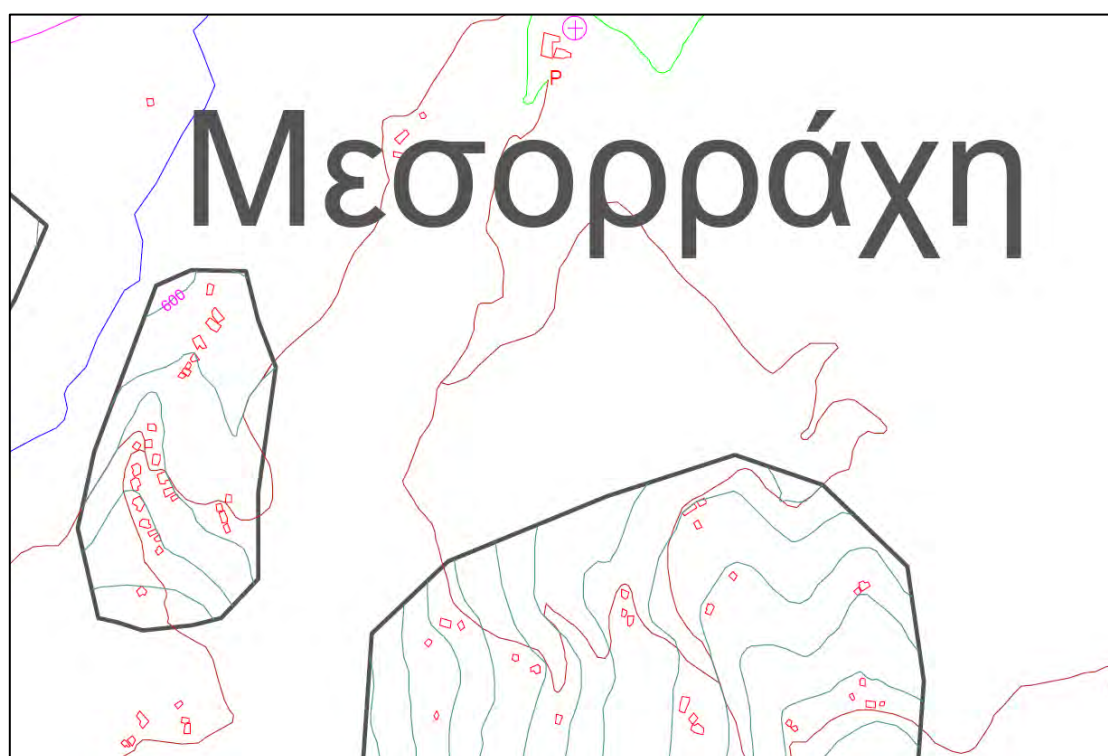

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 14 (Προσωπικό αρχείο) και ΧΑΡΤΗΣ 40: Ο οικισμός Σούλα

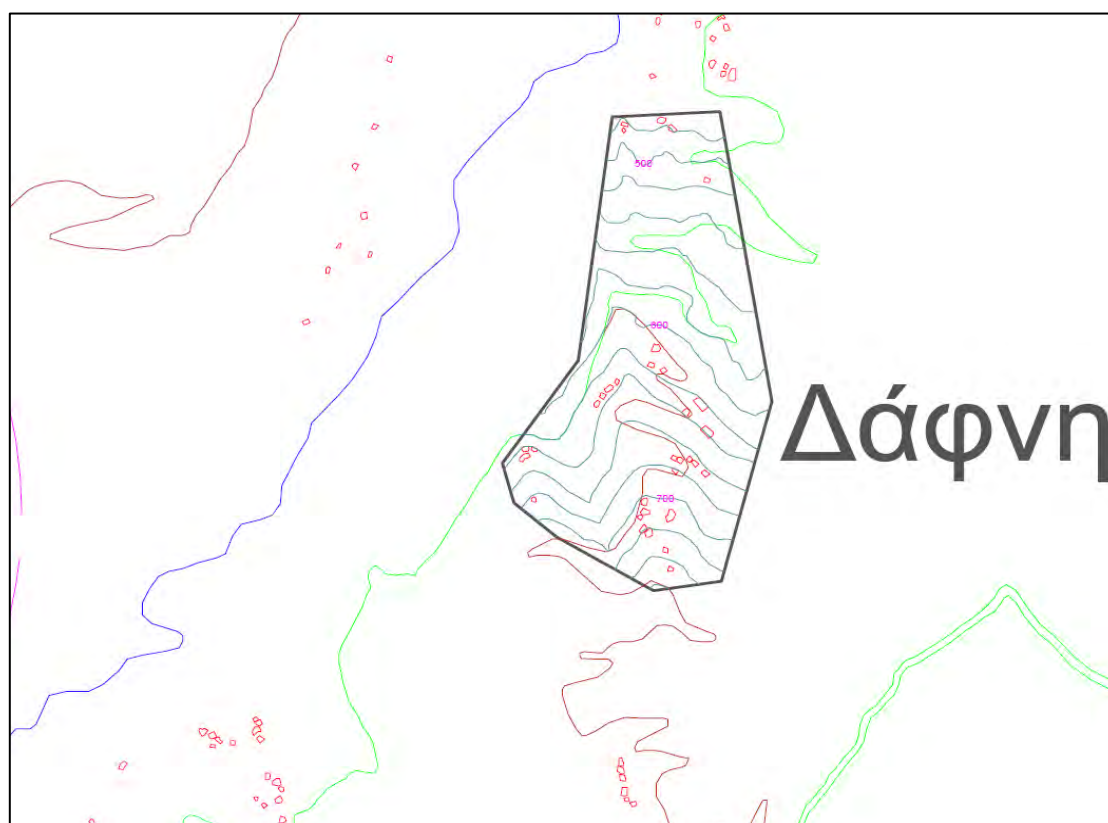

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 15 (Προσωπικό αρχείο) και ΧΑΡΤΗΣ 41: Ο οικισμός Μεσορράχη

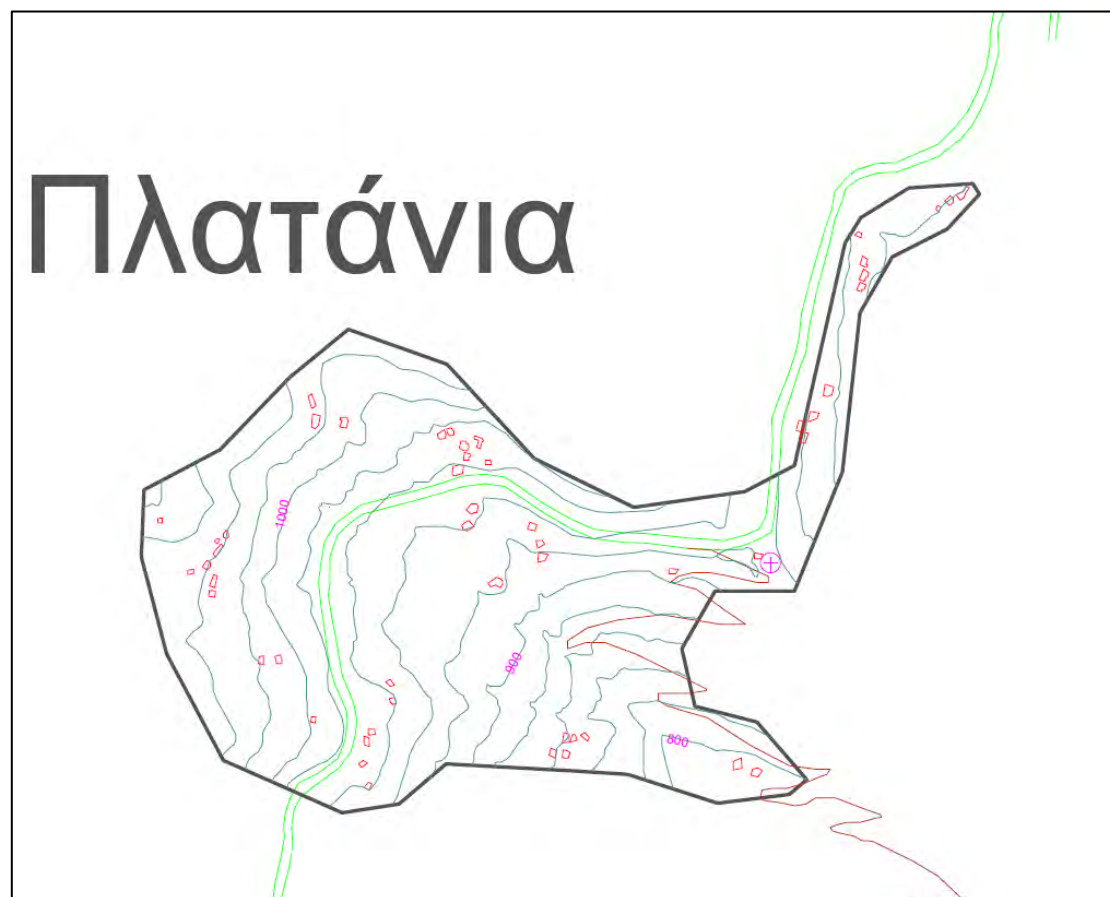

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 16 (Γκέκας Απ. Ι., 2013) και ΧΑΡΤΗΣ 42: Ο οικισμός Δάφνη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 17 (Γκέκας Απ. Ι., 2013) και ΧΑΡΤΗΣ 43: Ο οικισμός Πλατάνια

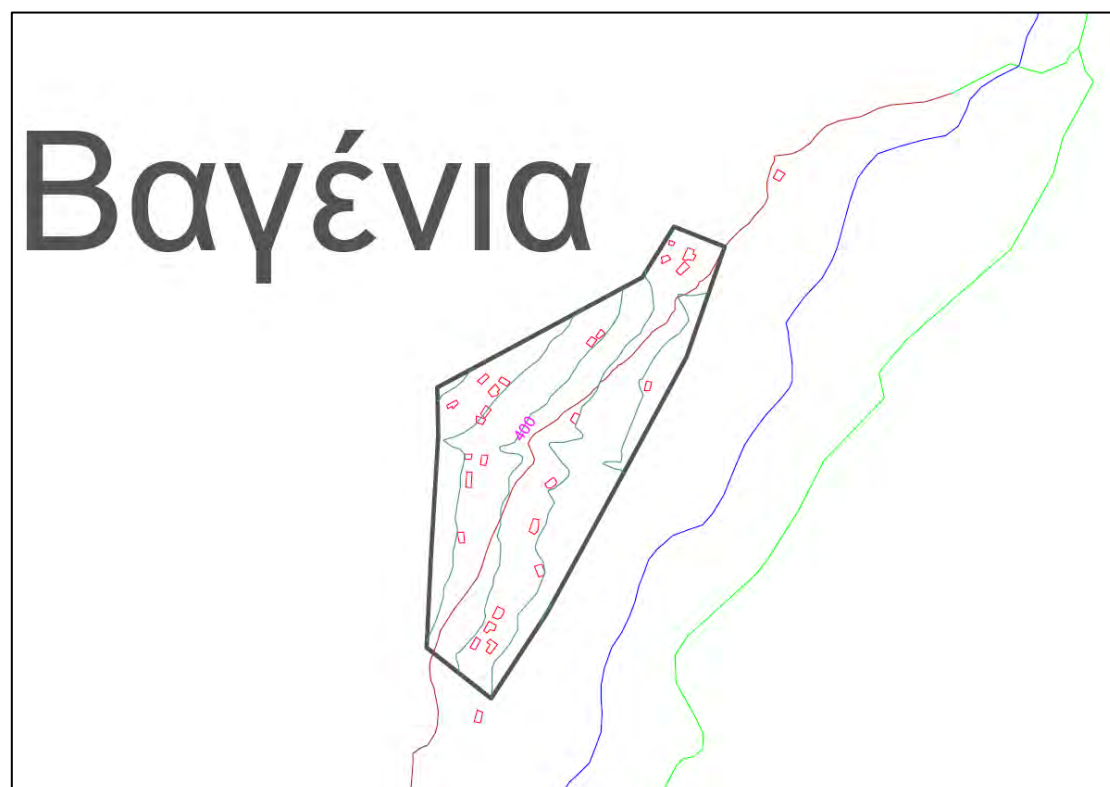

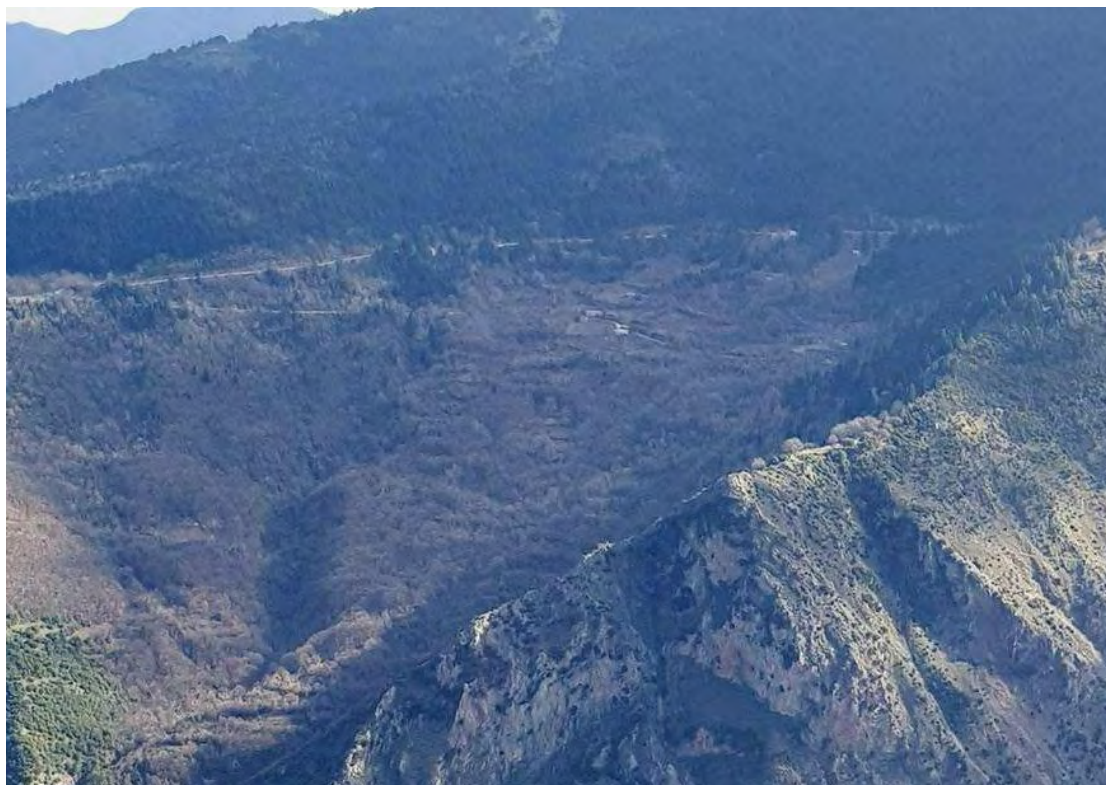
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 18 (Προσωπικό αρχείο) και ΧΑΡΤΗΣ 44: Ο οικισμός Παλαιοχώρι

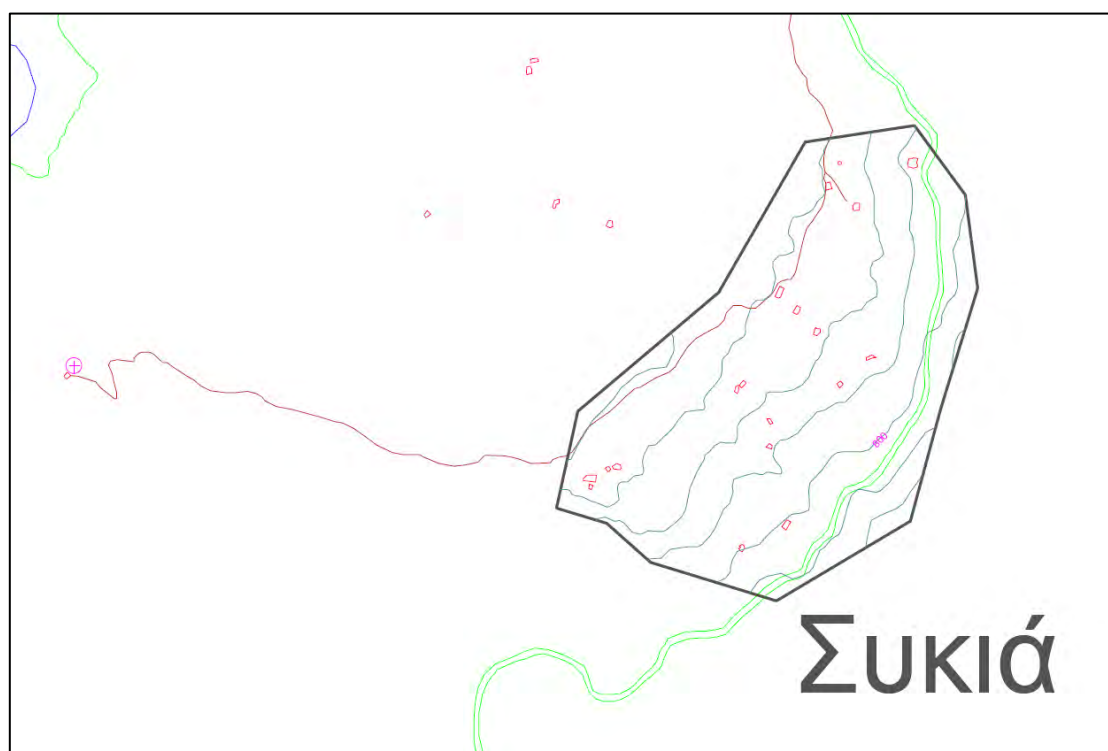

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 19 (Προσωπικό αρχείο) και ΧΑΡΤΗΣ 45: Ο οικισμός Βαγένια

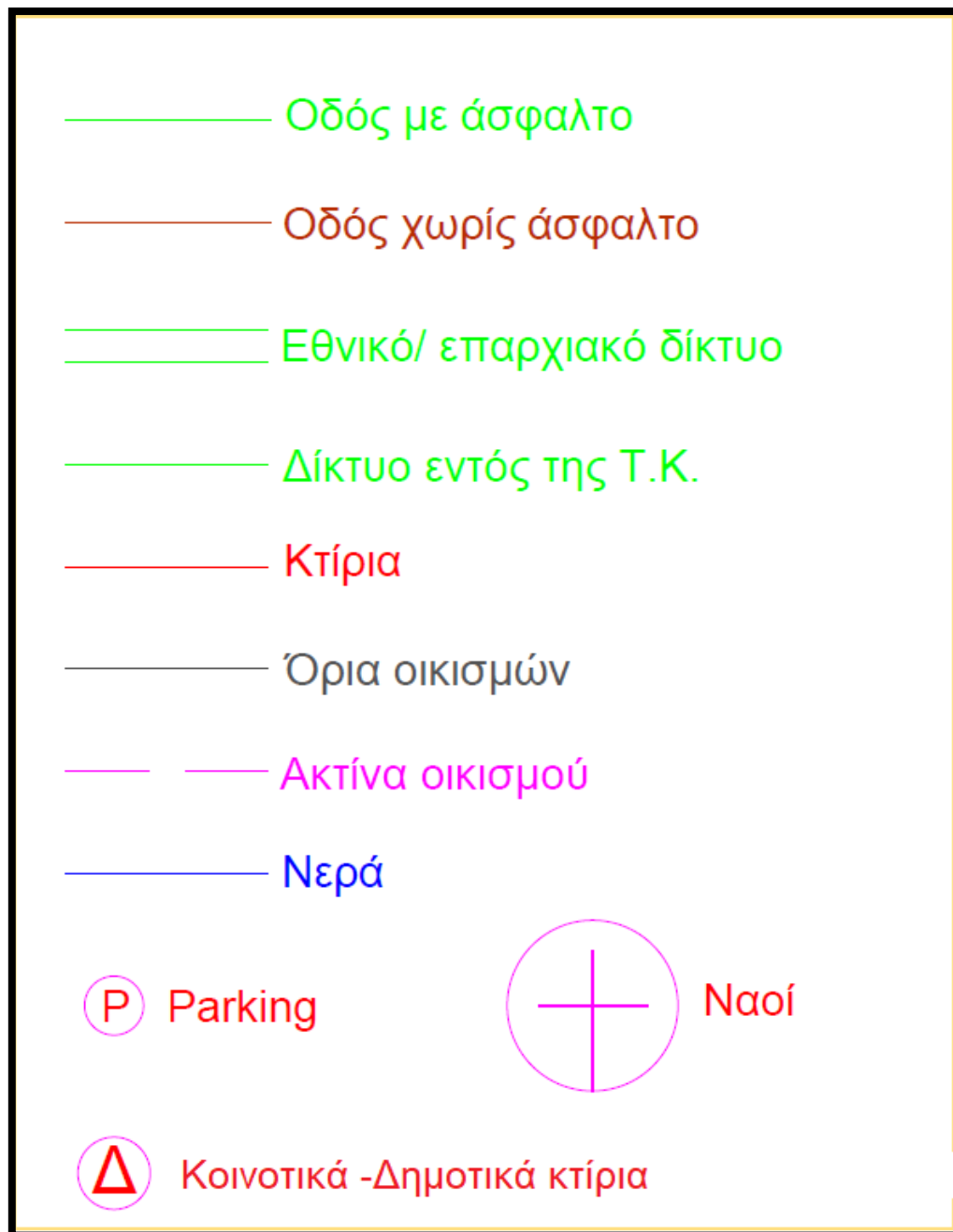

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 20 (Αρχείο Κουτρουμάνου Ι.) και ΧΑΡΤΗΣ 46: Ο οικισμός Συκιά

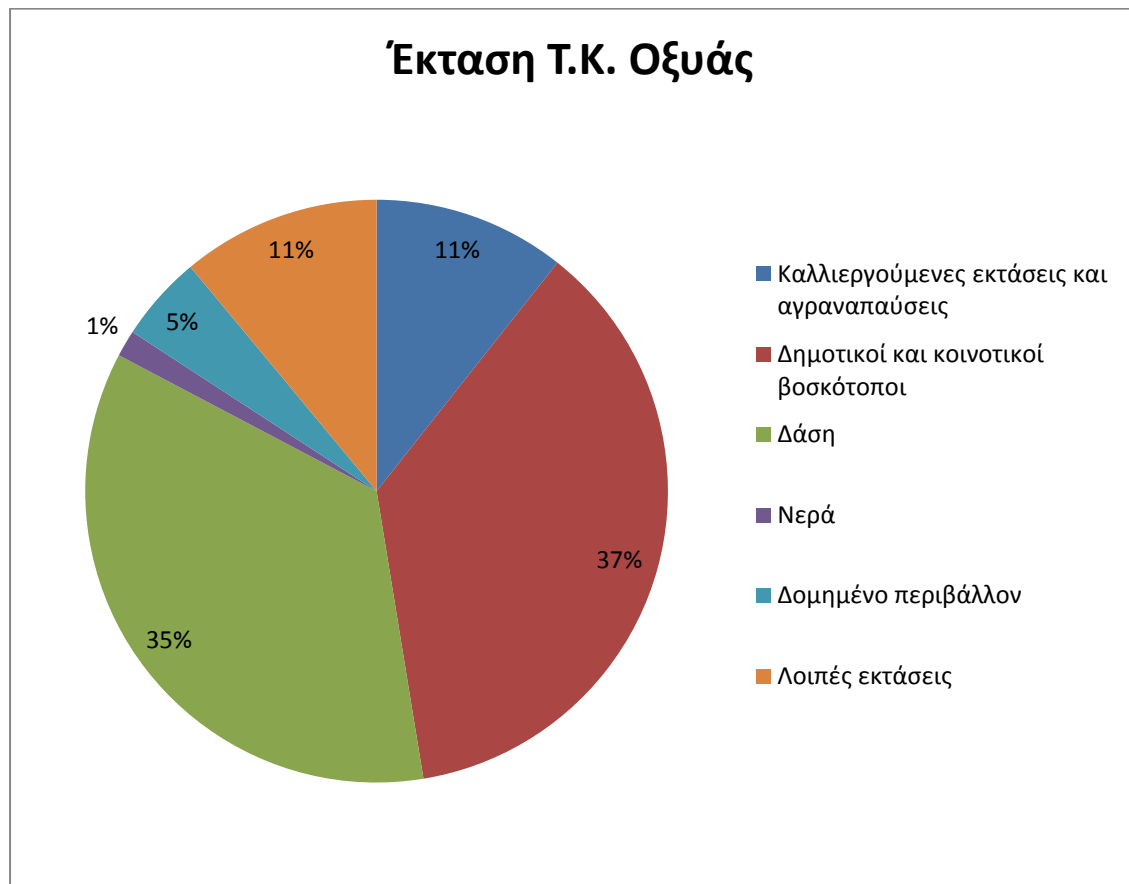

ΧΑΡΤΗΣ 47: Όλοι οι οικισμοί της Τ.Κ.

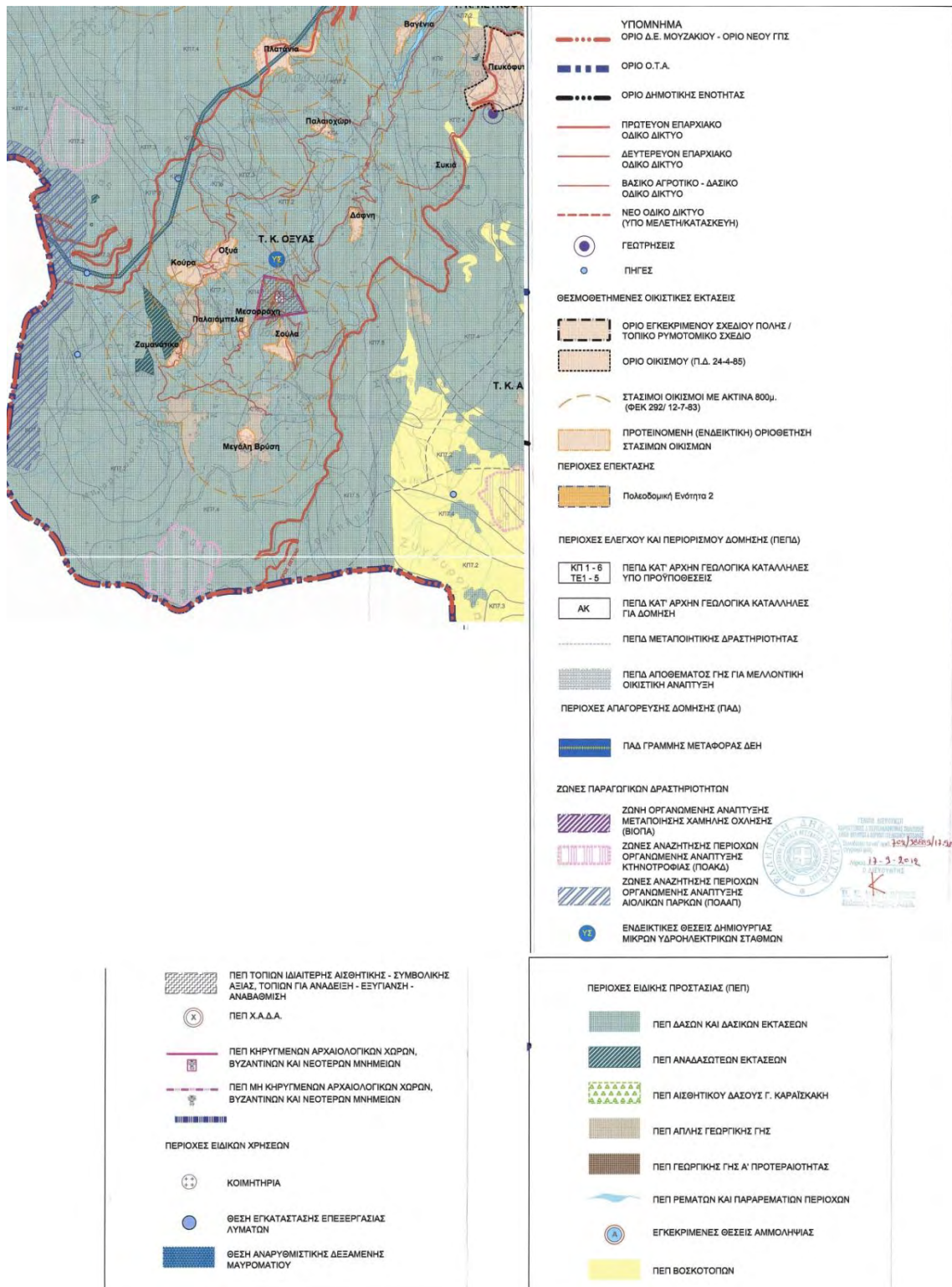

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Υπόμνημα χαρτών 29, 30, 31, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47

Η έκταση του χωριού είναι 27.600 στρέμματα εκ των οποίων τα 2.900 είναι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις, τα 10.000 είναι δημοτικοί και κοινοτικοί βοσκότοποι, τα 9.600 είναι δάση, 400 στρέμματα καλύπτονται από νερά, 1.300 στρέμματα είναι το δομημένο περιβάλλον και τέλος 3.000 στρέμματα λοιπές εκτάσεις.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: Χρήσεις γης της Τ.Κ. Οξύας (ΕΛ.ΣΤΑΤ. - Ίδια επεξεργασία)

ΧΑΡΤΗΣ 48: Χρήσεις γης σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου (Πηγή: mouzaki.gr -Ίδια επεξεργασία)

4.4.2 Ισχύον θεσμικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου, ο οικισμός της Οξυάς (κέντρο της Τ.Κ.) αποτελεί οικιστικό κέντρο 4^{ου} επιπέδου, έχει αναγνωριστεί ως στάσιμος βάσει της απόφασης Υπουργού Χ.Ο.Π. υπ' αριθμόν Γ35468/1417/21-6-83, ΦΕΚ 292/12-7-83 και έχει οριοθετηθεί με ακτίνα 800μ. Το σύμπλεγμα των οικισμών της Τοπικής Κοινότητας Οξυάς: Ζαμανάτικο, Κούρα, Μεγάλη Βρύση, Μεσοράχη, Παλαιάμπελα, Παλαιοχώρι, Πλατάνια, και Σούλα είναι οικισμοί 5^{ου} επιπέδου, που έχουν αναγνωριστεί ως στάσιμοι βάσει της απόφασης Υπουργού Χ.Ο.Π. υπ' αριθμόν Γ35468/1417/21-6-83, ΦΕΚ 292/12-7-83 και έχουν οριοθετηθεί βάσει των διατάξεων με ακτίνα 800 μ.

Επίσης σύμφωνα με το ΦΕΚ 588/Δ/82 και το ΦΕΚ 424/Δ/83 οι οικισμοί Βαγένια και Δάφνη θεωρούνται στάσιμοι και αυτοί. Ο μόνος οικισμός που δεν θεωρείται στάσιμος είναι η Συκιά, που επίσης δεν έχει οριοθετηθεί.

Η Τ.Κ. εντάσσεται στο χωρικό υποσύνολο Πευκόφυτου –Οξυάς, και περιλαμβάνει πολεοδομικές ενότητες τόσο από την Οξυά όσο και από το Πευκόφυτο. Για την πολεοδομική ενότητα Οξυάς –Κούρας προτείνεται η επαναοριοθέτηση και η πολεοδόμηση με μέσο συντελεστή δόμησης 0,7 και θεωρητική πυκνότητα 149 κατοίκων ανά εκτάριο. Οι υπόλοιποι οικισμοί της Τ.Κ. προτείνεται να οριοθετηθούν και να πολεοδομηθούν με μέσο συντελεστή δόμησης 0,6 και μέση πυκνότητα 134 κατοίκων ανά εκτάριο (Εγκριση Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Μουζακίου, (ΦΕΚ 311/ΑΑΠ/2012)).

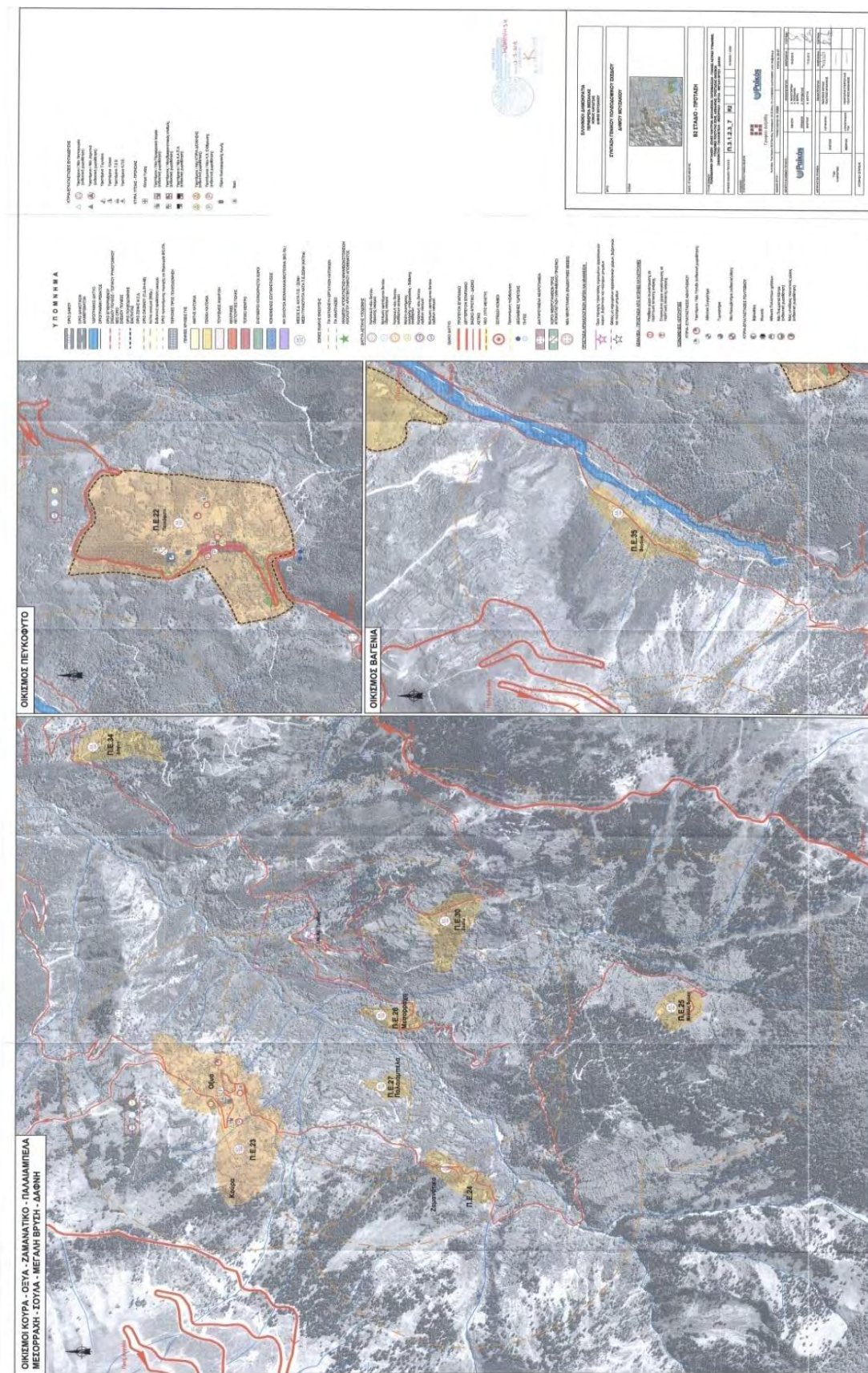
Εντός της Τ.Κ. και για την ακρίβεια ανάμεσα από τους οικισμούς Δάφνη, Μεσορράχη και Σούλα βρίσκεται η Ι.Μ. Αγίας Τριάδας Οξυάς, που έχει κηρυχτεί βυζαντινό μνημείο και πόλος τουριστικής έλξης και σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Μουζακίου προτείνεται η ανάπλαση της περιοχής εκτός ορίων των οικισμών και εντός ζώνης προστασίας των μνημείων και η διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας χώρων πρασίνου, περιπάτου και αναψυχής (Εγκριση Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Μουζακίου, (ΦΕΚ 311/ΑΑΠ/2012)). Τέλος να αναφερθεί πως το χωριό της Οξυάς είναι ίσως το μόνο χωριό στην χώρα μας στο οποίο δεν έχει ακόμα χωροθετηθεί και θεσμοθετηθεί καμία πλατεία.

4.4.3 Χρήσεις γης

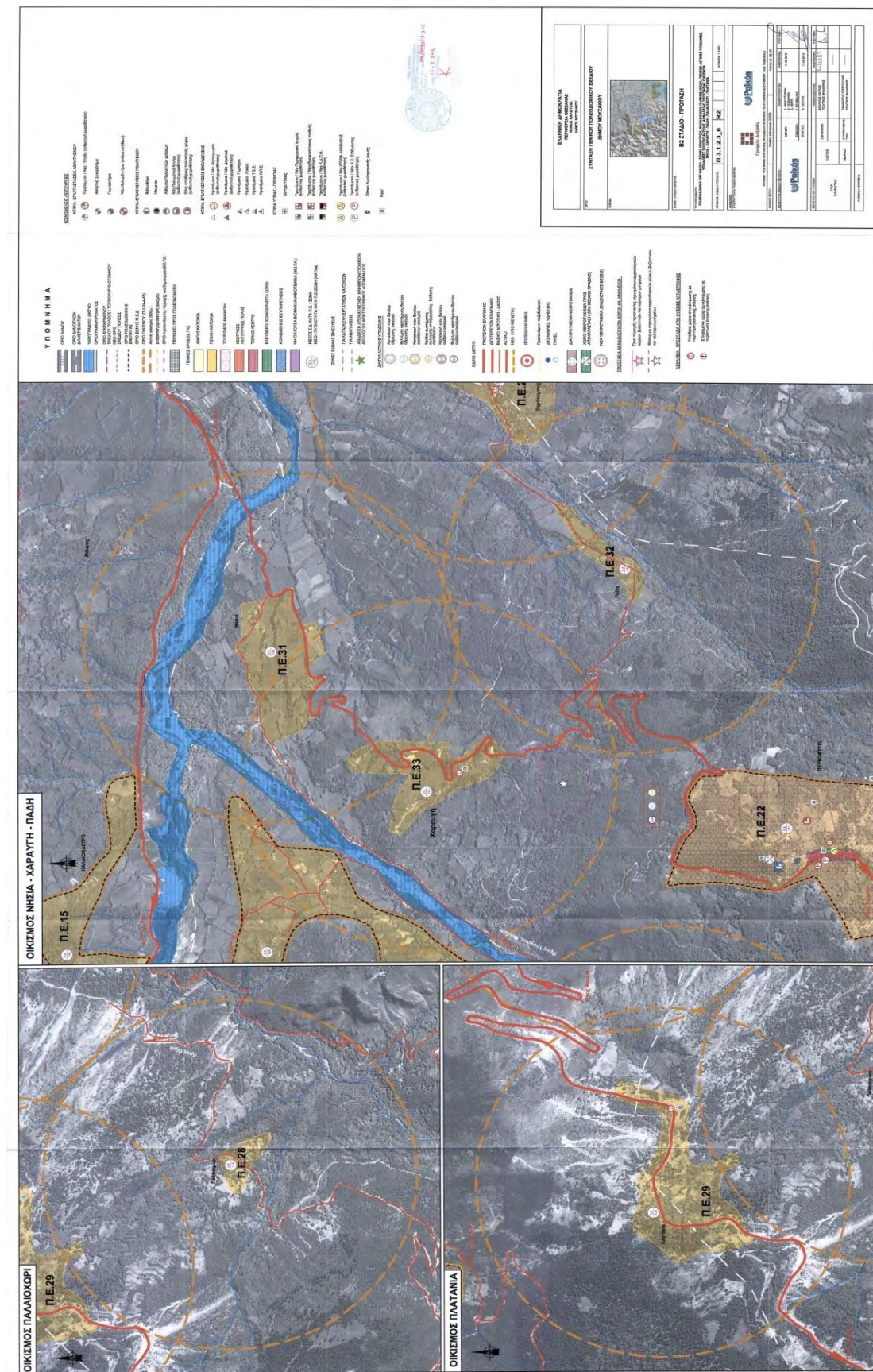
Οι χρήσεις γης, εντός της Τ.Κ., είναι ίδιες για όλους τους οικισμούς και είναι χρήσεις γενικής κατοικίας. Μόνον στον οικισμό της Οξυάς, το κέντρο του χωριού, έχει χρήσεις τουρισμού και αναψυχής. Αυτές είναι οι χρήσεις που ισχύουν και που προτείνονται από το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου. Επίσης επειδή ο οικισμός της Συκιάς δεν έχει οριοθετηθεί δεν προτείνονται και χρήσεις (Έγκριση Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Μουζακίου, (ΦΕΚ 311/ΑΑΠ/2012)).

Στις περιοχές που έχουν χρήση τη γενική κατοικία επιτρέπονται οι χρήσεις του άρθρου 3 του Προεδρικού διατάγματος 23/2/1987 «Κατηγορίες και περιεχόμενο Χρήσεων γης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 166/Δ'/1987). Και ειδικότερα στην Τ.Κ. υφίστανται:

- Κατοικίες
- Ένας ξενώνας 10 κλινών.
- Κτίρια εκπαίδευσης.
- Εστιατόρια.
- Αναψυκτήρια.
- Θρησκευτικοί χώροι.
- Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης.
- Αθλητικές εγκαταστάσεις.
- Γήπεδα στάθμευσης.
- Πολιτιστικά κτίρια (και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις) (Έγκριση Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Μουζακίου, (ΦΕΚ 311/ΑΑΠ/2012)).

ΧΑΡΤΗΣ 49: Χρήσεις γης και οριοθετήσεις οικισμών Οζυά, Παλαιάμπελα, Ζαμανάτικο, Κούρα, Μ. Βρύση, Σούλα, Μεσορράχη, Δάφνη της Τ.Κ. σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου (Πηγή: mouzaki.gr)

ΧΑΡΤΗΣ 50: Χρήσεις γης και οριοθετήσεις οικισμών Πλατάνια και Παλαιοχώρι της Τ.Κ. σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου (Πηγή: mouzaki.gr)

4.5 Κτιριακό απόθεμα

Και στους 12 οικισμούς της Τ.Κ. σήμερα έχουν καταγραφεί 260 κατοικίες, οι οποίες είναι δηλωμένες ως κανονικές κατοικίες (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011). Δεν εμφανίζεται κάπου η β' κατοικία. Αλλά πέραν των κατοικιών στο χωριό υπάρχουν ακόμα αρκετά κτίρια, που είναι είτε παλαιές κατοικίες, είτε είχαν άλλη χρήση.

4.6 Μορφολογικοί κανόνες δόμησης και αρχιτεκτονικής

Οι μορφολογικοί κανόνες δόμησης και αρχιτεκτονικής, βρίσκονται στο στάδιο της υποβολής, και γίνονται σύμφωνα με το σχέδιο Π.Δ. «Για τη δόμηση των κάτω των 2.000 κατοίκων οικισμών της Π.Ε. Καρδίτσας και του περίξ αυτών υπαίθριου χώρου.»

Από τους 12 οικισμούς της Τ.Κ. Οξυάς, αναφέρονται οι 2, το κέντρο και ο οικισμός Πλατάνια. Είναι κατηγοριοποιημένοι στους ορεινούς, αγροτικούς/κτηνοτροφικούς οικισμούς. Σε αυτό περιγράφονται περιορισμοί και όροι που αφορούν τη μορφολογική διαμόρφωση, τη διάταξη στο οικόπεδο, τους όγκους, τα ύψη, τους ορόφους, τις όψεις, τους τοίχους, τα κουφώματα, τις στέγες, τους εξώστες, τα κλιμακοστάσια, τα σκίαστρα και τις περιφράξεις.

Ακόμα γίνεται αναφορά στα ειδικά κτίρια και στις βιοκλιματικές σχεδιάσεις. Τα ίδια ισχύουν και για τους περίξ των οικισμών αυτών χώρους.

4.7 Συμπεράσματα

Η Οξυά, όπως και τα περισσότερα χωριά των Αγράφων, αποτέλεσε στο παρελθόν πηγή ζωής και τόπο ανάπτυξης. Με τα χρόνια όμως, την αλλαγή στα μέσα και τον τρόπο παραγωγής, οι κάτοικοι του μειώθηκαν, και σήμερα είναι σαφώς λιγότεροι από ότι στο παρελθόν και τα σημάδια εγκατάλειψης είναι φανερά.

Η ιστορία του χωριού ξεκινάει από παλιά, πιθανώς και πριν την εισβολή των Οθωμανών στην περιοχή, με τρεις οικισμούς, το Κανάζοβι (Kanazoni), Αγιολίτς/ Αϊ-Λίτσι (Ayolic/ Ayolenic/ Ayolenica) και Ζαπάντι/ Σιάμ (Zarandi/ Şam). Έπειτα από κάποια χρόνια, το χωριό άρχισε να παίρνει τη σημερινή του μορφή, λόγω της μεταφοράς των κατοίκων. Έτσι από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα μ.Χ. και μετά παρατηρείται η ανάπτυξη οικισμών, σε πλαγιές και ράχες, γύρω από τον ποταμό Πάμισο. Σήμερα το χωριό αποτελείται από δώδεκα οικισμούς.

Ο πληθυσμός του χωριού παρουσίασε μια αυξητική τάση κατά τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, αλλά τα τελευταία χρόνια, έχει μειωθεί δραματικά. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ο μόνιμος πληθυσμός παρουσίασε αύξηση από το 2001 στο 2011. Σήμερα ο μόνιμος πληθυσμός του χωριού ανέρχεται στους 368. Νούμερο που μάλλον είναι πλασματικό όπως και σε όλα τα ορεινά χωριά της χώρας μας, καθώς οι μόνιμοι κάτοικοι κατά τους χειμερινούς μήνες υπολογίζονται γύρω στους 50, ενώ τους χειμερινούς αυτός ο αριθμός αυξάνεται και φτάνει στο μέγεθος της απογραφής.

Ο δείκτης γήρανσης φαίνεται να είναι πολύ μεγάλος, όπως επίσης και η αναλογία των φύλων. Ο ηλικιακός μαρασμός οφείλεται στο γεγονός πως οι περισσότεροι νέοι άνθρωποι δεν θέλουν να ζήσουν στην επαρχία. Στην αναλογία των φύλων φαίνεται πως υπάρχει πρόβλημα διότι οι γυναίκες είναι πολύ λιγότερες από τους άνδρες, ειδικά στις κοινωνικά παραγωγικές ηλικίες.

Η οικονομική ζωή του χωριού έχει αλλάξει από την παραδοσιακή. Οι περισσότεροι απασχολούμενοι εντοπίζονται στον τριτογενή τομέα παραγωγής ενώ στον πρωτογενή εντοπίζονται οι λιγότεροι. Ακόμα οι περισσότεροι κάτοικοι είναι συνταξιούχοι και γυναίκες που ασχολούνται με τα οικιακά. Αυτά τα δύο μαζί με την ηλικιακή διάρθρωση και την αναλογία των φύλων μαρτυρούν επίσης την εγκατάλειψη που υφίσταται στο χωριό.

Όσον αφορά τις υποδομές και τα δίκτυα υποδομών παρουσιάζει κάποιες ελλείψεις. Το δίκτυο ηλεκτροδότησης υφίσταται κανονικά στην Τ.Κ. και όλοι οι οικισμοί είναι ηλεκτροδοτούμενοι. Δεν ισχύει όμως το ίδιο και για τα δίκτυα ύδρευσης και άρδευσης. Επίσης σημαντική είναι η έλλειψη αγροτικού ιατρείου, αν οι κάτοικοι εξυπηρετούνται, αλλά και η έλλειψη κάποιας κεντρικής πλατείας, κάνοντας την Οξυά ίσως το μόνο χωριό στη χώρα μας που δεν έχει.

Για τις μετακινήσεις και τις μεταφορές των κατοίκων και των αγαθών, εντός της Τ.Κ. διέρχονται οι δρόμοι που ενώνουν το Μουζάκι με την Ανατολική και τη Δυτική Αργιθέα. Ασφαλτοστρωμένος δρόμος όμως, διέρχεται μόνον εντός των οικισμών Οξυά, Πλατάνια και Δάφνη. Σε όλους τους υπόλοιπους τόσο η σύνδεση με το κεντρικό οδικό δίκτυο, όσο και η μεταξύ τους γίνεται με χωματόδρομους.

Μέσω του Εθνικού Χωροταξικού για την Ενέργεια, αλλά και του Π.Χ.Π. Θεσσαλίας, η Τ.Κ. όπως και όλη η δυτική ορεινή Θεσσαλία, έχουν χαρακτηριστεί ως περιοχές που μπορούν να εγκατασταθούν αιολικά πάρκα, αλλά και μικρά υδροηλεκτρικά εργοστάσια. Συγκεκριμένα εντός των ορίων της Τ.Κ. Οξυάς, έχουν αδειοδοτηθεί δύο Μ.Υ/Η.Ε. κι ένα ακόμα δεν έχει προχωρήσει στη φάση αυτή, αλλά και έχει προγραμματιστεί η εγκατάσταση και η λειτουργία σταθμού για τα αιολικά πάρκα. Οι κάτοικοι όμως αντιδρούν, καθώς θεωρούν πως τα έργα αυτά δεσμεύουν τους φυσικούς πόρους της περιοχής, και δεν βοηθάνε στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιοχών.

Η έκταση του χωριού είναι 27.600 στρέμματα, εκ των οποίων πολύ μικρό ποσοστό είναι το δομημένο περιβάλλον, διατηρώντας έτσι τη φυσική του ομορφιά. Το χωριό αποτελεί οικιστικό κέντρο 4^{ου} επιπέδου και όλοι οι οικισμοί έχουν κριθεί στάσιμοι, και έχει προταθεί οριοθέτησή τους με ακτίνα 800 μ., εκτός του οικισμού Συκιά. Οι χρήσεις γης που προτείνονται από το Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Μουζακίου είναι γενικής κατοικίας, εκτός από τον οικισμό Οξυά, που προτείνει και τις χρήσεις του τουρισμού και της αναψυχής.

Κεφάλαιο 5^ο –Πολιτιστική κληρονομιά και φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής της Τ.Κ. Οξυάς

Η Οξυά βρίσκεται στον ορεινό όγκο των Αγράφων, που αποτελεί μέρος της νότιας Πίνδου. Περιοχή η οποία χαρακτηρίζεται από το φυσικό της περιβάλλον, και το τοπίο της. Επίσης όντας περιοχή που κατοικείται από τα αρχαία χρόνια με από τους Δόλοπες και τους Αθαμάνες, αλλά κυρίως επειδή γνώρισε ανάπτυξη από τα χρόνια της βυζαντινής αυτοκρατορίας και μετά, χαρακτηρίζεται και από την πλούσια πολιτιστική της κληρονομιά, τόσο υλική όσο και άυλη.

5.1 Φυσικό περιβάλλον και τοπίο

Η Τ.Κ. Οξυάς βρίσκεται στα Άγραφα της Καρδίτσας, περιοχή με ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά. Το έδαφος του χωριού είναι ορεινό, με πολλές πλαγιές που σχηματίζονται από τις επάλληλες ράχες, βαθιές ρεματιές αλλά και γκρεμούς. Το διαφέρει, από οικισμό σε οικισμό, λόγω του υψομέτρου καθενός αλλά και την απόστασή του από τον Πάμισο (Γκέκας Απ. Ι., 2013). Η έκταση του χωριού βρίσκεται ανάμεσα σε όγκους βουνών που έχουν κλίση προς τον ποταμό Πάμισο. Βορειοδυτικά βρίσκεται το όρος Προφήτης Ηλίας (Τύμπανος) με κορυφή που φτάνει τα 1.761 μ.. Νότια βρίσκεται η Καραάβα, το υψηλότερο βουνό του όγκου των Αγράφων με υψόμετρο 2.184 μ., ενώ ανατολικά η κορυφή Μάλια με υψόμετρο 1.970 μ.. Τα βουνά αυτά είναι πετρώδη, με γυμνές κορυφές, αλλά κατάφυτες πλαγιές.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 21: Η ανατολική πλευρά του χωριού (Προσωπικό αρχείο)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 22: Η δυτική πλευρά του χωριού (Προσωπικό αρχείο)

Η χλωρίδα της περιοχής είναι πλούσια, με πολλά είδη, τα οποία όλα μαζί δημιουργούν ένα καταπράσινο τοπίο. Η βλάστηση είναι ποώδης, δασική αλλά και αλπική. Χαρακτηριστικό φυτό είναι η οξυά, όπου στην νοτιοανατολική πλευρά της Τ.Κ. βρίσκεται και το ιστορικό δάσος της Οξυάς, από όπου πήρε το σημερινό του όνομα το χωριό. Επίσης υπάρχουν πολλές καστανιές, έλατα, πλάτανοι, βελανιδιές, κέδρα, πουρνάρια, πεύκα, σφενδάμια, φυλίκια, μέλιγοι, κρانيές, κορομηλιές, κουτσουπιές, μουριές, καρυδιές, κυδωνιές, αμυγδαλιές, αγράμπελες, δάφνες, φτέρες, κισσοί, σφάκες, ρίγανες μελισσόχορτα, τσάι, αγριάδες, βρούβες, λάπατα, ξινήθρες, αγκάθια, σκορπιδόχορτα, ραδίκια, ζόχια, ήρες, βλίτα, αγριοφασουλιές, σκάρφη, χαμομήλι, αγριομαργαρίτες κι άλλα αγριόχορτα που αποτελούν την αυτοφυή βλάστηση της περιοχής (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 23: Το δάσος (Προσωπικό αρχείο)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 24: Άποψη του δάσους (Προσωπικό αρχείο)

Όπως είναι λογικό στην περιοχή είναι πλούσια και η πανίδα, που αποτελείται από πέρδικες, τρυγόνια, κοτσύφια, κίσσες, γερακότσιχλες, δρυοκολάπτες, κορυδαλλούς, τσιόνια, μπεκάτσες, όρνια, γεράκια, αετούς, κουκουβάγιες, κόρακες πολλά από τα οποία είναι και ενδημικά πέραν των αποδημητικών. Πέραν όμως της ορνιθοπανίδας υπάρχουν και ασβοί, κουνάβια, αγριόγατες, σκίουροι, ποντικοί, λαγοί, αλεπούδες, ελάφια, ζαρκάδια, αγριογούρουνα και λύκοι. Ακόμα διαβιούν σφήκες, σερσένια, χελώνες, σαύρες και οχίες. Τέλος να αναφερθεί πως στο ποτάμι διαβιούν και πέστρφες (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Το χωριό είναι πλούσιο και σε νερά, καθώς στην έκτασή του βρίσκονται πολλές βρύσες και πηγές, ρέματα κι καταρράκτες, και μαζί με τα νερά των βροχών καταλήγουν στον ποταμό Πάμισο, παραπόταμο του Πηνειού που διασχίζει το νομό και καταλήγει σε αυτόν. Ακόμα λέγεται πως κάποιες από τις πηγές παράγουν θερμό νερό.

ΧΑΡΤΗΣ 51: Ο ποταμός Πάμισος (Πηγή: yrethe.gr)

Όλα τα παραπάνω, οι κορυφές και οι πλαγιές των βουνών, οι χαράδρες, ο ποταμός, οι πηγές και η χλωρίδα, μαζί με τους οικισμούς που δένουν με το φυσικό περιβάλλον, δημιουργούν ένα τοπίο μοναδικής ομορφιάς.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 25: Χαρακτηριστικό τοπίο εντός της Τ.Κ. (Αρχείο Φασούλα Χ.)

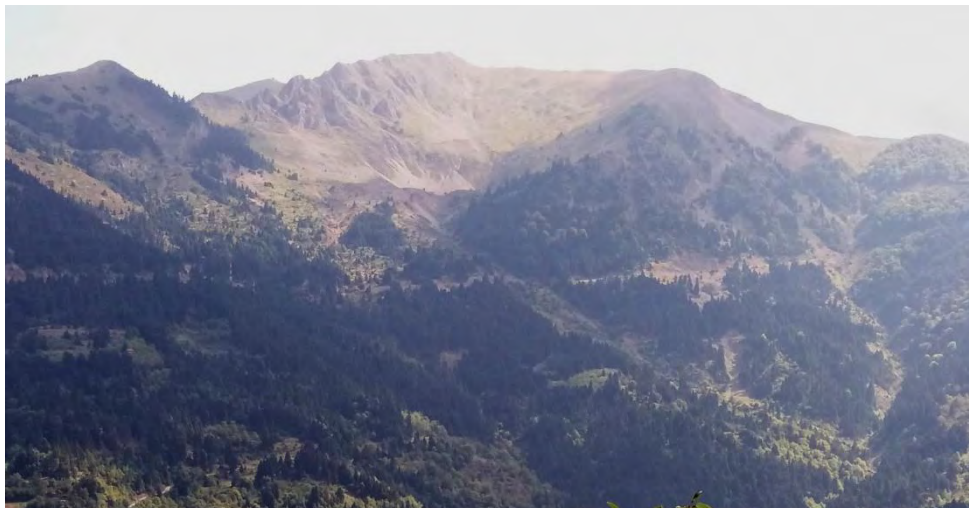

Φυσικά τοπόσημα της περιοχής, εκτός του ιστορικού δάσους της Οξυάς και της Καράβας είναι η «Σκαφίδα», δημιούργημα της φύσης, όπου λίγο πιο κάτω από την κορυφογραμμή της Μάλιας, τα έδαφος σχηματίζει κοίλωμα που μοιάζει με σκάφη. Παλαιότερα, αλλά και σήμερα, μέσω του κοιλώματος αυτού οι κάτοικοι ρύθμιζαν τις εργασίες τους. Αυτό γινόταν ανάλογα με το ποια μέρη της «Σκαφίδας» ήταν ισκιωμένα (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Ένα ακόμα φυσικά δημιουργημένο τοπόσημο είναι το «Κόκκινο Στεφάνι», το οποίο είναι ένα απότομο βραχώδες ύψωμα που ξεκινάει από τις όχθες του ποταμού, και καταλήγει σε ένα στενόμακρο πλάτωμα. Η ονομασία προκύπτει από το κόκκινο χρώμα που έχει μέρος του βράχου. Η θέα προκαλεί δέος από μακριά και ακόμα πιο πολύ από κοντά (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ 26 και 27: Το «Κόκκινο Στεφάνι» και η Σκαφίδα (Προσωπικό αρχείο)

5.2 Μνημεία και μνημειακοί χώροι

Λόγω της κατοίκησης της περιοχής, από τα αρχαία χρόνια, οι άνθρωποι, έχουν αφήσει το αποτύπωμά τους σε πολλές κατασκευές, από τις οποίες άλλες σώζονται άλλες όχι. Στον οικισμό Πλατάνια, εντοπίζονται δύο υψώματα με υψόμετρο 1.100 μέτρων με την ονομασία πύργια ή πύργοι. Στις κορυφές τους έχουν βρεθεί λείψανα δύο οχυρών, παρατηρητηρίων ή φρουκτωριών διαστάσεων 7,00*9,00 μ. και 10,00*12,00 μ. αντίστοιχα. Η τοποθεσία τους στην περιοχή αυτή είναι πιθανόν να έγινε, διότι από εκεί ελέγχονται εύκολα οι διαδρομές από Δυτική (Προφήτης Ηλίας Οξυάς) και Ανατολική Αργιθέα (Άγιος Νικόλαος Οξυάς) αντίστοιχα. Παρόμοια λείψανα σε ύψωμα έχουν βρεθεί και εντός των ορίων της Τ.Κ. Δρακότρυπας. Η ανέγερσή τους πιθανολογείται πριν από τον 3^ο αιώνα π.Χ. (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 28: Τα λείψανα των οχυρών (Γκέκας Απ. Ι., 2013)

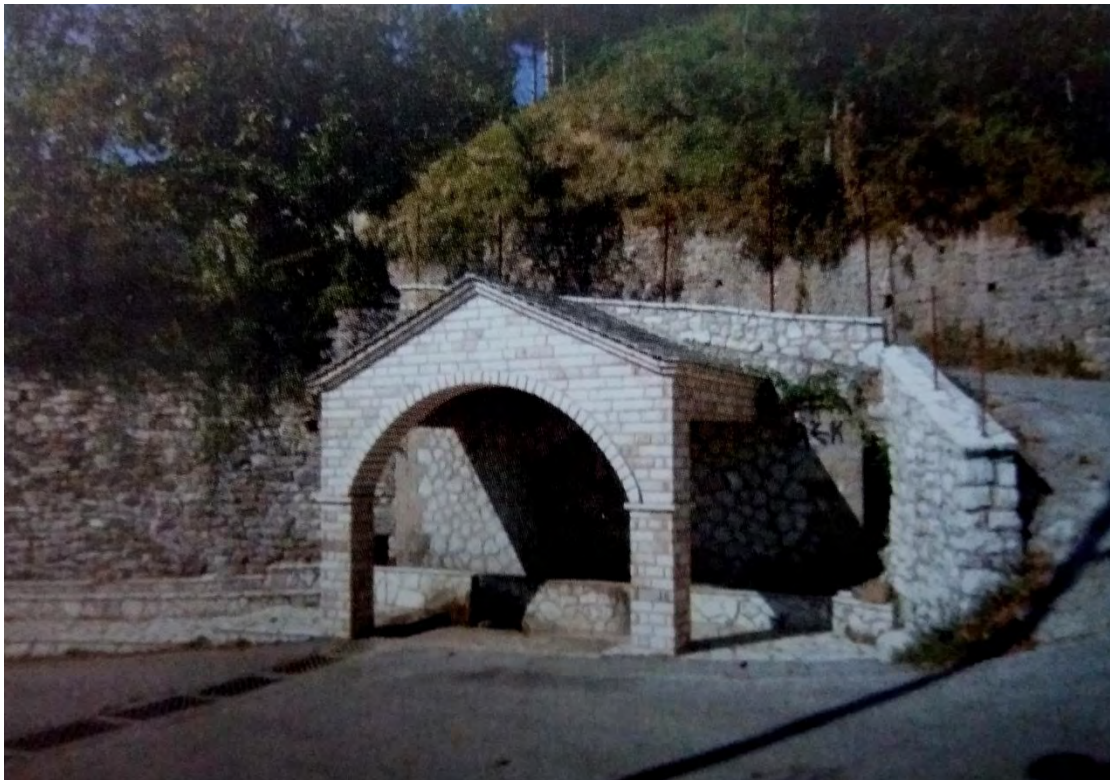

Όπως αναφέρθηκε, στην περιοχή πηγάζουν νερά και αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό διότι πέραν των καταρρακτών και του ίδιου του ποταμού, υπάρχουν αρκετές βρύσες και νερόμυλοι στο χωριό.

- Βρύση του Αλλαμανή
- Βρύση του Χότζα
- Βρύση του Κατή
- Βρύση του Παπά

- Βρύση του Θεολόγη
- Βρύση στ' Παπαδάτη
- Βρύση στην Αυλή
- Αναποδόβρυση
- Βρύση στα Πλατάνια
- Βρύση στους Ορφανούς
- Βρύση Τούρκικη
- Βρύση Ζέρφη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 29: Η βρύση Ζέρφη (Γκέκας Απ. Ι., 2013)

Γίνεται εύκολα αντιληπτό πως σε έναν τόπο με ποτάμι και τόσα τρεχούμενα νερά, θα λειτουργούσαν και αρκετοί νερόμυλοι. Έχει διαπιστωθεί πως το 19^ο και τον 20^ο αιώνα μ.Χ. εντός των ορίων του χωριού υπήρχε δίκτυο τεσσάρων (4) νερόμυλων κινούμενων από τα νερά της ίδιας πηγής, συγκροτώντας έτσι ένα χωριό που χαρακτηριζόταν και ως «μυλότοπος». Γεγονός που θεωρείται πως διατέλεσε στην αύξηση του πληθυσμού κατά τον 20^ο αιώνα μ.Χ.. Πέραν όμως των νερόμυλων, στην περιοχή λειτουργούσαν με τη δύναμη του νερού και εργαστήρια για την

επεξεργασία και τον καθαρισμό των υφαντών τα λεγόμενα μαντάνια ή ντριστέλες (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

Σήμερα από το δίκτυο αυτό λειτουργεί μόνο ο ένας νερόμυλος, κοντά στον οικισμό Βαγένια, ενώ στην ίδια περιοχή ένας που υπήρχε έχει πέσει λόγω μη λειτουργίας και συντήρησης. Στον οικισμό Μεσορράχη υφίσταται ένας ακόμα, ο οποίος όμως είναι σε ακινησία. Τέλος στον οικισμό Παλαιάμπελα υπάρχει ένας ακόμα που λειτουργούσε μέχρι και τις αρχές του 21^{ου} αιώνα μ.Χ.. Στο νερόμυλο αυτόν, το 2012 τοποθετήθηκε και ντριστέλα (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 30: Ο νερόμυλος στα Παλαιάμπελα σήμερα (Πηγή: mouzakinews.gr)

Με τον Πάμισο να διατρέχει το χωριό και να το χωρίζει στα δύο, αλλά και με τα πολλά ρέματα και χείμαρρους που υπάρχουν, ήταν αναμενόμενο στο παρελθόν να έχουν χτιστεί αρκετά τοξωτά γεφύρια για τις μετακινήσεις των κατοίκων. Έχουν καταγραφεί οκτώ τοξωτά γεφύρια στην Τ.Κ. πιθανόν μονότοξα και με μικτό άνοιγμα. Σήμερα δυστυχώς από όλα αυτά σώζεται ολόκληρο μόνο ένα.

- Καμάρα στους Αχυρώνες, από τα ερείπια εικάζεται πως είχε μήκος μεγαλύτερο των 12 μέτρων και πλάτος διαδρόμου διέλευσης 3,60 μέτρα. Ένωσε την κοίτη του ποταμού και βρισκόταν νοτιοδυτικά του οικισμού Βαγένια.
- Τοξωτή γέφυρα στη Σκάλα, από τα ερείπια εικάζεται πως είχε μήκος 25 μέτρων και πλάτος διαδρόμου διέλευσης 2,50 μέτρα. Ένωσε την κοίτη του

ποταμού και βρισκόταν δυτικά του οικισμού Μεσορράχη. Γκρεμίστηκε από χιονοστιβάδες δύο φορές και τη μία ξαναχτίστηκε.

- Τοξωτή γέφυρα στα Τσιλιγκαίικα
- Τοξωτή γέφυρα στα Διακόπια
- Τοξωτή γέφυρα στου Κουφοκύρου
- Τοξωτή γέφυρα στο Κοκόρεμα
- Τοξωτή γέφυρα στου Κακαβούλη
- Τοξωτό γεφύρι της Κορψιάς. Το μοναδικό του χωριού που ακόμα στέκει όρθιο. Με βάθρα 2,40*2,20 μ., με μεταξύ τους απόσταση 8,50 μέτρα. Το τόξο του έχει ύψος 4,25 μ. και το κατάστρωμα έχει πλάτος 2,40 μ. χωρίς στηθαία και συνολικό μήκος 19 μέτρα. Βρίσκεται νοτιοδυτικά του οικισμού Παλαιοχώρι και δεν είναι ακριβής η χρονολογία ανέγερσής, αλλά εικάζεται πως ανεγέρθηκε τον 13^ο αιώνα μ.Χ. (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 31: Το γεφύρι της Κορψιάς σήμερα (Πηγή: kprem.gr)

Από την καμάρα στην τοποθεσία Αχυρώνες, ξεκίναγε, και διασχίζοντας όλα τα παραπάνω γεφύρια, διέσχισε το χωριό, πέρασε από το δάσος, και έφτανε στην τοποθεσία Άγιος Νικόλαος και από εκεί στα χωριά της Ανατολικής Αργιθέας, το καλντερίμι του Σιάμ. Πρόκειται για λιθόκτιστο δημιούργημα άγνωστης χρονολογίας, αλλά μπορεί να τοποθετηθεί περίπου την εποχή που εικάζεται πως είναι χτισμένα και τα γεφύρια. Σήμερα δεν χρησιμοποιείται (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 32: Το γκαλντερίμι σήμερα (Προσωπικό αρχείο Γκέκα Απ. Ιωάννη)

Φυσικά, όπως και στα υπόλοιπα ορεινά χωριά της χώρας μας, έτσι και στην Οξυά, υφίστανται αρκετά θρησκευτικά μνημεία, από τη μεσαιωνική περίοδο. Άλλα υπάρχουν ακόμα, ενώ άλλα που είχαν γκρεμιστεί στη θέση τους έχουν ανεγερθεί πιο νέοι ναοί.

- Ιερός Ναός Προφήτη Ηλία Παλαιοχωρίου. Ο παλαιός ναός ανεγέρθη γύρω στα 1900 από τον τεχνίτη Νάσιο Μάστορα. Ανακαινίστηκε το 1954 λόγω ρήγματος που είχε δημιουργηθεί στην ανατολική πλευρά του. Διαθέτει λίθινο τέμπλο.
- Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου. Βρίσκεται στον κεντρικό οικισμό του χωριού. Η ανέγερσή του πραγματοποιήθηκε το 1925. Διαθέτει ξύλινο τέμπλο, ενώ εντός του βρίσκονται πολλά παλαιά εκκλησιαστικά βιβλία.
- Το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1.761 μέτρων, γι' αυτό και είναι άξιο αναφοράς. Στην ίδια τοποθεσία βρισκόταν εκκλησάκι το οποίο κατέρρευσε πολλές δεκαετίες πίσω. Διαθέτει πέτρινο τέμπλο, και η περιοχή προσφέρει πολύ ωραία θέα.
- Ιερός Ναός Προδρόμου Ιωάννου. Βρίσκεται στο κέντρο του χωριού, και είναι ίσως ο πιο παλαιός ναός που υφίσταται ακόμα. Η ακριβής χρονολογία ανέγερσης είναι άγνωστη, αλλά τοποθετείται στις αρχές του 16^{ου} αιώνα μ.Χ.. Διαθέτει πέτρινο τέμπλο.

Εντός της Τ.Κ. υπάρχουν κι άλλοι ναοί, οι οποίοι είναι χτισμένοι μετά το 1930, κυρίως όμως σε ερείπια παλαιότερων. Επίσης έχουν βρεθεί και ερείπια από παλαιούς ναούς σε διάφορες τοποθεσίες, αλλά δεν ξαναχτίστηκαν ποτέ.

Το πιο σημαντικό θρησκευτικό μνημείο του χωριού είναι η Ιερά Μονή της Αγίας Τριάδος, ή Ιερά Μονή του Σιάμ. Η ακριβής χρονολογία του είναι άγνωστη, αλλά είναι γνωστή η χρονολογία ανακαίνισης η οποία είναι το 1662. Από την προφορική παράδοση έχει μείνει πως κατά τη διάρκεια της ανακαίνισεως βρέθηκε λίθος στο νάρθηκα με τη χρονολογία 1020. Η τοιχογράφηση της πραγματοποιήθηκε το 1682 ενώ στα τέλη του 17^{ου} και στις αρχές του 18^{ου} αιώνα μ.Χ. ανεγέρθηκε και το χρυσοποίκιλτο της τέμπλο. Εντός της μονής σώζονται πολλά κειμήλια ακόμα και σήμερα. Το έτος 2006 η μονή συλήθηκε με αποτέλεσμα πολλά να χαθούν. Η Ιερά Μονή της Αγίας Τριάδος, είναι κηρυγμένο βυζαντινό μνημείο από την εφορεία αρχαιοτήτων. Βρίσκεται ανάμεσα από τους οικισμούς Δάφνη, Σούλα και Μεσορράχη

σε υψόμετρο περίπου 700 μέτρων, και απέχει από το κέντρο του χωριού περίπου μία ώρα, πεζή. Σήμερα, υφίσταται δρόμος που ενώνει το Μουζάκι απευθείας με τη μονή, που είναι ασφαλοστρωμένος ενώ η πρόσβαση από όλους τους οικισμούς πέραν της Δάφνης γίνεται μέσω χωματόδρομων (Γκέκας Απ. Ι., 2013).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 33: Η Ι.Μ. Αγίας Τριάδας (Προσωπικό αρχείο)

5.3 Μουσειακοί χώροι

Χωριό με πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, η Οξυά, διαθέτει και μουσειακούς χώρους. Αυτοί είναι λαογραφικοί και στις εκθέσεις τους υπάρχουν κυρίως αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι για τις δουλειές τους, τους προηγούμενους αιώνες.

Τέτοια είναι ένα που λειτουργεί στο παλιό σχολείο στο Παλαιοχώρι κι ένα ακόμα που λειτουργεί σε χώρο κοντά στην Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος, και το διαχειρίζεται ο Λαογραφικός, Αρχαιολογικός και Πολιτιστικός Σύλλογος Οξυας «Το Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 34: Το μουσείο του Συλλόγου στο Μοναστήρι (Αρχείο Καραβίδα Γ.)

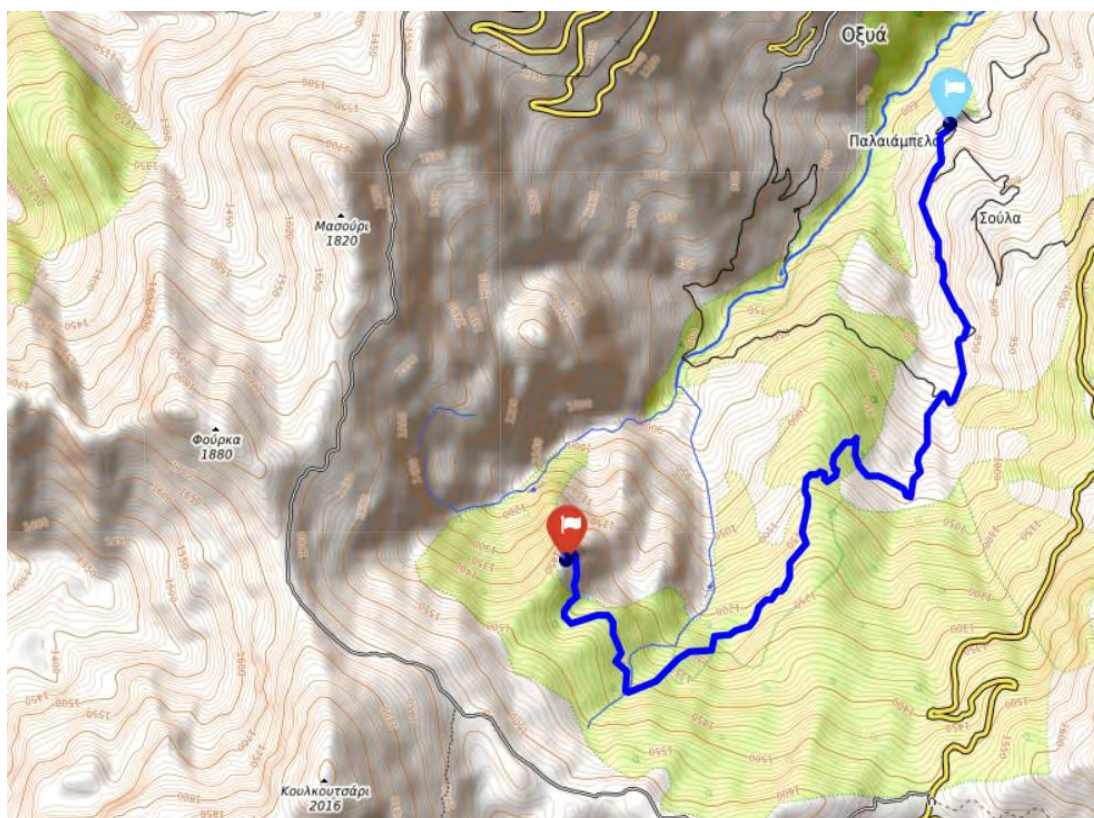
5.4 Δραστηριότητες (τουριστικές)

Τουριστικά, το χωριό είναι ανεκμετάλλευτο, δεν έχουν γίνει ούτε οι απαραίτητες κινήσεις από πλευρά Κοινότητας, Δήμου ή Περιφερειακής Ενότητας, αλλά ούτε και ιδιωτικές.

Η κύρια μορφή τουρισμού που έχει είναι ο θρησκευτικός, κι αυτό λόγω της Ιεράς Μονής της Αγίας Τριάδας. Επίσης μια άλλη μορφή τουρισμού που κάνει την εμφάνισή της κάποιες φορές μέσα στο χρόνο είναι ο ορεινός, και για την ακρίβεια πολλές φορές ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Καρδίτσας σε κάποιο από τα μονοπάτια τους εισέρχονται εντός των ορίων της Τ.Κ.. Επίσης στην Οξυά, λειτουργεί και ένας ξενώνας, σαν χάνι από το 1920 και σαν ξενώνας από το 2001 που βρίσκεται ανάμεσα από τους οικισμούς Δάφνη και Σούλα. Διαθέτει δέκα δίκλινα δωμάτια.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 35: Μονοπάτι στο χωριό (Πηγή: karditsapress.gr)

ΧΑΡΤΗΣ 52: Σηματοδοτημένο μονοπάτι από τον Ε.Ο.Σ.Κ. (Πηγή: eoskarditsas.gr)

5.5 Συμπεράσματα

Προφανώς και λόγω της μη αστικής ανάπτυξης και μη ύπαρξης μαζικού τουρισμού στην περιοχή των Αγράφων, έτσι και την Οξυά, το φυσικό περιβάλλον και το τοπίο διατηρήθηκαν σε άριστη κατάσταση. Μέρος με πλούσια χλωρίδα και πανίδα, παρθένο φυσικό τοπίο αλλά και με πληθώρα φυσικών πόρων. Κάτι που πρέπει να συνεχίζεται να διατηρείται, και όποια ανάπτυξη μπορεί να ακολουθήσει το σήμερα να είναι με κύριο άξονα αυτό. Μπορεί και πρέπει να συνεχίσει να δίνει ζωή στον τόπο χωρίς να αλλοιωθεί.

Λόγω, της συνεχούς κατοίκησης της περιοχής από τα αρχαία χρόνια έως σήμερα και λόγω κυρίως της συνθήκης του Ταμασίου, μεγάλη είναι και υλική πολιτιστική κληρονομιά. Κληρονομιά που δεν έχει αναδειχθεί ιδιαίτερα, και παραμένει άγνωστη ακόμα και για πολλούς κατοίκους του ίδιου του νομού. Οι μουσειακοί χώροι που υφίστανται στο χωριό, επαρκούν, και το μόνο που μπορεί να ειπωθεί είναι ότι μπορούν να ανανεωθούν τα κτίρια που τους φιλοξενούν.

Τέλος, όσον αφορά τις τουριστικές δραστηριότητες, είναι λίγες, μέσα στη διάρκεια του έτους, κι αυτό φαίνεται από το γεγονός πως οι ντόπιοι θεωρούν το χωριό πως έχει προοπτικές ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ότι είναι αναξιοποίητο.

ΜΕΡΟΣ Γ –Αξιολόγηση Προβλημάτων και Προτάσεις για Λύσεις**Κεφάλαιο 6^ο –Αξιολόγηση/ Ανάλυση SWOT**

Έπειτα από την ανάλυση που έγινε, κρίνεται απαραίτητη η αξιολόγηση της περιοχής μελέτης, της Τ.Κ. Οξυάς, ώστε να γίνει μια ανάλυση SWOT, μέσω της οποίας θα προκύψουν προτεινόμενες λύσεις για τα όποια προβλήματα εμφανίζει.

Όσον αφορά την υφιστάμενη κατάσταση η περιοχή μελέτης παρουσιάζει κάποια πλεονεκτήματα (STRENGTHS) και κάποιες απειλές (WEAKNESSES). Αυτά τα στοιχεία είναι που έχουν δημιουργηθεί ύστερα από όλα αυτά τα χρόνια κατοίκησης της περιοχής. Κάποια στοιχεία προκύπτουν φυσικά και κάποια από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Στα πλεονεκτήματα της Τ.Κ. εμφανίζεται η εγγύτητα στα αστικά κέντρα της Καρδίτσας και των Τρικάλων, πόλεις μεσαίου μεγέθους. Επίσης η απόσταση των οικισμών από τους οδικούς άξονες που ενώνουν το Μουζάκι με την Ανατολική και Δυτική Αργιθέα είναι πολύ μικρή. Αυτό είναι σημαντικό διότι ο δρόμος που ενώνει το Μουζάκι με τη Δυτική Αργιθέα, είναι ουσιαστικά ο δρόμος που ενώνει την Καρδίτσα με την Άρτα.

Επίσης ενδιαφέρον παρουσιάζει το κτιριακό απόθεμα του χωριού, με πολλά κτίρια αχρησιμοποίητα, αλλά με προοπτικές επανάχρησης. Επίσης ένα από τα πλεονεκτήματα είναι ότι όλες οι οικίες, και τα υπόλοιπα κτίρια ηλεκτροδοτούνται, αλλά και η διασπορά μεταξύ των οικισμών, μέσω της οποίας μπορεί να προκύψουν διάφορες προοπτικές.

Τέλος στα πλεονεκτήματα του χωριού είναι και το φυσικό περιβάλλον του και το τοπίο που δημιουργείται, καθώς παραμένουν και τα δύο διατηρημένα, όπως και το απόθεμα σε φυσικούς πόρους. Ακόμα, πλούσια είναι και η πολιτιστική κληρονομιά, τόσο υλική όσο και άυλη.

Στα ήδη υπάρχοντα μειονεκτήματα είναι η κατάσταση του οδικού δικτύου από την Τ.Κ. προς το Μουζάκι, όπου μετά γίνεται η σύνδεση με Τρίκαλα και Καρδίτσα. Συχνά είναι τα προβλήματα, λόγω κατολισθήσεων αλλά και λόγω των έντονων καιρικών φαινομένων. Επίσης το οδικό δίκτυο που συνδέει τους οικισμούς του χωριού με τους δύο κεντρικούς δρόμους είναι απαρχαιωμένο, και εκτός από το δρόμο

που ενώνει το κέντρο του χωριού που είναι ασφαλτοστρωμένος όλοι οι άλλοι είναι χωματόδρομοι. Επίσης ο άλλος ασφαλτοστρωμένος δρόμος που ενώνει το Μουζάκι με το Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας, παρουσιάζει προβλήματα λόγω των νερών, τόσο του ποταμού όσο και κάποιων ρεμάτων. Ακόμα οι δύο γέφυρες που υπάρχουν εντός της Τ.Κ. δεν είναι σε καλή κατάσταση και επείγει η αναστήλωση και διατήρησή των.

Όσον αφορά το κτιριακό απόθεμα, δεν είναι σε καλή κατάσταση, κυρίως τα κτίρια που έχουν σταματήσει την παλαιά τους χρήση, αλλά και αρκετές παλαιές οικίες. Η μη ύπαρξη οργανωμένου δικτύου ύδρευσης και άρδευσης σε κάποιους από τους οικισμούς αλλά και διασπορά τους, εκτός από πλεονέκτημα είναι και μειονέκτημα.

Ακόμα, η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής είναι εδώ και αρκετά χρόνια μη αναδεδειγμένη, με αποτέλεσμα πολλά μνημεία να μην είναι στην κατάσταση που θα έπρεπε, αλλά ακόμα και να είναι και άγνωστα στο ευρύ κοινό. Το ίδιο ισχύει και για τους φυσικούς πόρους, οι οποίοι δεν έχουν τη χρήση που θα μπορούσε να δώσει τη δυνατότητα ανάπτυξης στο χωριό.

Σημαντική έλλειψη στις υποδομές αποτελεί η μη ύπαρξη αντιστηρίξεων, όπου αυτό είναι απαραίτητο, για την προστασία τόσο από τις κατολισθήσεις όσο και από τις χιονοστιβάδες. Όπως επίσης η μη ύπαρξη κεντρικής πλατείας στο χωριό, κάνοντάς το ίσως το μοναδικό που δεν έχει.

Επίσης, στο Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου που εκπονήθηκε, τουλάχιστον όσον αφορά την Οξυά, έχουν γίνει σημαντικά λάθη, τα οποία είναι αρνητικά για το χωριό. Το μεγαλύτερο πρόβλημα εμφανίζεται στις οριοθετήσεις που προτείνει, όπου υπάρχουν δύο λάθη. Αρχικά οι οικισμοί Κούρα (Γκούρα) και Μεγάλη Βρύση, έχουν «μετακινηθεί», από τις κανονικές τους θέσεις. Πιο συγκεκριμένα ο οικισμός Κούρα έχει «μεταφερθεί» στο κέντρο της Οξυάς, ενώ ο οικισμός Μεγάλη Βρύση, στη γειτονιά Καρυά (ο οποίος όμως αποτελεί μέρος αυτού). Επίσης στις οριοθετήσεις των υπόλοιπων οικισμών αρκετά οικήματα και κτίρια που θα έπρεπε να είναι εντός των ορίων έχουν βγει εκτός.

Η έλλειψη ενιαίου σχεδιασμού για τις ορεινές περιοχές της Ελλάδας είναι κάτι που πλήττει όλους του ορεινούς οικισμούς της, και η Οξυά δεν θα μπορούσε να μην είναι

εντός αυτών. Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, είναι κι αυτό ένα μειονέκτημα για την περιοχή, καθώς δεν δίνει περιθώρια ανάπτυξης με μια ορθή βάση.

Τέλος, αλλά πολύ σημαντικό, είναι το γεγονός του πληθυσμιακού μαρασμού του χωριού, παρόλο που διαφαίνεται μια μικρή αύξηση του μόνιμου πληθυσμού την τελευταία δεκαετία. Όπως επίσης η ηλικία του μόνιμου αυτού πληθυσμού. Ένα στοιχείο που όμως και αυτό πλήττει σχεδόν όλους του ορεινούς οικισμούς της χώρας μας.

Τώρα, όσον αφορά τυχόν μελλοντικές κινήσεις για την Τ.Κ. Οξυάς, αυτές θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις ευκαιρίες (OPPORTUNITIES) και τις απειλές (THREATS) που ενδέχεται να εμφανιστούν.

Στις ευκαιρίες για την περιοχή, εμφανίζεται η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως ο ορεινός (με όλα του σχεδόν τα παρακλάδια), ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός κ.α.. Στα ίδια πλαίσια, μπορεί να κατασκευαστεί και ορειβατικό καταφύγιο, και μαζί με την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού να βοηθήσει στην ανάδειξη κι ανάπτυξη όλης της περιοχής της Αργιθέας, που συνορεύει και ουσιαστικά συνυπάρχει με την Οξυά.

Επειδή όμως μια κοινότητα δεν αναπτύσσεται μόνον από τον τομέα του τουρισμού, εμφανίζονται κι ευκαιρίες για ανάπτυξη και των άλλων τομέων παραγωγής. Όπως η χρήση του δάσους της Οξυάς, για ξυλεία και όχι μόνο, η χρήση του ποταμού Πάμισου για ιχθυοκαλλιέργειες, χρήση των χωραφιών για αρωματικά φυτά, βότανα κ.α..

Όλα τα παραπάνω όμως προϋποθέτουν, την ύπαρξη υποδομών, κάτι που αυτή τη στιγμή δεν υφίσταται στο χωριό κι αν υφίσταται δεν είναι σε καθόλου καλή κατάσταση. Οπότε στις ευκαιρίες εντάσσεται και η ανάπτυξη ή συντήρηση των υποδομών, όπως επίσης και η επανάχρηση παλαιών κτιρίων κι εγκαταστάσεων, με την ίδια ή και με διαφορετική χρήση.

Επίσης η ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, του τοπίου και της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς, όχι μόνον για σκοπούς τουριστικούς, αλλά και για ακαδημαϊκούς κ.α.. Όλα τα παραπάνω θα αναπτυχθούν πιο εύκολα με την ένταξη των, στα αντίστοιχα ευρωπαϊκά και όχι μόνο προγράμματα.

Τέλος, η χρήση της περιοχής για κατασκευή β' κατοικίας, κάτι που γίνεται σήμερα, αλλά όχι σε μεγάλο βαθμό, για αυτό και πολλά κτίρια δεν είναι σε καλή κατάσταση. Αν και αυτό έρχεται σε αντίθεση με την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της περιοχής, και όχι απλά για μέρος παραθερισμού και τουρισμού.

Στις απειλές, εμφανίζονται οι κατασκευές των αιολικών πάρκων και των Μ.Υ/Η.Ε. εργοστασίων, καθώς θεωρείται πως θα επηρεάσουν αρνητικά τις τουριστικές δραστηριότητες (οπτική όχληση), τη διαβίωση της πανίδας αλλά και της χλωρίδας και ακόμα και τις παραγωγικές δραστηριότητες (δέσμευση νερού και εδάφους).

Ακόμα απειλή θα είναι πάντα για το χωριό οι κατολισθήσεις και οι χιονοστιβάδες που δημιουργούνται, για αυτό το λόγο στις ευκαιρίες έχει αναφερθεί η κατασκευή υποδομών. Δηλαδή αντιστηρίξεων όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Τέλος, και ίσως η μεγαλύτερη απειλή, είναι η ολική εγκατάλειψη της Οξυάς, κάτι που θα βάλει φρένο σε οποιαδήποτε μορφή ανάπτυξης. Κάτι που στηρίζεται και σε άλλα παραδείγματα, της ελληνικής υπαίθρου, και ιδιαίτερα των ορεινών περιοχών.

STRENGTHS	WEAKNESSES
Εγγύτητα στα αστικά κέντρα Καρδίτσας και Τρικάλων	Κατάσταση οδικού δικτύου σύνδεσης με το Μουζάκι
Εγγύτητα στους οδικούς άξονες Μουζακίου –Ανατολικής/Δυτικής Αργιθέας	Κατάσταση εσωτερικού οδικού δικτύου και γεφυρών
Κτιριακό απόθεμα	Εγκατάλειψη παλαιών κτιρίων
Ηλεκτροδότηση οικισμών	Δίκτυο ύδρευσης/ άρδευσης
Διασπορά οικισμών	Διασπορά οικισμών
Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά	Μη ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς
Παρθένο φυσικό περιβάλλον	
Διατηρημένο τοπίο	
Περιοχή πλούσια σε φυσικούς πόρους	Μη χρήση φυσικών πόρων
	Έλλειψη αντιστηρίξεων σε περιοχές που επιβάλλεται η ύπαρξή τους
	Έλλειψη κεντρικής πλατείας

	Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Μουζακίου
	Έλλειψη ενιαίου εθνικού σχεδιασμού για τις ορεινές περιοχές
	Ισχύον Θεσμικό πλαίσιο
	Πληθυσμιακός μαρασμός
	Ηλικιακή διάρθρωση πληθυσμού

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Ανάλυση δυνατών και αδύνατων σημείων της Τ.Κ. Οξυάς

OPPORTUNITIES	THREATS
Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού	Κατασκευή αιολικού πάρκου
Χρήση του δάσους της οξυάς	
Ανάπτυξη ιχθυοκαλλιέργειας στον ποταμό	Κατασκευή Μ.Η/Υ.Ε.
Καλλιέργειες αρωματικών φυτών κ.α.	
Γενικότερη ανάπτυξη των τομέων παραγωγής	Ολική εγκατάλειψη κοινότητας
Κατασκευή ορειβατικού καταφυγίου	
Κατασκευή νέων και συντήρηση υπαρχόντων υποδομών	Κατολισθήσεις
Επανάχρηση παλαιών κτιρίων και ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών	Ολική εγκατάλειψη κοινότητας
Ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος και τοπίου	Κατασκευή αιολικού πάρκου
Ανάδειξη πολιτιστική κληρονομιάς	
Προώθηση β' κατοικίας	
Ένταξη σε ευρωπαϊκά και άλλα προγράμματα	
Δημιουργία σύμβασης των δήμων που μέρος τους βρίσκεται εντός της οροσειράς των Αγράφων	

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Ανάλυση ευκαιριών και απειλών για την Τ.Κ. Οξυάς

Κεφάλαιο 7^ο –Προτάσεις

Επομένως, σύμφωνα με την ανάλυση που έγινε για τις ορεινές περιοχές της Ευρώπης με ειδική αναφορά στις Άλπεις και για τους ορεινούς οικισμούς της Ελλάδας, με ανάλυση στην Τ.Κ. Οξυάς στην Π.Ε. Καρδίτσας προκύπτουν κάποιες προτάσεις. Προτάσεις που αφορούν κυρίως στην περιοχή μελέτης, αλλά κάποιες από αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για άλλους ορεινούς οικισμούς και εν τέλει με σκοπό την προώθηση στρατηγικών για την ορεινή Ελλάδα.

Αρχικά, για να μπορούμε να μιλήσουμε για ανάπτυξη θα πρέπει να γίνουν κινήσεις για λύση των βασικών προβλημάτων της Τ.Κ.. Ένα από τα πιο βασικά είναι το οδικό δίκτυο. Προτείνεται η ασφαλιτοστρωση του υπάρχοντος οδικού δικτύου εντός της Τ.Κ.. Ακριβέστερα, ο δρόμος που ξεκινάει από τη γέφυρα Βαγενίων, και περνάει διαδοχικά από τους οικισμούς Βαγένια, Παλαιοχώρι και καταλήγει στο κέντρο της Οξυάς. Εντός του κέντρου είναι ασφαλτοστρωμένος κανονικά. Από εκεί ξαναγίνεται χωματόδρομος και συνεχίζει προς τον οικισμό Παλαιάμπελα και Ζαμανάτικο. Από τα Παλαιάμπελα συνδέεται με τη Μεσορράχη μέσω γέφυρας, και από το Ζαμανάτικο με τη Μεγάλη Βρύση, αλλά χωρίς γέφυρα. Από τη Μεσορράχη και τη Μεγάλη Βρύση και μέχρι την Ι.Μ. της Αγίας Τριάδας όλοι οι δρόμοι είναι με χώμα. Η ασφαλιτοστρωση αυτού του δικτύου κρίνεται επιτακτική, όπως και η συντήρηση των γεφυρών που συνδέουν την ανατολική και τη δυτική πλευρά του χωριού, με προτεραιότητα στη γέφυρα των Βαγενίων που εάν δεν συντηρηθεί είναι σίγουρο που πως θα καταρρεύσει.

Για την ακρίβεια πρέπει να ασφαλιτοστρωθεί ο δρόμος που ξεκινάει από τα Βαγένια και καταλήγει στο Ζαμανάτικο. Επίσης ο δρόμος από τα Παλαιάμπελα μέχρι τη Μεσορράχη και την Ι.Μ. Αγίας Τριάδας, ο δρόμος από τη Μεσορράχη μέχρι τη Μεγάλη Βρύση και τέλος ο δρόμος από την Ι.Μ. μέχρι τον επαρχιακό Μουζακίου Ανατολικής Αργιθέας. Έτσι θα δημιουργείται ένα πέταλο γύρω από τον ποταμό Πάμισο και θα διευκολυνθεί κατα πολύ η σύνδεση μεταξύ των οικισμών της Οξυάς. Για τη σύνδεση ανατολικού δυτικού τμήματος του χωριού επιλέγεται ο δρόμος από τα Παλαιάμπελα προς τη Μεσορράχη κι όχι αυτός από το Ζαμανάτικο προς τη Μεγάλη Βρύση διότι έχει ήδη τις απαραίτητες υποδομές και δεν θα χρειαστεί παραπάνω επέμβαση στο φυσικό χώρο.

Επίσης προτείνεται και η διάνοιξη δρόμου που θα ενώνει το κέντρο του χωριού με τον οικισμό Κούρα, γιατί όπως είναι σήμερα, ο οικισμός αυτός είναι τελείως αποκομμένος από τους υπόλοιπους. Η διαδρομή που προτείνεται να ακολουθήσει ο νέος δρόμος επιλέγεται διότι θεωρείται πως θα έχει λιγότερες χωματουργικές εργασίες, δεν θα έχει στροφές 180 μοιρών, και δεν θα χρειαστεί αποψίλωση μεγάλης επιφάνειας.

Ακόμα στον ήδη υπάρχων δρόμο Μουζακίου –Ι.Μ. Αγίας Τριάδας και στο δρόμο σύνδεσης της Ι.Μ. με τον δρόμο Μουζακίου Ανατολικής Αργιθέας, προτείνονται διαπλατύνσεις σε συγκεκριμένες θέσεις καθώς στη σημερινή τους μορφή είναι δύσκολη η πρόσβαση με λεωφορείο.

ΧΑΡΤΗΣ 53: Προτεινόμενη ασφαλτόστρωση Βαγένια –Οξυά

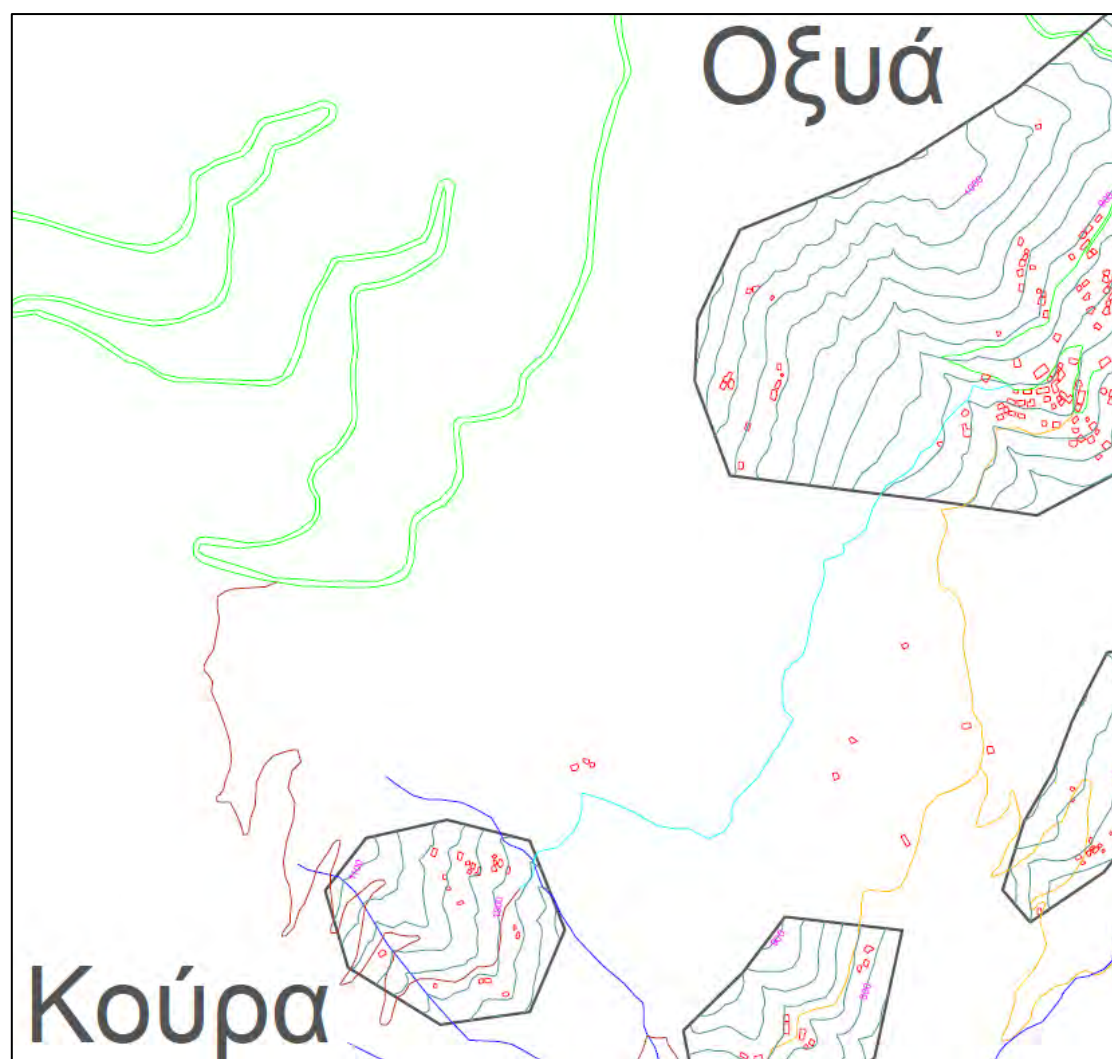

ΧΑΡΤΗΣ 54: Προτεινόμενη ασφαλτόστρωση Οξυά –Μεσοράχη

ΧΑΡΤΗΣ 55: Προτεινόμενη ασφαλτόστρωση Μεσορράχη –Ι.Μ. –Σούλα –Μ. Βρύση

ΧΑΡΤΗΣ 56: Προτεινόμενη χάραξη δρόμου Οξιάς –Κούρας

Ύστερα, ένα ακόμα μεγάλο πρόβλημα για την τοπική κοινωνία αποτελεί και η έλλειψη μιας κεντρικής πλατείας. Από έρευνα που έγινε, θεωρήθηκε πως αυτή θα πρέπει να χωροθετηθεί στο κέντρο του χωριού και για την ακρίβεια στην περιοχή που βρίσκεται το κτίριο που στεγάζει το κοινοτικό γραφείο. Το μέγεθος της προτεινόμενης πλατείας ανέρχεται 880 περίπου τ.μ.. Αυτή η θέση κρίνεται κατάλληλη λόγω της εγγύτητάς της από τις γειτονιές του κέντρου, αλλά και λόγω της ήδη υπάρχουσας υποδομής για διαμόρφωση του αναγκαίου κέντρου αναψυχής. Επίσης ένα ακόμα γεγονός που την κάνει κατάλληλη είναι ότι η έκταση αυτή δεν ανήκει ούτε σε ιδιώτες, ούτε στην εκκλησία, οπότε γίνεται πιο εύκολη η χρήση της.

Ακόμα να αναφερθεί πως δίπλα από την πλατεία θα περνάει και ο δρόμος που θα ενώνει το κέντρο με τον οικισμό Κούρα.

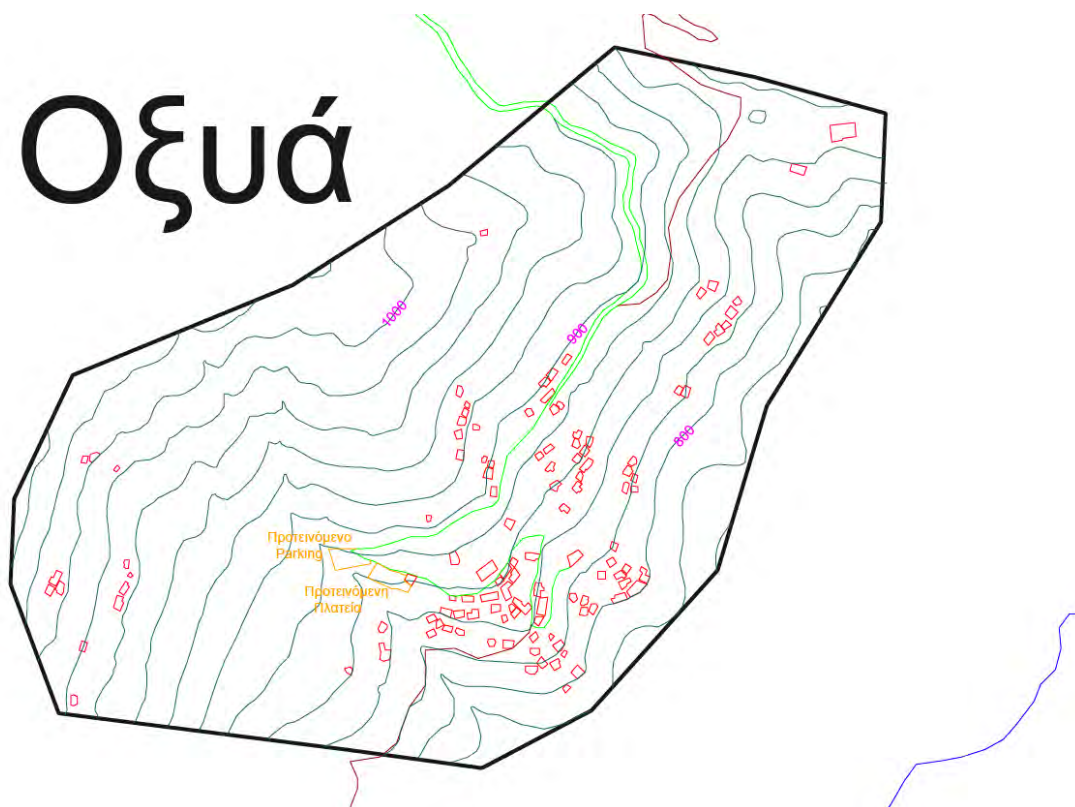
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 37: Η θέση που προτείνεται για την κεντρική πλατεία (Αρχείο Ευθυμίου Χρ.)

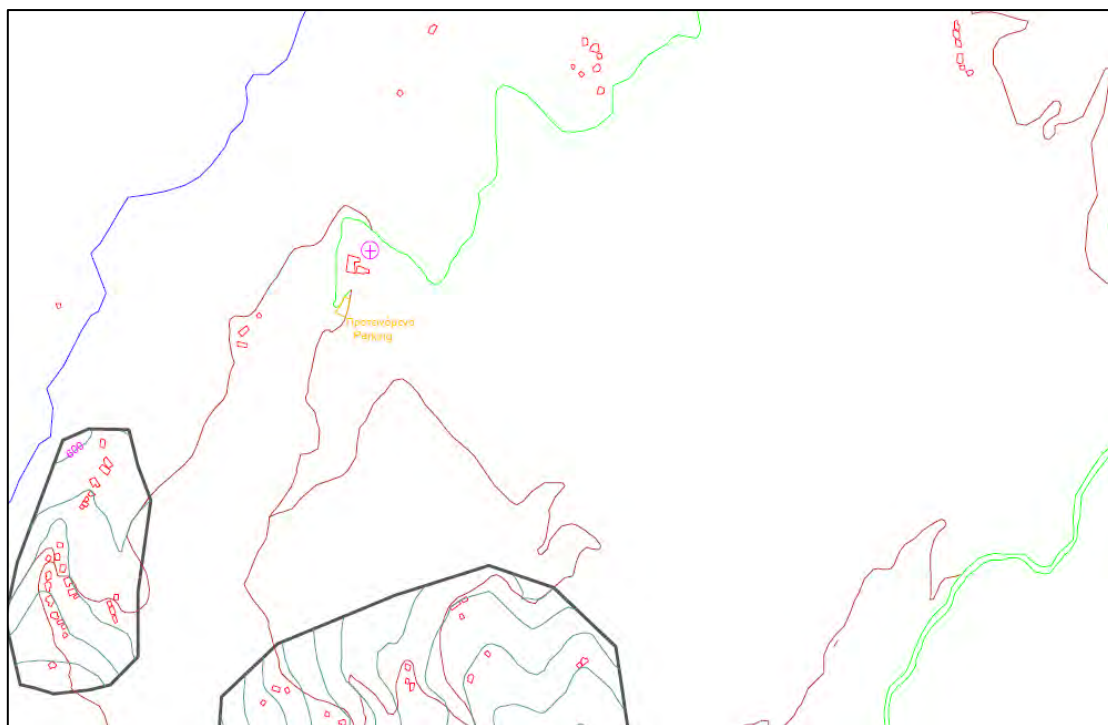
Ακριβώς πάνω από τη θέση της προτεινόμενης πλατείας, δηλαδή βορειοδυτικά αυτής, προτείνεται κατασκευή χώρου στάθμευσης με εμβαδό 819 περίπου τ.μ.. Τέλος

προτείνεται βοηθητικός χώρος στάθμευσης και στην περιοχή της Ι.Μ. Αγίας Τριάδας με εμβαδό περίπου 333 τ.μ..

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 38: Η θέση που προτείνεται για το χώρο στάθμευσης της κεντρικής πλατείας (Αρχείο Κουτρουμάνου Ι.) και
ΧΑΡΤΗΣ 57: Προτεινόμενη θέση κεντρικής πλατείας και χώρου στάθμευσης στην Οξυά

ΧΑΡΤΗΣ 58: Προτεινόμενη θέση χώρου στάθμευσης στην Ι.Μ.

Ακόμα, για να μην δημιουργούνται προβλήματα στις υποδομές που βρίσκονται πάνω ή κοντά σε ρέματα, προτείνεται η δημιουργία οχετών όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Για την ακρίβεια εντοπίζονται 9 σημεία τέτοια. Τα 5 από αυτά είναι σε περιοχές που ήδη έχουν κατασκευαστεί δρόμοι, χωμάτινοι ή ασφάλτινοι και όταν τα νερά είναι πολλά δημιουργούνται προβλήματα. Τα 4 σημεία που μένουν αφορούν στην περιοχή που χωροθετείται η πλατεία και περνάει και ο προτεινόμενος δρόμος σύνδεσης του κέντρου με τον οικισμό Κούρα.

Επίσης, αναγκαία είναι και η ύπαρξη αντιστηρίξεων, ώστε να μην δημιουργούνται προβλήματα στο δομημένο περιβάλλον λόγω της φύσης του περιβάλλοντος της περιοχής. Πιο συχνές είναι οι κατολισθήσεις και για την ακρίβεια στο ανατολικό μέρος του χωριού στις περιοχές των οικισμών Σούλα και Δάφνη. Ενώ στη δυτική περιοχή νότια του κέντρου στην τοποθεσία «Κανάλες» δημιουργούνται χιονοστιβάδες αλλά συνήθως είναι ακίνδυνες για τον πληθυσμό. Παρόλα αυτά προτείνονται αντιστηρίξεις και εκεί.

Όσον αφορά τις προτεινόμενες οριοθετήσεις στην Τ.Κ. προτείνεται η άμεση αλλαγή του υπάρχοντος Γ.Π.Σ.. Αυτό γιατί ο μελετώντας το Γ.Π.Σ. της Δ.Ε. Μουζακίου παρατηρείται πως ο οικισμός Κούρα, έχει «μετακινηθεί» από την περιοχή που όντως

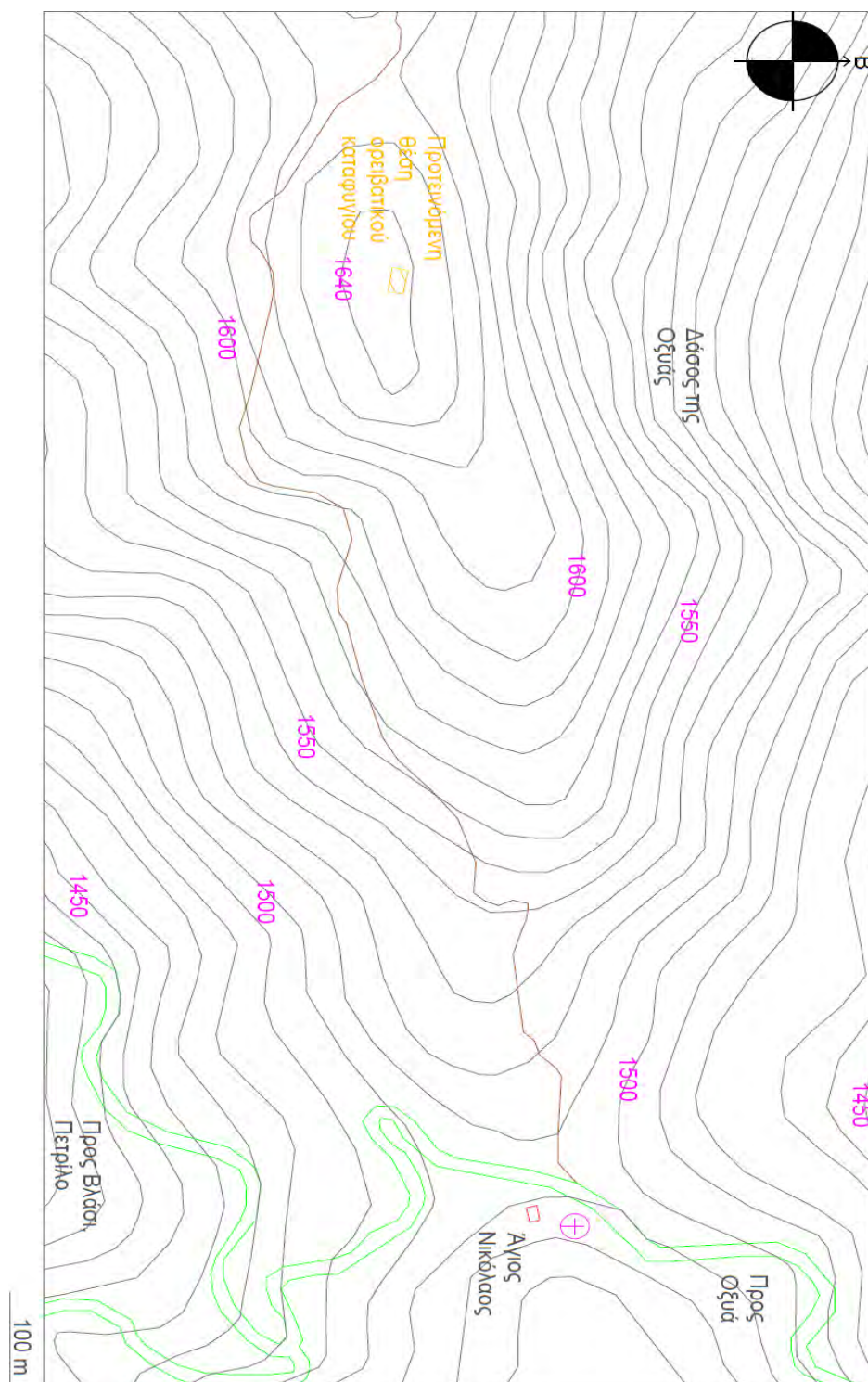
βρίσκεται, στο κέντρο του χωριού. Ακόμα στους οικισμούς Παλαιάμπελα δεν εντάσσονται οικήματα που ουσιαστικά ανήκουν σε αυτόν. Το ίδιο γίνεται και στους οικισμούς Παλαιοχώρι, Σούλα και Δάφνη. Επίσης ο οικισμός Μεγάλη Βρύση έχει «μετακινηθεί» στην περιοχή Καρυά, ανατολικά δηλαδή. Τέλος λιγότερης σημασίας, αλλά έχει γίνει και εκεί λάθος, είναι ότι μέρος του οικισμού Πλατάνια και ο ολόκληρος ο οικισμός Βαγένια έχει «μεταφερθεί» στην Τ.Κ. Δρακότρυπας. Οπότε αντί των οριοθετήσεων που έχουν ήδη γίνει, προτείνονται οι οριοθετήσεις του συγγραφέα.

Οι χρήσεις γης που προτείνονται είναι οι ίδιες με το Γ.Π.Σ. που έχει εκπονηθεί δηλαδή όλοι οι οικισμοί πέραν του κέντρου χρήσεις γενικής κατοικίας και το κέντρο γενική κατοικία και επιπλέον χρήσεις τουρισμού και αναψυχής. Ακόμα προτείνονται στους οικισμούς Βαγένια, Παλαιοχώρι, Παλαιάμπελα, Ζαμανάτικο, Μεγάλη Βρύση, Μεσορράχη, Σούλα, Δάφνη και Συκιά μέσος συντελεστής δόμησης 0,6 και μέση πυκνότητα 134 κάτοικοι/ εκτάριο ενώ για τους οικισμούς Πλατάνια και Οξυά μέσος συντελεστής δόμησης 0,7 και μέση πυκνότητα 149 κάτοικοι/ εκτάριο.

Επειδή στο χωριό παρατηρείται η ύπαρξη αρκετών παλαιών κτιρίων, προτείνεται η επανάχρηση αυτών. Για τα σχολεία του Μοναστηρίου και του Παλαιοχωρίου προτείνεται η επανάχρηση κυρίως για πολιτιστικούς σκοπούς, αλλά και η διαμόρφωση των προαυλίων τους ώστε να χρησιμεύουν ως μικρά πάρκα και χώρους ξεκούρασης και αναψυχής. Το σχολείο στο κέντρο προτείνεται να συνεχίσει να χρησιμοποιείται ως έχει, αλλά να είναι το μόνο που να μπορεί να ξαναχρησιμοποιηθεί για εκπαιδευτικούς λόγους καθώς προβλέπεται αύξηση του πληθυσμού του χωριού στο μέλλον.

Επίσης τα σπίτια που κατοικούνται μόνιμα, δηλαδή οι 260 κατοικίες που έχουν δηλωθεί θα πρέπει να δοθούν κριτήρια βοήθειας ώστε να αναβαθμιστούν ενεργειακά. Αυτό μπορεί να διευκολυνθεί από το γεγονός πως το νερό από κάποιες πηγές του χωριού ρέει ζεστό (στους 36 βαθμούς λένε οι κάτοικοι). Με τη δημιουργία δικτύου ώστε να προμηθεύονται τα σπίτια από αυτό το νερό, η κατανάλωση ενέργειας για τη θέρμανσή των, θα μειωθεί πολύ κατά τους χειμερινούς μήνες. Ακόμα, πέραν της προώθησης μέτρων για την μόνιμη εγκατάσταση ή επαναγκατάσταση κατοίκων, προτείνεται και η προώθηση β' κατοικίας.

Επιπλέον, λόγω της συζήτησης και της μελέτης που έχει ήδη γίνει για χωροθέτηση χιονοδρομικού κέντρου στο όρος Καράβα, προτείνεται όχι η υλοποίηση αυτού του σχεδίου, λόγω ύπαρξης χιονοδρομικού στο νομό Καρδίτσας, αλλά η ανέγερση ορειβατικού καταφυγίου. Για την ακρίβεια το καταφύγιο αυτό κρίνεται ορθό να τοποθετηθεί στο διάσελο του Αγίου Νικολάου, που είναι στα σύνορα της Οξυάς με το Βλάσι. Η συγκεκριμένη θέση που προτείνεται κρίνεται σωστή διότι δεν θα χρειαστεί να γίνει επέμβαση στο ιστορικό δάσος της Οξυάς, αλλά το καταφύγιο θα είναι δίπλα σε αυτό. Επίσης η απόσταση από την κορυφή της Καράβας αλλά και από τα υπάρχοντα σηματοδοτημένα μονοπάτια είναι μικρή.

ΧΑΡΤΗΣ 59: Προτεινόμενη θέση ορειβατικού καταφυγίου

Έτσι, μαζί με την σηματοδότηση και ένταξη στο δίκτυο μονοπατιών των Αγράφων, που ξεκινούν από την ορεινή περιοχή του ορεινού Μουζακίου και εισέρχονται στην Αργιθέα, θα αρχίσει και η ουσιαστική ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού στην περιοχή. Η χρήση ουσιαστικά του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, κάτι που δεν έχει γίνει στο βαθμό που θα έπρεπε. Ακόμα στο κομμάτι του ορεινού τουρισμού προτείνεται η δημιουργία και σηματοδότηση μονοπατιού που θα ξεκινάει από τη βρύση στην περιοχή Μελίσσι που ανήκει στον οικισμό Δάφνη, θα συνεχίζει παραποτάμια, θα διασχίζει τον οικισμό από όπου ξεκινάει και άλλο μονοπάτι μη σηματοδοτημένο, ύστερα θα ανηφορίζει μέχρι την Ι.Μ. Αγίας Τριάδας, από όπου ξεκινάει μονοπάτι σηματοδοτημένο, και θα καταλήγει μετά τη Μεσορράχη στον νερόμυλο στα Παλαιάμπελα.

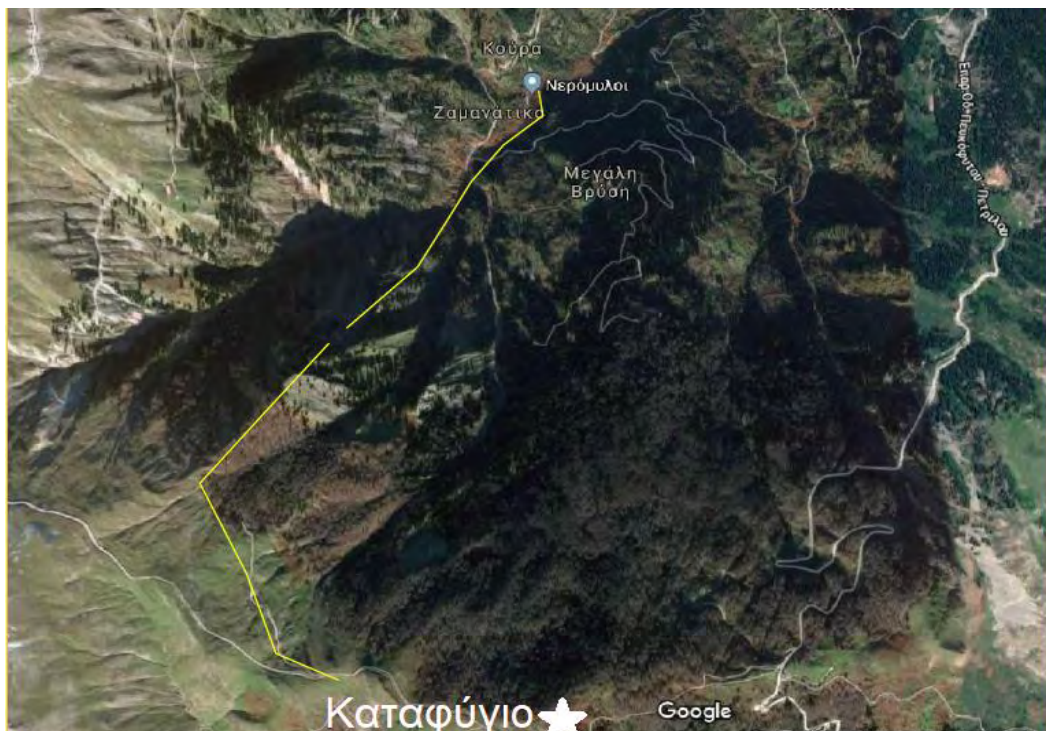
ΧΑΡΤΗΣ 60: Το μονοπάτι από Δάφνη προς την κορυφή Σκαφίδα (Πηγή: hellaspath.gr)

ΧΑΡΤΗΣ 61: Προτεινόμενο παραποτάμιο μονοπάτι (Πηγή: satellites.pro -Ίδια επεξεργασία)

Από εκεί προτείνεται η κατασκευή τελεφερίκ που θα ανηφορίζει μέχρι την κορυφή Σουφλί, όπου καταλήγει το μοναδικό σηματοδοτημένο μονοπάτι της Οξυάς, και από εκεί θα ανηφορίζει πάλι και θα καταλήγει στην περιοχή όπου προτείνεται η ανέγερση του καταφυγίου.

ΧΑΡΤΗΣ 62: Προτεινόμενη διαδρομή τελεφερίκ (Google Maps -Ίδια επεξεργασία)

Στο πνεύμα της ήπιας ανάπτυξης, εντάσσονται όλες οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού. Η περιοχή της Οξυάς ενδείκνυται και για αγροτουρισμό, και για πολιτιστικό, και για περιπατητικό αλλά και για ορεινό τουρισμό όπως αναφέρθηκε πιο πάνω. Για να αναπτυχθούν αυτά χρειάζονται οι υποδομές, το marketing της περιοχής και η συνεργασία με τις γύρω Τοπικές Κοινότητες, τόσο του δήμου Αργιθέας όσο και του Μουζακίου.

Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η άμεση αποκατάσταση του γεφυριού της Κορψιάς και στη συνέχεια αποκατάσταση και ανάδειξη του γκαλντερίμου του Σιάμ που διέρχεται από αυτό. Έπειτα στο ίδιο πνεύμα, προτείνεται η αποκατάσταση του νερόμυλου στον οικισμό Παλαιάμπελα, καθώς από εκεί διέρχεται το γκαλντερίμι.

ΧΑΡΤΗΣ 63: Το προς ανάδειξη γκαλντερίμι του Σιάμ (Γκέκας Απ. Ι., 2013)

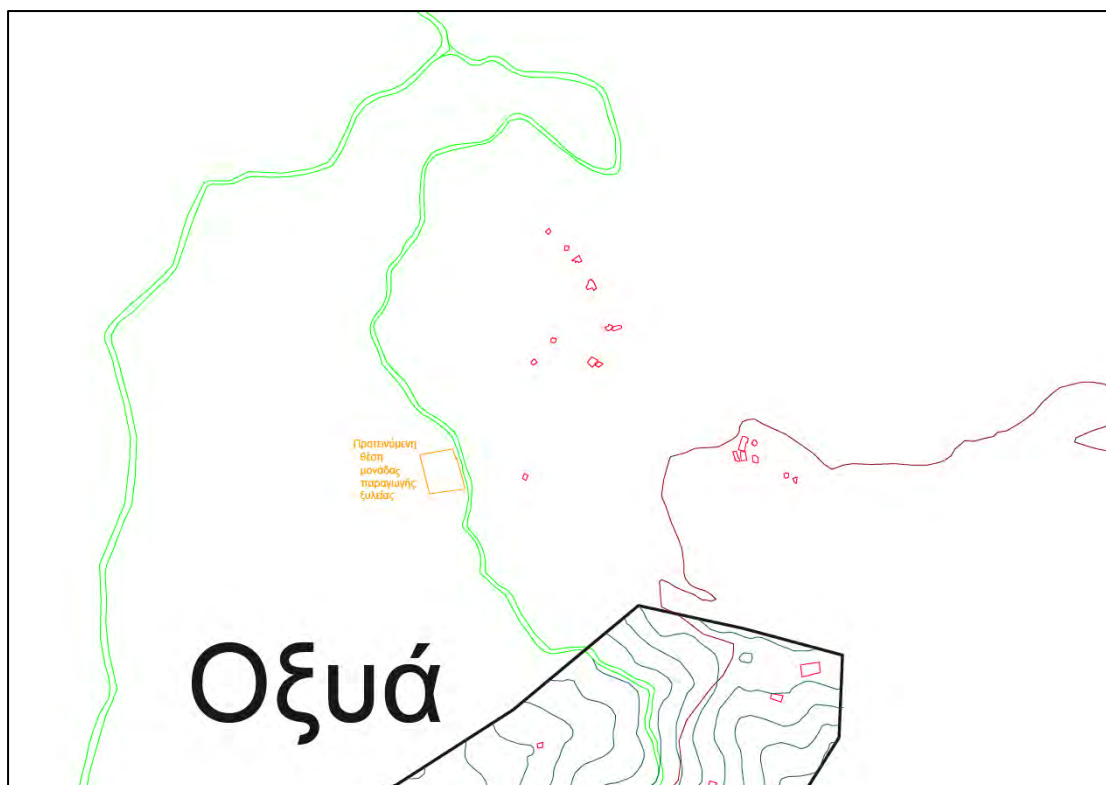

Ακόμα προτείνεται η ανάδειξη των οχυρών που έχουν βρεθεί στην περιοχή των Πλατανίων και η σύνδεση με το οχυρό που βρέθηκε στην Τ.Κ. της Δρακότρυπας. Επιπλέον προτείνεται η δημιουργία περιπάτου θρησκευτικού περιεχομένου, που θα διέρχεται και από την Οξυά, λόγω της ύπαρξης της Ι.Μ. Αγίας Τριάδας, αλλά θα συνδέεται και με τα Μοναστήρια της Αργιθέας. Μια ενδεικτική τέτοια διαδρομή θα ξεκινούσε από την Ι.Μ. Αγίας Τριάδας στη Δρακότρυπα, θα συνέχιζε στην Ι.Μ. Αγίας Τριάδας στην Οξυά και στη συνέχεια θα εισερχόταν στην περιοχή της Αργιθέας όπου υπάρχουν οι Μονές Βλασίου, Πετρίλου, Σπηλιάς, Πετροχωρίου, Βραγκιανών, Αθηρού και Μεσοβουνίου. Έτσι δημιουργείται μια διαδρομή με οκτώ στάσεις μία σε κάθε Ι.Μ.. Για να μπορέσει να γίνει όμως κάτι τέτοιο θα πρέπει οι δρόμοι που οδηγούν σε αυτές τις Ι.Μ. να ασφαλοστρωθούν και να διανοιχτούν.

Στα πλαίσια αυτά προτείνεται και η συνεργασία μεταξύ του ήδη υπάρχοντος ξενώνα με τον πολιτιστικό σύλλογο της Οξυάς και των υπόλοιπων χωριών, αλλά και με τον Ε.Ο.Σ.Κ. για να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω. Σε περίπτωση ανέγερσης νέου ξενώνα, να ανεγερθεί αποκλειστικά για αγροτουριστικούς σκοπούς.

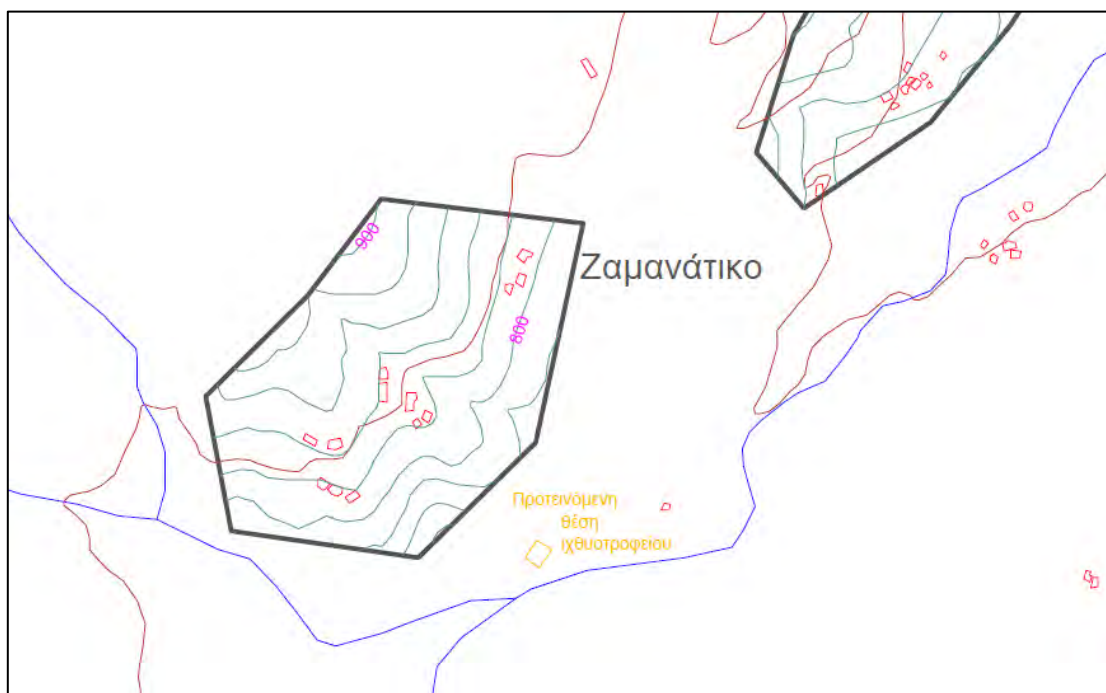
Ένας τρόπος όμως για να μπορέσει να αναπτυχθεί και να είναι βιώσιμος θα πρέπει να αναπτύξει και τους άλλους τομείς παραγωγής. Για να γίνει αυτό, προτείνεται η δημιουργία ιχθυοτροφείου στον ποταμό Πάμισο με πέστροφες. Για την ακρίβεια προτείνεται ανέγερση ιχθυοτροφείου αλλά και χώρου εστίασης νότια του οικισμού Ζαμανάτικο. Επίσης προτείνεται η επανάχρηση των μη χρησιμοποιούμενων χωραφιών, με την τοποθέτηση αρωματικών φυτών και φυτών που ευδοκιμούν κυρίως στα ορεινά. Αλλά και με τα αυτοφυή που ευδοκιμούν στη συγκεκριμένη περιοχή (ρίγανη, τσάι, χαμομήλι κ.α.). Όπως επίσης η ένταξη των τοπικών προϊόντων όπως η φέτα, το γαλοτύρι, το λουκάνικο κ.α. σε καθεστώς Π.Ο.Π. και Π.Γ.Ε..

Ακόμα προτείνεται η δημιουργία μονάδας παραγωγής ξυλείας, εντός όμως της Τ.Κ. ώστε να τονωθεί η τοπική οικονομία και να γίνει σωστή χρήση των πόρων του δάσους. Η μονάδα αυτή προτείνεται να χωροθετηθεί στις παρυφές –αλλά εκτός- των ορίων του οικισμού της Οξυάς, επειδή αποτελεί το κέντρο του χωριού αλλά και λόγω της εγγύτητάς του στον οδικό άξονα Μουζακίου –Αργιθέας.

ΧΑΡΤΗΣ 64: Η περιοχή που προτείνεται για την ανέγερση μονάδας παραγωγής ξυλείας

ΧΑΡΤΗΣ 65: Προτεινόμενη θέση ανέγερσης ιχθυοτροφείου

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Υπόμνημα χαρτών 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 64, 65

Για την πραγματοποίηση των παραπάνω, ώστε να τονωθεί η οικονομία της περιοχής, θα πρέπει να ενταχθεί στα αντίστοιχα προγράμματα, οποιασδήποτε κλίμακας, και θα πρέπει να προωθηθούν μέτρα και κίνητρα από το κράτος ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία αυτή στο ξεκίνημά της.

Επίσης προτείνεται η διακοπή μέχρι νεωτέρας της κατασκευής των αιολικών πάρκων και των Μ.Υ/Η.Ε. στην ευρύτερη περιοχή αλλά και εντός της Τ.Κ. της Οξυάς. Αρχικά τοποθετώντας τις ανεμογεννήτριες στα μέρη που έχουν μελετηθεί, θα σταματήσει οποιαδήποτε προσπάθεια ανάπτυξης ορεινού τουρισμού. Ούτε ορειβατικό καταφύγιο θα μπορέσει να κατασκευαστεί ούτε τα μονοπάτια θα μπορέσουν να αναδειχθούν. Η δέσμευση χώρου θα είναι τεράστια, η οπτική όχληση επίσης αλλά και η καταστροφή των υπαρχόντων δασών λόγω της αποψίλωσης. Εκτός από τις συνέπειες στον τουρισμό, θα υπάρξουν συνέπειες και στον κτηνοτροφικό τομέα, καθώς η περιοχή που είναι να τοποθετηθούν οι ανεμογεννήτριες είναι περιοχή με αλπικά λιβάδια, που ενδείκνυνται για την τοπική οικόσιτη πανίδα. Το ίδιο ισχύει και για τα Μ.Υ/Η.Ε., τα οποία δεσμεύουν τη χρήση του νερού και εμποδίζουν την ανάπτυξη ιχθυοκαλλιεργειών.

Τέλος, για την καλύτερη και πιο αποτελεσματική διαχείριση της περιοχής, που εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή των Αγράφων, προτείνεται η δημιουργία σύμβασης των δήμων που έδαφός τους βρίσκεται εντός της οροσειράς. Οι δήμοι αυτοί είναι οι Μουζακίου, Αργιθέας, Λίμνης Πλαστήρα, Καρδίτσας και Σοφάδων από το νομό Καρδίτσας και ο δήμος Αγράφων από το νομό Ευρυτανίας. Σαν αντιστοιχία με την Σύμβαση των Άλπεων, μέσω της οποίας να προταθούν κι αν είναι δυνατόν να θεσμοθετηθούν πρωτόκολλα τα οποία θα έχουν ως στόχο τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και την προστασία της οροσειράς.

Κεφάλαιο 8^ο –Γενικά συμπεράσματα

Τα ιδιαίτερα τοπογραφικά και κλιματολογικά χαρακτηριστικά των ορεινών περιοχών, σε συνδυασμό με την αστικοποίηση που κυριάρχησε σε όλο το λεγόμενο δυτικό κόσμο, είχε ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση και ερήμωση ως ένα σημείο του ορεινού χώρου. Το παραπάνω γεγονός είναι κάτι που ισχύει τόσο στον ευρωπαϊκό όσο και στον ελλαδικό ορεινό χώρο. Έτσι παρατηρούνται πολλοί οικισμοί που μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα είχαν αρκετό πληθυσμό, σήμερα να είναι σχεδόν ερημωμένοι. Ακόμα όμως υπάρχουν αρκετοί δήμοι και κοινότητες που συνεχίζουν να υφίστανται.

Ένα ακόμα αποτέλεσμα της μείωσης του πληθυσμού των ορεινών οικισμών και της μη ανάπτυξής τους την περίοδο της εκβιομηχάνισης, είναι ότι οι περιοχές αυτές έχουν διατηρήσει το φυσικό τους περιβάλλον και οι χρήσεις γης είναι φιλικές προς αυτό. Και αυτό το γεγονός παρατηρείται τόσο στην Ευρώπη όσο και στην χώρα μας, μέσω της αναλογίας δομημένου και αδόμητου περιβάλλοντος.

Οι Άλπεις είναι η μεγαλύτερη οροσειρά, εξ'ολοκλήρου εντός της Ευρώπης. Ξεκινάει από τη Γαλλία και φτάνει ως τη Σλοβενία και κατοικείται από περίπου 14 εκ. ανθρώπους. Παρά το γεγονός ότι πολλές από τις χώρες που βρίσκονται εντός των Άλπεων εκβιομηχανίστηκαν νωρίς, στις ορεινές περιοχές αυτό άργησε να συμβεί και για την ακρίβεια ξεκίνησε τη δεκαετία του 1970, και έγινε σε μικρό βαθμό, κάτι που αποδυνκνείται και από το γεγονός πως ο δευτερογενής τομέας παραγωγής είναι μικρότερος σε σχέση με τους άλλους και κυρίως χωροθετείται στους πρόποδες της οροσειράς και συγκεκριμένες χώρες.

Για να μην αναπτηχθούν ή να μην μεγαλώσουν κι άλλο οι χωρικές ανισότητες που δημιουργούνται λόγω της σχέσης πόλης και υπαίθρου, τα κράτη που μέρος τους βρίσκεται εντός των Άλπεων, το 1991 θέσπισαν τη Σύμβαση των Άλπεων. Μέσα από τη Σύμβαση προτάθηκαν πρωτόκολλα για το χωροταξικός σχεδιασμός και τη βιώσιμη ανάπτυξη, για την προστασία της φύσης και τη διατήρηση του τοπίου, για την ορεινή γεωργία, για τα ορεινά δάση, για τον τουρισμό, την ενέργεια, την προστασία του εδάφους και τις μεταφορές. Τα πρωτόλλα αυτά δίνουν κάποιες σταθερές για να μπορέσει να αναπτυχθεί ο ορεινός χώρος, χωρίς να δημιουργείται πρόβλημα στο

περιβάλλον, χωρίς να ελαττώνεται ο πληθυσμός και γενικότερα χωρίς να παρατηρούνται ακραία φαινόμενα.

Ένας τέτοιος οικισμός είναι το Gurtneellen, ένα αλπικό χωριό με λίγους κατοίκους, που όμως δεν έχει σταματήσει να αναπτύσσεται, που λειτουργούν όλοι οι τομείς παραγωγής και που έχει διατηρήσει το χαρακτήρα του. Επίσης είναι οικισμός που διαθέτει δημόσιες συγκοινωνίες, ασφαλές οδικό δίκτυο και παρέχει ασφάλεια στους κατοίκους του από (όσους γίνεται) φυσικούς κινδύνους.

Η Ελλάδα είναι η 4^η πιο ορεινή χώρα στην Ευρώπη, με ποσοστό 77,9%. Κι όμως ο ορεινός χώρος μας είναι πολύ αραιοκατοικημένος και το ποσοστό που κατοικεί εκεί είναι μόλις το 7,007%. Η αραιοκατοίκηση αυτή είναι αποτέλεσμα, όπως και σε όλη την υπόλοιπη Ευρώπη, των κλιματικών συνθηκών, της αστικοποίησης αλλά και των ιδιαίτερων κοινωνικών συνθηκών της χώρας μας κατά τον 20^ο αιώνα.

Κάτι που σήμερα δυσκολεύει ακόμα πιο πολύ την ανάπτυξη των ορεινών μας οικισμών είναι η μη ύπαρξη ενιαίου χωροταξικού σχεδιασμού. Ενώ θα έπρεπε ο ορεινός χώρος να μελετάται και να προγραμματίζεται ξεχωριστά –όπως οι Άλπεις- ο σχεδιασμός που γίνεται τον αναφέρει απλά ως υποπερίπτωση με αποτέλεσμα να παραμελείται ακόμα πιο πολύ. Το ίδιο ισχύει και για τα όποια προγράμματα εφαρμόστηκαν στο παρελθόν αλλά και για όσα εφαρμόζονται ακόμα και σήμερα.

Τα Άγραφα είναι οροσειρά που βρίσκεται στην κεντρική Ελλάδα και χωρίζεται σε δύο κυρίως μέρη, τα θεσσαλικά και τα ευρυτανικά. Είναι περιοχή με ιστορία που χάνεται στα βάθη των αιώνων, που κατοικείται ακόμα κι σήμερα, με πολλές ενεργές κοινότητες και οικισμούς. Σε σχέση, όμως, με το παρελθόν τα σημάδια εγκατάλειψης είναι παραπάνω από φανερά.

Στα θεσσαλικά Άγραφα βρίσκεται και η περιοχή μελέτης, η Τ.Κ. Οξυάς του νομού Καρδίτσας. Είναι χτισμένο στις πλαγιές που δημιουργούνται από τον ποταμό Πάμισο και τα όρη Καραβά, Ζυγορολίβαδο (Καζάρμα) και Τύμπανος (Προφήτης Ηλίας). Χωριό κι αυτό που η ιστορία του χάνεται στα βάθη των αιώνων, με την επικρατέστερη θεωρία για την ίδρυσή του να το βάζει χρονικά στον 14^ο αιώνα μ.Χ.. Παλαιότερα αποτελούσε τοπικό κόμβο καθώς ήταν το πέραςμα από την περιοχή της Αργιθέας στην περιοχή του Μουζακίου. Και αυτό, όπως και τα υπόλοιπα χωριά της περιοχής, έχει τα τελευταία χρόνια εγκαταλειφθεί.

Αποτελείται από ένα σύμπλεγμα 12 οικισμών σε διαφορετικά υψόμετρα, που βρίσκονται ανατολικά και δυτικά του ποταμού Πάμισου. Ο κεντρικός οικισμός του χωριού αποτελεί κέντρο 4^{ου} επιπέδου ενώ οι υπόλοιποι 11 οικισμοί 5^{ου}. Τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής έχουν διατηρηθεί αναλλοίωτα, λόγω της ανάπτυξης των οικισμών και της αποφυγής της βιομηχάνισης της περιοχής. Αυτό το γεγονός δίνει δυνατότητες προοπτικών ανάπτυξης της περιοχής.

Ανάπτυξη που θα στηρίζεται στο περιβάλλον της και το τοπίο της, τις δυνατότητες που ήδη έχει και δεν θα ξεπερνάει τη φέρουσα ικανότητά της. Με πρότυπο κάποια από τα πρωτόκολλα που έχει θεσπίσει η Σύμβαση των Άλπεων –και όχι μόνο- αλλά και γενικότερα με αυτή τη μορφή οργάνωσης. Δηλαδή πέραν των βασικών υποδομών που ήδη έπρεπε να υφίστανται στο χωριό δηλαδή δρόμοι ασφαλτοστρωμένοι, κεντρική πλατεία, χώροι στάθμευσης, οχετοί κ.α., η ύπαρξη του δευτερογενούς τομέα παραγωγής στην ύπαιθρο, η συνέχιση των παραδοσιακών επαγγελμάτων αλλά στον 21^ο αιώνα, η μη καταστροφή του τοπίου και η χρήση των φυσικών της πόρων με τον τρόπο που πρέπει.

Έτσι, ξεκινώντας από τα βασικά, υπάρχει περίπτωση σιγά σιγά να τονωθεί ξανά η ύπαιθρος της χώρας μας. Και με τη σωστή συνεργασία των ορεινών κοινοτήτων και δήμων να ελαττωθεί η ψαλίδα της σχέσης πόλεως –υπαίθρου.

Παράρτημα

Κεφάλαιο 1^ο –Χρήσεις γης της Τ.Κ. Οξυάς σύμφωνα με τον Γ.Π.Σ. της Δ.Ε.

Μουζακίου

Στις περιοχές που έχουν χρήση τη γενική κατοικία επιτρέπονται οι χρήσεις του άρθρου 3 του Προεδρικού διατάγματος 23/2/1987 «Κατηγορίες και περιεχόμενο Χρήσεων γης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 166/Δ'/1987). Και ειδικότερα:

- Κατοικία.
- Ξενοδοχεία μέχρι 50 κλινών και ξενώνες.
- Εμπορικά καταστήματα (με εξαίρεση τις υπεραγορές και τα πολυκαταστήματα).
- Γραφεία, τράπεζες, ασφάλειες, κοινωφελείς οργανισμοί.
- Κτίρια εκπαίδευσης.
- Εστιατόρια.
- Αναψυκτήρια.
- Θρησκευτικοί χώροι.
- Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.
- Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης.
- Αθλητικές εγκαταστάσεις.
- Γήπεδα στάθμευσης.
- Πολιτιστικά κτίρια (και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις).

Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση νέων πρατηρίων βενζίνης και λοιπών καυσίμων (στερεών, υγρών, αερίων), συνεργείων αυτοκινήτων και μοτοποδηλάτων (συνεργεία, φανοποιεία κ.λπ.), πλυντηρίων αυτοκινήτων, σιδηρουργείων (σιδηρές κατασκευές, αλουμινίου κ.λπ.) ξυλουργεία (επεξεργασία ξύλου, στιλβωτήρια επίπλων, κ.λπ.), εγκαταστάσεων εμπορευματικών μεταφορών, εμπορικών εκθέσεων και εκθεσιακών κέντρων (Πηγή: mouzaki.gr).

**Κεφάλαιο 2ο - Καθορισμός μορφολογικών κανόνων δόμησης και
Αρχιτεκτονικής, στις περιοχές των οικισμών Οξυά και Πλατάνια**

Έχοντας υπόψη:

Το Ν. 3852/2010 « Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α'87)

Το άρθρο 42, παρ. 5 του Ν.1337/83 (Α'33) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 παρ. 17 του Ν.1512/1985

Τις διατάξεις του Ν. 4067/12 (Α'79) όπως τροποποιήθηκε με τους νόμους Ν. 4178/13 (Α'174), Ν.4258/14 (Α'94), Ν.4315/14 (Α'269)

Το άρθρο 29 α Ν . 1558/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (Α'137), που προστέθηκε στο νόμο αυτό με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α'154), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ. 2α του Ν. 2469/1997 (Α'38)

Το άρθρο 1 παρ. 2α του Ν. 2469/97 (Α'38), «Περιορισμός κρατικών δαπανών»

Το ΠΔ 100/28-8-2014 Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, όπως ισχύει (Α'167)

Το ΠΔ 73/23-9-2015 (ΦΕΚ116/Α), με το οποίο διορίστηκε ο Παναγιώτης Σκουρλέτης στη θέση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ο Ιωάννης Τσιρώνης του Αγγέλου στη θέση του αναπληρωτή Υπουργού.

Αρμοδιότητες Υπουργών Μακεδονίας-Θράκης και Αιγαίου μόνο για τα παραδοσιακά (όπου απαιτείται)

Το από 24-4-1985 ΠΔ όπως ισχύει (Δ'/181)

Τις αποφάσεις νομαρχών καθορισμού ορίων των οικισμών της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας καθώς και τυχόν τροποποιήσεις αυτών

Το ΦΕΚ 594/78 ορισμού Παραδοσιακών Οικισμών Ελληνόπουργου και Ρεντίνας

Τη γνωμοδότηση του αρμοδίου Κεντρικού Συμβουλίου (ΚΕΣΑ ή ΚΕΣΥΠΙΟΘΑ)

Τις αποφάσεις Δ.Σ. Δήμων στο πλαίσιο της διαβούλευσης και τυχόν πρακτικό διαβούλευσης (αν βγει κοινό πρακτικό σε επίπεδο Περιφέρειας)

Την τελική παραλαβή μετά την διαβούλευση

Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού για το τρέχον έτος και τα επόμενα οικονομικά έτη

Άρθρο 1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Α. Οικισμοί ορεινοί / ημιορεινοί, αγροτικοί / κτηνοτροφικοί: Καροπλέσι, Ανθηρό, Γιαννουσαίικα, Καστανέα, Μούχα, Καταφύγιο, Νεράιδα, Σαραντάπορο, Ραχούλα, Ίταμος, Αμάραντος, Αμπελικό, Παλιούρι, Μολόχα, Άγιος Γεώργιος, Πορτίτσα, Λαγκάδι, Μεταμόρφωσις, Αργιθέα, Ελληνικά, Θερινό, Καλή Κώμη, Καρυά, Μεσοβούνιο, Πετρωτό, Συκέα, Τρίλοφον, Πετρίλο, Αργυραίικα, Βασιλάδες, Πολύδροσο, Ρώσσης, Χαλκιάπουλο, Χάρη, Βλάσιο, Δροσάτο, Λεοντίτο, Πετροχώρι, Στεφανιάδα, Αετοχώριο, Ρωμιά, Παλαιοχώρι, Βραγκιανά, Γριμπιανά, Νεοχώρια, Αργύρι, Κελλάρια, Αρδάνοβο, Καταφύλλι, Μάραθος, Μελάνυδρο, Μορφοβούνι, Κερασέα, Λαμπερό, Μοσχάτο, Καρβασαράς, Καρίτσα, Αγία Μαρίνα, Μπελοκομίτης, Αμυγδαλή, Βατσουνιά, Δρακότρυπα, Τρυγόνα, Παλαιόκαστρο, Ελληνόκαστρο, Λάκκες, Ξηρόκαμπος, Οξυά, Πλατάνια, Πευκόφυτο, Χαραυγή, Μαρτίι, Μουζάκι, Πορτή, Άγιος Ακάκιος, Λιβάδια Ιθώμης, Αγναντερό, Κέδρος, Αηδονοχώρι, Βαθύλακκος, Λουτροπηγή, Λουτρό, Λεοντάρι, Ανάβρα, Ασημοχώρι, Αχλαδέα, Κτιμένη.

Β. Οικισμοί ορεινοί / ημιορεινοί, τουριστικοί / παραθεριστικοί : Ανθηρό, Μεσενικόλας, Πεζούλα, Νεράιδα, Ραφήνα, Κρυονέρι, Κουτσοδήμος, Κέδρος, Λογγά, Φυλακτή, Ανθοχώρι, Κεραμαργιώ, Κρυοπηγή, Θραψίμι, Λουτρά Συμοκόβου, Πλατανάκος, Σπάθες.

Γ. Οικισμοί Πεδινοί, αγροτικοί / κτηνοτροφικοί: Αγιοπηγή, Αρτεσιανό, Παλαιοκκλήσι, Καλλίθηρο, Καλλιφώνι, Μαυρονέρι, Απιδέα, Αμπελάκια, Δαφνοσπηλιά, Ζαΐμι, Σταυρός, Άγιος Θεόδωρος, Μακρυχώρι, Μέλισσα, Μύρινα, Πρόδρομος, Πτελοπούλα, Μητρόπολη, Ξινονέρι, Γεωργικό, Φράγκο, Κρύα Βρύση, Γελάνθη, Λαζαρίνα, Μαγουλίτσα, Μαυρομμάτι, Κόμπελος, Ζωγραφία, Λυγαριές, Καππας, Λοξάδα, Πύργος Ιθώμης, Χάρμα, Κρανέα, Άγιοι Ανάργυροι, Μαγούλα, Παλαιοχώρι, Ριζοβούνι, Άγιος Δημήτριος, Βλοχός, Γοργοβίτες, Καλυβάκια, Κοσκινάς, Ψαθοχώρι, Μάρκος, Μεταμόρφωση, Προάστιο, Αγία Τριάδα, Καλογριανά, Μαραθέα, Κόρδα, Πεδινό, Μεσορράχη, Ιτέα, Ηλίας, Αστρίτσα, Λεύκη,

Ορφανά, Πέτρινο, Συκέες, Μαγουλίτσα, Αμπελών, Φύλλο, Αγία Παρασκευή, Άγιος Βησσάριος, Άμπελος, Ανώγειο, Γεφύρια, Δασοχώρι, Καππαδοκικό, Καρποχώρι, Μασχολούρι, Μαυραχάδες, Μελισσοχώρι, Πασχαλίτσα, Φιλία, Ματαράγκα, Ταυρωπός, Ερμήτσι, Κυψέλη, Πύργος Κιερίου, Γραμματικό, Νέο Ικόνιο, Νέα Ζωή, Ρούσσο, Οθωμανικό.

Δ. Οικισμοί παρόχθιοι, αγροτικοί / κτηνοτροφικοί: Κάτω Κτιμένη

Ε. Οικισμοί παρόχθιοι, τουριστικοί / παραθεριστικοί: Άγιος Αθανάσιος, Τσαρδάκι, Καλύβια, Καλύβια Φυλακτής.

Άρθρο 3 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ

Τα νέα κτίρια επιβάλλεται να έχουν λιτή γεωμετρική μορφή. Η αρχιτεκτονική σύνθεση πρέπει να εξασφαλίζει την ένταξη του κτιρίου κατάλληλα στο τοπίο ώστε:

Να προσαρμόζεται στη φυσική μορφολογία του εδάφους

Να μην υπερβαίνει την κορυφογραμμή και το διάσελο

Να διαφυλάττει και να εντάσσει αρμονικά τα τυχόν χαρακτηριστικά στοιχεία του φυσικού (δέντρα, βράχοι κλπ) και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Σε δρόμους με συνεχή μέτωπα, η όψη του νέου κτιρίου να λαμβάνει υπόψη (να σέβεται) το μέτωπο των υφιστάμενων οικοδομών.

Να εξασφαλίζεται ή να προβλέπεται (με ράμπες ή μηχανικά μέσα) η προσβασιμότητα στα εμποδιζόμενα άτομα στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον

Να ενθαρρύνονται οι μορφολογικές προσεγγίσεις που βασίζονται στην τήρηση των αξιών και των αρχών της τοπικής αρχιτεκτονικής παράδοσης και η αφαιρετική αναφοράς σε αυτές, ενώ να αποθαρρύνεται η λανθασμένη απόδοση παραδοσιακών μορφολογικών στοιχείων και η πιστή αντιγραφή - μιμητισμός σε νέες οικοδομές

ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΤΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟ

Η ογκοπλαστική διαμόρφωση του κτιρίου, η διάταξη του μέσα στο γήπεδο και τα μορφολογικά του χαρακτηριστικά προσαρμόζονται στα τοπικά επικρατούντα πρότυπα.

Ισχύει ο ΝΟΚ (ν.4067/2012) και οι ειδικές διατάξεις κατά περίπτωση.

ΟΓΚΟΙ

Το αρχιτεκτονικό σύνολο που δημιουργείται πρέπει να είναι τοποθετημένο στο γήπεδο κατά τρόπο ώστε να διαφυλάσσεται το φυσικό περιβάλλον.

Οι όγκοι που διαμορφώνονται μπορούν να βρίσκονται είτε σε επαφή μεταξύ τους είτε να συνδέονται με ημιυπαίθριους χώρους ή αυλές, δημιουργώντας απαραίτητα ενιαίο αρχιτεκτονικό σύνολο με ενότητα και συνοχή

Δεν επιτρέπονται τα παράγωνα και καμπύλα σχήματα σε κάτοψη και στέγη. Κατ' εξαίρεση επιτρέπονται παράγωνα σχήματα σε περιπτώσεις οικοπέδων με ανάλογο σχήμα και όταν το κτίσμα εφάπτεται στο όριο του οικοπέδου, μετά από έγκριση του αρμόδιου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής.

Δεν επιτρέπονται οι προεξοχές στον όροφο (έρκερ).

Δεν επιτρέπεται η Pilotis

ΥΨΗ

Ισχύει ο ΝΟΚ (ν.4067/2012) και οι ειδικές διατάξεις κατά περίπτωση.

Δεν επιτρέπεται οποιαδήποτε κατασκευή πάνω από το ύψος του κτηρίου εκτός από φωτοβολταϊκά συστήματα μόνο αν ακολουθούν την κλίση και τη γεωμετρία της στέγης και εφάπτονται σε αυτή, καπνοδόχοι με ύψος <1,50μ. από ανεπίχριστη λιθοδομή ή από συμβατικά υλικά με επίχρισμα (Δεν επιτρέπεται η χρήση μεταλλικών ή Inox στοιχείων), ηλιακοί θερμοσίφωνες μόνο αν ακολουθούν την κλίση και τη γεωμετρία της στέγης και εφάπτονται σε αυτή.

Επιτρέπεται η τοποθέτηση κεραιών τηλεόρασης στις όψεις, χωρίς αυτές να υπερβαίνουν σε κανένα σημείο το ύψος της στέγης.

ΟΡΟΦΟΙ

Ισχύει ο ΝΟΚ (ν.4067/2012) και οι ειδικές διατάξεις κατά περίπτωση.

ΟΨΕΙΣ

Οι όψεις των κτιρίων φέρουν ορθογώνια ανοίγματα, κατασκευασμένα κατά τα τοπικά πρότυπα, διατηρώντας τις αναλογίες πλήρους- κενού και ο σχεδιασμός τους (ο ρυθμός και οι αναλογίες τους) θα πρέπει να εναρμονίζεται με το άμεσο δομημένο και φυσικό περιβάλλον του κτιρίου.

ΤΟΙΧΟΙ

Οι εξωτερικού τοίχοι των κτιρίων κατασκευάζονται από οποιοδήποτε υλικό. Δεν επιτρέπονται οι επιλογές μη συμβατών έντονων χρωματισμών, μοτίβων (πχ έντονοι χρωματισμοί, ζωγραφικές απεικονίσεις κα) και οι τεχνοτροπίες επιχρισμάτων που παραπέμπουν σε ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά άλλων περιοχών.

ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ

Τα εξωτερικά κουφώματα κάθε κτιρίου επιβάλλεται να έχουν ενιαίο χρωματισμό και υλικό.

ΣΤΕΓΕΣ

Δεν επιτρέπεται η διάσπαση της στέγης σε επιμέρους τμήματα.

Η κάλυψη γίνεται με κατασκευή τετράριχτης στέγης, κλίσης 30-40%.

Επιτρέπεται η κατασκευή μονόριχτης στέγης με την ίδια κλίση της κεντρικής στέγης του κτηρίου για την κάλυψη εξωστών του ορόφου ή και για την επικάλυψη δευτερευόντων όγκων και με την προϋπόθεση ότι δεν ξεπερνούν σε κανένα σημείο το κατώτατο ύψος της κεντρικής στέγης.

Επιτρέπεται η κατασκευή μονόριχτης στέγης για την κάλυψη στεγασμένων ισόγειων χώρων, με την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει σε κανένα σημείο τη στέγη του κτηρίου και ότι ορίζεται στο σύνολό της από κατακόρυφα ελαφριά ξύλινα στοιχεία.

Επιβάλλεται η ολοκλήρωση της στέγης πριν τη συνέχιση των λοιπών εργασιών.

Επιβάλλεται η ολοκλήρωση της στέγης έστω και αν προβλέπεται μελλοντική προσθήκη ορόφου προ της ηλεκτροδότησης της οικοδομής.

ΕΞΩΣΤΕΣ

Δεν επιτρέπονται περιμετρικοί εξώστες

Δεν επιτρέπεται η εκτεταμένη χρήση γύψινων στοιχείων - μπαλούστρων

Επιτρέπονται κλειστοί εξώστες (σαχνισιού) στον άνω όροφο και προσμετρούνται στον ΣΔ.

Δεν επιτρέπεται η κατασκευή εξώστη στο ισόγειο.

Δεν επιτρέπεται η κατασκευή εξώστη με βάθος μικρότερο από 1,00μ. και μεγαλύτερο από 1,80μ.

Επιτρέπονται εξώστες μέγιστου πλάτους το 2/3 ανά όψη.

Επιβάλλεται η τοποθέτηση των εξωστών στον άξονα της όψης ή συμμετρικά αυτού.

ΚΛΙΜΑΚΟΣΤΑΣΙΑ

Επιτρέπεται η κατασκευή εξωτερικής σκάλας προς τον Α' όροφο, μόνο σε ευθύγραμμη μορφή, παράλληλα και σε επαφή με την όψη. Η κατασκευή της σκάλας επιβάλλεται να είναι από υλικά που εναρμονίζονται με τον κυρίως όγκο. Μέγιστο πλάτος σε περίπτωση κατασκευής εξωτερικής κλίμακας 1,50μ. Δεν επιτρέπεται η προεξοχή της σκάλας πέρα από το όριο του κτηρίου.

ΣΚΙΑΣΤΡΑ

Δεν επιτρέπονται οι συνδυασμοί πολλών επιμέρους διαφορετικών κατασκευών και τύπων σκίασης στο ίδιο κτίριο.

Επιτρεπόμενα (εξωτερικά) μέσα ηλιοπροστασίας:

Οριζόντιες ή κεκλιμένες προεξοχές (στέγαστρα) που ακολουθούν την κλίση της βασικής στέγης

Σκούρα (υλικού όπως περιγράφεται παραπάνω).

Τέντες, χωρίς μόνιμα στοιχεία στήριξης, λευκού ή υπόλευκου χρώματος.

Άλλα είδη εξωτερικής σκίασης μπορούν να εφαρμοστούν σε δημόσια κτήρια κατόπιν έγκρισης του τοπικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής.

ΠΕΡΙΦΡΑΞΕΙΣ

Οι περιφράξεις των γηπέδων και οι τοίχοι αντιστήριξης ακολουθούν το επικρατές τοπικό πρότυπο στο άμεσο περιβάλλον. Επιτρέπεται η περίφραξη των οικοπέδων με συμπαγή κατασκευή (λιθοδομή ή επίχρισμα) ως το ύψος του 1,00μ. ενώ συνολικά η περίφραξη δεν μπορεί να υπερβαίνει σε ύψος τα 2,00μ. Πάνω από το 1,00μ. επιτρέπεται η κατασκευή ξύλινου ή μεταλλικού κιγκλιδώματος που θα πρέπει να εναρμονίζεται με τα κιγκλιδώματα των εξωστών και των άλλων υπαίθριων χώρων.

Κατ' εξαίρεση, σε δρόμους με συνεχή μέτωπα από όψεις κτιρίων και ψηλές μάνδρες, δεν επιτρέπεται η κατασκευή χαμηλών περιτοιχίσεων, ή η τοποθέτηση κιγκλιδωμάτων, αλλά επιβάλλεται η συνέχεια της υφιστάμενης μορφολογίας. Τυχόν υφιστάμενες παραδοσιακές περιφράξεις διατηρούνται ή αποκαθίστανται στην αυθεντική τους μορφή. Δεν επιτρέπονται κάθε είδους επενδύσεις των επιφανειών των περιφράξεων και τοίχων αντιστήριξης με διάφορα υλικά, όπως σχιστόπλακες ή άλλους πλακοειδής, κεραμικά, λίθους, και οι τεχνοτροπίες επιχρισμάτων που παραπέμπουν στα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά άλλων περιοχών.

ΥΛΙΚΑ

Επιτρέπονται Λιθοδομές ανεπίχριστες, Λιθοδομές επιχρισμένες, Συμβατικά υλικά επιχρισμένα (μπετόν-οπτοπλινθοδομές).

Δεν επιτρέπονται κάθε είδους επενδύσεις των επιφανειών με διάφορα υλικά, όπως σχιστόπλακες ή άλλους πλακοειδής, κεραμικά, λίθους, και οι τεχνοτροπίες επιχρισμάτων που παραπέμπουν στα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά άλλων περιοχών.

Επιτρέπεται κατ' εξαίρεση επένδυση του συνόλου του κτίσματος με κτισμένη λιθοδομή πάχους τουλάχιστον 15εκ. με την αντίστοιχη ελάχιστη διαμόρφωση των λαμπάδων στα ανοίγματα.

Δεν επιτρέπεται η διαμόρφωση παραστάδων στις όψεις.

Δεν επιτρέπονται τα προκατασκευασμένα κτίσματα.

Δεν επιτρέπονται τα λυόμενα κτίσματα.

Δεν επιτρέπονται οι πρόχειρες κατασκευές από λαμαρίνα, ξύλο και άλλα ευτελή υλικά.

Δεν επιτρέπεται η κατασκευή εξώστη με βάθος μικρότερο από 0,80μ. και μεγαλύτερο από 1,80μ.

Επιτρέπεται η κατασκευή συνεχούς εξώστη, με την προϋπόθεση ότι καλύπτεται από ενιαία στέγη που δεν ξεπερνά σε κανένα σημείο το χαμηλότερο ύψος της κεντρικής στέγης και ότι ορίζεται στο σύνολό του από ελαφριά κατακόρυφα ξύλινα στοιχεία.

Βοηθητικά Κτίσματα

Επιτρέπεται η τοιχοποιία από εμφανείς ή επιχρισμένους ορθογωνικούς τσιμεντόλιθους σε κτίσματα με βοηθητική χρήση.

Επιτρέπεται κατασκευή δίριχτης στέγης σε κτίσματα με βοηθητική χρήση.

Επιτρέπεται η επικάλυψη της στέγης με πανέλα λαμαρίνας κυματοειδούς μορφής χρώματος κεραμιδί ή γκρι σε νεόδμητα κτίσματα με βοηθητική χρήση.

Οι παραπάνω ειδικές διατάξεις ισχύουν υπό την προϋπόθεση ότι τα βοηθητικά κτίσματα δεν υπερβαίνουν σε όγκο το 40% του συνολικού επιτρεπόμενου όγκου και δεν υπερβαίνουν σε ύψος τα 3,50μ. + 1,50μ. στέγη. Είναι δυνατή η ανέγερση βοηθητικών κτισμάτων καθ' υπέρβαση των περιορισμών αυτών μετά από έγκριση του αρμόδιου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής.

ΕΙΔΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ

Κάθε εργασία που αφορά στην επίστρωση, διαμόρφωση, τροποποίηση, ανάπλαση κοινοχρήστων χώρων, όπως οδών, πλατειών, κρηπιδωμάτων κα, εκτελείται με τρόπο προσαρμοσμένο στα τοπικά πρότυπα και ύστερα από έγκριση του ΣΑ.

Δεν επιτρέπεται – όταν είναι εκτός τοπικών προτύπων - η κατασκευή τόξων, αψίδων, βολτών ή άλλων διακοσμητικών στοιχείων στην εξωτερική όψη των κτιριακών όγκων, καθώς και στις περιφράξεις των γηπέδων.

ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΑ – ΑΠΕ

Κατά τον σχεδιασμό του κτιρίου, απαιτείται ιδιαίτερη επιμέλεια των βιοκλιματικών αρχών αρχιτεκτονικής και ενθαρρύνεται η χρήση ΑΠΕ. Ύστερα από έγκριση του Σ.Α, επιτρέπεται η εγκατάσταση στα δώματα και στις στέγες των κτιρίων μέσω ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως ηλιακοί θερμοσίφωνες, φωτοβολταϊκά συστήματα, κα, κατά τρόπο που δεν αλλοιώνεται ή θίγεται η αρχιτεκτονική μορφή του κτιρίου.

Ως προς τη χωροθέτηση ΑΠΕ στις περιοχές πέριξ των οικισμών, ισχύουν όλα τα παραπάνω, καθώς και τα παρακάτω αναφερόμενα:

Επιτρέπεται η τοποθέτηση πάρκων ΑΠΕ, στην πέριξ ζώνη του οικισμού, έπειτα από σχετική μελέτη χωροθέτησης

Η χωροθέτηση ΑΠΕ μπορεί να υλοποιηθεί εκτός των ορίων του οικισμού και εκτός δασικών εκτάσεων, κατόπιν έγκρισης των απαραίτητων περιβαλλοντικών όρων.

Επιτρέπονται αιολικά πάρκα, εκτός των ορίων του οικισμού, σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464Β /2008, Αρ. 6).

Επιτρέπονται οι εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης βιομάζας και παραγωγής βιοαερίου, σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464Β /2008, Αρ. 18).

Επισημαίνεται ότι στις πέριξ των οικισμών περιοχές ισχύουν τα ως άνω οριζόμενα.

Άρθρο 4

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΟΥ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 1

ΟΨΕΙΣ

Επιτρεπόμενο ποσοστό ανοιγμάτων <20% ανά όψη και κατ' εξαίρεση μέχρι 50% σε ισόγεια με εμπορικές χρήσεις, μετά από έγκριση του αρμόδιου Συμβούλιου Αρχιτεκτονικής

Επιτρεπόμενη αναλογία ανοιγμάτων $< 1/1,5$ για παράθυρα και δίφυλλες πόρτες και $1/2,5$ για μονόφυλλες πόρτες και κατ' εξαίρεση $< 1/1$ για ισόγειες πόρτες σε εμπορικές χρήσεις μετά από έγκριση του αρμόδιου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής

Επιβάλλεται η τοποθέτηση των κουφωμάτων σε εσοχή, με ελάχιστη διαμόρφωση λαμπά 15εκ.

Επιβάλλεται η τοποθέτηση των κουφωμάτων σε απόσταση $> 0,80\mu$. από τη γωνία του κτηρίου

Δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση κλιματιστικών μονάδων στις όψεις των κτηρίων. Επιτρέπεται η τοποθέτησή τους στον περιβάλλοντα χώρο ή η ένταξή τους στον κτηριακό όγκο.

Επιτρέπεται η τοποθέτηση επιγραφών, εκτός φωτεινών και τύπου neon, πάνω στην όψη και όχι σε απόσταση από αυτή. Σε ισόγεια με εμπορική χρήση επιτρέπεται η κατασκευή και τοποθέτηση επιγραφών σε απόσταση από το κτήριο, μετά από έγκριση του αρμόδιου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής. Το μέγιστο ύψος των επιγραφών ορίζεται σε $0,80\mu$. και το πλάτος θα πρέπει να μην ξεπερνά αυτό του υποκείμενου ανοίγματος, εκτός αν αυτό είναι μικρότερο από $2,00\mu$.

Δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση ηλιακών θερμοσίφωνων επί των όψεων του κτιρίου παρά μόνον σε σημεία που δεν είναι άμεσα ορατά από τους κοινόχρηστους χώρους

Οι μετρητές ηλεκτρικού ρεύματος, όπως και η τοποθέτηση κάθε άλλου στοιχείου παροχών, ΟΚΩ, τοποθετείται σε εσοχή στο σώμα ή στην περίφραξη του κτιρίου

ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ

Επιτρεπόμενο υλικό κουφωμάτων: ξύλο, σίδηρο, αλουμίνιο.

Επιτρεπόμενοι τύποι σκούρων: Καρφωτά, Ταμπλαδωτά, Γαλλικά.

Δεν επιτρέπονται τα ρολά.

Επιβάλλεται ο διαχωρισμός των κουφωμάτων (τζαμλίκια) σε τμήματα όχι μεγαλύτερα από $1,00\mu$. σε πλάτος και $1,50\mu$. σε ύψος.

ΣΤΕΓΕΣ

Επιβάλλεται η εκφορά της στέγης από 20-50εκ. Εκφορά στέγης μεγαλύτερη από 50εκ. επιτρέπεται μόνο για την κάλυψη εξώστη ή στεγασμένου ισόγειου χώρου και θα πρέπει στα όρια του υποκείμενου εξώστη να συνδυάζεται με ελαφριά ή συμπαγή κατακόρυφα στοιχεία στο ισόγειο και με κατακόρυφα ελαφριά στοιχεία στον όροφο.

Επιτρέπεται η επικάλυψη με κεραμίδια βυζαντινού, ρωμαϊκού και γαλλικού τύπου.

Επιτρέπεται η επικάλυψη με κεραμίδια σε νεότερες μορφές των παραπάνω, μετά από έγκριση του αρμόδιου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής.

Ισχύουν οι διατάξεις του ΝΟΚ (ν. 4067/2012) αρ. 25 για τα κτήρια ενεργειακής κλάσης Α+ και για τα κτήρια σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης.

Εφόσον τα ΗΜ συστήματα των ΑΠΕ βρίσκονται στο ακάλυπτο τμήμα του οικοπέδου, θα πρέπει να καλύπτονται με τετράριχτη στέγη η οποία δεν θα πρέπει να υπερβαίνει σε ύψος τα 3μ.

Δεν επιτρέπεται η κάλυψη τμήματος της στέγης κτηρίων με φωτοβολταϊκά συστήματα, εφόσον το τμήμα αυτό είναι θεατό από τους κοινόχρηστους υπαίθριους χώρους του οικισμού (π.χ. πλατεία, προαύλιο εκκλησίας, κτλ). Εξαιρούνται κτήρια δημόσιας χρήσης που μπορούν να φέρουν συστήματα ΑΠΕ επί των στεγών, για επιδεικτικούς λόγους και κατόπιν έγκρισης του τοπικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής.

Επιτρέπονται κεραμίδια με ενσωματωμένα φωτοβολταϊκά στοιχεία.

Επιτρέπεται η δημιουργία συστημάτων άμεσου ηλιακού κέρδους (νότια προσανατολισμένα ανοίγματα) στις στέγες. Επιπλέον, επιτρέπονται καλύψεις ανοιγμάτων του κελύφους (στέγες και τοίχοι) με υαλοπίνακες με ενσωματωμένα φωτοβολταϊκά στοιχεία, εφόσον τα ανοίγματα είναι νότιου ή/και νοτιοανατολικού και νοτιοδυτικού προσανατολισμού.

Δεν επιτρέπεται η κατασκευή πράσινων δωματίων, δεδομένων των δίριχτων και τετράριχτων στεγών των κτισμάτων του οικισμού.

Σε κάθε οικόπεδο, μπορεί να τοποθετείται μόνο μια κεραία τηλεόρασης και σε θέση που δεν είναι άμεσα ορατή από τους κοινόχρηστους χώρους

ΥΛΙΚΑ

Δεν επιτρέπεται η χρήση εμφανούς σκυροδέματος, εκτός από επιμέρους στοιχεία (πρέκια, λαμπάδες, εκφορά στέγης).

Δεν επιτρέπεται η κατασκευή φουρουσιών από σκυρόδεμα στους εξώστες.

Επιτρεπόμενα υλικά εξωστών: ξύλο, μπετόν επιχρισμένο ή πελεκητό.

Επιτρεπόμενα υλικά κιγκλιδωμάτων: ξύλο, σίδερο

Επιτρεπόμενα υλικά εμφανών υδρορροών: σίδερο.

Επιβάλλεται η οριοθέτηση των εξωστών με ελαφριά στοιχεία από ξύλο.

Επιτρέπεται η κατασκευή πέργκολας στο ισόγειο, από ξύλο. Δεν επιτρέπεται η κατασκευή πέργκολας από μεταλλικά στοιχεία

ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΑ – ΑΠΕ

Δεν επιτρέπονται κατασκευές στον ακάλυπτο χώρο για τη στήριξη δεξαμενών, κεραιών και άλλων συστημάτων, εκτός από την οριζόντια τοποθέτηση ηλιακών συλλεκτών σε επίπεδη πέργκολα.

Οι νέες κατασκευές θα πρέπει να αποτελούν πρότυπα/συμβατά βιοκλιματικά κτήρια, ενσωματώνοντας τα ακόλουθα: παθητικά συστήματα θέρμανσης και αερισμού (ανοίγματα με νότιο προσανατολισμό ή/και θερμοκήπια και ανοίγματα που επιτρέπουν το διαμπερή φυσικό και νυχτερινό αερισμό), θερμική μάζα (τοιχοποιία από λιθοδομή με ικανό πάχος, 60 - 80 εκ, για βέλτιστη θερμομόνωση και μείωση των θερμοκρασιακών διακυμάνσεων κατά τη διάρκεια του 24 ώρου) ή εξωτερική μόνωση εφόσον η τοιχοποιία αποτελείται από επιχρισμένα υλικά.

Τα νέα κτήρια θα πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον ένα σύστημα ΑΠΕ (π.χ. ηλιακούς συλλέκτες για την παραγωγή ZNX ή για τη θέρμανση των χώρων, φωτοβολταϊκά στοιχεία, γεωθερμικές αντλίες για ψύξη/θέρμανση, σύστημα ηλιακής ψύξης/θέρμανσης, γεωθερμικές αντλίες, κτλ) και να εξασφαλίζουν κινητή σκίαση στα ανοίγματα νότιου και δυτικού προσανατολισμού.

Οι ηλιακοί συλλέκτες για ZNX θα πρέπει να τοποθετούνται σε τμήμα της στέγης με νότιο, νοτιοανατολικό ή νοτιοδυτικό προσανατολισμό, μέγιστης κλίσης 30°. Ο

ηλιακός συλλέκτης θα ακολουθεί την κλίση της στέγης και ο θερμοσίφωνας θα τοποθετείται εσωτερικά του κτίσματος.

Το κτιριακό κέλυφος και τα συστήματα θέρμανσης και ψύξης θα πρέπει να συμφωνούν με την ισχύουσα νομοθεσία (ΚΕΝΑΚ), για την κλιματική ζώνη στην οποία ανήκουν (Κλιματική Ζώνη Γ). Τα συστήματα ΑΠΕ θα πρέπει να συμφωνούν με το Ειδικό Χωροταξικό πλαίσιο και την ισχύουσα νομοθεσία.

Για τις υπάρχουσες κατασκευές, ενθαρρύνεται η δημιουργία θερμοκηπίων και φωταγωγών, η προσθήκη εξωτερικής θερμομόνωσης (όπου υπάρχει επιχρισμένη τοιχοποιία), η αντικατάσταση παλαιών κουφωμάτων με νέα ενεργειακά κουφώματα, η τοποθέτηση ηλιακών θερμοσιφώνων, η προσθήκη συστημάτων ηλιοθερμίας και γεωθερμίας καθώς και η τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων, προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση, κλιματισμό, ΖΝΧ και φωτισμό.

Συστήνεται η φύτευση των υπαίθριων χώρων με φυλλοβόλα φυτά, ώστε να εξασφαλίζεται σκίαση κατά τους θερινούς μήνες και ηλιασμός κατά τους χειμερινούς. Προτείνεται η δημιουργία φυτικών φραχτών και πυκνής βλάστησης όπου απαιτείται ανεμοπροστασία των υπαίθριων χώρων ή του κτηριακού κελύφους.

Επισημαίνεται ότι στις πέριξ των οικισμών περιοχές ισχύουντα ως άνω οριζόμενα.

Άρθρο 5

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ (Ν. 4030/2011 ΦΕΚ 239 Α, ΑΡΘΡΟ 21, ΟΠΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΙΣΧΥΕΙ)

Οι οικοδομικές άδειες στους αξιόλογους οικισμούς και στους πέριξ των οικισμών αυτών υπαίθριες ζώνες, όπως ορίζονται από τις περιοχές μελέτης των συνημμένων διαγραμμάτων, ελέγχονται υποχρεωτικά από το αρμόδιο Σ.Α.

Άρθρο 6

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Καινοτόμος σχεδιασμός κτιρίων (δημόσια κτίρια, κατοικίες, αποθήκες, ειδικά κτίρια, κλπ) δύναται να εγκρίνεται με Προεδρικό Διάταγμα, κατόπιν γνωμοδότησης και του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής και του ΚΕΣΥΠΟΘΑ.

Άρθρο 7

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Οικοδομικές άδειες που έχουν εκδοθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος διατάγματος και ισχύουν, εκτελούνται όπως εκδόθηκαν. Σε περίπτωση αναθεώρησης της αρχιτεκτονικής μελέτης εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος.

Άδειες για τις οποίες έχει κατατεθεί πλήρης φάκελος μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος, εκδίδονται σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις.

Οι διατάξεις του από 24-4-1985 Π.Δ/τος (ΦΕΚ 181/Δ/1985), ΦΕΚ 402/Δ/2002, ΦΕΚ 594Δ/1978, ή/και τα ειδικά διατάγματα των Παραδοσιακών Οικισμών, κλπ, όπως ισχύουν εφαρμόζονται συμπληρωματικά, εφόσον τα σχετικά θέματα δεν ρυθμίζονται διαφορετικά με τις διατάξεις του παρόντος («Μελέτη μορφολογικών κανόνων δόμησης και Αρχιτεκτονικής, στις περιοχές εντός και εκτός οικισμών μέχρι 2.000 κατοίκων, της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας της Περιφέρειας Θεσσαλίας», 2015)

Βιβλιογραφία**Έντυπη Ελληνόγλωσση**

Ανδρικοπούλου Ελένη, «Η χωροταξία στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Εισήγηση στο μάθημα «Θεωρία Χωρικού Σχεδιασμού», Θεσσαλονίκη, Ιούλιος 2014

Γιαλύρη Θ. και Ζαμπέλης Χ., «Ο χωροταξικός σχεδιασμός ως εργαλείο διαφοροποίησης και αναβάθμισης των ορεινών περιοχών του εθνικού χώρου και δημιουργίας νέας εταιρικής σχέσης πόλης υπαίθρου», Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο Μετσόβου «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές, Θεωρία και Πράξη», 7-10 Ιουνίου 2001, Μέτσοβο, 2004

Γκέκας Απ. Ιωάννης, «Η Οξυά Καρδίτσας: Προσέγγιση στην ιστορία της», Καρδίτσα, 2013

Γουργιώτης Ανέστης, Διδακτορική Διατριβή «Η ανάπτυξη του ορεινού χώρου: Το παράδειγμα εφαρμογής της Αράχωβας», Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Αθήνα, Ιούνιος 2007

Γούσιος Δημήτριος, «Συστήματα διαχείρισης ορεινού χώρου: Νέες προσεγγίσεις και εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογικών μεθοδολογιών.» Συλλογικός Τόμος: Δεκαεπτά κείμενα Για Το Σχεδιασμό, Τις Πόλεις και την Ανάπτυξη, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, 2000

Γούσιος Δημήτριος, «Ανάπτυξη Αγροτικού Χώρου», Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, 2007

Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, «Απογραφή πληθυσμού 2011. Μόνιμος πληθυσμός, αστικότητα, ορεινότητα, έκταση», Αθήνα, 2011

Ευστράτογλου Σοφία, «Μελέτη - Έρευνα του Αγροτικού Χώρου. Τελική Έκθεση, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 'Περιβάλλον', ΕΕ - ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα, 1998

Θεοδοσίου Νικόλαος και Ντότα Ανθούλα, «Εκτίμηση του υδατικού αποτυπώματος των αγροτικών δραστηριοτήτων της Π.Ε. Καρδίτσας», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, Θεσσαλονίκη, 2016

- Καρανικόλας Π. και Μαρτίνος Ν., «Χωρική Διαφοροποίηση της Ελληνικής Γεωργίας με Ορίζοντα το 2010», Στο «Η Ελληνική Γεωργία Προς το 2010», Επιμ. Ν. Μαραβέγιας, Εκδόσεις Παπαζήση / Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1999
- Κότιος Α. και Σούτσας Κ., «Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών : Ανάλυση και Πολιτική», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, 2006
- Λευθεριώτης Γεώργιος, «Αιολική Ενέργεια & Ενέργεια του Νερού. Ενότητα 1: Εισαγωγή στην Αιολική Ενέργεια», Τμήμα Φυσικής, Σχολή Θετικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Πατρών
- Λουλάκης Αργύρης, «Οι ορεινές περιοχές της Ελλάδας: Ορισμοί, Χαρακτηριστικά, Πολιτικές.», Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Βέροια, 2011
- Μέγα Μαρία, «Μικρά Υδροηλεκτρικά Έργα (Μ.Υ.Η.Ε.) στις Ορεινές Περιοχές και οι Επιπτώσεις τους στο Περιβάλλον», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
- Μισούλη Βασιλική, «Σύγκριση Πολιτικής για τις Ορεινές Περιοχές Γαλλίας – Ελβετίας –Ελλάδας.», Διπλωματική Εργασία,Π.Μ.Σ. «Χωρική Ανάλυση και Διαχείριση Περιβάλλοντος», Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος, Ιανουάριος 2014
- Μιχαηλίδου Έλσα, «Ορεινές Περιοχές της Ελλάδας. Χαρακτηριστικά και Στρατηγικές Ανάπτυξης», Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του Ε.Μ.Π., Σεπτέμβριος 2008
- Παπαδημάτου Α. και Ρόκος Δ., «"Βιώσιμη" και Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις ορεινές περιοχές της Ελλάδας και του κόσμου», 3^ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο Μετσόβου «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές, Θεωρία και Πράξη», 7-10 Ιουνίου 2001, Μέτσοβο, 2004
- Πάτας Ηλ. Γεώργιος, «Ιστορία και Παράδοση τη Οξυάς και της περιοχής των Αγράφων», Βόλος, 1995
- Χαιρετάκη Αλεξάνδρα, «Ορεινοί Οικισμοί νομού Χανίων Κατευθύνσεις Βιώσιμης Ανάπτυξης», Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης,Βόλος, Φεβρουάριος 2010

Έντυπη Ξενόγλωση

Alpine Convention, «Energy» Protocol, Chambéry, 1994

Alpine Convention, «Mountain Farming» Protocol, Chambéry, 1994

Alpine Convention, «Mountain Forests» Protocol, Chambéry, 1994

Alpine Convention, «Nature Protection and Landscape Reservation» Protocol, Chambéry, 1994

Alpine Convention, «Soil Conservation» Protocol, Chambéry, 1994

Alpine Convention, «Spatial Planning and Sustainable Development» Protocol, Chambéry, 1994

Alpine Convention, «Tourism» Protocol, Chambéry, 1994

Alpine Convention, «Transport» Protocol, Chambéry, 1994

Bätzing Werner, Messerli Paul, Perlik Manfred, « Towns in the Alps. Urbanization Processes, Economic Structure, and Demarcation of European Functional Urban Areas (EFUAs) in the Alps», Mountain Research and Development, Vol.21, No.3, August 2001

Nordregio, «Mountain Areas in Europe: Analysis of mountain areas in EU member states, acceding and other European countries», European Commission contract No 2002, CE.16.0.AT.136, Final report, 2004

Permanent Secretariat of the Alpine Convention, «The Alps: People and pressures in the mountains, the facts at a glance», Italy, 2010

Permanent Secretariat of the Alpine Convention, «Demographic Changes in the Alps: Report on the State of the Alps», Italy, 2015

Statistique de la superficie 2004/09, BFS – Arealstatistik, διαθέσιμο στο:
<https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/raum-umwelt/bodennutzung-bedeckung/gesamtspektrum-regionalen-stufen/gemeinden.assetdetail.1420927.html>

Νόμοι –Οδηγίες

Έγκριση Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Μουζακίου, (ΦΕΚ 311/ΑΑΠ/2012)

Έκθεση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την Κοινοτική Δράση για τις ορεινές περιοχές, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 128/05, 2003

Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014 -2020, Αθήνα, Μάης 2014

Καθορισμός οικισμών Ν. Καρδίτσας, (ΦΕΚ 424/Δ/83)

Καθορισμός στάσιμων οικισμών, (ΦΕΚ 292/Δ/83)

«Μελέτη μορφολογικών κανόνων δόμησης και Αρχιτεκτονικής, στις περιοχές εντός και εκτός οικισμών μέχρι 2.000 κατοίκων, της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας της Περιφέρειας Θεσσαλίας», «ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ» Β΄ ΦΑΣΗ / ΣΤΑΔΙΟ – ΥΠΟΣΤΑΔΙΟ - ΠΡΟΤΑΣΗ / ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ, Υ.Π.Ε.Κ.Α., Αθήνα, Οκτώβριος 2015

Νόμος 2742/99 περί «Χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Αθήνα, Οκτώβρης 1999

Νόμος 4447/16 περί «Χωρικού σχεδιασμού - Βιώσιμης ανάπτυξης και άλλων διατάξεων», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Αθήνα, Δεκέμβρης 2016

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007 -2013, 15^η έκδοση, Σεπτέμβρης 2015

Τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης τους, (ΦΕΚ 181/Δ/85)

Ιστοσελίδες

- Αναπτυξιακή Καρδίτσας, (<http://www.anka.gr/portal/>), (Πρόσβαση 22/11/2018)
- Δήμος Αργιθέας, (<http://www.dimosargitheas.gr/el/>), (Πρόσβαση 4/9/2018)
- Δήμος Μουζακίου, (<http://www.mouzaki.gr/>), (Πρόσβαση 26/11/2018)
- Δήμος Σοφάδων, (<https://sofades.gr/>), (Πρόσβαση 5/9/2018)
- EKXA Α.Ε., (<http://www.ktimatologio.gr/Pages/Default.aspx>), (Πρόσβαση, 14/12/2018)
- Ελληνική Στατιστική Αρχή, (<http://www.statistics.gr/>), (Πρόσβαση 20/12/2018)
- Ε.Ο.Σ.Κ., (<http://eoskarditsas.gr/>), (Πρόσβαση 22/1/2019)
- Ηχώ των Σαρακατσάνων, «Οδοιπορικό στα Άγραφα», (<http://hxwsarakatsanwn.gr/arthografia/genika-arthra/item/313-odoiporiko-agrafa>), (Πρόσβαση 6/9/2018)
- Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών, Χαρτογραφική Πύλη, (<http://www.igme.gr/geoportal/>), (Πρόσβαση 20/10/2018)
- Κοινή Αγροτική Πολιτική 2015, (<http://www.minagric.gr/index.php/el/the-ministry-2/agricultural-policy/koinagrotropolitik>), (Πρόσβαση 12/10/2018)
- Κ.Π.Ε. Μουζακίου, (<https://www.kpem.gr/>), (Πρόσβαση 5/11/2018)
- Πρόγραμμα Καλλικράτης, (<https://www.kallikratis.org/dimoi-dimoi-pou-charaktirizontai-os-oreinoi/>), (Πρόσβαση 31/8/2018)
- Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, Γεωπληροφοριακός Χάρτης, (<http://www.rae.gr/geo/>), (Πρόσβαση 25/10/2018)
- Σαραντής Τάσος, «Σπέρνουν» ανεμογεννήτριες στα απάτητα Άγραφα, (<http://www.efsyn.gr/arthro/spernoyn-anemogennitries-sta-apatita-agrafa>), (Πρόσβαση 25/10/2018)

Σχέδιο Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου, (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:g24401&from=EL>), (Πρόσβαση 12/10/2018)

Τι καινούριο φέρνει η νέα ΚΑΠ στους Έλληνες αγρότες (<http://www.excelixi.org/knowledge-base/agro/ti-kainourio-ferei-i-nea-kap-stous-ellines-agrotes>), (Πρόσβαση 12/10/2018)

Υδάτινοι Πόροι και Περιβάλλον Θεσσαλίας, (<https://www.ypethe.gr/>), (Πρόσβαση 1/11/2018)

Alpine Convention, (<http://www.alpconv.org/en/convention/default.html>), (Πρόσβαση 19/8/2018)

Bundesamt für Statistik, (<https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/regionalstatistik/regionale-portraits-kennzahlen/gemeinden/gemeindeportraits.html>), (Πρόσβαση 31/8/2018)

CRW flags, (<https://www.crwflags.com/fotw/flags/at-munic.html>), (Πρόσβαση 19/8/2018)

e-Demography, (<http://www.e-demography.gr/>), (Πρόσβαση 17/12/2018)

Einwohnergemeinde Gurtellen, (<https://www.gurtellen.ch/>), (Πρόσβαση 1/9/2018)

Flickr, (<https://www.flickr.com/photos/37001overseas/27388358322>), (Πρόσβαση 19/8/2018)

Google Maps, (<https://www.google.gr/maps>), (Πρόσβαση.....)

Gotthard Railway, (https://en.wikipedia.org/wiki/Gotthard_railway), (Πρόσβαση 22/8/2018)

Gurtellen, (<https://en.wikipedia.org/wiki/Gurtellen>), (Πρόσβαση 1/9/2018)

Hellaspath, (<http://www.hellaspath.gr/index.php?p=2&m=1&mntid=67>), (Πρόσβαση 22/1/2019)

Kanton Uri, (<http://www.ur.ch/de/>), (Πρόσβαση 23/8/2018)

KarditsaLive, (<https://www.karditsalive.net/>), (Πρόσβαση 4/9/2018)

Karditsanews, (<https://www.karditsanews.gr/>), (Πρόσβαση 13/10/2018)

Karditsapress, (<https://karditsapress.gr/>), (Πρόσβαση 7/11/2018)

Maps of Switzerland –Swiss Confederation –map.geo.admin.ch,
(https://map.geo.admin.ch/?topic=ech&lang=en&bgLayer=ch.swisstopo.pixelkarte-farbe&layers=ch.swisstopo.zeitreihen,ch.bfs.gebaeude_wohnungs_register,ch.bav.halt_estellen-oev,ch.swisstopo.swisstlm3d-wanderwege&layers_visibility=false,false,false,false&layers_timestamp=18641231,,,), (Πρόσβαση 4/9/2018)

Mouzakinews, (<https://mouzakinews.gr/>), (Πρόσβαση 5/11/2018)

Natura Graeca,
(<http://www.naturagraeca.com/ws/122,184,191,1,1,%CE%86%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B1>), (Πρόσβαση 1/9/2018)

Satellite Map of the World, (<https://satellites.pro/#39.356772,21.615970,15>),
(Πρόσβαση 22/1/2019)

Thessalianews,
(http://www.thessalianews.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=11496%3Aydroilektrika-karditsa&Itemid=90), (Πρόσβαση 25/10/2018)